

การประเมินหนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๐

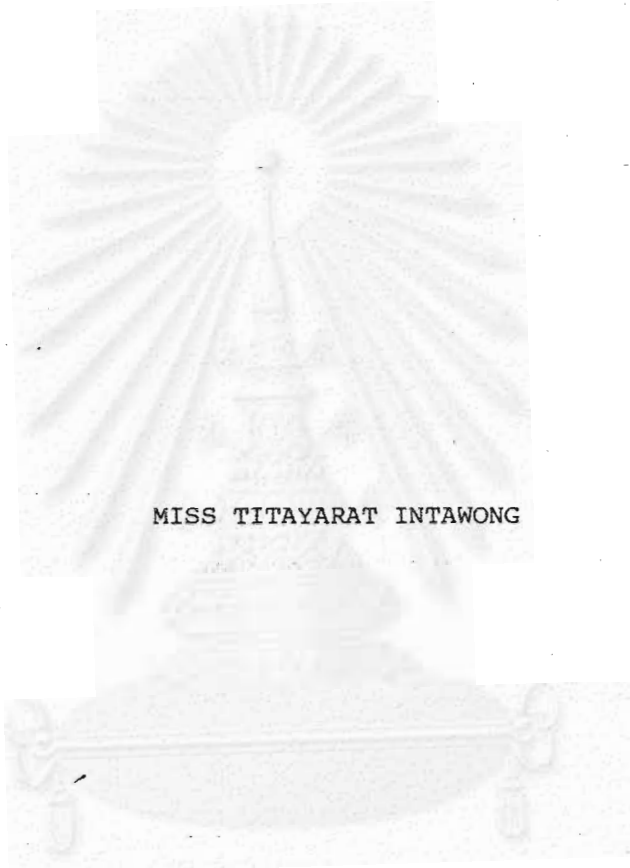
ISBN ๙๗๔-๘๖๓-๓๘๓-๘

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013978

T 15552263

AN EVALUATION OF THAI RARE BOOK COLLECTION
OF THE SIAM SOCIETY LIBRARY

MISS TITAYARAT INTAWONG

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-383-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การประเมินหนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคม
 โดย นางสาว ฐิตยารักษ์ อินทวงศ์
 ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ อัมพร ทีชะระ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
 ส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Signature]คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาวดี สิมสนธิ)

[Signature]กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ สุนทรี หังสสุต)

[Signature]กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ อัมพร ทีชะระ)

[Signature]กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาวิตรี แพ่งสภา)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การประเมินหนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคม
 ชื่อนิสิต นางสาว ฐิติยารัตน์ อินทวงศ์
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ อัมพร ทิชะระ
 ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
 ปีการศึกษา ๒๕๒๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหา ประเภท ลักษณะ ช่วงระยะเวลา และแหล่งผลิตหนังสือหายากของห้องสมุดสยามสมาคม จำนวน ๗๒๕ รายการ โดยไม่รวมเอกสารตัวเขียน จุลสาร สูจิบัตร หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร แผนที่ และสิ่งพิมพ์ระยะสั้น ยกเว้นราชกิจจานุเบกษา ในช่วงแรกของการผลิต คือ พ.ศ. ๒๔๑๗-๒๔๕๑ วิธีดำเนินการวิจัยใช้วิธีประเมินตามเกณฑ์ประเมินหนังสือหายากที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ รวม ๕ ท่าน ผลการวิจัยเสนอเป็นคำร้อยละ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

หนังสือหายากภาษาไทยในห้องสมุดสยามสมาคม จำแนกตามการจัดหมู่ระบบทศนิยมของคิวซี มีเนื้อหาค่านววรรณคดี (ไต่แก่วรรณคดีไทย) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๓ รองลงมาคือหมวดสังคมศาสตร์ (ไต่แก่วัฒนธรรมไทย ลัทธิประเพณีไทย การละเล่นพื้นเมือง) หมวดประวัติศาสตร์ (ไต่แก่วรรณคดีไทย เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทย) หมวดศาสนา (ไต่แก่วัฒนธรรมไทย ลัทธิประเพณีไทยที่เกี่ยวกับศาสนา) หมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และหมวดวิทยาศาสตร์

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวเหตุผลที่ว่า หนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคมส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของสมาคม อันได้แก่ "การรวบรวมข้อเท็จจริง และส่งเสริมศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทย วรรณคดีไทย ลัทธิประเพณีไทย การละเล่นพื้นเมือง และเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทย"

เมื่อประเมินหนังสือหายากภาษาไทยตามเกณฑ์ ๔ ประเภท พบว่า หนังสือหายากประเภทที่มีสภาพสมบูรณ์หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงามมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๒๐ รองลงมาคือหนังสือที่มีความสำคัญทางค่านประวัติศาสตร์กึ่งหนึ่งในประเทศไทย หนังสือที่มีประวัติการครอบครอง และหนังสือที่มีเนื้อหาเป็นที่กล่าวขวัญถึง

จากเกณฑ์ ๑๖ ลักษณะ พบว่า หนังสือหายากลักษณะที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยยังอยู่ในสภาพดี มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑๑ รองลงมาได้แก่ หนังสือที่มีการพิมพ์จำนวนจำกัด หนังสือที่จัดพิมพ์ในช่วงระยะ ๕๐-๕๐ ปี ของพัฒนาการพิมพ์ของประเทศไทย (พ.ศ. ๒๓๙๕-๒๔๖๔) หนังสือที่พิมพ์จากต้นฉบับที่มีอยู่ในหอสมุดวชิรญาณราชบัณฑิตยสภา และ กรมศิลปากร

เมื่อศึกษาระยะเวลาที่ผลิตหนังสือ พบว่า มีหนังสือที่จัดพิมพ์ในช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๑๕ รองลงมาได้แก่ หนังสือในช่วง พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๘๔ หนังสือที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ หนังสือช่วง พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นต้นมา

หนังสือหายากที่ผลิตในช่วง พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓ ส่วนใหญ่จัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์หลวง รองลงมาได้แก่ โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ โรงพิมพ์วชิรรินทร์ โรงพิมพ์กองละหุโฑ โรงพิมพ์อักษรนิติ หนังสือหายากที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔ และ พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๘๔ ส่วนใหญ่พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร หนังสือหายากที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๙ และช่วง พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นต้นมา ส่วนใหญ่พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ หนังสือที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ส่วนใหญ่พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดสยามสมาคม ในการสงวนรักษาหนังสือหายาก ตลอดจนการปรับปรุงการจัดหา และให้บริการข้อมูลเพื่อการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

Thesis Title An Evaluation of Thai Rare Book Collection of the
Siam Society Library

Name Miss Titayarat Intawong

Thesis Advisor Associate Professor Amporn Tikhara

Department Library Science

Academic Year 1986

ABSTRACT

This research work aims at the study of the contents, categories, characteristics, time span and sources of publications for 769 items of Thai rare books belonging to the Siam Society Library; it excludes manuscripts, pamphlets, newspapers, journals, magazines, maps and printed ephemera, except the Royal Gazette during its first period of publication i.e. B.E. 2417-2451. Procedures followed criterion for evaluating rare books are based on documents and under guidances of the learned personnel. The results are represented in percentage of which may sum up as follows:

The Siam Society Library's rare books are classified by Dewey Decimal Classification System. The main content of which is 23.93 percent literature: Thai Literature. Next in line are Social Science Group: Thai culture, customs and traditions, folk performance, The History's Group concerning Thailand, Religious Group: Thai culture, customs and tradition relating to religion and the Applied Science and Science Group respectively.

The outcome of the research is compatible with the assumption that the Siam Society Library's rare book are mainly relevant to the

aim of the Society in that "to promote and encourage the arts and science in Siam and in the neighboring countries."

Having evaluated the Thai rare books according to those four categories, it is found that 94.80 percent are books belonging to perfect condition, in other words, deluxe edition. Next are those related to the history of printing in Thailand, provenance books and reputation books.

From 16 characteristic criteria, it is found that 93.11 percent are in good conditioned rare books. Next come the limited edition or those were printed within the period 50-90 years - the years of printing development in Thailand (B.E. 2379-2468), books reprinted from the MSS kept at Vajirana National Library, Royal Institute and Fine Arts Department.

It is found, in view of the period of publication, that the largest publication (52.15 percent) were printed during B.E. 2454-2468. Next are those undated publication, during B.E. 2469-2484 onward.

Most rare books during B.E. 2412-2453 were printed at the Royal Printing Press, Bamrung Nukulkit Press, Vacharind Press, Division for Petty Offences Prison's Press and Aksoranit Press respectively. The majority of rare books published during B.E. 2454-2468 and B.E. 2469-2484 were printed at Sophon Pipatanakorn Press. Subsequently since B.E. 2485-2487 and B.E. 2488 onward rare books have been printed at Phra Chandra Press; for the undated were printed at Sophon Pipatanakorn Press.

The outcome of this research work may possibly served as a guide for the Siam Society Library on the preservation of rare books in the improving of acquisition, and providing efficient research services concerning Thailand and neighboring countries.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ อัมพร ทีชะระ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาตรวจแก้ไข ให้คำแนะนำและ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร. ก้าวร สติรกุล คุณเนียนศิริ ศาสตราจารย์ ดร. ศุภกิจ คุณไพโรจน์ สุวรรณเสถียร ม.ล. มานิจ ชุมสาย คุณมานิตย์ อิศวทรงศิริ คุณเย็นฤดี ศักดิ์บุตร คุณศิริพร จิříประภา และ คุณสมบัติ พลายน้อย ได้อนุเคราะห์คำแนะนำ นานัปการ เพื่อช่วยให้งานวิจัยชิ้นนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คุณเฉลิมศรี เศรษฐจินดา และ เจ้าหน้าที่สยามสมาคม ได้ให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณ คุณอุสา - ชูบุญยงค์ ที่ช่วยเป็นธุระในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ ตลอดจนญาติสนิทและบรรดามิตรสหาย ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยเท่าที่โอกาสอำนวย

ขออุทิศวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แก่พระคุณของบิดาผู้ล่วงลับ และมารดาที่สนับสนุน การศึกษาด้วยความรักและปรารถนาดี เกินกว่าจะหาผู้ใดมาเปรียบได้

จิตยารักษ์ อินทวงศ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....ง
 - บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....น
 กิตติกรรมประกาศ.....ฉ
 สารบัญตาราง.....ม
 บทที่

• บทนำ.....๑
 ความเป็นมาของปัญหา.....๑
 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....๔
 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....๓
 แนวเหตุผล.....๔
 ขอบเขตของการวิจัย.....๔
 วิธีดำเนินการวิจัย.....๔
 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....๕
 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....๕
 ๒ การดำเนินงานของสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์.....๑๑
 หอสมุดสยามสมาคมในปัจจุบัน.....๑๔
 ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....๒๑
 ๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....๓๔
 ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....๖๖
 บรรณานุกรม.....๗๕
 ภาคผนวก ก ข้อบังคับของสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์.....๘๘
 ภาคผนวก ข เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกการประกวดหนังสือเก่าในงานสัปดาห์ห้องสมุด
 ณ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒.....๑๐๗

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

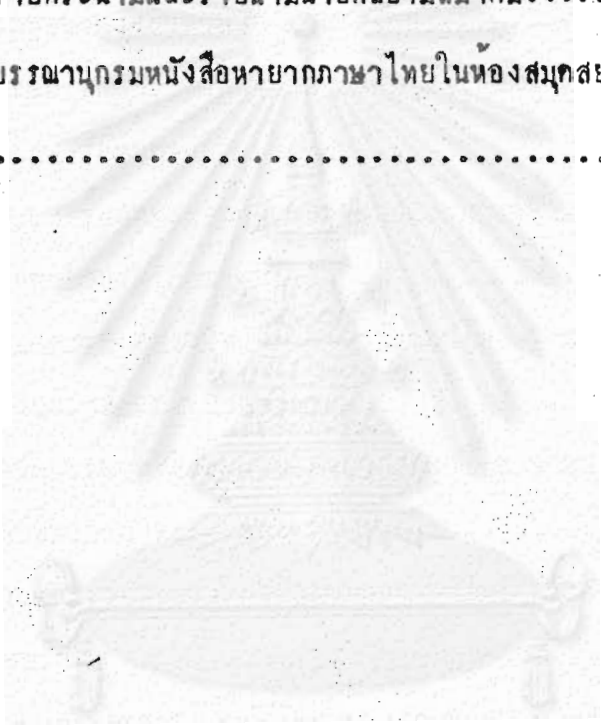
ภาคผนวก ค หลักเกณฑ์การพิมพ์หนังสือของหอพระสมุดสำหรับพระนคร.....๑๐๔

ภาคผนวก ง หนังสือตราหอพระสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสภา และ
กรมศิลปากร.....๑๐๕

ภาคผนวก จ รายพระนามและรายนามนายกสยามสมาคม.....๑๑๒

ภาคผนวก ฉ บรรณานุกรมหนังสือหายากภาษาไทยในห้องสมุดสยามสมาคม.....๑๑๓

ประวัติผู้เขียน.....๒๒๖

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

๑	จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนกตาม หมวดหมู่วิชา และสาขาวิชาที่ห้องสมุดสยามสมาคมรวบรวม.....	๓๕
๒	จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนกตาม ประเภทของหนังสือหายาก ๔ ประเภท.....	๓๗
๓	จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนกตาม ลักษณะหนังสือหายาก ๑๖ ลักษณะ.....	๔๐
๔	จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากลักษณะพิมพ์จำนวนจำกัด จำแนกตามวาระโอกาสที่พิมพ์.....	๔๖
๕	จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนกตาม ช่วงระยะเวลาและเนื้อหาวิชา.....	๕๔
๖	จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนก โรงพิมพ์ตามช่วงระยะเวลา.....	๕๐
๗	จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย ที่จัดพิมพ์ ในระยะเวลาที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓) จำแนกตามโรงพิมพ์.....	๕๒
๘	จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย ที่จัดพิมพ์ ในระยะเวลาที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔) จำแนกตามโรงพิมพ์.....	๕๔
๙	จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย ที่จัดพิมพ์ ในระยะเวลาที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๘๔) จำแนกตามโรงพิมพ์.....	๕๖
๑๐	จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย ที่จัดพิมพ์ ในระยะเวลาที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๗) จำแนกตามโรงพิมพ์.....	๕๘
๑๑	จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย ที่จัดพิมพ์ ในระยะเวลาที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นต้นมา) จำแนกตามโรงพิมพ์.....	๕๘
๑๒	จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย ที่ไม่ปรากฏ ปีที่พิมพ์ จำแนกตามโรงพิมพ์.....	๖๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

๑๓ จำนวนโรงพิมพ์ที่ผลิตหนังสือหลายช่วงระยะเวลา.....๒๑

๑๔ จำนวนและร้อยละของหนังสือที่เขียนเล่ม จักพิมพ์อย่างสวยงาม
 ประณีตบรรจง จำแนกตามโรงพิมพ์.....๒๔

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

หนังสือหายากเป็นหนังสือประเภทหนึ่งที่อยู่สะสมหนังสือ และห้องสมุดพยายาม สงวนรักษาไว้เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับการค้นคว้าวิจัย (อัมพร ทีชะระ ๒๕๒๗: ๑) หนังสือเหล่านี้จึงเป็นหนังสือประเภทที่มีคุณค่าสูง การรวบรวมจะต้องอาศัยความอุสาหะ พยายามอย่างยิ่งยวด และการเก็บรักษาต้องอาศัยการเลือกสรร และเทคนิคในการ อนุรักษ์และให้บริการที่ละเอียดกว่าการเก็บหนังสือธรรมดา จึงมีห้องสมุดบางแห่งเท่านั้น ที่สามารถแสวงหา เก็บรักษา และจัดบริการหนังสือหายากเพื่อการวิจัยแก่ผู้ใช้ได้อย่างดี (สุภรณ์ วัชรศิริธรรม ๒๕๑๖: [๑]-[๒]) เมื่อห้องสมุดต้องการหนังสือหายากมักจะต้อง สั่งซื้อจากผู้ค้าของเก่าด้วยราคาแพง หรือมีเดอนั้นบรรณารักษ์ก็จะต้องใช้เวลาเลือกสรร ค่ายตนเองจากหนังสือที่มีผู้มาขายให้ร้านรับซื้อของเก่า (อัมพร ทีชะระ ๒๕๒๗: ๑) หรือได้จากหนังสือที่บรรณารักษ์สะสมมอบให้แก่ห้องสมุด (Cave 1982: 12)

การจัดตั้งห้องสมุดหนังสือหายากหรือการรวบรวมหนังสือหายากไว้เป็นส่วนหนึ่ง ของห้องสมุด เป็นความนิยมที่แพร่หลายในยุโรปในศตวรรษที่ ๑๗ และ ๑๘ (Cave 1982: 11) หนังสือที่บรรณารักษ์สะสมรวบรวมไว้ก่อนระยะนี้มีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดห้องสมุดหนังสือ หายากขึ้น (Adams 1957: 426-433) ตัวอย่างที่ผู้สะสมขายหรืออุทิศให้ ดังเช่น หนังสือของ Sir Hans Sloane Sir Robert Cotton Robert และ Edward Harley ได้รับการรวบรวมขึ้นเพื่อจัดตั้งห้องสมุดบริติช มิวเซียม (Austin 1975: 241-243) บรรดาห้องสมุดที่สำคัญต่างก็ตระหนักดีว่าหนังสือบางเล่มมีประโยชน์ต่อการ วิจัย จึงจัดตั้งห้องสมุดหนังสือหายากแยกออกมาจากหนังสือทั่วไป เช่น หอสมุดรัฐสภา อเมริกัน มหาวิทยาลัยมิชิแกน มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด และมหาวิทยาลัยเยล (Adams 1957: 426-433) การจัดเก็บหนังสือประเภทนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงวัตถุประสงค์หลัก ของสถาบันในด้านการเรียนการสอน การวิจัยซึ่งอยู่ภายใต้โครงการของสถาบันนั้น ๆ

(Gakobo 1985: 405-418) เช่นหนังสือของภาควิชานาฏกรรม (Dance Department) มหาวิทยาลัยวอเคอรัล ประเทศแคนาดา มีหนังสือหายากเกี่ยวกับ ประวัติการเต้นรำ และบัลเลต์ ในราชสำนักยุโรปตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๖-๒๐ ซึ่งล้วนเป็น หนังสือที่มีการเย็บเล่มประณีตสวยงาม หนังสือฉบับพิมพ์ครั้งแรก สำหรับหนังสือที่เก่าและ เล็กที่สุดของห้องสมุดมีขนาด ๓ x ๔ ๑/๒ นิ้ว ชื่อ Basses Dansas ของ Antonius Arena คีพิมพ์ใน ค.ศ. ๑๕๓๕ (Officer 1981: 73-75) เช่นเดียวกับห้องสมุด สมาคมวิชาชีพ (Professional Association) และสมาคมค้นคว้า (Learned Societies) จะเก็บหนังสือเฉพาะด้านตามสาขาของตน เช่น ห้องสมุดนิวเบอร์รี่ ใน มลรัฐชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อตั้งใน ค.ศ. ๑๘๘๗ จัดเก็บหนังสือหายากสาขา มนุษยศาสตร์ และเป็นห้องสมุดที่สะสมหนังสือด้านประวัติศาสตร์ที่สมบูรณ์แห่งหนึ่ง (Plotnik 1982: 49-54) ห้องสมุดโพลเจอร์ เซกซ์เปียร์ ในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ตั้งขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๓๒ ในระยะแรกได้รับหนังสือจากนักสะสมหนังสือชื่อ Henry Clay Folger จัดเก็บหนังสือและวัสดุที่เกี่ยวข้องกับ William Shakespeare ได้แก่ เรื่องราวที่หายาก หนังสือที่มีประวัติการครอบครอง (Association Copies) อันเป็น หนังสือที่บุคคลที่มีชื่อเสียงเคยเป็นเจ้าของ เช่น Abraham Lincoln, Queen Victoria และ George Bernard Shaw (Goodrum and Dalrymple 1983: 15-22) ห้องสมุดสมาคม King's Inns ซึ่งเป็นสมาคมค้นคว้าในประเทศไอร์แลนด์ จัดเก็บหนังสือที่เกี่ยวกับประติภาณหมายซึ่งได้จากห้องสมุดส่วนตัวของ Christopher Robinson และหนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับไอร์แลนด์ (Dolan 1985: 102-107) ห้องสมุดสมาคม Royal Dublin จัดเก็บหนังสือที่มีค่าเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และ เกษตรกรรม หนังสือและต้นฉบับตัวเขียนที่เก่าแก่ สวยงาม เช่น งานเขียนของ Pinson ผู้ริเริ่มตัวพิมพ์แบบโรมันสู่ประเทศอังกฤษใน ค.ศ. ๑๕๕๓ (Chepesiuk 1983: 657-661) หนังสือเหล่านี้ล้วนแต่เป็นแหล่งหนังสือหายากที่มีบทบาทสำคัญในการศึกษาค้นคว้า วิจัยในแขนงที่จัดเก็บสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

การพิมพ์หนังสือในประเทศไทยในระยะเริ่มแรก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๗๕ เป็นต้นมานั้น อยู่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกับการจัดตั้งห้องสมุดขึ้นในหน่วยงานราชการและ เอกชน ทั้งที่ดำเนินงานโดยชาวไทยและต่างประเทศ กล่าวคือ ใน พ.ศ. ๒๔๑๒ มีการ

จัดตั้งห้องสมุดสตรีสำหรับให้ยืมหนังสือ (Ladies Circulating Library) โดยสมาคมห้องสมุดสตรีกรุงเทพฯ (Bangkok Ladies' Library Association) นับเป็นห้องสมุดที่สร้างขึ้นโดยสตรีชาวต่างประเทศที่พำนักในประเทศไทย และเป็นห้องสมุดเสียเงินค่าบำรุงแห่งแรกของไทย ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นห้องสมุดนีลสันเฮย์ส (Neilson Hays) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๔ มีการจัดตั้งหอพระสมุดวชิรญาณ ณ ตึกในพระบรมมหาราชวัง ซึ่งเริ่มเปิดดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๒๗ เรื่อยมา ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๓๐ มีการตั้งห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการขึ้น ใน พ.ศ. ๒๔๓๓ มีการจัดตั้งห้องสมุดคุรุสภา ครั้น พ.ศ. ๒๔๔๓ มีการตั้งหอพุทธศาสนสังคหะขึ้นในวัดเบญจมบพิตร ใน พ.ศ. ๒๔๔๗ มีการตั้งสยามสมาคม พร้อม ๆ กับการตั้งห้องสมุดสยามสมาคม และเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้รวมหอสมุด ๓ แห่ง คือ หอพระมณฑิยธรรม หอพระสมุดวชิรญาณ และหอพุทธศาสนสังคหะ เข้าด้วยกัน จัดตั้งเป็น หอพระสมุดสำหรับพระนคร อันเป็น หอสมุดแห่งชาติในปัจจุบัน (สุทธิลักษณ์ อาพันธ์วงศ์ ๒๕๑๐: ๓-๖) สำหรับห้องสมุดเฉพาะที่จัดเก็บและบริการหนังสือ รวมทั้งสิ่งพิมพ์ประเภทเก่าแก่หายากเกี่ยวกับเรื่องเมืองไทยโดยทั่วไปตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา คือ ห้องสมุดนีลสัน เฮย์ส กับห้องสมุดสยามสมาคม (นางนุช กรรณสูต และคณะ ๒๕๒๔: ๒๐)

ห้องสมุดสยามสมาคมเป็นงานส่วนหนึ่งของสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดเป็นสมาคมค้นคว้า (Learned Society) เริ่มก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๔๗ ภายใต้วัดอุปการสงฆ์ที่จะรวบรวมข้อมูล ส่งเสริมศิลปศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับประเทศไทย และประเทศใกล้เคียง (สยามสมาคม ๒๕๒๗: ๑) โดยได้รับเงินอุดหนุนจากต่างประเทศ เช่น มูลนิธิฟอร์ด และทุนจากประเทศอื่น เช่น เคนมาร์ก เพื่อเป็นทุนจัดตั้งศูนย์ค้นคว้าและวิจัย โครงการที่สำคัญนั้นรวมถึง โครงการห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าของสยามสมาคม ให้มีสภาพที่สมบูรณ์ ห้องสมุดได้จัดเก็บต้นฉบับและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการของสมาคม ที่มุ่งจะอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยในคำต่าง ๆ เช่น กนกรวี วรพดคี ลัทธิประเพณี การละเล่นพื้นเมือง หนังสือหายากของห้องสมุดสยามสมาคมมีทั้งที่เป็นภาษาตะวันตกและตะวันออก อันได้แก่ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ดัตช์ ลาว มอญ และไทย ซึ่งล้วนเป็นเอกสารที่มีค่าทางโบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับประเทศไทย รวมทั้งประเทศใกล้เคียงเป็นส่วนใหญ่ ภายใต้วัด

ห้องสมุดสยามสมาคมเป็นแหล่งหนังสือหายากที่สมบูรณ์ที่สุดในเมืองไทย (นงนุช วรรณสุต และคณะ ๒๕๒๘ : ๒๑) ผู้วิจัยจึงใคร่จะศึกษาหนังสือหายากภาษาไทยในห้องสมุดดังกล่าว ในแง่ของหนังสือหายาก เพื่อชี้ให้เห็นคุณค่าของหนังสือหายากภาษาไทยที่มีอยู่นั้นว่าสนองวัตถุประสงค์หลักของสยามสมาคมในการส่งเสริม สนับสนุน ตลอดจนจุนเจือเก็บและอนุรักษ์ สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยให้เป็นแหล่งสะสมที่ใช่ประโยชน์ในการค้นคว้าวิจัยทางด้าน ไทยศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาจแยกออกได้เป็น

๑. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติและวิวัฒนาการการพิมพ์หนังสือ ซึ่งเป็นงานวิจัยของ อำไพ จันทรจิระ (๒๕๑๕) ชุศรี กาลวันทวานิช (๒๕๑๗) และ Bonnie Ruth Baker Thorne (1976) อำไพ จันทรจิระ ได้ศึกษาวิวัฒนาการการพิมพ์หนังสือในประเทศไทย ทำให้ทราบถึงลักษณะของหนังสือและแหล่งผลิตในแต่ละสมัย โดยเฉพาะในช่วง ๕๐-๕๐ ปี ของการพิมพ์หนังสือของไทย (พ.ศ. ๒๓๙๖-๒๔๒๕ และ พ.ศ. ๒๔๓๐-๒๔๖๔) กล่าวคือ การพิมพ์ตัวอักษรไทยเริ่มมีขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และเจริญขึ้นเป็นลำดับ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จำนวนหนังสือที่พิมพ์มีไม่มาก มีจำนวนเพียง ๒๐๐-๓๐๐ เล่ม การเย็บเข้าเล่ม การทำปก ทำด้วยความพิถีพิถันมาก หนังสือปกแข็งส่วนมากจะเคียนทอง สันมีรอยนูนขึ้นมา ตัวอักษรชื่อเรื่องเคียนทองสวยงาม ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๕๓) มีโรงพิมพ์เกิดขึ้นมากมาย ได้แก่ โรงพิมพ์หลวง โรงพิมพ์อักษรนิติ โรงพิมพ์มหาดไทย โรงพิมพ์นายเกษ โรงพิมพ์กรมไปรษณีย์โทรเลขสยาม โรงพิมพ์สกุลพระตำหนักสวนกุหลาบ โรงพิมพ์ศุภมิตรบำรุง โรงพิมพ์ ม.ร.ว.เนตร โรงพิมพ์พิทยากร โรงพิมพ์อาทรบราตรี โรงพิมพ์สารนคร โรงพิมพ์จีนโนสยามวารศัพท์ โรงพิมพ์กรุงเทพ โรงพิมพ์วิชาวท โรงพิมพ์วัชรินทร์ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย โรงพิมพ์ศิริเจริญ โรงพิมพ์ไท โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร โรงพิมพ์บ้านนายสิน โรงพิมพ์พิพดพมาศ โรงพิมพ์นายเทพ โรงพิมพ์สามัคคี โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ โรงพิมพ์หม่อมสมิท โรงพิมพ์แมกฟาแลนด์ และโรงพิมพ์อุคมกิจเจริญพิมพ์ สำหรับโรงพิมพ์หลวงมักจะพิมพ์หนังสือ

และการจัดพิมพ์ออกแบบโดยศิลปินผู้มีชื่อเสียงในยุคนั้น และหนังสือทุกเล่มจะพิมพ์จำนวนจำกัด นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบสำนักพิมพ์ Roycroft กับโรงพิมพ์ Kelmscott พบว่า กลุ่มผู้จัดพิมพ์หนังสือของทั้งสองสำนักพิมพ์เป็นศิลปินผู้มีชื่อเสียงและช่างฝีมือ การผลิตหนังสือจะเน้นที่ศิลปะในการออกแบบรูปเล่มของหนังสือ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการออกแบบหนังสือให้มีรูปเล่มสวยงามในปัจจุบัน

๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือหายาก ได้แก่ งานวิจัยของ สมบูรณ์ แก่นตะเคียน (๒๕๑๓) สุพันธ์ ส่องแสงจันทร์ (๒๕๑๒) อรุณ สุภัทรากุล (๒๕๑๔) และ พรทิพย์ โล่ห์วีระ (๒๕๒๔)

สมบูรณ์ แก่นตะเคียน ได้รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ทางค่านิยมธรรมเนียมประเพณีไทย และวิเคราะห์ประเมินคุณค่าสิ่งพิมพ์ดังกล่าว ทำให้ทราบว่าสิ่งพิมพ์เฉพาะค่านี้นี้มีมากพอสมควร มีประวัติการพิมพ์ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพราะหอพระสมุดวชิรญาณตระหนักถึงหน้าที่ของหอพระสมุดฯ ว่าจะต้องเผยแพร่ออกไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง จึงจัดพิมพ์ขึ้น ทำให้เกิดประเพณีการพิมพ์หนังสือแจกในงานศพ งานมงคล และงานพระราชพิธีสำคัญต่าง ๆ สิ่งพิมพ์เหล่านี้ล้วนเป็นหลักฐานที่จะศึกษาประเพณีเกี่ยวกับชีวิต และประเพณีเกี่ยวกับสังคม ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยมาจนถึงปัจจุบันได้ สิ่งพิมพ์ที่นำมาศึกษาทั้งหมดไม่เพียงแต่ให้ความรู้ทางค่านิยมธรรมเนียมประเพณีเท่านั้น ยังได้ให้ความรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นโครงสร้างสำคัญของค่านิยมประเพณีด้วย

สุพันธ์ ส่องแสงจันทร์ และ อรุณ สุภัทรากุล ได้ศึกษาแนวโน้มความสนใจของสังคมที่มีต่อเนื้อหาในหนังสืออนุสรณ์งานฌาปนกิจศพที่คัดลอกเรื่องจากต้นฉบับของหอสมุดแห่งชาติ และเรื่องที่ได้จากแหล่งอื่น ในช่วงระยะเวลาต่างกัน คือ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๑๐ และ พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๕ ตามลำดับ ผลการวิจัยทั้ง ๒ เรื่องคล้ายคลึงกันว่า เรื่องที่นำมาพิมพ์ในงานฌาปนกิจศพบ่อยครั้งที่สุด เป็นหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา หมวดวิชาอื่น ๆ ที่พิมพ์บ่อยรองลงไปส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทย เช่น วรรณคดีไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และศิลปะของประเทศไทย ในระยะหลังเรื่องทางการแพทย์เป็นเรื่องอีกประเภทหนึ่งที่ตีพิมพ์บ่อย

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือหายากใน
ห้องสมุดอนุสรณ์ (Memorial Collection) ซึ่ง พรทิพย์ โล่ห์วีระ ได้ศึกษาประเภท
แหล่งผลิต และลักษณะของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ
กรมหมื่นราธิปพงศ์ประพันธ์ ที่จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๗๕-๒๔๔๗ ที่มีอยู่ใน
ศูนย์ราธิปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลงานวิจัยพบว่าหนังสือหายากส่วนใหญ่เป็น
ประเภทที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ รองลงมา คือหนังสือหายากที่มีประวัติ
ครอบครอง หนังสือหายากที่เป็นหนังสือเก่าแก่ที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ หรือมีรูปเล่มสวยงาม
และหนังสือที่มีเนื้อหาเป็นที่กล่าวขวัญถึง (Reputations) เมื่อประเมินตามลักษณะ
พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่พิมพ์จำนวนจำกัดซึ่งเป็นหนังสือที่จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสต่างๆ
โดยเฉพาะงานศพ หนังสือที่พิมพ์แจกเป็นอนุสรณ์งานศพที่เก่าแก่ที่สุดที่พบในศูนย์ราธิป
และเป็นหนังสือสวดมนต์ภาษาไทยฉบับแรกที่พิมพ์ในประเทศไทย คือ "หนังสือสาราทาน
ปริยายกถมรรค" แต่งโดยสมเด็จพระพุฒาจารย์โต พรหมรังษี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์แจกในงานพระเมรุศพ สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารี
รัตน์พระบรมราชเทวี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต เมื่อปี
พ.ศ. ๒๔๒๓ นอกจากนั้นหนังสือทางสังคมศาสตร์ที่เก่าแก่ที่พบคือ "หนังสือเรื่องกฎหมาย
เมืองไทย" พิมพ์ที่โรงพิมพ์บางกอกใหญ่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๖ สำหรับหนังสือที่จัดพิมพ์ในช่วง
ระยะ พ.ศ. ๒๔๓๐-๒๔๖๐ และ ๒๔๖๑-๒๔๘๔ นั้น ส่วนใหญ่จัดพิมพ์จากโรงพิมพ์ศุภการ
จำรูญ โรงพิมพ์ไทย โรงพิมพ์อักษรนิติ โรงพิมพ์สุโขทัย โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร และ
โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ อันเป็นที่ยอมรับในวงการหนังสือหายากว่ามีคุณภาพและเป็นหนังสือ
ที่มีราคาสูง นอกจากนี้ยังพบหนังสือที่พิมพ์ครั้งแรก หรือพิมพ์จากฉบับที่มีในหอสมุดแห่งชาติ
หอพระสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสถาน กรมศิลปากร และหนังสือที่มีบรรณสิทธิ์หรือป้าย
ครอบครอง หนังสือหายากเหล่านี้ควรมีการสงวนรักษาไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกษา
วิวัฒนาการของหนังสือ การพิมพ์ และการออกแบบรูปเล่มหนังสือในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อสำรวจและศึกษา เนื้อหาหนังสือหายากภาษาไทยทั้งหมดของห้องสมุด
สยามสมาคมตามหมวดวิชาต่าง ๆ

๒. เพื่อศึกษาหนังสือหายากดังกล่าวตามประเภทและลักษณะของหนังสือหายาก
๓. เพื่อศึกษาแหล่งผลิต และช่วงระยะเวลาที่ผลิตของหนังสือหายากดังกล่าว

แนวเหตุผล

หนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคมส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของสมาคม ได้แก่ การรวบรวมข้อเท็จจริงและส่งเสริมศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลป และ วัฒนธรรมไทย วรรณคดีไทย ลัทธิประเพณีไทย การละเล่นพื้นเมือง และเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ หนังสือหายากภาษาไทยที่มีอยู่ในห้องสมุดสยามสมาคมจำนวน ๗๕ รายการ โดยไม่รวมเอกสารตัวเขียน จดสาร สูจิบัตร หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร แผนที่ และ สิ่งพิมพ์ระยะสั้น ซึ่งรวมอยู่ในห้องหนังสือหายากของสมาคม ยกเว้นราชกิจจานุเบกษา ในช่วงแรกของการผลิต ใน พ.ศ.

๒๔๑๓-๒๔๕๑

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาความเป็นมาและวัตถุประสงค์การดำเนินงานของห้องสมุดสยามสมาคม
๒. สืบค้นหนังสือหายากภาษาไทยที่มีอยู่ในห้องสมุดทั้งหมด
๓. ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือหายากจากหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
๔. สร้างเกณฑ์ประเมินหนังสือหายาก โดยศึกษาจากหนังสือ และขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ช่วยบรรณารักษ์กิตติมศักดิ์ บรรณารักษ์ของห้องสมุดสยามสมาคม นักสะสมหนังสือหายาก นักวิชาการ และผู้ดำเนินการร้านค้าหนังสือเก่ารวม ๕ ท่าน
๕. นำเกณฑ์ที่กำหนดไปประเมินหนังสือตามขอบเขตการวิจัยทั้งหมด

๖. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

๗. สรุปผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคม ในด้านเนื้อหา ประเภทและลักษณะ แหล่งผลิต และช่วงระยะเวลาที่ผลิต
๒. ทำให้มีบรรณานุกรมหนังสือหายากภาษาไทยในห้องสมุดสยามสมาคมเป็นคู่มือในการใช้หนังสือดังกล่าว และเป็นคู่มือประกอบในการจัดหาหนังสือหายากของห้องสมุดประเภทอื่น ๆ รวมไปถึงตลาดหนังสือหายาก
๓. เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ตระหนักถึงคุณค่าของหนังสือหายากของสยามสมาคม และช่วยในการศึกษาและวิจัยหนังสือหายากต่อไป

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

หนังสือหายาก หมายถึง หนังสือที่มีคุณค่าในด้าน

๑. หนังสือที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์พิมพ์ในประเทศไทย
 - ๑.๑ หนังสือที่จัดพิมพ์ในช่วงระยะ ๕๐-๕๐ ปี ของพัฒนาการพิมพ์ในประเทศไทย คือ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๓๓-๒๕๐๘
 - ๑.๒ หนังสือที่จัดพิมพ์โดยโรงพิมพ์สมัยแรกในช่วงพัฒนาการพิมพ์ในประเทศไทย
 - ๑.๓ หนังสือที่มีการพิมพ์จำนวนจำกัด (Limited Edition)
 - ๑.๔ หนังสือฉบับพิมพ์ครั้งแรก (First Edition)
 - ๑.๕ หนังสือที่พิมพ์จากต้นฉบับที่มีอยู่ในหอสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสภา และกรมศิลปากร ซึ่งมีตราของหอสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสภา และกรมศิลปากร ประทับที่หน้าปกหนังสือ และ/หรือ มีค่าน้ำของสถาบันดังกล่าวในหน้าค่าน้ำของหนังสือเล่มนั้น

๑.๖ หนังสือที่พิมพ์ในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๔๗ สมัยจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ซึ่งได้ออกประกาศปรับปรุงตัวอักษรไทย โดยงดใช้สระ ๕ ตัว และพยัญชนะ ๑๓ ตัว

๒. หนังสือที่มีเนื้อหาเป็นที่กล่าวขวัญถึง (Reputations)

๒.๑ หนังสือที่รัฐบาลประกาศให้เป็นหนังสือต้องห้าม

๒.๒ หนังสือที่เป็นผลงานเพียงเรื่องเดียว หรือเป็นผลงานส่วนน้อยที่ต่างไปจากผลงานส่วนใหญ่ของนักเขียน

๒.๓ หนังสือที่กุเซ็นหรือเป็นการปลอมแปลงวรรณกรรม

๓. หนังสือที่มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม

๓.๑ หนังสือที่ตกหอกมาจนถึงปัจจุบันโดยยังอยู่ในสภาพดี

๓.๒ หนังสือที่เย็บเล่ม จักพิมพ์อย่างสวยงาม ประณีตบรรจง

๓.๓ หนังสือที่มีภาพประกอบที่มีคุณค่า

๓.๔ หนังสือที่มีขนาดและรูปเล่มต่างไปจากธรรมดา

๔. หนังสือที่มีประวัติการครอบครอง

๔.๑ หนังสือที่มีภาพของผู้แต่ง หรือเจ้าของหนังสืออยู่ในเล่ม รวมทั้งหนังสือที่มีภาพ และชีวประวัติย่อ ๆ ของผู้แต่งอยู่ด้วย

๔.๒ หนังสือที่มีบรรณสิทธิ์ (Bookplate)

๔.๓ หนังสือที่มีลายมือชื่อหรือข้อความที่เจ้าของเดิมเขียนไว้ในเล่ม

บทที่ ๒

การดำเนินงานของสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์

สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ ในปลายรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหารวบรวมข้อมูล และส่งเสริมศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับประเทศไทย และประเทศใกล้เคียง (สยามสมาคม ๒๕๒๖: ๑) ผู้ริเริ่มส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศที่เข้ามารับราชการหรือค้าเงินธุรกิจในประเทศไทยในช่วงเวลานั้น มีการประชุมกันเป็นครั้งแรกที่โรงแรมโอเรียนเต็ล เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๔๗ Hamilton King อัครราชทูตอเมริกันประจำประเทศไทย เป็นประธาน โดยพิจารณาถึงเรื่องการจัดตั้งสมาคม ผู้ที่ได้รับเลือกให้ดำเนินงานในครั้งแรก มีรายนามดังต่อไปนี้

นายกสมาคม	W. R. D. Beckett
เลขาธิการและบรรณารักษ์กิตติมศักดิ์	Oscar Frankfurter
อุปนายก	G. E. Gerini, M. R. A. S (Colnel พระยาอินทรมนตรีศรีจันทร์กุมาร (Francis Henry Giles) E. Reytter
ผู้ช่วยเลขาธิการ	W. H. Mundie
บรรณารักษ์กิตติมศักดิ์	A. Cecil Carter
กรรมการ	A. d' Abaza J. Ferrando J. Homan Van der Heide T. Masao A. Poix พระยาประชาภิจักรจักร Rev. Pelre F. J Schmitt

Frankfurter (1904: 1-6) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของสมาคมไว้ว่า

"ผู้ใดก็ตามที่พยายามจะศึกษาให้ลึกซึ้งถึงปัญหาทางค่านิยมประวัติศาสตร์ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ ศิลปะ และสภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย จะพบว่ามีอุปสรรคมากมาย จุกมุกหมายของสมาคมนี้เพื่อป้อนทางคิงกลาว คุยการจึกพิมพ์วารสาร และคุยการอภิปรายกันในที่ประชุม เพื่อให้ทุกคนสรุปผลเบื่องตนของตนเองได้ ข้าพเจ้าพิจารณาว่า พวกเราเปรียบเสมือนคนงานยรวรรวมวิสัยสำหรับนายช่างในอันที่จะก่อเป็นโครงการในอนาคต ในรูปของงานที่เป็นระเบียบ และสมบูรณ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับประเทศไทย"

เมื่อได้ก่อตั้งสมาคมขึ้นแล้ว คณะกรรมการได้ทูลเชิญ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร เป็นองค์อุปถัมภ์ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เป็นอุปถัมภ์กของสมาคม และได้เชิญ เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) ให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของสมาคม โดยในปีแรกนี้สมาคมมีสมาชิกจำนวน ๑๓๔ คน

การดำเนินงานของสมาคมในระยะแรกนั้น ต้องประสบปัญหา มาก ในระยะเวลาดังกล่าว ประเทศไทยยังไม่มีหอสมุดแห่งชาติอันเป็นศูนย์กลางการค้นคว้า และมหาวิทยาลัย สมาชิกได้ใช้ห้องสมุดส่วนตัวของเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) และในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๒-๒๔๖๔ สยามสมาคมได้อาศัยส่วนหนึ่งของหอสมุดแห่งชาติ บริเวณอาคารถาวรวัตถุซึ่งอยู่ด้านตะวันตกของสนามหลวง เป็นที่ตั้งของห้องสมุดสมาคม ทำให้สมาคมสามารถจัดการกิจกรรมได้สมบูรณ์ขึ้นด้วยการแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์กับสำนักงานรัฐบาลและสมาคมเพื่อวิชาความรู้ในประเทศต่าง ๆ และรวบรวมหนังสือที่เกี่ยวกับเมืองไทย และเอกสารภาษาต่างประเทศที่อาจจะสอดคล้องกับความรู้ที่เป็นวัตถุประสงค์ของสมาคม อย่างไรก็ตาม ชาวต่างประเทศที่ดำเนินงานให้สมาคม ส่วนใหญ่ล้วนเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว ไม่มีเวลามากพอที่จะทำการค้นคว้าให้ลึกซึ้งลงไป ประกอบกับการขาดหลักฐานเอกสารต่าง ๆ ดังนั้นในระยะแรกสมาคมจึงมุ่งศึกษาค้นคว้า และส่งเสริมความรู้เรื่องเมืองไทย ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และอารยธรรมไทย แล้วจึงค่อยขยายวงการค้นคว้ากว้างขวางออกไปเป็นลำดับ

ใน พ.ศ. ๒๔๖๕ สยามสมาคม ได้เข้าสำนักงานบนชั้น ๑ ของบริษัท Falck & Beidek ในตรอกธนาคารชาร์เตอร์ ตรงข้ามโรงแรมโอเรียนเต็ล เคียงละ ๑๒๐ บาท และได้จัดตั้งห้องสมุดและห้องประชุมขึ้น รวมทั้งขยายแผนกศึกษาค้นคว้า (study section) สาขาต่าง ๆ ออกเป็น ๕ แผนก ได้แก่ แผนกประยุกต์วิทยาและประวัติศาสตร์ แผนกสังคมวิทยา แผนกมานุษยวิทยา แผนกโบราณคดี ประวัติศาสตร์วรรณคดี และนิรุกติศาสตร์เปรียบเทียบ และแผนกเกษตรกรรม การขนส่งและการท่องเที่ยว แผนกต่าง ๆ นี้จะให้สมาชิกได้ศึกษาเรื่องต่าง ๆ เฉพาะลงไปตามความสนใจ เช่น โครงการทัศนศึกษาไปยังสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ ชนบทธรรมเนียม ประเพณีชาวไทยในส่วนต่าง ๆ นอกจากนี้แต่ละแผนกอาจจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานของแผนกนั้น เช่น การประชุมพิเศษ การจัดนิทรรศการ และการแสดงปาฐกถาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันเป็นกิจกรรมของสมาคมที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ

พ.ศ. ๒๔๖๘ สมาคมประวัติศาสตร์ธรรมชาติ (The Natural History Society) ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยชาวต่างประเทศที่อยู่ในประเทศไทย ใน พ.ศ. ๒๔๕๖ ภายใต้วัดอุปสงคักดิ์เพื่อการศึกษาค้นคว้าทางด้านสัตววิทยา พฤกษศาสตร์ และธรณีวิทยา ในประเทศไทยและประเทศใกล้เคียง ได้เข้ารวมกับสยามสมาคม โดยสมาคมประวัติศาสตร์ธรรมชาติ เปลี่ยนชื่อเป็น "แผนกประวัติศาสตร์ธรรมชาติแห่งสยามสมาคม" เมื่อ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๘ และยังคงจัดพิมพ์วารสารของแผนกเป็นภาคเพิ่มเติมของวารสารสยามสมาคม ชื่อ Natural History Bulletin ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ธรรมชาติ และวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์แขนงอื่น ๆ เป็นภาคเพิ่มเติมของวารสารสยามสมาคมจนถึงปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๔๖๘ สยามสมาคมเริ่มมีตราของสมาคม อันเป็นผีพระหัตถ์ออกแบบโดยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เป็นรูปหัวช้างอันเป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทย คล้องคอด้วยมาลัย ปลายวงยี่กลุมะไว้ ที่มาลัยมีคิพจนอันเป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาจักรี ราชานุภาพ และของพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัต (กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์) จารึกไว้โดยรอบว่า "วิชชายังให้เกิดมิ่งภาพ" (ม.จ. สุกัทรทิศ กิจกุล ๒๔๒๘: ๘๑๘) ตรานี้ได้เริ่มใช้ในวารสารสยามสมาคมเล่มที่ ๒๑ ปี พ.ศ. ๒๔๗๐ เป็นต้นมา

พ.ศ. ๒๔๗๔ A.E. Nana ได้มอบที่ดินเนื้อที่ประมาณ ๓ ไร่ ให้เป็นที่ตั้งของ
สมาคมโดยการติดต่อของพระยาอินทรมนตรี สถานที่ดังกล่าวคือที่ตั้งของสมาคมในปัจจุบัน
เลขที่ ๑๓๑ ถนนสุขุมวิท ๒๑ ต.บางกะปิ กรุงเทพฯ

พ.ศ. ๒๔๗๕ สมาคมเริ่มการก่อสร้าง ตามแบบแปลนของ E. Healy
สถาปนิกกิตติมศักดิ์ของสมาคม ค่าก่อสร้างทั้งหมดประมาณ ๓๑,๐๐๐ บาท รายได้
ส่วนใหญ่แบ่งเงินที่ได้รับจากการบริจาคของสมาชิกและองค์การ ห้างร้าน ตลอดจนบุคคล
ภายนอกที่สนใจในกิจกรรมของสมาคม

เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๖ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และ
สมเด็จพระบรมราชินี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ส่งพระราชสาส์นมาให้อ่านในวัน
เปิดสำนักงานใหม่ของสมาคม ตั้งใจความจากพระราชดำรัสว่า

"ด้วยความซาบซึ้งในวัตถุประสงค์อันสูงส่งและความสำเร็จของสภามันนี้ ข้าพเจ้า
ขอแสดงความยินดีร่วมกับบรรดาสมาชิกที่ได้มาร่วมชุมนุมเป็นพยานรับรู้ในความ
สำเร็จสมบูรณ์ของบ้านใหม่ของสมาคม ความยินดีของข้าพเจ้าที่มีต่อความสำเร็จ
ก้าวหน้าของสมาคมจะสมบูรณ์กว่านั้น หากข้าพเจ้าสามารถมาประกอบพิธีเปิดอาคาร
เหล่านี้ได้ด้วยตนเอง อยางไรก็ตาม อยาปล่อยให้การขาดของข้าพเจ้าเป็นสิ่งที่
จะทำให้ความสนใจในโอกาสอันลุล่วงไป แม้ข้าพเจ้าไม่อาจมาได้ด้วยตนเอง แต่
ข้าพเจ้าทราบวา ความปรารถนาดีที่ข้าพเจ้ามีต่อสมาคมจะแทรกซึมไปทั่วที่ประชุมนี้
สมเด็จพระบรมราชินีได้ส่งความปรารถนาดีมาร่วมด้วย และในโอกาสนี้ข้าพเจ้าขอ
ประกาศเปิดบ้านใหม่ของสยามสมาคม ตั้งแต่วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๖ เป็นต้นไป"

พ.ศ. ๒๔๗๗ สยามสมาคมได้จัดสิ่งตีพิมพ์เพิ่มเติมทุกประเภทของสยามสมาคม
ที่มีอยู่ในเวลานั้น มอบให้แก่อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการตอบแทนใน
การที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้อนุญาตให้ใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งของทางมหาวิทยาลัย เป็นที่
ทำการชั่วคราวของสยามสมาคมในช่วงที่สมาคมเริ่มก่อสร้างอาคาร เมื่อประมาณ
พ.ศ. ๒๔๗๔-๒๔๗๖ (จิตรเกษม แสงสิงแก้ว, เทปตลับ)

เมื่อวันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๒ คณะกรรมการสยามสมาคมได้เปลี่ยนชื่อ
"สยามสมาคม" เป็น "สมาคมค้นคว้าประเทศไทย" เมื่อรัฐบาลได้ประกาศเปลี่ยนแปลง
ชื่อประเทศจาก "สยาม" เป็นประเทศไทย โดยยังคงวัตถุประสงค์เดิม เมื่อสงคราม

มหาเอเชียนูรพาลีนสุกลง รัฐบาลประกาศใช้ "สยาม" เป็นชื่อประเทศอีก สยามสมาคม จึงกลับไปใช้ชื่อทั้งเดิมแต่เริ่มตั้งอีกครั้งหนึ่ง และภายหลังจากนั้นแม้จะมีการเปลี่ยนชื่อ ประเทศเป็นประเทศไทย สยามสมาคมก็ยังคงใช้ชื่อนั้นมาจนกระทั่งทุกวันนี้

พ.ศ. ๒๔๔๗ ในงานฉลองครบรอบ ๕๐ ปีของสมาคม ได้มีการจัดตั้งกองทุน เพื่อการค้นคว้าและวิจัยขึ้น เพื่อสนองนโยบายของสมาคมที่จะทำหน้าที่รับใช้และให้บริการแก่ชุมชนมากขึ้น โดยได้เงินจำนวนหนึ่งจากการจำหน่ายหนังสือที่ระลึกครบรอบ ๕๐ ปี

พ.ศ. ๒๕๐๒ สมาคมได้รับเงินอุดหนุนจากมูลนิธิฟอร์ด แห่งสหรัฐอเมริกา เป็นทุนจัดตั้งศูนย์ค้นคว้าและวิจัย (The Siam Society Research Centre) ภายใต้อุปถัมภ์ของสยามสมาคม มีคณะกรรมการทำหน้าที่ให้คำปรึกษา อันมีพระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร ทรงเป็นประธาน J.J. Boeles ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการคนแรกของศูนย์ค้นคว้าดังกล่าวนี้ ซึ่งได้รับความสนับสนุนให้ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาและสาขาที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย และประเทศใกล้เคียง โดยได้รับความช่วยเหลือจากบริษัทและองค์การค้าในประเทศเคนมาร์ก เป็นทุนร่วมในโครงการค้นคว้าด้วย

โครงการสำคัญ ๆ ที่ศูนย์ได้ปฏิบัติและให้ความร่วมมือในการค้นคว้า ได้แก่

๑. โครงการร่วมมือสำรวจสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ระหว่างประเทศไทย และเคนมาร์ก ซึ่งได้ทำการสำรวจบริเวณแควน้อย จังหวัดกาญจนบุรี เช่น การสำรวจบริเวณถ้ำจันดี ถ้ำต่าง ๆ บริเวณน้ำตกไทรโยค การสำรวจที่วังโพธิ์และบ้านเก่า รวมทั้งการค้นคว้าทางด้านสัตวศาสตร์ และพฤกษศาสตร์ ในบริเวณดังกล่าวด้วย

๒. การค้นคว้าเกี่ยวกับแผนที่ประเทศไทยที่ทำในประเทศตะวันตก โดยได้ติดต่อเสาะหาแผนที่ และภาพถ่ายเกี่ยวกับประเทศไทย ในศตวรรษที่ ๑๗ และศตวรรษที่ ๑๘ มาจากยุโรป ปัจจุบันภาพแผนที่ ๑๕ แผ่น อยู่ในห้องสมุดของสมาคม และห้องพระองค์เจ้าธานีนิวัต

๓. การค้นคว้าเกี่ยวกับชาวเขาทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยการรวบรวมวัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม และชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขา ผู้เป็นกำลังสำคัญคือ นายไกรศรี นิมมานเหมินทร์

๔. โครงการค้นคว้าพจนานุกรมบาลีวิจารณ์ เป็นโครงการที่ประสานงานกับสถาบันวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ แห่งกรุงโคเปนเฮเกน ที่จะพิมพ์พจนานุกรมภาษาบาลี โดยได้รับทุนอุดหนุนส่วนใหญ่จากยูเนสโก

๕. โครงการค้นคว้าคัมภีร์เรื่องจารึกใบลาน ตามวัดต่าง ๆ ในจังหวัดลำพูน

๖. โครงการห้องสมุดเพื่อการค้นคว้า ทั้งจะกล่าวละเอียดต่อไป

นอกจากนั้น มูลนิธิเอเชีย ก็มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมงานของศูนย์ค้นคว้าแห่งสยามสมาคม เช่น การออกทุนจัดพิมพ์ พระนิพนธ์ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร เรื่องประวัติพุทธศาสนาในประเทศไทย และหนังสือ Thai Peoples ของ พันตรี อี ไฮเคนฟาเคน นอกจากนี้ สยามสมาคมยังได้รับความสนับสนุนจากมูลนิธิอื่น ๆ เช่น มูลนิธิ Carlsberg แห่งประเทศเดนมาร์ก

พ.ศ. ๒๕๐๖ สยามสมาคม ได้รับมอบเรือคำเที่ยง อาคารแบบสถาปัตยกรรมทางภาคเหนือ ซึ่งมีอายุ ๕๐ ปี จากนางกิมฮ้อ นิมมานเหมินทร์ สยามสมาคมได้จัดเรือคำเที่ยงนี้ให้เป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ภายในจัดเก็บศิลปวัตถุพื้นบ้านต่าง ๆ และได้เปิดให้ประชาชนเข้าชมเป็นครั้งแรก เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๘ ปัจจุบันศิลปวัตถุดังกล่าวได้จัดระบบโดยแบ่งวัสดุออกเป็น ๔ ประเภท คือ ประเภทบ้านคำเที่ยง ประเภทที่เกี่ยวข้องกับชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ประเภทงานแกะสลักไม้ และประเภทเบ็ดเตล็ด โดยจัดทำทะเบียนบัตรรายการเป็นหลักฐาน

นับแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นต้นมา สยามสมาคมเน้นนโยบายที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ โดยเฉพาะวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นของตนเอง กิจกรรมต่าง ๆ ที่สยามสมาคมได้จัดทำ ได้แก่ จัดพิมพ์หนังสือที่จะมุ่งส่งเสริมให้ชาวไทยรู้จักอนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรมแห่งชาติ จัดนิทรรศการทางศิลปและวัฒนธรรม

ในจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคเหนือ ค้นคว้าและรวบรวมจารึกโบราณในจังหวัดเชียงใหม่ โดยร่วมมือกับโครงการตำราสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ให้ทุนแก่ผู้สนใจ ค้นคว้าวิจัยเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยเพื่อจัดพิมพ์เป็นตำรา การให้ทุน คัดลอกภาพจิตรกรรม รวบรวมวรรณคดีพื้นบ้าน จัดสรรเงินทุนช่วยปฏิสังขรณ์ ซ่อมแซม โบราณวัตถุ หรือโบราณสถาน โดยมีหลักการว่าจะช่วยในด้านการศึกษาไปให้คำแนะนำ และจัดสรรเงินช่วยเหลือเพียงบางส่วนเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมประจำถิ่นของตนให้มากที่สุด

นอกเหนือจากการให้ความร่วมมือในการค้นคว้าวิจัย และสนับสนุนโครงการต่าง ๆ แล้ว ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสมาคมยังได้มีบทบาทในกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การแสดงปาฐกถา อภิปราย ฉายภาพยนตร์ จัดนิทรรศการ และการแสดง การจัดทำเที่ยว จัดพิมพ์หนังสือออกจำหน่าย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังได้จัดพิมพ์วารสารของสมาคมและจดหมายข่าว รวม ๔ ชื่อ คือ

๑. Journal of the Siam Society (JSS) เป็นวารสารภาษาอังกฤษ เริ่มพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ มีเนื้อหาทางด้านไทยคดีสาขาประวัติศาสตร์ โบราณคดี ภาษาศาสตร์ อักษรศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และเรื่องราวที่เกี่ยวข้องในประเภทภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ปัจจุบันออกเป็นรายปี

๒. วารสารแห่งสมาคมคันวิชาประเทศไทย เป็นวารสารฉบับภาษาไทยที่สยามสมาคมได้ออก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ และล้มเลิกไปเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ ภายหลังจากที่ตีพิมพ์ออกมาได้ ๔ เล่ม

๓. Natural History Bulletin หรือเคยใช้ชื่อภาษาไทยว่า "สารแถลงการณ์สำหรับธรรมชาติวิทยา" เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ เป็นวารสารภาษาอังกฤษ เริ่มพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ เผยแพร่ความรู้ทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และธรรมชาติวิทยาของไทย ปัจจุบันออกเป็นราย ๒ เดือน

อังกฤษ เสนอเรื่องราวของสมาคม เริ่มพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ มีกำหนดออกราย ๓ เดือน

ในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๒๕) สยามสมาคมดำเนินงานโดยมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ และสมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ทรงดำรงตำแหน่งเป็นนายกิตติมศักดิ์ สมาคมมีสมาชิกทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ประมาณ ๑,๕๐๐ คน สหกิจต่าง ๆ ของสมาชิกรวมในข้อบังคับสยามสมาคม ซึ่งได้ปรับปรุงเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ วันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ และ วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ (ดังปรากฏในภาคผนวก ก)

ห้องสมุดสยามสมาคมในปัจจุบัน

อาคารห้องสมุดสยามสมาคมปัจจุบันได้เปิดใช้ทำการ เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕ โดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระเจ้าเฟรเดอริกที่ ๕ และ พระราชินีอินกริด แห่งประเทศเดนมาร์ก ได้เสด็จมาทรงประกอบพิธีเปิดอาคาร อาคารแห่งนี้ก่อสร้างขึ้นโดยใช้เงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ทุนที่ใช้ได้จากเงินพระราชทานเงินบริจาคจากสถาบันต่าง ๆ ในประเทศไทย เดนมาร์ก และสหรัฐอเมริกา เงินบริจาคของสมาชิกสมาคม ตลอดจนเงินจากกองทุนของสมาคมเองด้วย

ห้องสมุดมีบรรณารักษ์ ๑ คน และเจ้าหน้าที่ ๓ คน ดำเนินงานภายใต้การดูแลของคณะกรรมการห้องสมุดซึ่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการของสยามสมาคม อันประกอบด้วย ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ บรรณารักษ์กิตติมศักดิ์ ผู้ช่วยบรรณารักษ์กิตติมศักดิ์ บรรณารักษ์ และกรรมการ รวม ๕ ท่าน โดยใช้งบประมาณของสมาคม และกองทุน Edwin Stanton Fund ซึ่งให้จัดหาหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา

หนังสือในห้องสมุดสยามสมาคม มีจำนวน ๑,๘๘๕ เล่ม (สำรวจเมื่อ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๘) เป็นหนังสือภาษาต่างประเทศ ทั้งภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ดัตช์ ลาว มอญ และหนังสือภาษาไทย หนังสือหายากเกี่ยวกับประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน จักเก็บในหมวดหมู่ระบบควี นอกจากนี้ยังมี โบราณ สมุดไทย ที่จารด้วยอักษรไทยเหนือ เขมร และภาษามลายู แผนที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ (Rare Maps) วารสาร ไมโครฟิล์ม คาสเซตเทป ภาพถ่ายขาว-ดำทางประวัติศาสตร์ หนังสือพิมพ์ จุลสาร

การจักเก็บหนังสือหายาก

หนังสือหายากของสยามสมาคม ได้จากการซื้อจากร้านค้าหนังสือเก่า ย่านค้าหนังสือเก่า บริเวณสนามหลวง เวียงนครเขมร หนังสือที่นักค้าหนังสือเก่านำมาเสนอขาย และจากการบริจาคจากทายาทของบรรดาพระบรมวงศานุวงศ์ไทยที่เคยสะสมหนังสือ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับสยามสมาคม เช่น สมเด็จเจ้าจุฬาราชราภิบาล กรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย พระยาสุรินทรราชา (จัน กุญชรวิเศษ) พระยาอภิบาลราชไมตรี (ทอม นุนนาค) พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร นอกจากนี้ ยังพิจารณาจักเก็บจากหนังสือบนชั้นหนังสือทั่วไปของห้องสมุด (เฉลิมศรี เศวตจินดา, สัมภาษณ์)

หนังสือหายากเหล่านี้ จัดเก็บแยกพิเศษภายในห้องพระองค์วรวงศา ๑ (Prince Wan Room 1) และห้องพระองค์วรวงศา ๒ (Prince Wan Room 2) อันเป็นห้องที่ทางสมาคมได้ใช้พระนามของ พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวรรณไวทยากร กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งนายกสยามสมาคม ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๗-๒๔๙๐ และ พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๘ เป็นอนุสรณ์ ซึ่งพระองค์ได้เสด็จมาทรงเปิดห้องพระองค์วรวงศา ๑ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๗

ภายในห้องพระองค์วรวงศา ๑ นั้น จักเก็บหนังสือหายากภาษาต่างประเทศ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทย และประเทศใกล้เคียง ที่พิมพ์ก่อน ค.ศ. ๑๘๐๐ หนังสือหายากภาษาไทยที่เป็นพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และแผนที่หายาก

ห้องพระองค์วรมหา ๒ จักเก็บหนังสือหายากภาษาต่างประเทศที่ตีพิมพ์ตั้งแต่
ค.ศ. ๑๘๐๐ เป็นต้นมา หนังสือหายากภาษาไทย ไมโครฟิล์มหนังสือหายาก และแผนที่
หายาก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๑. การศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น
๒. การกำหนดขอบเขตในการวิจัย
๓. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการจัดตั้งห้องสมุดหนังสือหายาก การสะสมหนังสือ ลักษณะและประเภทของหนังสือหายาก ประวัติการพิมพ์ในประเทศไทย รวมทั้งประวัติและการดำเนินงานของสมาคม จากหนังสือ วารสาร เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

การกำหนดขอบเขตในการวิจัย

ประชากรที่ต้องการศึกษา คือ หนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภายในห้องพระองค์วรณา ๑ และ ห้องพระองค์วรณา ๒ อันเป็นห้องหนังสือหายากของสมาคม จำนวนทั้งสิ้น ๗๔ รายการ โดยมีได้รวมค้นฉบับตัวเขียน สิ่งพิมพ์ประเภทจุลสาร หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร และแผนที่หายาก

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ ๑ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกณฑ์ประเมินหนังสือหายากภาษาไทย จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ เรื่องการประเมินค่าหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิพงษ์ประพันธ์ ในศูนย์ราธิปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ของ พรทิพย์ โล่ห์วีระ และเอกสารต่าง ๆ เพื่อสร้างเกณฑ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นพิจารณา

คำอธิบายเกณฑ์ประเมินประเภทและลักษณะของหนังสือหายากในชั้นแรกที่ได้
จากเอกสารของ Cave (1982) อัมพร ทีชะระ (๒๕๒๗) และ พรทิพย์ โล่ห์วีระ
(๒๕๒๔) มีดังนี้

๑ หมายถึง หนังสือหายากที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์พิมพ์

๑.๑ หนังสือเก่าที่มีความสำคัญเป็นเอกสารปฐมภูมิด้านประวัติศาสตร์พิมพ์
ของประเทศไทย คือ จดพิมพ์ในช่วงระยะ ๕๐-๘๐ ปีแรกของพัฒนาการด้านการพิมพ์ใน
ประเทศไทย (พ.ศ. ๒๓๗๕-๒๔๓๐ และ พ.ศ. ๒๔๓๑-๒๕๐๐)

๑.๒ หนังสือปกอ่อนประเภทบันเทิงคดีจากโรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ หรือ
โรงพิมพ์อื่น ๆ ที่พิมพ์หนังสือปกอ่อนประเภทเดียวกัน

๑.๓ หนังสือที่มีการพิมพ์จำนวนจำกัด (Limited Editions) หรือ
หนังสือที่จัดทำขึ้นเนื่องในโอกาสต่าง ๆ

๑.๔ หนังสือฉบับพิมพ์ครั้งแรก หรือหนังสือที่พิมพ์จากต้นฉบับที่มีในหอสมุด
แห่งชาติ หอพระสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสถาน และกรมศิลปากร

๑.๕ หนังสือที่พิมพ์ในช่วงระยะ พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๔๗

๒ หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาเป็นที่กล่าวขวัญถึง (Reputations)

๒.๑ หนังสือที่รัฐบาลประกาศให้เป็นหนังสือต้องห้าม (Banned Book)

๒.๒ หนังสือที่เป็นผลงานเพียงเรื่องเดียว หรือเป็นผลงานเพียงส่วนน้อย
ที่แตกต่างไปจากผลงานส่วนใหญ่ของนักเขียนนั้น

๒.๓ หนังสือที่กุ๊น หรือเป็นการปลอมแปลงวรรณกรรม

๓ หมายถึง หนังสือเก่าที่มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม

๓.๑ หนังสือเก่าที่คกหอกมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์

๓.๒ หนังสือซึ่งใช้วัสดุมีค่าจัดทำอย่างประณีตสวยงาม (Deluxe Edition)

๓.๓ หนังสือที่มีภาพประกอบที่มีคุณค่า

๓.๔ หนังสือที่มีขนาดและรูปเล่มต่างไปจากธรรมดา

๔ หมายถึง หนังสือที่มีประวัติการครอบครอง

๔.๑ หนังสือที่มีภาพของผู้แต่ง หรือเจ้าของหนังสืออยู่ในเล่ม

๔.๒ หนังสือที่มีบรรณสิทธิ์ (Bookplate) คือ ป้ายหรือตราประจำตัวของเจ้าของหนังสือ

๔.๓ หนังสือฉบับที่มีลายมือชื่อ หรือข้อความที่เจ้าของเดิมเขียนไว้ในเล่ม

ชั้นที่ ๒ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ทัศนะ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ต่อเกณฑ์ดังกล่าว มีจำนวน ๔ ท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้รายชื่อจาก หนังสือ วารสาร และจากความเห็นชอบของผู้ควบคุมการวิจัย คือ

๑ ศาสตราจารย์ ดร. กำธร สนิทกุล นักวิชาการผู้สอนวิชาหนังสือและประวัติการพิมพ์ในมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการองค์การค้ำของคุรุสภา เคยเป็นกรรมการประกวดหนังสือหายากที่สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒

๒ นางเฉลิมศรี เสวตจินดา บรรณารักษ์ห้องสมุดสยามสมาคม

๓ นางสาวเนียนศิริ ตาละลักขมภ์ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการ หอสมุดแห่งชาติ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือหายากและต้นฉบับตัวเขียน

๔ นายไพโรจน์ สุวรรณเสถียร นักสะสมหนังสือและเหรียญที่ระลึกผู้สะสมหนังสือมาเป็นเวลา ๔๐ ปี มีหนังสือหายากทั้งภาษาไทยและต่างประเทศอยู่ในครอบครองจำนวนมาก

๕ ม.ล. มานิจ ชุมสาย ราชบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ นักสะสมหนังสือ เจ้าของร้านค้าหนังสือเก่า ชื่อเฉลิมนิจ เคยเป็นกรรมการประกวดหนังสือหายากที่สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จัดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒

๖ นายมานิตย์ อิศวทรงศิริ ผู้ค้าหนังสือหายาก เจ้าของร้านหนังสือแข่งธง ซึ่งดำเนินกิจการค้าหนังสือเก่ามากกว่า ๕๐ ปี

๗ นางเย็นฤดี สัจจกุล บรรณารักษ์หอสมุดแห่งชาติ

๔ นางศิริพร จิรประภา บรรณาธิการทำบัตรรายการหนังสือหายากของ หอสมุดแห่งชาติ

๕ นายสมบัติ พลายน้อย นักสะสมหนังสือผู้มีหนังสือหายากอยู่ในครอบครอง เป็นจำนวนมาก และใช้หนังสือเป็นเอกสารเขียนสารคดีเชิงประวัติศาสตร์ โดยใช้นามปากกาว่า ส. พลายน้อย

ขั้นที่ ๓ นำเกณฑ์มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคม ตามเหตุผลดังต่อไปนี้

เกณฑ์ประเมินประเภทและลักษณะของหนังสือหายากภาษาไทย

๑. หนังสือที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์พิมพ์ในประเทศไทย

๑.๑ หนังสือที่จัดพิมพ์ในช่วงระยะ ๕๐-๕๐ ปี ของพัฒนาการพิมพ์ในประเทศไทย คือ ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๗๙-๒๔๖๘ ซึ่งอยู่ในสมัยรัชกาลที่ ๓ (พ.ศ. ๒๓๖๗-๒๓๙๔) รัชกาลที่ ๔ (พ.ศ. ๒๓๙๔-๒๔๑๑) รัชกาลที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๕๓) และ รัชกาลที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๕๓-๒๔๖๘)

การพิมพ์ในยุคธนบุรี และต้นรัตนโกสินทร์ ยังเป็นการพิมพ์ในวงแคบ เนื่องจากตัวพิมพ์ภาษาไทยยังไม่มี ต้องใช้อักษรโรมันสำหรับพิมพ์คำไทย บางหลวงคาทอลิก ชื่อ Garnault ได้ตั้งโรงพิมพ์และพิมพ์หนังสือขึ้นที่วัดข้างตาคูสุ ตำบลกุฎีจีน ธนบุรี มีหนังสือที่ค้นพบ เช่น หนังสือชื่อ คำสอนคริสตังภาคต้น ซึ่งใช้ตัวอักษรโรมันเขียนคำภาษาไทยที่หน้าปกว่า KHAMSON CHRISTANG PHAC TON พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๙ อันเป็นสมบัติส่วนตัวของ ม.ล. มานิจ ชุมสาย (กำธร สติรกุล ๒๕๒๗: ๑๐๗-๑๑๑)

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พวกมิชชันนารี คณะ A.B.C.F. หรือชื่อเต็มว่า American Board Commissioners for Foreign Mission ได้มอบให้หมอบรัดเลย์ นำเอาตัวพิมพ์ไทยจากสิงคโปร์เข้ามาในกรุงเทพ และมาเริ่มกิจการพิมพ์ด้วยตัวพิมพ์ภาษาไทยเป็นครั้งแรก ซึ่ง บางหลวง Charles Robinson ได้พิมพ์ออกมาเป็นครั้งแรก ในวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๗๙ นับว่าเป็น

การพิมพ์หนังสือไทยเป็นครั้งแรกในเมืองไทย (กำจร สติรกุล ๒๕๒๗: ๑๑๗-๑๑๘)
 ในระยะต่อมา กิจกรรมพิมพ์เจริญขึ้นเป็นลำดับ และเจริญสูงสุดในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ
 พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ชูศรี กาลวันตวานิช ๒๕๑๗: ๘๗)

นอกจากนี้ จากการประกวดหนังสือหายาก ณ หอสมุดกลาง
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์
 การตัดสินในการพิจารณาความเก่า โดยพิจารณาจากหนังสือที่พิมพ์ก่อน พ.ศ. ๒๕๒๔
 (ชาติ เอี่ยมกระสุนธุ์ ๒๕๒๓: ๘๘) ไปรศกฤภาคผนวก ข

๑.๒ หนังสือที่จัดพิมพ์โดยโรงพิมพ์สมัยแรกในช่วงพัฒนาการพิมพ์ใน ประเทศไทย

ภายหลังจากการพิมพ์ตัวพิมพ์ภาษาไทย เริ่มขึ้นในรัชสมัยพระบาท
 สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทำให้การพิมพ์ขยายตัวขึ้น โรงพิมพ์ในระยะแรกได้แก่
 โรงพิมพ์ตรอกกับตันบุช ซึ่งมีผลงานส่วนใหญ่เกี่ยวกับคริสตศาสนา เช่น หนังสือศาสนา
 พระเยซู ลักษณะและพระราชนิพนธ์ของพระยะโฮวา ความแตกต่างระหว่างพระพุทธรเจ้า
 กับพระเยซูคริสต์ และหนทางอันแท้จริงที่จะไปสวรรค์ ซึ่งพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๐ โดย
 โรงพิมพ์ A. B. C. F. M. Mission Press มีผลงานสำคัญ เช่น ประกาศห้ามสูบบุหรี่
 พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒ หนังสือคำภีร์กรรกรักษา พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ (วัลลภ
 สวัสดิ์วัลลภ ๒๕๒๗: ๑๑๑-๑๑๔) โรงพิมพ์หมอบรัดเลย์ พิมพ์หนังสือเจ้าพวกร้อยแก้ว
 ประเภทพงศาวดารจีน และกฎหมาย โรงพิมพ์หมอสมิธ พิมพ์หนังสือเจ้าพวกมหกลอน
 (ส. พลายน้อย ๒๕๒๓: ๓-๑๐) โรงพิมพ์วัคबरนิเวศวิหาร พิมพ์หนังสือเฉยแพร่
 พุทธศาสนา โรงพิมพ์หลวงหรือโรงพิมพ์อักษรพิมพ์การ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้ตั้งขึ้นในพระบรมมหาราชวัง พิมพ์พงศาวดารจีนแบบเรียนหลวง
 หนังสือราชกิจจานุเบกษา

ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา
 มีโรงพิมพ์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ หรือโรงพิมพ์หน้าวัดเกาะ
 จัดพิมพ์หนังสือคำกลอนประเภทจักร ๆ วงศ์ ๆ (ส. พลายน้อย ๒๕๒๓: ๓-๑๐) โรงพิมพ์
 สิริเจริญ โรงพิมพ์นายเทพ โรงพิมพ์พานิชสรรพคุณ โรงพิมพ์บางกอกน้อย โรงพิมพ์

วัชรินทร์ โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร โรงพิมพ์ไทย โรงพิมพ์กองดุโฆ โรงพิมพ์
อักษรนิติ โรงพิมพ์กรุงเทพฯ เกลินเน่ โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ โรงพิมพ์พิศาลบรรณินดี
เป็นต้น

๑.๓ หนังสือที่มีการพิมพ์จำนวนจำกัด

การพิมพ์หนังสือในประเทศไทยในระยะแรก พระมหากษัตริย์และ
พระราชวงศ์ มักจะพิมพ์หนังสือขึ้นเพื่อแจกในโอกาสต่าง ๆ (ชูศรี กาลวันควานิช
๒๕๑๕: ๓๖) หนังสือเพื่อแจกจ่ายนี้ จะมอบให้แก่ผู้มาร่วมงาน จึงมีจำนวนพิมพ์ไม่มากนัก
(Chun Prabhavi-vadhana 1973: 227) มีตั้งแต่ ๑๐, ๒๐๐-๕๐๐ เล่ม หรือ
มากกว่า ๑,๕๐๐ เล่ม (Almagnò 1975: 184) ในสมัยรัชกาลที่ ๔ หนังสือมีจำนวน
พิมพ์เพียง ๒๐๐-๓๐๐ เล่ม ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ ปริมาณการพิมพ์จำนวนหนึ่งอย่างสูง
๑,๕๐๐-๑,๓๐๐ เล่ม (กำธร สติรกุล ๒๕๑๕: ๒๑๕) หนังสือที่พิมพ์จำนวน ๓,๐๐๐
ฉบับ นับว่าเป็นจำนวนพิมพ์ที่มาก โดยปกติงานของเจ้านายมักพิมพ์กันเพียง ๒,๐๐๐ เล่ม
เป็นอย่างสูง (สงวน อึ้งคง ๒๕๐๓: ๘๕) มีหนังสือทั้งที่พิมพ์ขึ้นเพื่องานมงคล ได้แก่
งานฉลองวันเกิด งานวันครบรอบอายุ งานฉลองยศ งานวันขึ้นปีใหม่ งานวันสำคัญทาง
พุทธศาสนา เช่น วิสาขบูชา มาฆบูชา งานพระราชพิธีหรือโอกาสสำคัญของพระมหากษัตริย์
และงานศพ อันรวมถึง งานสถาปนาภิกษุสงฆ์ งานพระราชทานเพลิงศพ งานบำเพ็ญกุศลเนื่อง
ในงานศพ

หนังสือที่พิมพ์เพื่อแจกเป็นของขวัญในงานมงคลเริ่มขึ้นเมื่อ
พ.ศ. ๒๔๑๔ ในงานฉลองเดือนกุมภาพันธ์นักษัตรสาสนโสภณ ขึ้นเป็น กรมขุนบดินทรไพศาล
โสภณ หนังสือที่แจกชื่อ นนทุกปรณัม พิมพ์ขึ้นในโรงพิมพ์หลวง พระบรมมหาราชวัง
(สงวน อึ้งคง ๒๕๐๓: ๘๖) ต่อมาเมื่องานมงคลปีใหม่ใน พ.ศ. ๒๔๒๒ พระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พิมพ์หนังสือพระราชนิพนธ์
เรื่อง นิทราชากริต เป็นของขวัญแก่พระบรมวงศานุวงศ์ที่เสด็จมาถวายพระพร (อัมพร
หาญภา ๒๕๐๖: ๓๐) หนังสืองานศพที่จัดพิมพ์เป็นครั้งแรกคือ หนังสือสวดมนต์ฉบับหลวง
ในงานพระเมรุสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี และสมเด็จพระเจ้า
ลูกเธอเจ้าฟ้ากรมดาราภิรมย์เพ็ชรรัตน์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๓ ที่พิมพ์ ๑๐,๐๐๐ ฉบับ (ส. ศิวรักษ์

๒๕๑๐: ๓๔๔-๓๔๕) และหนังสือที่พิมพ์แจกในงานทำบุญอายุหรือทำบุญวันเกิดครั้งแรก คือเรื่องพระรัตนไตร พิมพ์ที่โรงพิมพ์กรมไปรษณีย์โทรเลขเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๒ เนื่องในโอกาสฉลองอายุครบ ๓๐ ปี ของเจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรง (เพ็ง เพ็ญกุล) (สงวน อันคง ๒๕๐๓: ๘๖๔) เมื่อมีการตั้งหอพุทธศาสนสังคหะขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ และ ดำเนินงานถึง พ.ศ. ๒๔๔๗ ได้มีการพิมพ์หนังสือเก่าในงานกุศล หนังสือเรื่องแรกที่ จัดพิมพ์ คือ เรื่องสวคมนต์ กรมหมื่นพงษาดิศรมหิป พิมพ์ถวายพระนางเจ้าสุกุมลมารศรี ช่วยในงานศพเจ้าคุณจอมมารคาสาลี พิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔ (สมเด็จพระ กรมพระยาคำวรางราชานุภาพ ๒๔๕๕: ๕๓) ต่อมาเมื่อมีการรวมหอพระมณฑิยธรรม หอสมุดวชิรญาณ และหอพุทธศาสนสังคหะ เข้าด้วยกัน เป็นหอพระสมุดสำหรับพระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ มีการอนุญาตให้พิมพ์หนังสือขึ้นในงานกุศล หนังสือที่พิมพ์จำนวนจำกัด จึงเป็นที่นิยมเป็นประเพณีสืบมาจนปัจจุบัน

๑.๔ หนังสือฉบับพิมพ์ครั้งแรก (First Edition)

หนังสือฉบับพิมพ์ครั้งแรก เป็นการนำเสนองานเขียนออกมาเป็น รูปเล่มครั้งแรก (Stokes 1972: 496) ในทัศนะของหนังสือหายากแล้ว ถือเป็นฉบับ ที่เสนอข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ประสบการณ์ หรือความตั้งใจที่แท้จริงของผู้เขียน จึง เป็นเอกสารปฐมภูมิที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลตรงตามเจตนาของผู้เขียน หรือตรงตามสภาพ ทางสังคมของยุคนั้น (อัมพร ทีชะระ ๒๕๒๔: ๖)

๑.๕ หนังสือที่พิมพ์จากต้นฉบับที่มีอยู่ในหอสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสภา และกรมศิลปากร โดยมีตราของหอสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสภา และกรมศิลปากร ประทับที่หน้าปกหนังสือ และ/หรือ มีคำนำของสถาบันดังกล่าวในหน้าคำนำของหนังสือ เล่มนั้น

ภายหลังจากการรวมหอสมุด ๓ แห่ง คือ หอพระมณฑิยธรรม หอสมุดวชิรญาณ และหอพุทธศาสนสังคหะ เข้าด้วยกัน เป็นหอพระสมุดสำหรับพระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ แล้ว มีการอนุญาตให้พิมพ์หนังสือที่มีอยู่ในหอพระสมุด เรียกกันว่า หนังสือ "ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ" (ไปรษณีย์หลักเกณฑ์ในภาคผนวก ค) โดยกำหนดให้ หนังสือที่พิมพ์นั้นใช้วงครุฑหอพระสมุดวชิรญาณซึ่งเป็นรูปวงกลม ๓ ชั้น มีรูปพระมหามงกุฏ

อยู่กลาง มีพานแว่นฟ้ารองแว่น ๒ ข้าง และส่วนบนเขียนคำว่าหอสมุดชิวิตาณ เบื้อง
 ล่างมีลวดลาย และอักษรอริยกะ (มนวิภา ไชยพันธุ์ และ กุลทรัพย์ เกษแมนกิจ
 ๒๕๑๓: ๕๓-๕๔) จนถึง พ.ศ. ๒๔๖๕ เมื่อไปรคเกล้าฯ ให้ตั้งราชบัณฑิตยสถาน งาน
 ของหอพระสมุดฯ จึงรวมอยู่ในหน้าที่แขนงหนึ่งของราชบัณฑิตยสถาน จึงเปลี่ยนไปใช้
 ดวงตรามังกรสามแก้ว พิมพ์บนหนังสือที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ครั้น พ.ศ. ๒๔๖๖ พระบาท
 สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รื้อฟื้นกิจกรรมศิลปากรขึ้น
 โดยตราเป็นพระราชบัญญัติให้สังกัดอยู่ในกระทรวงธรรมการ ได้ริเริ่มให้ใช้ดวงตรา
 พระคเชศร์ เป็นดวงตรากรมศิลปากร ซึ่งเป็นรูปพระคเชศร์ประทับบนลวดลายกนก
 ลักษณะคล้ายเมฆ องค์พระคเชศร์ในวงกลม มีพระรัศมีเหนือพระเศียร งาม่าข้างขวา
 หักสวมสังวาลนาค พระหัตถ์ซ้ายบนถือบัวบาน๘ พระหัตถ์ซ้ายล่างยกขึ้นถือครอมน้ำ
 พระหัตถ์ขวาดึงอชิวราวุธ พระหัตถ์ล่างขวาดึงงาที่หัก พระบาทซ้ายขัดสมาธิ พระบาท
 ขวาเหยียดลงในวงกลมที่ล้อมรอบนั้นมีดวงแก้วเจ็ดดวง (ไปรคคุณาคุณนวก ๗) ตั้งแต่
 พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ได้ใช้ดวงตราพระคเชศร์นี้ พิมพ์บนหน้าปกหนังสือที่กรมศิลปากร
 เป็นผู้ถือลิขสิทธิ์ อันเป็นหนังสือที่มีต้นฉบับอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ หนังสือเล่มแรกที่พบว่า
 ใช้ดวงตราพระคเชศร์ที่พิมพ์บนปก คือ หนังสือประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๖๓ กรุงเทพฯ
 พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ (มนวิภา ไชยพันธุ์ และ กุลทรัพย์ เกษแมนกิจ ๒๕๑๓:
 ๕๓-๕๕)

การพิมพ์หนังสือดังกล่าว จะมีค่าน้ำของผู้อนุญาตให้พิมพ์อยู่ด้วย
 ดังเช่น สมัยที่สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ ทรงดำเนินงานในหอสมุดสำหรับ
 พระนคร ทรงพระนิพนธ์ค่าน้ำในหนังสือ ตลอดจนเขียนประวัติ และชีวประวัติประธาน
 เจ้าภาพ (สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ๒๕๒๒: ๕๑)

๑.๖ หนังสือที่พิมพ์ในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๔๗

สมัย จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ออก
 ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๔๕ ให้ปรับปรุงตัวอักษรไทย
 โดยยกเลิกสระรวม ๕ ตัว คือ สระ ใ, ฤ, ฎา, ฎ, และ ฎา งกใช้พยัญชนะ ๑๓ ตัว
 คือ ข ค ฃ ฉ ฎ ฐ ฑ ฒ ศ ษ และ ฬ ส่วน ญ ให้คงไว้ และให้ตัดเชิงออกเสีย

คงเป็น ๓ (ไม่มีเชิง) นอกจากนั้นได้วางหลักการเขียนหนังสือไว้คือ คำที่เคยใช้สระ
 ใ ให้ใช้ ไ แทน คำที่เคยใช้ สระ ฤ ฎา ให้ใช้ ร ประกอบสระ คำที่เคยใช้ ฤ ฎา
 ให้ใช้ ล ประกอบสระ คำที่เคยใช้พยัญชนะ ฆ ใช้ ไซ ค คำที่เคยใช้ ฃ ใช้ ช แทน
 คำที่เคยใช้พยัญชนะวรรณ ฎ ใช้ ไซพยัญชนะวรรณ ฃ แทน คำที่มีไ้มาจาก บาลี-สันสกฤต
 ให้เขียนตามระเบียบคำไทย (ราชกิจจานุเบกษา ๒๔๔๕: ๑๑๓๗-๑๑๔๑) ต่อมาเมื่อวันที่
 ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๔๕ ทางราชการได้ประกาศให้ใช้ระเบียบและหลักเกณฑ์ตาม "พจนานุกรม
 ตัวสะกดแบบใหม่" ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมภาษาไทยได้เรียบเรียงและจัดพิมพ์
 ขึ้น (ราชกิจจานุเบกษา ๒๔๔๕: ๑๓๔๓) และเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๔๕ สำนัก
 นายกรัฐมนตรีได้ออกประกาศให้ใช้เลขสากลเป็นเลขไทย (ราชกิจจานุเบกษา ๒๔๔๕:
 ๒๕๐๖) ต่อมาการเขียนหนังสือไทยแบบใหม่นี้ ได้ยกเลิกตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
 ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๔๔๗ เมื่อ นายควง อภัยวงศ์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
 (ราชกิจจานุเบกษา ๒๔๔๗: ๑๐๔๒)

๒. หนังสือที่มีเนื้อหาเป็นที่กล่าวขวัญถึง (Reputations) ประกอบด้วย

๒.๑ หนังสือต้องห้าม (Banned Books) คือ หนังสือที่ราชการ
 กระทรวงมหาดไทย กรมตำรวจ ประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา ห้ามมิให้ผู้ใดมิไว้ใน
 ครอบครอง ใ้แก่ สิ่งพิมพ์ที่ละเมิดศีลธรรม และสิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวสาร บทความ ข้อเขียน
 หรือแสดงความคิดเห็นอันส่อไปในทางก่อให้เกิดความแตกแยกความสามัคคีในชาติ หรือมี
 ลักษณะอันอาจชักค่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (สมลักษณะ
 สุวรรณพานิช ๒๕๒๕: หน้าค่านำ) เช่น นิราศหนองคาย ของหลวงพัฒนพงศ์ภักดิ์ (พิมพ์
 สุขยางค์) พิมพ์ที่โรงพิมพ์หมอสมิธ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๑ สมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นหนังสือมี
 ข้อความที่เป็นการเสียหายแก่ผู้อื่น ทางราชการจึงสั่งให้เก็บฉบับพิมพ์ทั้งหมดทั้งที่เย็บเล่ม
 แล้ว และยังมีได้เย็บเล่มเผาเสีย (สิทธิ ศรีสยาม ๒๕๒๓: ๑๕๘-๒๗๐)

๒.๒ หนังสือที่เป็นผลงานเพียงเรื่องเดียว หรือเป็นผลงานเพียง
 ส่วนน้อย ที่แตกต่างไปจากผลงานส่วนใหญ่ของนักเขียนนั้น เช่น นิราศรบพม่าที่ท่าดินแดง
พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เป็นนิราศเพียงเรื่องเดียวของ
 พระองค์ และเป็นนิราศเรื่องแรกในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เพลงยาวเจ้าพระ จัดเป็น

ผลงานกลอนแปดเพียงเรื่องเดียวของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส
บทแฉ่วเรื่องนิทานนายคำสอน เป็นพระราชนิพนธ์เรื่องยาวเรื่องเดียวในสมเด็จพระปิ่น
เกล้าเจ้าอยู่หัว กนกนคร เป็นนิทานคำกลอนประเภทกลอนหกตัว ๗ ของกรมหมื่นพิทยา
ลงกรณ (น.ม.ส.) เรื่องเดียว (พรพรม ขารานูมาศ ๒๕๒๔: ๑-๓๕๕) อิเหนา
คำฉันท์ เป็นคำฉันท์เพียงเรื่องเดียวของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) (สิทธา พินิจภูวก
และ นิตยา กาญจนะวรรณ ๒๕๒๐: ๔๔) นิราศนครวัด เป็นนิราศที่เป็นร้อยแก้วเพียง
เรื่องเดียวของสมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ (สมพันธ์ เลชะพันธุ์ ๒๕๑๘: ๑๑๔)
นิราศเมืองสุพรรณ เป็นวรรณกรรมเรื่องเดียวของสุนทรภู่ที่เป็นโคลง (ศึกษาธิการ,
กระทรวง ๒๕๐๓: ๑๕) และ อภัยนุราช จัดเป็นบทละครเรื่องเดียวของสุนทรภู่ (สิทธา
พินิจภูวก และ นิตยา กาญจนะวรรณ ๒๕๒๐: ๒๒๑) บทจับระเบิดกลอง วงศ์เทเวศราช
กลอนโคอารีซิมทราย และ นิราศรัคนะแทรกไว้ในพระราชหัตถเลขา "ไกลบ้าน" เป็น
เพียงวรรณกรรมส่วนน้อยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มีลักษณะเป็น
วรรณกรรมล้อเลียนให้ความขบขัน (นงลักษณ์ แซ่มโซคี ๒๕๒๑: ๓๔-๔๕) และ ลิลิต
นิราษาครีต เป็นลิลิตเรื่องเดียวของพระองค์เช่นกันที่ทรงแปลจากเรื่อง The Sleeping
Awaken แล้วทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเป็นลิลิต (พรทิพย์ โล่ห์วีระ ๒๕๒๕: ๒๕) นอกจากนี้
หะซัน ยังเป็นผลงานแปลเรื่องเดียวของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์งาน
วรรณกรรมไว้เป็นจำนวนมาก งานที่มีลักษณะเป็นผลงานส่วนน้อยในผลงานส่วนใหญ่ได้แก่
พระร่วง อันเป็นบทละครพูดคำกลอนเพียงเรื่องเดียว พระนลคำหลวง เป็นคำหลวงเพียง
เรื่องเดียว (ทิพย์สุนเตร นาคชน ๒๕๑๖: ๑๖) ปริยทรรศิกา เป็นบทละครพูดภาษา
ไทยเรื่องเดียวที่แปลงจากละครสันสกฤต มัทนะพาธา เป็นละครพูดคำฉันท์เพียงเรื่อง
เดียวที่ทรงนำฉันท์มาแต่งเป็นบทละคร (ทิพย์สุนเตร อนันนุตร ๒๕๒๑: ๑๒๖-๑๔๐)
พระราชนิพนธ์เรื่อง น้อยอินทเสน เป็นพระราชนิพนธ์เรื่องเดียวที่มี ๓ ภาษา จากการ
แปลเป็นภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ชื่อ The Earl of Claverhouse และ Le Due d'
Erretchagay คามลำคัม (ม.ล.ปิ่น มาลากุล ๒๕๑๗: ๑๕) รวมทั้ง หนังสือภาพพระหัตถ์
ของพระองค์ และ ตำนานของชาติอื่น อันเป็นหนังสือภาพล้อประกอบคำอธิบาย

๒.๓ หนังสือที่ก๊อปปี้ หรือเป็นการปลอมแปลงวรรณกรรม (Fake and Forgeries) หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่แต่งขึ้นโดยเจตนาจะหลอกลวงว่าเป็น ผลงานของนักเขียนที่มีชื่อเสียง เป็นเอกสารของบุคคลหรือเป็นเอกสารที่มีคุณค่าทาง ประวัติศาสตร์ หนังสือลักษณะดังกล่าวที่ปรากฏตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาของไทย ได้แก่ นิราศวัดเจ้าฟ้า ซึ่งสุนทรภู่ ถูกประพันธ์ให้เป็นถ้อยคำของแดรหนุพิศ (อัมพร ที่ชะระ ๒๕๒๗: ๘ อ้างจาก ฉันทน์ ขาววิไล ๒๕๕๖: ๒๕๕) และเรื่องราวที่ได้รับการสอบสวน ที่พิสูจน์ว่าคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง อันเป็นผลงานของ ก.ศ.ร. กุหลาบ คือ

- คำให้การขุนหลวงหาวัด พิมพ์ที่โรงพิมพ์หมอสุมิต เมื่อ พ.ศ.

๒๔๒๒

- บทความในวารสารสยามประเท ซึ่งได้จากต้นฉบับตัวเขียน ของหลวง และแหล่งอื่น ๆ

- ข้อมูลเหตุการณ์พงศาวดารในสมัยสุโขทัย กล่าวถึง พระมหากษัตริย์สุโขทัยพระนามว่า พระปิ่นเกษ และ พระราชโอรส นามว่า พระจุลปิ่นเกษ ที่พิมพ์เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๕๐-๒๔๕๑

- บทความปรากฏในหนังสือ Bangkok Times และวารสาร สยามประเททออธิบายถึงระเบียบงานพระราชทานเพลิงศพ งานพระเมรุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๕๓-๒๔๕๔

- ประวัติของสมเด็จพระสังฆราช สา ปุสฺสเทว วัชรราชประภินันท์ ซึ่งพิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพพระองค์ท่าน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓ (Reynolds 1973: 63-90)

ก.ศ.ร. กุหลาบ หรือ นามจริงว่า นายกุหลาบ ตฤชณานนท์ (พ.ศ. ๒๓๗๗-๒๔๖๔) เป็นที่รู้จักในฐานะที่ก๊อปปี้หรือปลอมประวัติศาสตร์ จนคำว่า "กู" ซึ่งเป็นชื่อของนายกุหลาบเป็นคำที่มีความหมายว่า การแต่งสรรปั้นเรื่องที่ไม่มีความจริง (ชัยอนันต์ สมุทวณิช ๒๕๒๒: ๒๖๓)

๓. หนังสือที่มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม ประกอบด้วย

๓.๑ หนังสือที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบันโดยยังอยู่ในสภาพดี คือ มีปก
รูปเล่มไม่ฉีกขาด จำนวนหน้าครบถ้วน ตัวพิมพ์ยังชัดเจนสามารถอ่านได้ ถ้ามีการซ่อม
เปลี่ยนปก จะพิจารณาถึงความประณีตและการรักษาสภาพเดิมให้คงอยู่ เช่น หนังสือ
ปกอ่อนภาษาไทยที่จัดพิมพ์ในยุคแรกระหว่าง พ.ศ. ๒๔๑๓-๒๔๔๒ กับในยุคทองระหว่าง
พ.ศ. ๒๔๔๓-๒๔๗๒ ที่ตกทอดถึงปัจจุบันได้โดยมีรูปเล่มสมบูรณ์ไม่ชำรุด เป็นหนังสือที่หา
ได้ยากและมีราคาสูง (อัมพร ทีชะระ ๒๕๒๔: ๑๑)

๓.๒ หนังสือที่เย็บเล่ม จัดพิมพ์อย่างสวยงาม ประณีตบรรจง ได้แก่
หนังสือที่มีปกสวยงาม เกินทอง มีลวดลายวิจิตรงดงาม อาจใช้วัสดุพิเศษทำด้วยหนังแท้
หรือ หนังเทียม (เนียนศิริ คาละลักษณณ์ ๒๕๒๔: พิเศษ ๒๖) หนังสือพระราชนิพนธ์
ประเภทวรรณคดีในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งส่วนใหญ่เป็น
หนังสือปกแข็ง การจัดรูปเล่มประณีตบรรจงและสวยงาม ไซ้ปกสีต่าง ๆ เช่น เขียว
แดง น้ำตาล ม่วง ฟ้า หน้าปกมีลวดลาย ตัวอักษรเกินทอง (อาไพ จันทรจิระ ๒๕๑๕:
๑๖๓)

๓.๓ หนังสือที่มีภาพประกอบที่มีคุณค่า เช่น ภาพประกอบที่ผู้เขียนวาด
หรือถ่ายภาพด้วยตนเอง ภาพประกอบที่เป็นฝีมือของจิตรกรเอก หรือบุคคลสำคัญ เช่น
หนังสือภาพเส้นวาดฝีพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภาพฝีพระหัตถ์
สมเด็จพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ภาพที่ไหม้โน้ตค้นด้านชีวิตความเป็นอยู่แบบไทย ๆ
ภาพชุดลายไทย ภาพจิตรกรรมฝาผนังของไทย (เนียนศิริ คาละลักษณณ์ ๒๕๒๔: พิเศษ
๒๖) ตลอดจนภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ เป็นต้น

๓.๔ หนังสือที่มีขนาดและรูปเล่มต่างไปจากธรรมดา ได้แก่ หนังสือ
ฉบับพิมพ์ย่อส่วน (Miniature Books) และหนังสือเล่มขนาดใหญ่มาก อันแตกต่างจาก
ขนาดหนังสือทั่วไป คือ

- หนังสือขนาด ๘ หน้ายก ซึ่งมีขนาดหน้ากระดาษ ๙ ๑/๒ x ๑๐ ๑/๘ นิ้ว
หนังสือขนาด ๘ หน้ายกเล็ก ซึ่งมีขนาดหน้ากระดาษ ๖ x ๘ ๑/๒ นิ้ว
หนังสือขนาด ๑๖ หน้ายก ซึ่งมีขนาดหน้ากระดาษ ๕ x ๙ ๑/๘ นิ้ว
หนังสือขนาด ๓๒ หน้ายก ซึ่งมีขนาดหน้ากระดาษ ๓ ๑/๒ x ๕ นิ้ว

(วัลลภ สวัสดิ์วัลลภ ๒๕๒๙: ๒๙) รวมทั้งหนังสือที่จัดทำขึ้นให้มีรูปเล่มต่างไปจากธรรมดา เช่น เป็นรูปทรงเต๋า รูปผลไม้ ฯลฯ

๔. หนังสือที่มีประวัติการครอบครอง หมายถึง หนังสือที่มีหลักฐานปรากฏว่า เคยเป็นสมบัติของบุคคล หรือห้องสมุดส่วนตัวของผู้ใดผู้หนึ่งมาก่อน ในการวิจัยจากเอกสาร ประวัติการครอบครองหนังสือ เช่น ลายเซ็น หรือข้อความที่เขียนมอบให้ จักว่าเป็นข้อมูลอย่างหนึ่งของการพิจารณาเอกสารภายใน (Internal Criticism) (อัมพร ทิษะระ ๒๕๒๙: ๑๓) หนังสือประเภทนี้ได้แก่

๔.๑ หนังสือที่มีภาพของผู้แต่ง หรือ เจ้าของหนังสืออยู่ในเล่ม รวมทั้งหนังสือที่มีภาพ และชีวประวัติย่อ ๆ ของผู้แต่งด้วย

๔.๒ หนังสือที่มีบรรณสิทธิ์ (Bookplate) คือหนังสือที่มีป้ายหรือตรา ซึ่งประทับหรือฉีกติดอยู่ที่ปกในของหนังสือหรือที่รองหน้าปก (Fly-Leaf) เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของ บรรณสิทธิ์นี้ไม่จำกัดรูปแบบและรูปทรง มีทั้งที่เป็นตราประทับ ลายเซ็น ไปจนถึงการออกแบบลวดลายตามอิทธิพลความนิยมในเชิงศิลปะของยุคสมัย นั้น ๆ (Lowenhaupt 1975: 251-253)

๔.๓ หนังสือฉบับที่มีลายมือชื่อ หรือข้อความที่เจ้าของเดิมเขียนไว้ในเล่ม (Association Copy) ได้แก่ หนังสือที่ผู้แต่ง หรือเจ้าของเดิมลงชื่อกำกับไว้ หนังสือที่ผู้แต่งเขียนมอบให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยอาจลง วัน เดือน ปี กำกับไว้ หนังสือที่เจ้าของหนังสือเขียนบันทึกไว้ในตัวเล่ม เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ ๑ ผู้วิจัยได้ประเมินหนังสือในขอบเขตการวิจัย ตามเกณฑ์ประเมินหนังสือหายากภาษาไทยที่ปรับปรุงแล้ว โดยการบันทึกรายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสือแต่ละเล่มลงพร้อมเลขหมู่หนังสือ และใส่เครื่องหมายว่า หนังสือเล่มดังกล่าวมีลักษณะตรงตามเกณฑ์ในข้อใด ทั้งนี้ หนังสือหายากเล่มหนึ่ง ๆ อาจมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ได้มากกว่า ๑ ประเภท และ ๑ ลักษณะ

ขั้นที่ ๒ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ - วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ ซึ่งได้ประเมินหนังสือรวมทั้งหมก ๗๘๔ ชื่อเรื่อง

ขั้นที่ ๓ นำรายละเอียดจากการสำรวจหนังสือแต่ละเล่ม มาแจกแจงความถี่ของเกณฑ์แต่ละลักษณะ โดยวิธีจัดรอยคะแนนในตารางที่สร้างขึ้นเอง แล้วจึงสรุปเป็นตัวเลขลงในตารางอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ ๔ หาค่าร้อยละของข้อมูล โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

P = ค่าร้อยละ

f = ค่าจำนวนความถี่ในแต่ละรายการ

n = จำนวนหนังสือทั้งหมด

ผลการวิจัยได้นำเสนอไว้ในบทที่ ๔ ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการประเมินหนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน ๓๖๕ ชื่อเรื่อง ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาเสนอตามลำดับดังนี้

๑. เนื้อหาวิชาของหนังสือหายาก ดังปรากฏในตารางที่ ๑
๒. ประเภทและลักษณะของหนังสือหายาก ในตารางที่ ๒ - ตารางที่ ๕
๓. แหล่งผลิต และช่วงระยะเวลาที่ผลิตหนังสือหายากในตารางที่ ๖-๑๔

ตารางที่ ๑ จำนวน และร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนกตามหมวดหมู่วิชา และสาขาวิชาที่ห้องสมุดสยามสมาคมรวบรวม

หมวดหมู่	สาขาที่ห้องสมุดสยามสมาคมรวบรวม/จำนวน	จำนวนทั้งหมด	ร้อยละ
๐๐๐ เบ็ดเตล็ด		๖	๐.๑๖
๑๐๐ ปรัชญา		๒	๐.๕๕
๒๐๐ ศาสนา	วัฒนธรรมและลัทธิประเพณีไทย	๑๖๐	๒๐.๕๕
	เกี่ยวกับศาสนา	๑๖๐	๒๐.๕๕
๓๐๐ สังคมศาสตร์	วัฒนธรรมและลัทธิประเพณีไทย	๑๔๑	๒๓.๕๕
	การเล่นพื้นเมือง	๒	
๔๐๐ ภาษา		๑๒	๑.๕๖
๕๐๐ วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์	๕	๑.๑๓
๖๐๐ วิทยาศาสตร์ประยุกต์	วิทยาศาสตร์	๒๑	๒.๓๓
๗๐๐ ศิลปะและการบันเทิง	ศิลปะ	๑๓	๒.๓๓
๘๐๐ วรรณคดี	วรรณคดีไทย	๑๖๕	๒๓.๕๕
๙๐๐ ประวัติศาสตร์	เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทย	๑๓๓	๒๒.๕๐
รวม		๓๖๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑ เมื่อพิจารณาจากการจัดหมู่ระบบทศนิยมทิวอี้ และสาขาวิชา
 ที่ห้องสมุดสยามสมาคมรวบรวม พบว่าในจำนวนหนังสือหายากภาษาไทย จำนวน ๗๖
 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือหายากในหมวดวรรณคดีมากที่สุด จำนวน ๔๘ ชื่อเรื่อง คิดเป็น
 ร้อยละ ๒๓.๕๓ (ได้แก่ วรรณคดีไทย ๑๖ ชื่อเรื่อง) รองลงมาคือ หนังสือหายากใน
 หมวดสังคมศาสตร์ จำนวน ๔๑ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๔ (ได้แก่ วัฒนธรรมและ
 ลัทธิประเพณีไทย ๗ ชื่อเรื่อง การละเล่นพื้นเมือง ๒ ชื่อเรื่อง) หมวดประวัติศาสตร์
 ๑๗ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๐ (ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทย ๑๖
 ชื่อเรื่อง) และหมวดศาสนา ๑๐ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๘๐ (ได้แก่ วัฒนธรรม
 และลัทธิประเพณีไทยที่เกี่ยวกับศาสนา ๑๗ ชื่อเรื่อง) ในขณะที่หนังสือหายากในสาขา
 วิทยาศาสตร์ ได้แก่ หมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์มี ๒๑ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๓
 และหมวดวิทยาศาสตร์ ๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๗

ผลการวิเคราะห์จึงสอดคล้องกับแนวเหตุผลของการวิจัย คือหนังสือหายาก
 ภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคมมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสมาคม ได้แก่
 การรวบรวมข้อเท็จจริงและส่งเสริมศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลป และ วัฒนธรรมไทย
 วรรณคดีไทย ลัทธิประเพณีไทย การละเล่นพื้นเมือง และเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนกตามประเภทของหนังสือหายาก ๔ ประเภท
N = ๗๖๘

ประเภท	หมวดหมู่	จำนวน										รวม	ร้อยละ
		๐๐๐	๑๐๐	๒๐๐	๓๐๐	๔๐๐	๕๐๐	๖๐๐	๗๐๐	๘๐๐	๙๐๐		
ประเภทที่ ๑		๐.๗๘ (๖)	๐.๒๖ (๒)	๒๐.๕๑ (๑๕๗)	๒๐.๒๘ (๑๕๖)	๑.๓๐ (๑๐)	๑.๐๕ (๘)	๒.๖๐ (๒๐)	๒.๖๐ (๒๐)	๑๗.๕๕ (๑๓๘)	๒๒.๕๐ (๑๗๓)	๘๕.๗๓ (๖๕๐)	๑๐๐ (๗๖๘)
ประเภทที่ ๒		-	-	-	-	-	-	-	๐.๒๖ (๒)	๑.๕๕ (๑๕)	๐.๑๓ (๑)	๒.๓๕ (๑๘)	๑๐๐ (๗๖๘)
ประเภทที่ ๓		๐.๗๘ (๖)	๐.๒๖ (๒)	๒๐.๑๕ (๑๕๕)	๒๒.๑๑ (๑๗๐)	๑.๓๐ (๑๐)	๐.๖๕ (๕)	๒.๑๓ (๑๖)	๒.๑๓ (๑๖)	๒๒.๖๓ (๑๗๕)	๒๑.๕๖ (๑๖๕)	๕๕.๘๐ (๔๒๕)	๑๐๐ (๗๖๘)
ประเภทที่ ๔		๐.๒๖ (๒)	-	๒.๒๑ (๑๗)	๕.๕๕ (๓๕)	๐.๑๓ (๑)	๐.๓๕ (๓)	๐.๗๘ (๖)	๐.๑๓ (๑)	๑.๕๖ (๑๒)	๓.๑๓ (๒๔)	๑๓.๗๘ (๑๐๖)	๑๐๐ (๗๖๘)

- ๑ หมายถึง หนังสือที่มีความสำคัญทางงานประวัตินการพิมพ์ในประเทศไทย
- ๒ หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาเป็นทักล่าวขวัญถึง
- ๓ หมายถึง หนังสือที่มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม
- ๔ หมายถึง หนังสือที่มีประวัติการครอบครอง

หมายเหตุ หนังสือหายากเล่มหนึ่ง ๆ อาจมีคุณสมบัติของหนังสือหายากได้มากกว่า ๑ ประเภท

เมื่อประเมินหนังสือหายาก ตามประเภทของหนังสือหายาก ๔ ประเภท จากเกณฑ์ที่สร้างขึ้นนั้น ผลปรากฏว่า หนังสือหายากจำนวน ๗๕ ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือประเภทที่มีสภาพสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงามมากที่สุด ๗๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๘๐ รองลงมาคือ หนังสือที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์พิมพ์ในประเทศไทย ๖๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๗๓ หนังสือประเภทที่มีประวัติการครอบครอง และหนังสือประเภทที่มีเนื้อหากล่าวขวัญถึง มีจำนวนน้อย และน้อยที่สุดตามลำดับ คือ ๑๖ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๕ และ ๑ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๔ ผลการประเมินหนังสือประเภทที่มีเนื้อหากล่าวขวัญถึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ โล่ห์วีระ (๒๕๒๔) ซึ่งพบว่า มีจำนวนน้อยที่สุดเช่นเดียวกัน

หากพิจารณาหนังสือหายากในแต่ละประเภท พบว่า หนังสือประเภทที่มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม ๗๕ ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือในหมวดวรรณคดีมากที่สุด จำนวน ๑๗ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๓ รองลงมาได้แก่ หนังสือหายากหมวดประวัติศาสตร์ ๑๖ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓๒ หมวดศาสนา ๑๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๑๕

หนังสือหายากประเภทที่มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์พิมพ์ในประเทศไทย ๖๕ ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือในหมวดประวัติศาสตร์มากที่สุด จำนวน ๑๗ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๐ รองลงมาได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์ จำนวน ๑๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒๔ หมวดวรรณคดี ๑๓ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๕

หนังสือหายากประเภทที่มีประวัติการครอบครอง จำนวน ๑๖ ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือในหมวดสังคมศาสตร์มากที่สุด ๑๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๕ รองลงมาคือ หมวดประวัติศาสตร์ ๒ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๗ หมวดวิชาที่ไม่มีหนังสือประเภทนี้ คือหมวดปรัชญา

หนังสือหายากประเภทที่มีเนื้อหาเป็นทักกล่าวขวัญถึง ๑ ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือในหมวดวรรณคดีมากที่สุด ๑ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๕ รองลงมาคือ หมวดศิลปะ และการบันเทิง ๒ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๖ และหมวดประวัติศาสตร์ ๑ ชื่อเรื่อง

กติกเป็นร้อยละ ๐.๑๓ หมวดวิชาที่ไม่ปรากฏหนังสือหายากประเภทนี้เลยมี ๘ หมวด คือ
เบ็ดเตล็ด, ปรัชญา, ศาสนา, สังคมศาสตร์, ภาษาศาสตร์, วิทยาศาสตร์, วิทยาศาสตร์
ประยุกต์ และ หมวดศิลปะและการบันเทิง ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ ๒

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนกตามลักษณะหนังสือหายาก ๑๖ ลักษณะ
N = ๗๖๔

ประเภทและลักษณะ	หมวดหมู่	หมวดหมู่										รวม	ร้อยละ		
		๐๐๐	๑๐๐	๒๐๐	๓๐๐	๔๐๐	๕๐๐	๖๐๐	๗๐๐	๘๐๐	๙๐๐				
ประเภทที่ ๑	หนังสือที่มีความสำคัญทางค่านประวัติการพิมพ์ในประเทศไทย														
ลักษณะ ๑.๑		๓	๑	๑๑๔	๑๐๔	๗	๕	๑๑	๗	๑๐๒	๘๑	๕๕๐	๕๗.๒๒		
ลักษณะ ๑.๒		๓	๒	๑๐๖	๑๐๐	๗	๕	๑๑	๗	๘๓	๗๓	๓๔๖	๕๑.๕๐		
ลักษณะ ๑.๓		๔	-	๑๒๔	๕๗	๕	๕	๑๕	๑๕	๑๐๐	๑๓๔	๕๐๕	๖๖.๑๕		
ลักษณะ ๑.๔		-	-	๑๕	๒๕	๒	๑	๒	๖	๒๒	๑๕	๕๑	๑๑.๘๓		
ลักษณะ ๑.๕		๒	๑	๑๐๕	๗๕	๓	๓	๑๒	๑๕	๘๒	๑๓๒	๕๓๒	๕๖.๑๘		
ลักษณะ ๑.๖		-	-	๑	๓	-	-	๑	๒	-	๕	๑๑	๑.๕๓		

๑.๑ หมายถึง หนังสือที่จัดพิมพ์ในช่วง ระยะ ๕๐-๕๐ ปีของพัฒนาการพิมพ์ในประเทศไทย คือ ประมาณ พ.ศ. ๒๓๗๕-๒๔๒๕

๑.๒ หมายถึง หนังสือที่จัดพิมพ์โดยโรงพิมพ์สมัยแรกในช่วงพัฒนาการพิมพ์ในประเทศไทย

๑.๓ หมายถึง หนังสือที่มีการพิมพ์จำนวนจำกัด

๑.๔ หมายถึง หนังสือฉบับพิมพ์ครั้งแรก

๑.๕ หมายถึง หนังสือที่พิมพ์จากต้นฉบับที่มีอยู่ในหอสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสภา และกรมศิลปากร

๑.๖ หมายถึง หนังสือที่พิมพ์ในช่วง พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๗

หมายเหตุ หนังสือหายากชื่อเรื่องหนึ่ง ๆ อาจมีคุณสมบัติมากกว่า ๑ ลักษณะ

ตารางที่ ๒ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนกตามประเภทของหนังสือหายาก ๔ ประเภท (ต่อ)
 N = ๗๖๔

หมวดหมู่ ประเภทและลักษณะ	๐๐๐	๑๐๐	๒๐๐	๓๐๐	๔๐๐	๕๐๐	๖๐๐	๗๐๐	๘๐๐	๙๐๐	รวม	ร้อยละ
-----------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	--------

ประเภทที่ ๒ หนังสือที่มีเนื้อหาเป็นทักกล่าวขวัญถึง

ลักษณะ ๒.๑	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ลักษณะ ๒.๒	-	-	-	-	-	-	-	๒	๑๕	๑	๑๘	๒.๓๕
ลักษณะ ๒.๓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

๒.๑ หมายถึง หนังสือต้องห้าม

๒.๒ หมายถึง หนังสือที่เป็นผลงานเพียงเรื่องเดียว หรือเป็นผลงานเพียงส่วนน้อยที่แตกต่างไปจากผลงานส่วนใหญ่ของนักเขียนนั้น

๒.๓ หมายถึง หนังสือถูก หรือปลอมแปลงวรรณกรรม

หมายเหตุ หนังสือหายากชื่อเรื่องหนึ่ง ๆ อาจมีคุณสมบัติมากกว่า ๑ ลักษณะ

ตารางที่ ๒ จำนวนและ ร้อยละ ของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนกตามประเภทของหนังสือหายาก ๔ ประเภท (ต่อ)

N = ๗๖๔

หมวดหมู่ ประเภทและลักษณะ	๐๐๐	๑๐๐	๒๐๐	๓๐๐	๔๐๐	๕๐๐	๖๐๐	๗๐๐	๘๐๐	๙๐๐	รวม	ร้อยละ
	ประเภทที่ ๓ หนังสือที่มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม											
ลักษณะ ๓.๑	๖	๒	๑๕๕	๑๖๗	๕	๕	๒๑	๒๑	๑๖๕	๑๖๕	๗๑๖	๙๓.๑๑
ลักษณะ ๓.๒	-	-	๑๗	๑๖	-	-	๑	๔	๖๑	๑๖	๑๑๕	๑๔.๘๕
ลักษณะ ๓.๓	-	-	-	๕	๑	-	-	๓	๓	๔	๑๕	๒.๔๗
ลักษณะ ๓.๔	-	-	-	๓	๑	๑	-	-	๒	๑	๘	๑.๐๕

๓.๑ หมายถึง หนังสือที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบันโดยยังอยู่ในสภาพดี

๓.๒ หมายถึง หนังสือที่เย็บเล่ม จัดพิมพ์อย่างสวยงาม ประณีตบรรจง

๓.๓ หมายถึง หนังสือที่มีภาพประกอบที่มีคุณค่า

๓.๔ หมายถึง หนังสือที่มีขนาดและ รูปเล่มต่าง ไปจากธรรมดา

หมายเหตุ หนังสือหายากชื่อเรื่องหนึ่ง ๆ อาจมีคุณสมบัติมากกว่า ๑ ลักษณะ

ตารางที่ ๒ จำนวนและ ร้อยละ ของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนกตามประเภทของหนังสือหายาก ๔ ประเภท (ต่อ)
 N = ๓๖๔

หมวดหมู่ ประเภทและลักษณะ											รวม	ร้อยละ	
	๐๐๐	๑๐๐	๒๐๐	๓๐๐	๔๐๐	๕๐๐	๖๐๐	๗๐๐	๘๐๐	๙๐๐			
ประเภทที่ ๔													
ลักษณะ ๔.๑	๑	-	๕	๓	-	-	๑	-	๗	๑๖	๓๗	๔.๘๑	
ลักษณะ ๔.๒	-	-	๑	๗	-	-	-	-	๑	๕	๑๓	๑.๖๕	
ลักษณะ ๔.๓	๑	-	๕	๓๐	๑	๓	๕	๑	๗	๑๑	๖๒	๘.๐๖	

๔.๑ หมายถึง หนังสือที่มิใช่ภาพของผู้แต่ง หรือเจ้าของหนังสืออยู่ในเล่ม

๔.๒ หมายถึง หนังสือที่มีบรรณสิทธิ์

๔.๓ หมายถึง หนังสือฉบับที่มีลายมือชื่อ หรือข้อความที่เจ้าของเติมเขียนไว้ในเล่ม

หมายเหตุ หนังสือหายากชื่อเรื่องหนึ่ง ๆ อาจมีคุณสมบัติมากกว่า ๑ ลักษณะ

สถาบันวิทยบริการ
 ลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ ๓ ในการประเมินหนังสือหายาก ๗๕ ชื่อเรื่อง ตามลักษณะ ๖ ลักษณะ จำแนกออกได้ดังนี้ หนังสือหายากลักษณะที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบันโดยยังอยู่ในสภาพดี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน ๗๖ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑๑ รองลงมาได้แก่ หนังสือที่มีการพิมพ์จำนวนจำกัด ๕๐๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๒๐ หนังสือที่จัดพิมพ์ในช่วงระยะ ๕๐-๕๐ ปี ของการพัฒนาการพิมพ์ในประเทศไทย คือ ประมาณ พ.ศ. ๒๓๗๕-๒๕๖๔ จำนวน ๔๔๐ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๒๒ หนังสือที่พิมพ์จากต้นฉบับที่มีอยู่ใน หอสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสภา และกรมศิลปากร โดยมีตราของหอสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสภา และกรมศิลปากร ประทับที่หน้าปกหนังสือ และ/หรือ มีคำนำของสถาบันดังกล่าวในหน้าคำนำของหนังสือเล่มนั้น จำนวน ๔๓๒ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๑๔ ส่วนหนังสือลักษณะที่เป็นหนังสือต้องห้าม และหนังสือคู่นั้น ไม่ปรากฏว่ามีอยู่ในห้องสมุดสยามสมาคม

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาลักษณะของหนังสือหายาก ตามประเภทของหนังสือหายากทั้ง ๔ ประเภท ตามตารางที่ ๓ แล้ว เห็นได้ว่า หนังสือประเภทที่ ๑ คือ หนังสือที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์พิมพ์ในประเทศไทย มีลักษณะเป็นหนังสือที่พิมพ์จำนวนจำกัดมากที่สุด จำนวน ๕๐๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๒๐

หนังสือหายากประเภทที่ ๒ คือ หนังสือที่มีเนื้อหาเป็นทักกล่าวขวัญถึง เป็นหนังสือที่เป็นผลงานเพียงเรื่องเดียว หรือเป็นผลงานเพียงส่วนน้อยที่แตกต่าไปจากผลงานส่วนใหญ่ของนักเขียนนั้นมากที่สุด จำนวน ๙ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๔

หนังสือหายากประเภทที่ ๓ คือ หนังสือที่มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์หรือมีสภาพไปเล่มสวยงาม เป็นหนังสือที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยอยู่ในสภาพดีมากที่สุด จำนวน ๗๖ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑๑

หนังสือหายากประเภทที่ ๔ คือ หนังสือที่มีประวัติการครอบครอง เป็นหนังสือลักษณะที่มีลายมือชื่อหรือข้อความที่เจ้าของเดิมเขียนไว้ในเล่มมากที่สุด จำนวน ๖๒ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๖ ได้แก่ หนังสือที่มีลายมือชื่อของ พลตรี พระเจ้า

วรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวรรณไวทยากร พระยาอภิบาลราชไมตรี (ค่อม บุนนาค)
 พระยาสุรินทรฤาชัย (จัน กุญชรสวัสดิ์) และ ส. ศิวรักษ์ ในขณะที่หนังสือที่มีบรรณสิทธิ์
 เป็นลักษณะที่พบน้อยที่สุด จำนวน ๑๓ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๕ ได้แก่ บรรณสิทธิ์
 ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระครูราชนอมเกียรติ และ บันยารชุน
 เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๔ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากลักษณะที่พิมพ์จำนวนจำกัด
จำแนกตามวาระโอกาสที่พิมพ์

N = 509

วาระโอกาส	จำนวน	ร้อยละ
งานสถาปนากิจศพ หรือพระราชทานเพลิงศพ	๓๔๔	๖๗.๕๘
งานบำเพ็ญกุศลเนื่องในงานศพ	๘	๑.๕๗
งานวันเกิด หรือวันครบรอบอายุ	๕๕	๑๐.๘๒
งานกรฐิน	๑๗	๓.๓๒
งานวันปีใหม่ หรือสงกรานต์	๑๓	๒.๕๕
งานฉลองสุพรรณบัฏ	๗	๑.๓๘
งานบำเพ็ญกุศลทั่วไป (ไม่ระบุโอกาส)	๖	๑.๑๘
งานยืมชิงช้า	๕	๐.๙๘
งานพระราชพิธีจักรพรรดินั่งคัลแรกนาขวัญ	๕	๐.๙๘
งานเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ	๒๑	๔.๑๓
รวม	๕๐๘	๑๐๐.๐๐

เมื่อจำแนกหนังสือหายากลักษณะที่พิมพ์จำนวนจำกัด จำนวน ๕๐๘ ชื่อเรื่อง ความโอกาสที่จัดพิมพ์ ในตารางที่ ๔ พบว่า เป็นหนังสือที่พิมพ์ในงานสถาปนากิจศพ หรือพระราชทานเพลิงศพมากที่สุด จำนวน ๓๔๔ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๕๘ รองลงมา คือ หนังสือที่พิมพ์ในงานบำเพ็ญกุศลเนื่องในงานศพ ได้แก่ งานทำบุญศพครบสัปดาห์ (๗ วัน) บุญกุศลสมาจาร (๕๐ วัน) ศกสมาจาร (๑๐๐ วัน) งานทักษิณานุเคราะห์ และงานทำบุญสมโภชพระอัฐิ จำนวน ๘ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๗ หนังสือที่จัดพิมพ์เนื่องในงานมงคล มีปริมาณน้อยกว่าความล้าดับ ได้แก่ หนังสือที่จัดพิมพ์ในงานวันเกิด ๕๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๒ งานวันปีใหม่หรือสงกรานต์ ๑๓ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๕ หนังสือในงานเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ได้แก่ งานฉลองพระรูป งานโรงเรียน งานแสดง ฯลฯ มีจำนวน ๒๑ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๓

ในการศึกษาช่วงระยะเวลา การผลิตหนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุด สยามสมาคมทั้งหมด จำนวน ๗๕ ชื่อเรื่อง ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงระยะเวลาออกเป็น ๗ ช่วง โดยพิจารณาจากเกณฑ์หนังสือหายาก ลักษณะ ๑.๑ คือ หนังสือที่จัดพิมพ์ในช่วง ระยะเวลา ๕๐-๕๐ ปี ของพัฒนาการพิมพ์ในประเทศไทย (ประมาณ พ.ศ. ๒๓๗๕-๒๕๒๕) ประกอบกับช่วงรัชสมัยพระมหากษัตริย์ของไทย และเกณฑ์หนังสือหายากลักษณะ ๑.๒ คือ หนังสือที่พิมพ์ในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๕๔๗ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ ๑ คือหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๗๕-๒๔๑๑ (อยู่ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึง รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว)

ระยะที่ ๒ คือหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓ (อยู่ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ระยะที่ ๓ คือหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๕๒๕ (อยู่ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ระยะที่ ๔ คือหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๔๔

ระยะที่ ๕ คือหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๗

ระยะที่ ๖ คือหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นมา

หนังสือที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

การจำแนกช่วงระยะเวลาการผลิตหนังสือหายากดังกล่าว ปรากฏรายละเอียด ในตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนกตามช่วงระยะเวลาและเนื้อหาวิชา

หมวดหมู่ ช่วงระยะเวลา	๐๐๐	๑๐๐	๒๐๐	๓๐๐	๔๐๐	๕๐๐	๖๐๐	๗๐๐	๘๐๐	๙๐๐	รวม	ร้อยละ
	ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๗๕-๒๔๑๑)	-	-	๑	-	-	-	-	-	-	-	๑
ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓)	-	-	๖	๑๔	๓	๔	-	-	-	๖	๓๓	๔.๒๘
ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔)	๓	๑	๑๐๗	๔๔	๕	๑	๑๑	๗	๑๐๑	๗๒	๔๐๑	๕๒.๑๕
ระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๘๕)	๒	-	๓๘	๕๖	๒	๕	๔	๗	๓๘	๓๘	๒๒๓	๒๘.๐๐
ระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๗)	-	-	๑	๓	-	-	๑	๒	-	๕	๑๑	๑.๔๓
ระยะที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นต้นมา)	๑	-	๓	๔	๒	-	๑	๓	๖	๑๐	๓๕	๔.๕๒
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	-	๑	๕	๑๖	๑	-	-	๒	๓๘	๓	๖๖	๘.๕๘
รวม											๗๖๘	๑๐๐.๐๐

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ ๕ พบว่า หนังสือหายากทั้งหมดจำนวน ๗๕ ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือที่พิมพ์ในระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔) มากที่สุด จำนวน ๔๐๑ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๑๕ รองลงมาคือ หนังสือที่พิมพ์ในระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๘๔) จำนวน ๒๒๓ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๐ หนังสือที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ มีจำนวน ๖๖ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๘ หนังสือหายากระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๗๔-๒๔๑๑) มีจำนวนน้อยที่สุดเพียง ๑ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๓ จากผลที่มีหนังสือหายากที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๗๔-๒๔๑๑ น้อยที่สุด และมีหนังสือหายากที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔ มากที่สุด จึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อ่ำไพ จันทร์จิระ (๒๕๑๕) ซึ่งกล่าวว่า การพิมพ์ตัวอักษรไทยเริ่มมีขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และกิจการพิมพ์ของไทยเจริญก้าวหน้าอย่างสูงสุดในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

นอกจากนั้น ยังพบว่า หนังสือหายากในระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๗๔-๒๔๑๑) จำนวนเพียง ๑ เล่มนั้นอยู่ในหมวดศาสนา

หนังสือหายากในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓) อยู่ในหมวดสังคมศาสตร์ มากที่สุด จำนวน ๑๔ ชื่อเรื่อง ซึ่งงานวิจัยของ พรทิพย์ โล่ห์วีระ (๒๕๒๔) พบว่า หนังสือเก่าแก่ที่สุดทางสังคมศาสตร์ ในศูนย์ราชิปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์นั้น จัดพิมพ์ในช่วงเวลาเดียวกัน คือหนังสือเรื่องกฎหมายเมืองไทย พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๖

หนังสือหายากในระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔) พบว่า อยู่ในหมวดศาสนา มากที่สุด จำนวน ๑๐๗ ชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ หมวดวรรณคดี จำนวน ๑๐๑ ชื่อเรื่อง

หนังสือหายากในระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๘๔) พบว่า อยู่ในหมวดประวัติศาสตร์มากที่สุด ๕๕ ชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์ ๔๖ ชื่อเรื่อง

หนังสือหายากในระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๗) อยู่ในหมวดประวัติศาสตร์ มากที่สุด จำนวน ๔ ชื่อเรื่อง รองลงมาคือ หมวดสังคมศาสตร์ จำนวน ๓ ชื่อเรื่อง

หนังสือหายากในระยะที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นต้นมา) อยู่ในหมวดประวัติศาสตร์มากที่สุด จำนวน ๑๐ ชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์ จำนวน ๕ ชื่อเรื่อง

หนังสือหายากที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ อยู่ในหมวดวรรณคดีมากที่สุด จำนวน ๓๙ ชื่อเรื่อง ส่วนใหญ่เป็นงานพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (โปรดเกล้าฯ ถวาย ๓) รองลงมาได้แก่ หนังสือในหมวดสังคมศาสตร์ จำนวน ๑๖ ชื่อเรื่อง

ตารางที่ ๖ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย จำแนก
โรงพิมพ์ตามช่วงเวลาและชื่อเรื่องที่จัดพิมพ์

ช่วงเวลา	โรงพิมพ์	ร้อยละ	ชื่อเรื่อง
๑. (พ.ศ. ๒๓๗๙-๒๔๑๑)	-	-	๑
๒. (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓)	๑๘	๑๓.๓๓	๓๑
๓. (พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๕)	๑๕	๑๓.๑๘	๓๕๕
๔. (พ.ศ. ๒๔๖๖-๒๕๕๔)	๘๑	๓๘.๐๘	๒๑๒
๕. (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗)	๖	๕.๓๒	๑๑
๖. (พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นมา)	๑๗	๑๖.๑๘	๒๘
๗. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์)	๘	๘.๕๗	๑๕
รวม	๑๐๕	๑๐๐.๐๐	๖๕๗

หมายเหตุ โรงพิมพ์ในแต่ละช่วงระยะเวลา อาจเป็นโรงพิมพ์เดียวกัน

ผลการวิเคราะห์ในตารางที่ ๒ พบว่า โรงพิมพ์ที่พิมพ์หนังสือระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘ มีมากที่สุด จำนวน ๔๑ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐๕ รองลงมาได้แก่ โรงพิมพ์ที่พิมพ์หนังสือในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘ จำนวน ๑๘ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๑๕ และโรงพิมพ์ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นต้นมา จำนวน ๑๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑๕ สำหรับหนังสือหายากในช่วง พ.ศ. ๒๓๙๕-๒๔๑๑ นั้น ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์

เมื่อพิจารณาจำนวนชื่อเรื่องที่โรงพิมพ์ในแต่ละช่วงระยะเวลาผลิตพบว่า โรงพิมพ์ในระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๔) พิมพ์หนังสือหายากมากที่สุด จำนวน ๓๕๘ ชื่อเรื่อง รองลงมาคือ โรงพิมพ์ในระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘) พิมพ์หนังสือหายาก จำนวน ๒๑๒ ชื่อเรื่อง โรงพิมพ์ในระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๙๕-๒๔๑๑) พิมพ์หนังสือหายาก น้อยที่สุด จำนวน ๑ ชื่อเรื่อง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๗ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย ที่จัดพิมพ์ใน
ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓) จำแนกตามโรงพิมพ์

โรงพิมพ์	จำนวน	ร้อยละ
๑. โรงพิมพ์หลวง	๕	๑๕.๑๕
๒. โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ	๔	๑๒.๑๓
๓. โรงพิมพ์วัชรินทร์	๓	๙.๐๙
๔. โรงพิมพ์กองละหู่โฆ	๓	๙.๐๙
๕. โรงพิมพ์อักษรนิติ	๓	๙.๐๙
๖. โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิติ	๒	๖.๐๖
๗. โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร	๒	๖.๐๖
๘. โรงพิมพ์ศิริเจริญ	๒	๖.๐๖
๙. โรงพิมพ์ปากคลองบางกอกใหญ่	๒	๖.๐๖
๑๐. โรงพิมพ์กรมไปรษณีย์โทรเลข	๑	๓.๐๓
๑๑. โรงพิมพ์ศุภมิตรบำรุง	๑	๓.๐๓
๑๒. โรงพิมพ์ครูสมิท	๑	๓.๐๓
๑๓. โรงพิมพ์เกิดเคแอนด์โก	๑	๓.๐๓
๑๔. โรงพิมพ์สามมิตร	๑	๓.๐๓
๑๕. ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์	๒	๖.๐๖
รวม	๓๓	๑๐๐.๐๐

เนื่องจากหนังสือหายากที่จัดพิมพ์ในระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๙๘-๒๔๑๑) ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์ ตารางที่ ๙ จึงเป็นการวิเคราะห์หนังสือหายากในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓) พบว่าหนังสือจำนวน ๓๓ ชื่อเรื่อง ส่วนใหญ่จัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์หลวง จำนวน ๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๑๕ รองลงมาได้แก่ หนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ จำนวน ๔ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑๓ โรงพิมพ์วัชรินทร์ โรงพิมพ์กองละหุโษ และโรงพิมพ์อักษรนิติ มีจำนวนเท่ากัน คือ ๓ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๙ โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิติ โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร โรงพิมพ์ศิริเจริญ และโรงพิมพ์ปากคลองบางกอกใหญ่ มีจำนวนแห่งละ ๒ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๖ โรงพิมพ์กรมไปรษณีย์โทรเลข โรงพิมพ์ศุภนิคมบำรุง โรงพิมพ์ครูสมิท โรงพิมพ์เกิดเตแอนคโก และ โรงพิมพ์สามมิตร มีจำนวน ๑ ชื่อเรื่อง เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๓ หนังสือหายากที่ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์ มีจำนวน ๒ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๖

จากตารางที่ ๙ เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ อ่ำไพ จันทรจิระ (๒๕๑๕) ที่กล่าวถึงชื่อโรงพิมพ์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นจำนวนมาก นั้น พบว่ามีโรงพิมพ์ชื่อตรงกัน ๙ แห่ง คือ โรงพิมพ์หลวง โรงพิมพ์อักษรนิติ โรงพิมพ์กรมไปรษณีย์โทรเลข โรงพิมพ์ศุภนิคมบำรุง โรงพิมพ์วัชรินทร์ โรงพิมพ์ศิริเจริญ โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ และ โรงพิมพ์ครูสมิท ในขณะที่โรงพิมพ์ที่พบในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓) อีก ๕ แห่ง ได้แก่ โรงพิมพ์กองละหุโษ โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิติ โรงพิมพ์ปากคลองบางกอกใหญ่ โรงพิมพ์เกิดเตแอนคโก และ โรงพิมพ์สามมิตร ไม่ปรากฏในงานวิจัยดังกล่าว

ตารางที่ ๔ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย ที่จัดพิมพ์
 ในระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔) จำแนกตามโรงพิมพ์

โรงพิมพ์	จำนวนหนังสือ	ร้อยละ
๑. โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร	๒๔๒	๖๐.๓๕
๒. โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย	๔๒	๑๐.๔๗
๓. โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ	๑๔	๔.๗๕
๔. โรงพิมพ์ไท	๑๗	๔.๒๓
๕. โรงพิมพ์พิศาลบรรณินดี	๑๑	๒.๗๔
๖. โรงพิมพ์อักษรนิติ	๖	๑.๕๐
๗. โรงพิมพ์กรุงเทพฯ เกล็ดเมล์	๔	๑.๐๐
๘. โรงพิมพ์พานิชกุลผล	๓	๐.๗๕
๙. โรงพิมพ์มหาสมุทรวิทยาลัย	๓	๐.๗๕
๑๐. โรงพิมพ์สามัคคี	๒	๐.๕๐
๑๑. โรงพิมพ์ศรีหงส์	๒	๐.๕๐
๑๒. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ	๑	๐.๒๕
๑๓. โรงพิมพ์กรมแผนที่	๑	๐.๒๕
๑๔. โรงพิมพ์สยามอักษรกิจ	๑	๐.๒๕
๑๕. โรงพิมพ์พานิชสรรพคุณ	๑	๐.๒๕
๑๖. โรงพิมพ์ดวงพันธ์	๑	๐.๒๕
๑๗. โรงพิมพ์จีนโนสยามวารศัพท์	๑	๐.๒๕
๑๘. โรงพิมพ์ของสภาม่างูวิทยาศาสตร์ในทหารบก	๑	๐.๒๕
๑๙. ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์	๔๓	๑๐.๗๒
รวม	๔๐๑	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๘ เมื่อพิจารณาหนังสือหายากที่จัดพิมพ์ในระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๕๖๔) จำนวน ๔๐๑ ชื่อเรื่อง พบว่าเป็นหนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากรมากที่สุด จำนวน ๒๔๒ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๓๕ รองลงมาได้แก่ หนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย จำนวน ๔๒ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔๗ โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ จำนวน ๑๘ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๔ โรงพิมพ์ไท จำนวน ๑๗ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๔.๒๓ โรงพิมพ์พิศาลมรรณนิกิจ จำนวน ๑๑ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๔ หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์ มีจำนวน ๔๓ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๗๒

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๕ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย ที่จัดพิมพ์
 ในระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๘๔) จำแนกตามโรงพิมพ์

โรงพิมพ์	จำนวนหนังสือ	ร้อยละ
๑. โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร	๑๐๕	๔๓.๐๘
๒. โรงพิมพ์พระจันทร์	๒๔	๑๒.๕๕
๓. โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ	๑๒	๕.๙๘
๔. โรงพิมพ์อักษรนิติ	๙	๓.๑๓
๕. โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย	๕	๒.๒๔
๖. โรงพิมพ์สยามพาณิชย์การ	๕	๒.๒๔
๗. โรงพิมพ์กรุงเทพฯ เกล็ดเมด	๔	๑.๙๕
๘. โรงพิมพ์ศรีหงส์	๓	๑.๓๔
๙. โรงพิมพ์กรมแผนที่	๓	๑.๓๔
๑๐. โรงพิมพ์ไทยเกษม	๓	๑.๓๔
๑๑. โรงพิมพ์ยิ้มศรี	๓	๑.๓๔
๑๒. โรงพิมพ์พานิชสุภณ	๒	๐.๙๐
๑๓. โรงพิมพ์ศรีกรุง	๒	๐.๙๐
๑๔. โรงพิมพ์นิติเวช	๒	๐.๙๐
๑๕. โรงพิมพ์สยามบรรณกิจ	๒	๐.๙๐
๑๖. โรงพิมพ์กองละหุโทษ	๑	๐.๕๕
๑๗. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ	๑	๐.๕๕
๑๘. โรงพิมพ์สยามอักษรกิจ	๑	๐.๕๕
๑๙. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย	๑	๐.๕๕
๒๐. โรงพิมพ์พานิชสรรพคุณ	๑	๐.๕๕
๒๑. โรงพิมพ์น้ำเอียง	๑	๐.๕๕
๒๒. โรงพิมพ์เจดนามล	๑	๐.๕๕
๒๓. โรงพิมพ์อักษรนิเทศการ	๑	๐.๕๕
๒๔. โรงพิมพ์เฮงหลี	๑	๐.๕๕

ตารางที่ ๕ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยที่จัดพิมพ์ในระยะ
ที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๘) จำแนกตามโรงพิมพ์ (ต่อ)

โรงพิมพ์	จำนวนหนังสือ	ร้อยละ
๒๕. โรงพิมพ์บางกอกไทมส์	๑	๐.๕๕
๒๖. โรงพิมพ์สยามบรรณกิจ	๑	๐.๕๕
๒๗. โรงพิมพ์คำทรงธรรม	๑	๐.๕๕
๒๘. โรงพิมพ์นิติศาสตร์	๑	๐.๕๕
๒๙. โรงพิมพ์กรมวิชาวชิการ	๑	๐.๕๕
๓๐. โรงพิมพ์ภูไทย	๑	๐.๕๕
๓๑. โรงพิมพ์กรมอุทกศาสตร์	๑	๐.๕๕
๓๒. โรงพิมพ์ทรงธรรม	๑	๐.๕๕
๓๓. โรงพิมพ์เชียงใหม่	๑	๐.๕๕
๓๔. โรงพิมพ์กรุงเทพมหานคร	๑	๐.๕๕
๓๕. โรงพิมพ์วิริยานุภาพ	๑	๐.๕๕
๓๖. โรงพิมพ์ปริณูรณ์อักษรกิจ	๑	๐.๕๕
๓๗. โรงพิมพ์ช่างพิมพ์	๑	๐.๕๕
๓๘. โรงพิมพ์อักษรศรีสมิต	๑	๐.๕๕
๓๙. โรงพิมพ์สุกอักษร	๑	๐.๕๕
๔๐. โรงพิมพ์บรรณวิจยนาการ	๑	๐.๕๕
๔๑. โรงพิมพ์บางลำภู	๑	๐.๕๕
๔๒. ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์	๑๑	๕.๙๓
รวม	๒๒๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๕ หนังสือหายากที่จัดพิมพ์ในระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๘) จำนวน ๒๒๓ ชื่อเรื่อง พบว่า เป็นหนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากรมากที่สุด จำนวน ๑๐๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๐๔ รองลงมาได้แก่ หนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์พระจันทร์ จำนวน ๒๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๕ โรงพิมพ์บางกอกธุรกิจ ๑๒ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๘ โรงพิมพ์อักษรนิติ ๙ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๓ หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์ มีจำนวน ๑๑ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๔.๙๓

ตารางที่ ๑๐ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย ที่จัดพิมพ์
ในระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๔๗) จำแนกตามโรงพิมพ์

โรงพิมพ์	จำนวนหนังสือ	ร้อยละ
๑. โรงพิมพ์พระจันทร์	๓	๒๗.๒๗
๒. โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร	๒	๑๘.๑๘
๓. โรงพิมพ์ไทยเชชม	๒	๑๘.๑๘
๔. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และการเมือง	๒	๑๘.๑๘
๕. โรงพิมพ์พานิชสุภณด	๑	๙.๐๙
๖. โรงพิมพ์กรมแผนที่	๑	๙.๐๙
รวม	๑๑	๑๐๐.๐๐

หนังสือหายากที่จัดพิมพ์ในระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๔๗) ตามตารางที่ ๑๐ จำนวน ๑๑ ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์พระจันทร์มากที่สุด ๓ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒๗ รองลงมาได้แก่ หนังสือจากโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร โรงพิมพ์ไทยเชชม โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง จำนวนแห่งละ ๒ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๑๘ หนังสือจากโรงพิมพ์พานิชสุภณด และโรงพิมพ์กรมแผนที่ มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ๑ ชื่อเรื่องเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๙

ตารางที่ ๑๑ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยที่จัดพิมพ์
 ในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๔๔ เป็นต้นมา) จำแนกตามโรงพิมพ์

โรงพิมพ์	จำนวนหนังสือ	ร้อยละ
๑. โรงพิมพ์พระจันทร์	๕	๑๔.๓๑
๒. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย	๔	๑๑.๓๓
๓. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช	๓	๘.๘๓
๔. โรงพิมพ์ศรีนคร	๒	๕.๘๘
๕. โรงพิมพ์มหาดไทย	๒	๕.๘๘
๖. โรงพิมพ์สิวพร	๒	๕.๘๘
๗. โรงพิมพ์อักษรนิติ	๑	๒.๘๘
๘. โรงพิมพ์จีนโนสยามวารศัพท์	๑	๒.๘๘
๙. โรงพิมพ์ไทยเซชม	๑	๒.๘๘
๑๐. โรงพิมพ์ฉัตร	๑	๒.๘๘
๑๑. โรงพิมพ์ พ. พิทยาการ	๑	๒.๘๘
๑๒. โรงพิมพ์ประเสริฐสิน	๑	๒.๘๘
๑๓. โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี	๑	๒.๘๘
๑๔. โรงพิมพ์วิชัยรัตน์	๑	๒.๘๘
๑๕. โรงพิมพ์องค์การค้ำของคุรุสภา	๑	๒.๘๘
๑๖. สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์	๑	๒.๘๘
๑๗. โรงพิมพ์ ส.สง่า	๑	๒.๘๘
๑๘. ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์	๕	๑๔.๓๑
รวม	๓๔	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑๑ หนังสือหายากที่จัดพิมพ์ในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๔๔ เป็นต้นมา) ในจำนวน ๓๔ ชื่อเรื่อง พบว่า เป็นหนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์พระจันทร์มากที่สุด จำนวน ๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓๑ รองลงมาได้แก่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน ๔ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓๓ หนังสือที่ไม่ปรากฏโรงพิมพ์ มีจำนวน ๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓๑

ตารางที่ ๑๒ จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทย ที่ไม่ปรากฏ
ปีที่พิมพ์ จำแนกตามโรงพิมพ์

โรงพิมพ์	จำนวนหนังสือ	ร้อยละ
๑. โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร	๓	๑๐.๖๐๓
๒. โรงพิมพ์อักษรมณี	๑	๑.๕๑๕
๓. โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย	๑	๑.๕๑๕
๔. โรงพิมพ์กรุงเทพฯ เกลิมेल	๑	๑.๕๑๕
๕. โรงพิมพ์พานิชกุลผล	๑	๑.๕๑๕
๖. โรงพิมพ์นิติศาสตร์	๑	๑.๕๑๕
๗. โรงพิมพ์น้ำเซ่ง	๑	๑.๕๑๕
๘. โรงพิมพ์พฤษศิริ	๑	๑.๕๑๕
๙. โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ	๑	๑.๕๑๕
๑๐. ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์	๕๑	๗๗.๒๗๓
รวม	๖๖	๑๐๐.๐๐๐

หนังสือหายากที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ จำนวน ๖๖ ชื่อเรื่อง เมื่อจำแนกตาม
โรงพิมพ์ พบว่า เป็นหนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากรมากที่สุด จำนวน
๓ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖๐ หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์ มีจำนวน ๕๑
ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๒๖ ดังรายละเอียดในตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๓ จำนวนโรงพิมพ์ผลิตหนังสือหลายช่วงระยะเวลา และชื่อโรงพิมพ์

โรงพิมพ์	ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๕๑- ๒๔๑๑)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๑๒- ๒๔๕๓)	ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๕๔- ๒๔๖๔)	ระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๖๕- ๒๔๘๕)	ระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๘๕- ๒๔๘๗)	ระยะที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๘๘- ๒๔๘๙)	ม.ป.ป.	รวม
๑. โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร		๒	๒๕๒	๑๐๕		๒	๗	๓๕๘
๒. โรงพิมพ์อักษรนิติ		๓	๖	๗		๑	๑	๑๘
๓. โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ		๔	๑๕	๑๒			๑	๓๒
๔. โรงพิมพ์พิศาลบรรณินดี		๕	๑๑					๑๖
๕. โรงพิมพ์พานิชสยาม			๓	๒		๑	๑	๖
๖. โรงพิมพ์กรมแผนที่			๑	๓		๑		๕
๗. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย			๓	๑		๕		๙
๘. โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย			๕๒	๕			๑	๕๘
๙. โรงพิมพ์กรุงเทพฯ เติลเมต			๕	๕			๑	๑๑
๑๐. โรงพิมพ์ศรีวังส			๒	๒				๔
๑๑. โรงพิมพ์อิสสัมชัย			๑	๑				๒
๑๒. โรงพิมพ์สยามอักษรกิจ			๑	๑				๒
๑๓. โรงพิมพ์พานิชสรรพคุณ								๒
๑๔. โรงพิมพ์จินโนสยามวารศัพท์						๑		๒
๑๕. โรงพิมพ์พระจันทร์				๒		๕		๗
๑๖. โรงพิมพ์ไทยเกษม				๓		๒	๑	๖

เมื่อวิเคราะห์แหล่งผลิตหนังสือหายากและจำนวนหนังสือที่จัดพิมพ์ จำแนกตาม
ช่วงเวลา ๖ ระยะที่กำหนดไว้ ดังปรากฏในตารางที่ ๑๓ พบว่า โรงพิมพ์จำนวน ๑๖
แห่ง ผลิตหนังสือหลายช่วงระยะเวลา โดยโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากรจัดพิมพ์หนังสือ
หายากมากที่สุด จำนวน ๓๕๒ ชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย ๔๔
ชื่อเรื่อง โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ และโรงพิมพ์พระจันทร์ แห่งละ ๑๖ ชื่อเรื่อง เท่ากัน
โรงพิมพ์อักษรนิติ ๘ ชื่อเรื่อง และ โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิติ ๑๓ ชื่อเรื่อง

โรงพิมพ์ ๔ แห่ง ได้แก่ โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร โรงพิมพ์อักษรนิติ
โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ และ โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิติ จัดพิมพ์หนังสือตั้งแต่ระยะที่ ๒
(พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓) เป็นต้นมา กล่าวคือ โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากรผลิตหนังสือ
เป็นระยะเวลานานถึง ๔ ช่วงระยะ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓) ในขณะที่โรงพิมพ์อักษรนิติ
ผลิตหนังสือนาน ๔ ระยะ ถึงช่วงระยะที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๔ เป็นต้นมา) โดยไม่
ปรากฏหนังสือในช่วงระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๕๕-๒๔๕๗) โรงพิมพ์ที่ผลิตหนังสือในช่วง
เวลารองลงมา คือ โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ ผลิตหนังสือ ๓ ช่วงระยะ (พ.ศ. ๒๔๑๒-
๒๔๕๔) และ โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิติ ผลิตหนังสือ ๒ ช่วงระยะ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๖๔)

โรงพิมพ์ที่พบว่า เริ่มผลิตหนังสือในระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๕๕-๒๔๖๔)
เป็นต้นมา มีจำนวน ๑๐ แห่ง คือ โรงพิมพ์พานิชศุภผล โรงพิมพ์กรมแผนที่ โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย โรงพิมพ์กรุงเทพฯ เคลลีเมล์ โรงพิมพ์
ศรีหงส์ โรงพิมพ์อัสสัมชัญ โรงพิมพ์สยามอักษรกิจ โรงพิมพ์พานิชสรรพคุณ และโรงพิมพ์
จินโนสยามวารศัพท์ โดยโรงพิมพ์พานิชศุภผล และโรงพิมพ์กรมแผนที่ ผลิตหนังสือ ๓
ช่วงระยะสืบต่อกัน (พ.ศ. ๒๔๕๕-๒๔๕๗) ในขณะที่โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย
ผลิตหนังสือนาน ๓ ช่วงระยะ ถึงระยะที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๔ เป็นต้นมา) โดย
ไม่ปรากฏหนังสือในช่วงระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๕๕-๒๔๕๗) เป็นต้น

โรงพิมพ์ที่พบว่าเริ่มผลิตหนังสือในระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๕๔)
เป็นต้นมา มี ๒ แห่ง คือ โรงพิมพ์พระจันทร์ และ โรงพิมพ์ไทยเชชม ซึ่งผลิตหนังสือนานถึง ๓
ช่วงระยะเท่ากัน (พ.ศ. ๒๔๖๕ เป็นต้นมา)

เมื่อพิจารณาจำนวนหนังสือที่โรงพิมพ์จัดพิมพ์ขึ้นในช่วงระยะต่าง ๆ พบว่า โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ โรงพิมพ์พิศาลบรรณิณี โรงพิมพ์พานิชกุลผล และโรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย ผลิตหนังสือในระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๒) มากกว่าช่วงระยะอื่น ในขณะที่โรงพิมพ์อักษรนิติ โรงพิมพ์กรมแผนที่ โรงพิมพ์ศรีหงส์ และ โรงพิมพ์พระจันทร์ ผลิตหนังสือในระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๖๔-๒๔๘๔) มากกว่าช่วงระยะอื่น เป็นที่สังเกตว่า ในระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๗) นั้น ไม่ปรากฏว่ามีโรงพิมพ์ใดที่ผลิตหนังสือออกมาเป็นจำนวนมากกว่าช่วงระยะเวลาอื่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๔ จำนวนและร้อยละของหนังสือลักษณะที่เยี่ยมเล่ม จิตพิมพ์
อย่างสวยงาม ประณีตบรรจง จำแนกตามโรงพิมพ์

N = 115

โรงพิมพ์	จำนวนชื่อเรื่อง	ร้อยละ
๑. โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร	๓๖	๓๑.๓๐
๒. โรงพิมพ์ไท	๑๑	๙.๕๗
๓. โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย	๔	๓.๔๗
๔. โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ	๓	๒.๖๑
๕. โรงพิมพ์อักษรนิติ	๓	๒.๖๑
๖. โรงพิมพ์กองละหุโทษ	๒	๑.๗๔
๗. โรงพิมพ์นิติศาสตร์	๒	๑.๗๔
๘. โรงพิมพ์เคลิเมนต์	๑	๐.๘๗
๙. โรงพิมพ์บรรณวชิณำการ	๑	๐.๘๗
๑๐. โรงพิมพ์ประเสริฐสิน	๑	๐.๘๗
๑๑. โรงพิมพ์พระจันทร์	๑	๐.๘๗
๑๒. โรงพิมพ์วัชรินทร์	๑	๐.๘๗
๑๓. โรงพิมพ์ศิริเจริญ	๑	๐.๘๗
๑๔. โรงพิมพ์สยามพาณิชย์การ	๑	๐.๘๗
๑๕. ไม่ปรากฏโรงพิมพ์	๔๗	๔๐.๘๗
รวม	๑๑๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑๔ เมื่อศึกษาดังแหล่งผลิตหนังสือหายากลักษณะที่เยี่ยมเล่ม
 จักพิมพ์อย่างสวยงามประณีต เพื่อศึกษาดังโรงพิมพ์ที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบหนังสือให้มี
 รูปเล่มสวยงาม อันมีผลต่อการพิมพ์ในปัจจุบันของไทย ตามแนวของ Thorne (1976)
 พบว่า เป็นหนังสือที่ไม่ปรากฏโรงพิมพ์มากที่สุด ๔๗ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๘๗
 รองลงมาคือ หนังสือจากโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ๑๖ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ
 ๓๑.๓๐ โรงพิมพ์ไท ๑๑ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๗ โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย ๔
 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๗ โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ และโรงพิมพ์อักษรนิติ แห่งละ
 ๓ ชื่อเรื่อง เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖๑ โรงพิมพ์กองละหุโฆษ และโรงพิมพ์นิตินิสาสน์
 แห่งละ ๒ ชื่อเรื่อง เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๔ โรงพิมพ์ที่พบว่าผลิตหนังสือหายาก
 ลักษณะนี้บ่อยที่สุด แห่งละ ๑ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๗ ได้แก่ โรงพิมพ์เคลิเมล
 โรงพิมพ์บรรณวิจนาการ โรงพิมพ์ประเสริฐสิน โรงพิมพ์พระจันทร์ โรงพิมพ์วัชรินทร์
 โรงพิมพ์ศิริเจริญ และ โรงพิมพ์สยามพาณิชย์การ

ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาไพ จันทร์จิระ (๒๕๕๕) ที่
 กล่าวว่า โรงพิมพ์ที่ผลิตหนังสือรูปเล่มสวยงามอันมีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพิมพ์โสภณ
 พิพรรฒธนากร สำหรับโรงพิมพ์อักษรโสภณ ซึ่งได้จักพิมพ์หนังสือดี ๆ ในรัชกาลที่ ๖
 นั้น (กำธร สติรกุล ๒๕๕๕: ๒๑๖) ไม่พบรายชื่อในลักษณะดังกล่าว ตลอดจนมีอยู่ใน
 หอสมุดสยามสมาคม หนังสือลักษณะที่จักพิมพ์สวยงามซึ่งไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์จำนวน
 ๔๗ ชื่อเรื่อง นั้น อาจกล่าวได้ว่าส่วนใหญ่เป็นงานพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ
 พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ ๕ และ ๑๒ พบว่า
 ในจำนวนหนังสือที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ทั้งหมด ๒๖ ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อ
 โรงพิมพ์ ๕๑ ชื่อเรื่อง โดยหนังสือหายากที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ส่วนใหญ่เป็นงานพระราช
 นิพนธ์ของพระองค์ท่าน

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยชิ้นนี้ เป็นการประเมินหนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคม จำนวนทั้งสิ้น ๗๕ ชื่อเรื่อง โดยไม่รวมเอกสารตัวเขียน จดสาร สูจิบัตร หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร และแผนที่หายาก ซึ่งรวมอยู่ในห้องหนังสือหายากของสยามสมาคม ยกเว้นราชกิจจานุเบกษา ช่วงแรกของการผลิต (พ.ศ. ๒๔๑๓-๒๔๕๑)

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ คือ

๑. เพื่อสำรวจและศึกษาเนื้อหาของหนังสือหายากภาษาไทยทั้งหมดของห้องสมุดสยามสมาคมตามหมวดวิชาต่าง ๆ
๒. เพื่อศึกษาหนังสือหายากดังกล่าวตามประเภท และลักษณะของหนังสือหายาก
๓. เพื่อศึกษาแหล่งผลิต และช่วงระยะเวลาที่ผลิตของหนังสือหายากดังกล่าว

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

เนื้อหาของหนังสือหายาก

จากการจำแนกเนื้อหาของหนังสือหายากภาษาไทยในห้องสมุดสยามสมาคมตามหมวดหมู่ระบบทศนิยมดิวอี้ และสาขาที่ห้องสมุดสยามสมาคมรวบรวม พบว่า มีหนังสือในหมวดวรรณคดีมากที่สุด จำนวน ๔๔ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๓ (ได้แก่ วรรณคดีไทย ๗๕ ชื่อเรื่อง) รองลงมาคือ หนังสือหายากในหมวดสังคมศาสตร์ จำนวน ๔๑ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๔ (ได้แก่ วัฒนธรรมและลัทธิประเพณีไทย ๑๗

ชื่อเรื่อง การละเล่นพื้นเมือง ๒ ชื่อเรื่อง) หมวดประวัติศาสตร์ ๑๗๓ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๐ (ไต่แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทย ๑๖๕ ชื่อเรื่อง) และหมวดศาสนา ๑๖๐ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒๐ (ไต่แก่ วัฒนธรรมและลัทธิประเพณีไทยที่เกี่ยวกับศาสนา ๑๗ ชื่อเรื่อง) ในขณะที่หนังสือหายากในสาขาวิทยาศาสตร์ ไต่แก่มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และมหาวิทยาลัย มีเพียงร้อยละ ๒.๗๓ และ ๑.๑๓ ตามลำดับ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคม มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของสมาคม ในอันที่จะรวบรวมข้อเท็จจริง และส่งเสริมศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ตลอดจนเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทย ไต่แก่ ศิลปวัฒนธรรมไทย วรรณคดีไทย ลัทธิประเพณี การละเล่นพื้นเมือง และจากการดำเนินงานของสยามสมาคมในปัจจุบัน จะเห็นได้ชัดว่ามุ่งไปในด้านไทยศึกษา โดยให้ความสำคัญแก่เรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ลัทธิประเพณีไทย และ พุทธศาสนา ตามลำดับ (อัมพร ทีชะระ, สัมภาษณ์) จึงกล่าวได้ว่าหนังสือหายากดังกล่าวส่วนใหญ่สนองวัตถุประสงค์ที่ดำรงอยู่ของสยามสมาคมตลอดมา

ประเภทของหนังสือหายาก

เมื่อประเมินหนังสือหายากตามเกณฑ์ ๔ ประเภท ที่กำหนดขึ้น ผลปรากฏว่าหนังสือหายากประเภทที่มีสภาพสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๒๐ ในขณะที่หนังสือที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์พิมพ์ในประเทศไทย มีจำนวนรองลงมาในระดับใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗๓ หนังสือที่มีประวัติการครอบครองมีจำนวน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๘ และหนังสือที่มีเนื้อหาเป็นที่กล่าวขวัญถึงมีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๔

ผลการประเมินสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ โล่ห์วีระ (๒๕๒๘) ในประเภทของหนังสือที่มีเนื้อหาเป็นที่กล่าวขวัญถึง ซึ่งพบผลตรงกันว่า มีจำนวนน้อยที่สุดเช่นเดียวกัน

จากประเภทหนังสือหายาก ๘ ประเภทข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาประกอบเนื้อหา ปรากฏว่า หนังสือที่มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม มีเนื้อหาในหมวดวรรณคดีมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามข้อสังเกตที่ว่า หนังสือพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มักจัดพิมพ์อย่างประณีต ปกสวยงาม และงานวิจัยของ พรทิพย์ โล่ห์วีระ (๒๕๒๕: ๗๕) ที่พบว่า หนังสือที่จัดพิมพ์โดยมีรูปเล่มสวยงาม ส่วนใหญ่เป็นหนังสือพระราชนิพนธ์ของพระองค์ ซึ่งมีเนื้อหาเน้นหนักทางค่านววรรณคดี

สำหรับหนังสือหายากประเภทที่มีความสำคัญค่านวประวัติการพิมพ์ในประเทศไทย อยู่ในหมวดประวัติศาสตร์มากที่สุด รองลงมาคือหมวดสังคมศาสตร์ และหมวดวรรณคดี

หนังสือหายากที่มีประวัติการครอบครองพบว่า อยู่ในหมวดสังคมศาสตร์มากที่สุด ได้แก่ หนังสือที่ของมีลายมือชื่อ และเคยเป็นสมบัติของ พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรมณโฑทยากร พระยาอภิบาลราชไมตรี (ค่อม บุนนาค) พระยาสุรินทรดาชัย (จัน ทุงคสวัสดิ์) ซึ่งจัดได้ว่าเป็นบุคคลที่ให้ความสนใจและมีความเชี่ยวชาญในสาขาสังคมศาสตร์เป็นอย่างดี หนังสือที่พบในจำนวนรองลงมา คือ หมวดประวัติศาสตร์ หมวดวิชาที่ไม่ปรากฏหนังสือประเภทนี้คือ หมวดปรัชญา

หนังสือประเภทที่มีเนื้อหาเป็นทีกกล่าวขวัญถึง พบว่า มีอยู่เพียง ๓ หมวด คือ หมวดวรรณคดี หมวดศิลปะและการบันเทิง และหมวดประวัติศาสตร์

ลักษณะของหนังสือหายาก

เมื่อศึกษาถึงลักษณะของหนังสือหายาก ๑๖ ลักษณะ ปรากฏว่ามีหนังสือหายากลักษณะที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบันโดยยังอยู่ในสภาพดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑๑ แสดงให้เห็นว่า หนังสือหายากภาษาไทยของห้องสมุดสยามสมาคมยังได้รับการดูแลรักษาสืบมาจนถึงปัจจุบัน รองลงมาได้แก่ หนังสือที่มีการพิมพ์จำนวนจำกัด คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔๐ หนังสือที่จัดพิมพ์ในช่วงระยะ ๕๐-๕๐ ปี ของพัฒนาการพิมพ์ในประเทศไทย คือ ประมาณ พ.ศ. ๒๓๙๕-๒๔๖๔ คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๒๒ หนังสือที่พิมพ์จากต้นฉบับที่มีอยู่ใน

หอสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสภา และกรมศิลปากร ประทับที่หน้าปกหนังสือ และ/หรือ มีคำนำของสถาบันดังกล่าวในหน้าคำนำของหนังสือเล่มนั้น คึกเป็นร้อยละ ๕๖.๑๘ หนังสือเล่มแรกที่พบว่าใช้ดวงตราพระศิวะศิวร์ของกรมศิลปากรพิมพ์ปก เล่มแรกคือ "หนังสือประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๖๓ กรุงเทพฯ" พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ (มณฑลวิภา ไชยพันธุ์ และ กุลทรัพย์ เกษมนนกิจ ๒๕:๑๓: ๔๙-๕๕) นั้น พบว่ามีอยู่ในห้องสมุดสยามสมาคม เช่นเดียวกัน โดยพิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พระยาโบราณราชธานินทร์ (พร เกษะคุปต์)

หนังสือที่พบว่ามีบรรณสิทธิ์ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ ๑.๖๕ อันได้แก่ บรรณสิทธิ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตรีภูลราชดนมเกียรติ บัญชากรุน หนังสือหายากลักษณะที่พบน้อย คือ หนังสือที่พิมพ์ในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๔๙ คึกเป็นร้อยละ ๑.๔๓ และหนังสือที่มีขนาดและรูปเล่มต่างไปจากธรรมดา คึกเป็นร้อยละ ๑.๐๘ ซึ่งหนังสือที่พบส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่มีขนาดใหญ่ แต่ไม่ปรากฏหนังสือที่มีรูปเล่มต่างไปจากธรรมดา เช่น รูปเล่มเป็นรองเท้า รูปปลา าลา ฯลฯ

หนังสือหายากลักษณะที่ไม่ปรากฏว่ามีอยู่ในห้องสมุดสยามสมาคมเลย คือ หนังสือต้องห้ามและหนังสืออุ หรือเป็นการปลอมแปลงวรรณกรรม สาเหตุเนื่องจากหนังสือต้องห้าม มักมีเนื้อหาชักจูงการปกครองระบอบประชาธิปไตย และละเมิดพระราชบัญญัติการพิมพ์ พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ทั้งนี้ห้องสมุดส่วนใหญ่จึงไม่มีนโยบายในอันที่จะจัดเก็บรวบรวมไว้ นอกจากห้องสมุดบางแห่งที่จัดเก็บไว้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาด้านการเมือง หรือโครงสร้างสังคม และท้ายเหตุที่ห้องสมุดสยามสมาคมจัดอยู่ในประเภทห้องสมุดเฉพาะเพื่อการวิจัยชั้นสูงแห่งหนึ่ง การคัดเลือกทรัพยากรเข้ามายังห้องสมุดนั้นต้องคำนึงถึงความน่าเชื่อถือ (Authority) ของผู้แต่ง จึงทำให้ไม่มีการจัดเก็บหนังสืออุ หรือการปลอมแปลงวรรณกรรมไว้ในห้องสมุด

เมื่อพิจารณาลักษณะหนังสือหายาก ๑๖ ลักษณะ ประกอบกับประเภทหนังสือหายาก ๔ ประเภท พบว่า หนังสือประเภทที่มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์พิมพ์ใน

ประเทศไทย มีลักษณะเป็นหนังสือที่พิมพ์จำนวนจำกัดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒๐ การแจกหนังสือเป็นอนุสรณ์ที่ระลึกนั้น เป็นประเพณีนิยมสืบต่อกันมา หนังสือที่พิมพ์แจกในการกุศลสมัยก่อนนิยมแจกในงานศพมากกว่างานมงคล (สงวน อึ้งคง ๒๕๒๕: ๑๗๑) งานวิจัยชิ้นนี้พบผลสอดคล้องกันว่า เป็นหนังสือที่พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ หรือพระราชทานเพลิงศพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕๒ รองลงมาคือหนังสือที่พิมพ์ในงานบำเพ็ญกุศลเนื่องในงานศพ ได้แก่ งานทำบุญครบสัปดาห์ สัปดาห์ ๖๖ วัน สัปดาห์ ๑๐๐ วัน งานทักษิณานุประทาน งานทำบุญสมโภชพระอัฐิ คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๔ ในขณะที่หนังสือที่จัดพิมพ์เนื่องในงานมงคลมีปริมาณน้อยกว่าตามลำดับ ได้แก่ หนังสือที่จัดพิมพ์ในงานวันเกิด และอายุเวียนมาบรรจบครบรอบต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๔ งานวันปีใหม่ หรือสงกรานต์ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๕ งานฉลองพระสุพรรณบัฏ คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๕ งานบำเพ็ญกุศลทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๘ งานยี่สิบชิงช้า และงานพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๕ เท่ากัน งานเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๓

หนังสือประเภทที่มีเนื้อหากล่าวขวัญถึงนั้น มีลักษณะเป็นผลงานเรื่องเดียว หรือเป็นผลงานส่วนน้อยที่แตกต่างไปจากผลงานส่วนใหญ่ของนักเขียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๔ ในขณะที่หนังสือที่มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม ที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบันโดยที่อยู่ในสภาพดี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑๑ และหนังสือประเภทที่มีประวัติการครอบครอง เป็นหนังสือที่มีลักษณะ ที่มีลายมือชื่อ หรือข้อความที่เจ้าของเดิมเขียนไว้ในเล่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๖

แหล่งผลิต และช่วงระยะเวลาที่ผลิตหนังสือหายาก

ในการศึกษาถึงช่วงระยะเวลาการผลิต ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงระยะเวลาออกเป็น ๖ ระยะ กล่าวคือ

ระยะที่ ๑ คือหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๗๔-๒๔๑๑ (อยู่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ระยะที่ ๒ คือหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓ (อยู่ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ระยะที่ ๓ คือหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔ (อยู่ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ระยะที่ ๔ คือหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๘๕

ระยะที่ ๕ คือหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๙

ระยะที่ ๖ คือหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นต้นมา

และ หนังสือที่ไม่ปรากฏพิมพ์

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือหายากภาษาไทยในท้องสมุทสยามสมาคม เป็น หนังสือในระยะที่ ๓ คือ ช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔ มากที่สุด และหนังสือในระยะที่ ๑ คือระหว่าง พ.ศ. ๒๓๙๔-๒๔๑๑ น้อยที่สุด ผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ อาไฟ จันทรจิระ (๒๕๑๕) ที่กล่าวว่า การพิมพ์ตัวอักษรไทยมีขึ้น ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และกิจการพิมพ์ของไทยเจริญ ก้าวหน้าอย่างสูงสุดในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ช่วงระยะเวลาผลิตและเนื้อหาของหนังสือหายาก

หนังสือหายากในระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๙๔-๒๔๑๑) นั้น มีอยู่เพียง ๑ เล่ม ในหมวดศาสนา ชื่อ "กิจการทูตแห่งพระเยซูเจ้า" ไม่ปรากฏโรงพิมพ์ พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๐ หนังสือเล่มนี้นับได้ว่าเป็นหนังสือหายากภาษาไทยที่เก่าแก่หายากที่สุดในท้องสมุทสยามสมาคม และเป็นเอกสารปฐมภูมิในค่านประวัติการพิมพ์ในประเทศไทย เนื่องจาก การพิมพ์ตัวหนังสือไทย เริ่มมีขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๔ โดยบาทหลวง Charles Robinson และเป็นที่สังเกตว่า การพิมพ์หนังสือของพวกเขาในเวลานั้นมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อเผยแพร่ คริสตศาสนา (อาไฟ จันทรจิระ ๒๕๑๕: ๑๐๕) และหนังสือที่ผลิตขึ้นในระยะ ๓ ปีแรก ของการพิมพ์ในประเทศไทยเป็นเอกสารของพวกเขาในเวลานั้น จนถึงวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๓๘๒ จึงได้มีการพิมพ์เอกสารราชการฉบับแรก คือ "พระบรมราชโองการ

ประกาศห้ามสูบบุหรี่" จำนวน ๘,๐๐๐ ฉบับ (MacFarland 1866: 82, quoted in อัมพร ทีชะระ ๒๕๒๗: ๒-๓)

หนังสือหายากในระบะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓) อยู่ในหมวดสังคมศาสตร์มากที่สุด ๑๔ ชื่อเรื่อง หนังสือที่เก่าที่สุดในสาขานี้ คือ "พระราชบัญญัติสำหรับกรมพระคลังมหาสมบัติแลเจ้าพนักงานซึ่งจะเบิกเงินส่งเงินแลเจ้าภาษี นายอากร กังแต่ ปิฎกสัปตศก ๑๒๓๗" พิมพ์ที่โรงพิมพ์หลวง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๒ ในขณะที่งานวิจัยของพรทิพย์ โล่ห์วีระ (๒๕๒๕) พบว่าหนังสือเก่าแก่ที่สุดทางสังคมศาสตร์ ในศูนย์ราชิปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์นั้น จัดพิมพ์ในช่วงระยะเดียวกัน คือ "หนังสือเรื่องกฎหมายเมืองไทย" พิมพ์ที่โรงพิมพ์บางกอกใหญ่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๖

หนังสือหายากในระบะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔) พบว่าอยู่ในหมวดศาสนา มากที่สุด จำนวน ๑๐๗ ชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ หมวดวรรณคดี จำนวน ๑๐๑ ชื่อเรื่อง

หนังสือหายากในระบะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๘๔) พบว่าอยู่ในหมวดประวัติศาสตร์ มากที่สุด ๘๕ ชื่อเรื่อง หนังสือที่เก่าที่สุด ได้แก่ ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๓๑ จกหมายเหตุเรื่องมิชชันนารีอเมริกาเข้ามาประเทศสยาม ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๓๔ ว่าด้วยหนังสือสัญญาค้าขายระหว่างประเทศสยามกับประเทศฝรั่งเศสในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๓๗ เรื่องจกหมายเหตุของคณะบาทหลวงฝรั่งเศส ซึ่งเข้ามาตั้งแตครั้งกรุงศรีอยุธยาตอนแผ่นดินพระเจ้าเสือ และแผ่นดินพระเจ้าท้ายสระ ภาค ๔ ทั้ง ๓ เล่ม พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ หนังสือที่พบว่ามีจำนวนรองลงมาได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์ ๘ ชื่อเรื่อง ที่เก่าที่สุด ได้แก่ หนังสืออิทธิธรรมเนียบค่าง ๆ ภาคที่ ๕ พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕

สำหรับหนังสือประชุมพงศาวดารนั้น เริ่มตีพิมพ์ภาคที่ ๑ ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ ในงานพระศพหม่อมเจ้ากนิษฐานุช ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจาดุรนต์รัศมี กรมพระจักรพรรดิพงษ์ สถาบันที่มีบทบาทสำคัญคือหอพระสมุดวชิรญาณ สำหรับพระนคร ผู้รวบรวมจัดพิมพ์หนังสือต่าง ๆ โดยอาศัยต้นฉบับหนังสือโบราณซึ่งเป็น

กรรมสิทธิ์ของหอพระสมุทฯ หรือที่หอพระสมุทฯ ใ้จัดให้แก่งขึ้น (เรณู ศรีสุนทร ๒๕๒๕ : ๒๐-๒๒) บรรดาหนังสือจำพวกประชุมพงศาวดารภาคต่าง ๆ ที่จัดพิมพ์นั้น บางภาคหายากมาก มีการซื้อขายกันในราคาสูง (เอนก นาวิกมูล ๒๕๒๕ : ๑๐๕)

หนังสือหายากในระยษที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๔๗) อยู่ในหมวดประวัติศาสตร์มากที่สุด จำนวน ๔ ชื่อเรื่อง คือ จกหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาคที่ ๒๐ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ พ.ศ. ๒๔๔๗ พระประวัติสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ พ.ศ. ๒๔๐๕-๒๔๒๖ พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพิธนากร พ.ศ. ๒๔๔๗ จกหมายเหตุฝรั่ง บัง พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพิธนากร พ.ศ. ๒๔๒๖ และ ไทยในจกหมายเหตุแกมบ์เฟอร์ แปลโดย อัมพร สายสุวรรณ พิมพ์ที่โรงพิมพ์พานิชสุภยด พ.ศ. ๒๔๔๗ รองลงมาคือ หมวดสังคมศาสตร์ จำนวน ๓ ชื่อเรื่อง ได้แก่ วัชนัมไทย เรื่องประวัติการทูตของไทย ของ สำนักนายกรัฐมนตรี พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ พ.ศ. ๒๔๒๖ คำสอนชั้นปริญญาตรี พ.ศ. ๒๔๔๐ กจกหมายเหตุแห่งและพานิชว่าด้วยครอบครัวและมรดก พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๖ และ เรื่องเลืกทาสในรัชกาลที่ ๕ พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทยขเสมอ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ สำหรับโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เดิมคือโรงพิมพ์นิติสาสน์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑ จกพิมพ์หนังสือทางกฎหมาย ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เจ้าของโรงพิมพ์ได้มอบกิจการให้แก่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดว่าเป็นโรงพิมพ์ที่ผลิตหนังสือทางสังคมศาสตร์มาจนถึงปัจจุบัน

หนังสือหายากในระยษที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นต้นมา) อยู่ในหมวดประวัติศาสตร์มากที่สุด จำนวน ๑๐ ชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์ จำนวน ๔ ชื่อเรื่อง

หนังสือหายากที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ อยู่ในหมวดวรรณคดีมากที่สุด จำนวน ๓๕ ชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์

เมื่อเปรียบเทียบหนังสือหายากในแต่ละช่วงระยษ สรุปได้ว่า ในระยษที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๗๕-๒๔๑๑) นั้น มีหนังสืออยู่ในหมวดศาสนา เพียง ๑ ชื่อเรื่อง ในระยษ

ที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓) หนังสือหายากส่วนใหญ่อยู่ในหมวดสังคัมศาสตร์ และในระยะ
 ที่ ๑ (พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔) ส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในหมวดศาสนา รองลงมาคือ หมวด
 วรรณคดี ในขณะที่หนังสือหายากตลอดระยะที่ ๔-๖ (พ.ศ. ๒๔๖๕ เป็นต้นมา) เป็น
 หนังสือในหมวดประวัติศาสตร์มากที่สุด และหมวดสังคัมศาสตร์ เป็นจำนวนรองลงมา
 ยกเว้นหนังสือที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ที่พบว่าอยู่ในหมวดวรรณคดีมากที่สุด

แหล่งผลิตหนังสือหายาก

ผลการศึกษาแหล่งผลิตหนังสือหายากตามช่วงเวลา พบว่าปริมาณโรงพิมพ์
 เพิ่มจำนวนขึ้นตามยุคสมัย โดย โรงพิมพ์ในช่วง พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓ มีจำนวน ๑๔
 แห่ง ในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๔ มีโรงพิมพ์ จำนวน ๑๔ แห่ง และจำนวนโรงพิมพ์
 มากที่สุดถึง ๔๑ แห่ง ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๘๔ ในขณะที่ช่วง พ.ศ. ๒๔๘๕-
 ๒๔๘๗ นั้น ปริมาณโรงพิมพ์ลดลงเหลือเพียง ๖ แห่ง สาเหตุเนื่องจากช่วงระยะเวลา
 นี้ได้ปฏิวัติการเขียนอักษรไทย และอยู่ในช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพา ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อ
 วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ และได้ยุติลงเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๔
 (เจริญ ไชยชนะ ๒๕๑๖: ๔๑๖) ดังนั้นจึงส่งผลกระทบต่อให้การเขียนและการพิมพ์
 ลดน้อยลงได้ และในระยะ พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นต้นมา ปริมาณโรงพิมพ์จึงได้เพิ่ม
 จำนวนขึ้น

สำหรับแหล่งผลิตหนังสือหายากในช่วง พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓ (รัชกาลที่ ๕)
 ส่วนใหญ่จัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์หลวง รองลงมาได้แก่ โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ โรงพิมพ์
 วัชรินทร์ โรงพิมพ์ทองละหุโทษ โรงพิมพ์อักษรนิติ เมื่อเปรียบเทียบแหล่งผลิตในระยะนี้
 กับงานวิจัยของ อ่ำไพ จันทรจิระ (๒๕๑๕) ที่กล่าวถึงชื่อโรงพิมพ์ในรัชสมัยพระบาท
 สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นจำนวนมากนั้น พบว่ามีชื่อโรงพิมพ์ตรงกัน ๕ แห่ง
 คือ โรงพิมพ์หลวง โรงพิมพ์อักษรนิติ โรงพิมพ์กรมไปรษณีย์โทรเลข โรงพิมพ์สุภามิตรบำรุง
 โรงพิมพ์วัชรินทร์ โรงพิมพ์ศิริเจริญ โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ
 และ โรงพิมพ์ครูสมิท ในขณะที่โรงพิมพ์อีก ๕ แห่ง ได้แก่ โรงพิมพ์ทองละหุโทษ
 โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิติ โรงพิมพ์ปากคลองบางกอกใหญ่ โรงพิมพ์เกิดเตแอนกโก และ
 โรงพิมพ์สามมิตร ไม่ปรากฏในงานวิจัยดังกล่าว

หนังสือหายากที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๔ (รัชกาลที่ ๖) ส่วนใหญ่พิมพ์จากโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร รองลงมาได้แก่ โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ โรงพิมพ์ไท โรงพิมพ์พิศาลบรรณินิ

หนังสือหายากที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ ส่วนใหญ่จัดพิมพ์จากโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร รองลงมาได้แก่ โรงพิมพ์พระจันทร์ โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ โรงพิมพ์อักษรนิ

หนังสือหายากที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗ ส่วนใหญ่พิมพ์จากโรงพิมพ์พระจันทร์ รองลงมาได้แก่ โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร โรงพิมพ์ไทยเซชม โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง

หนังสือหายากในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นมา ส่วนใหญ่พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ รองลงมาคือ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย

หนังสือหายากที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ส่วนใหญ่พิมพ์จากโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

เมื่อวิเคราะห์แหล่งผลิตหนังสือหายากและจำนวนหนังสือที่จัดพิมพ์ พบว่าโรงพิมพ์จำนวน ๑๖ แห่ง ผลิตหนังสือหลายช่วงระยะเวลา และหนังสือหายากในห้องสมุดสยามสมาคมจัดพิมพ์จากโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากรมากที่สุด จำนวน ๓๕๕ ชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย ๔๔ ชื่อเรื่อง โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ และโรงพิมพ์พระจันทร์ แห่งละ ๓๖ ชื่อเรื่อง เท่ากัน โรงพิมพ์อักษรนิ ๔ ชื่อเรื่อง และโรงพิมพ์พิศาลบรรณินิ ๑๓ ชื่อเรื่อง

โรงพิมพ์ ๔ แห่ง ได้แก่ โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร โรงพิมพ์อักษรนิ โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ และโรงพิมพ์พิศาลบรรณินิ จัดพิมพ์หนังสือตั้งแต่ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๔๕๓) เป็นต้นมา กล่าวคือ โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากรผลิตหนังสือเป็นระยะเวลานานถึง ๔ ช่วงระยะ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๕๕๗) ในขณะที่โรงพิมพ์อักษรนิผลิตหนังสือนาน ๔ ระยะ ถึงช่วงระยะที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๑๒-๒๕๕๕ เป็นต้นมา) โดยไม่ปรากฏ

หนังสือในช่วงระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗) โรงพิมพ์ที่ผลิตหนังสือในช่วงเวลา
รองลงมา คือ โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ ผลิตหนังสือ ๓ ช่วงระยะ (พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๕๔)
และโรงพิมพ์ศิลาบรรณคดี ผลิตหนังสือ ๒ ช่วงระยะ (พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๖๔)

โรงพิมพ์ที่พบว่า เริ่มผลิตหนังสือในระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๔)
เป็นต้นมา มีจำนวน ๑๐ แห่ง คือ โรงพิมพ์พานิชกุลผล โรงพิมพ์กรมแผนที่ โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย โรงพิมพ์กรุงเทพฯ เคลิเมนต์ โรงพิมพ์
ศรีหงส์ โรงพิมพ์อัสสัมชัญ โรงพิมพ์สยามอักษรกิจ โรงพิมพ์พานิชสรรพคุณ และ
โรงพิมพ์จีนโนสยามวารศัพท์ โดยโรงพิมพ์พานิชกุลผล และโรงพิมพ์กรมแผนที่ ผลิต
หนังสือ ๓ ช่วงระยะสี่หมอกัน (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๗) ในขณะที่โรงพิมพ์มหามกุฏราช
วิทยาลัย ผลิตหนังสือนาน ๓ ช่วงระยะ ถึงระยะที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๕ เป็นต้นมา)
โดยไม่ปรากฏหนังสือในช่วงระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗) เป็นต้น

โรงพิมพ์ที่พบว่าเริ่มผลิตหนังสือในระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๕๔)
เป็นต้นมา มี ๒ แห่ง คือ โรงพิมพ์พระจันทร์ และโรงพิมพ์ไทยเซหม ซึ่งผลิตหนังสื
นาถึง ๓ ช่วงระยะเท่ากัน (พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้นมา)

เมื่อพิจารณาจำนวนหนังสือที่โรงพิมพ์จัดพิมพ์ขึ้นในช่วงระยะต่าง ๆ พบว่า
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ โรงพิมพ์ศิลาบรรณคดี โรงพิมพ์
พานิชกุลผล และโรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย ผลิตหนังสือในระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๔-
๒๕๖๔) มากกว่าช่วงระยะอื่น ในขณะที่โรงพิมพ์อักษรนิติ โรงพิมพ์กรมแผนที่ โรงพิมพ์
ศรีหงส์ และโรงพิมพ์พระจันทร์ ผลิตหนังสือในระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๕๔)
มากกว่าช่วงระยะอื่น เป็นที่สังเกตว่าในระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗) นั้น ไม่
ปรากฏว่ามีโรงพิมพ์ใดที่ผลิตหนังสือออกมาเป็นจำนวนที่มากกว่าช่วงระยะเวลาอื่น

แหล่งผลิตหนังสือสวยงามประณีต

แหล่งผลิตหนังสือหายากลักษณะที่จัดพิมพ์อย่างสวยงามประณีต ซึ่งใ้มีอิทธิพล
ต่อการออกแบบหนังสือให้สวยงามนั้น พบว่า เป็นหนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์มากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๘๓ รองลงมาคือ หนังสือจากโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร คิดเป็น ร้อยละ ๓๑.๓๐ โรงพิมพ์ไท คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๓ โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย คิดเป็น ร้อยละ ๓.๔๓ โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ และ โรงพิมพ์อักษรนิติ คิดเป็นร้อยละ ๒.๖๑ เท่ากัน โรงพิมพ์กองละหุโทษ และโรงพิมพ์นิติสาสน์ ร้อยละ ๑.๓๔ เท่ากัน

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาไพ จันทร์จิระ (๒๕๑๕) ที่กล่าวว่า โรงพิมพ์ที่ผลิตหนังสือรูปเล่มสวยงามอันมีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ยกเว้นหนังสือจากโรงพิมพ์อักษรโสภณ ซึ่งได้จัดพิมพ์หนังสือที่ ๆ ใน รัชกาลที่ ๖ นั้น (กำจร สติรกุล ๒๕๑๕: ๒๑๖) ไม่พบว่าอยู่ในลักษณะดังกล่าว ตลอดจนมีอยู่ในห้องสมุดสยามสมาคม หนังสือจากโรงพิมพ์ต่าง ๆ ข้างต้น นับว่าเป็น หนังสือหายากที่มีคุณค่าทางด้านสุนทรียะ นอกเหนือจากความสำคัญในแง่ที่เป็นหนังสือ ซึ่งผลิตจากโรงพิมพ์ในช่วงพัฒนาการพิมพ์ของประเทศไทย นอกจากนั้น อาจกล่าวได้ว่า หนังสือลักษณะที่จัดพิมพ์สวยงามซึ่งไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์ ๔๓ ชื่อเรื่อง คิดเป็น ร้อยละ ๔๐.๘๓ นั้น ส่วนใหญ่เป็นงานพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ ๕ และ ๖ พบว่าในจำนวนหนังสือที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ทั้งหมด ๖๖ ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์ ๕๑ ชื่อเรื่อง โดยหนังสือหายากที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ส่วนใหญ่ เป็นงานพระราชนิพนธ์ของ พระองค์ท่าน

อนึ่ง ผู้วิจัยได้รวบรวมบรรณานุกรมหนังสือหายากภาษาไทย ภายในขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ ไว้ในภาคผนวก ฉ โดยแบ่งตามช่วงระยะ ๖ ช่วงเวลาที่กำหนด เรียงตามลำดับหมวดหมู่กวีอ และเสนอลักษณะของหนังสือหายากกำกับไว้ท้ายชื่อเรื่องแต่ละชื่อด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุดสยามสมาคม

เนื่องจากห้องสมุดสยามสมาคมเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการค้นคว้าวิจัยชั้นสูง และมีหนังสือหายากที่มีคุณค่า สมาคมจึงควรดำเนินการอนุรักษ์ เก็บและรักษาหนังสือหายากที่มีอยู่ให้มีอายุการใช้งานยาวนานขึ้น ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดทำสำเนาและให้บริการในรูปของวัสดุย่อส่วนแทนตัวเล่มที่แท้จริง เพื่อช่วยลดความชำรุดและความสูญหายที่อาจจะเกิดขึ้นต่อหนังสือหายากที่เป็นเอกสารเก่าแก่มากและมีราคาแพง การ

ใช้เทคนิคการอนุรักษ์ด้วยการอบหนังสือ การซ่อมแซมหนังสือหายากที่ชำรุด ตลอดจน
จัดหาหนังสือหายากภาษาไทยเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลหนังสือหายากเกี่ยวกับ
ประเทศไทยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการประเมินเอกสารหายากอื่น ๆ ของสยามสมาคม คือ
เอกสารโบราณ และ หนังสือหายากภาษาต่างประเทศที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศ
ไทย

๒. ควรมีการศึกษาถึงการนำเทคโนโลยี และ ไมโครกราฟิก มาใช้สำหรับ
งานบริการหนังสือหายาก เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ กรทำสำเนาวัสดุย่อส่วนในรูป
ของไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช เพื่อช่วยปรับปรุงและให้บริการ เผยแพร่ข้อสนเทศให้มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๓. ควรมีการศึกษาแหล่งหนังสือหายากภาษาไทยอื่น ๆ เพื่อให้ได้รายชื่อ
หนังสือหายาก (Desiderata List) ในรูปแบบที่ให้ข้อมูลละเอียดกว่าบัตรรายการ
หนังสือ เพื่อประโยชน์ต่อความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ในอันที่จะใช้เป็นแนวทางใน
การคัดเลือกหนังสือหายากภาษาไทยเข้าห้องสมุด ตลอดจนทราบถึงแหล่งสะสมและ
ประเภทของหนังสือหายากภาษาไทยที่ยังคงเหลืออยู่

๔. ควรมีการศึกษาถึงการออกแบบหนังสือของโรงพิมพ์ที่สำคัญ เช่น
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร โรงพิมพ์ไท โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการ
ผลิตหนังสือประเภทรูปเล่มสวยงามในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

หนังสือ

กำจร สนิทกุล. ลายสือไทย (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: องค์การคำของคุรุสภา, ๒๕๒๗.

_____. หนังสือและการพิมพ์. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๕.

เจริญ ไชยชนะ. ประวัติศาสตร์ไทยตั้งแต่สมัยทวารวดีถึงสมัยปัจจุบัน.

พิมพ์ครั้งที่ ๓. พระนคร: เกษมบรรณกิจ, ๒๕๑๖.

ฉันท ชำวีโล. ๑๐๐ ปี ของสุนทรภู่. พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๕๕.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. เทียนวรรณ และ ก.ศ.ร. กุหลาบ. กรุงเทพฯ: ชีรนนท์, ๒๕๒๒.

ชาติ เอี่ยมกระสุนธุ์. "เมื่อข้าพเจ้าไปดูการประกวดหนังสือเก่า." ใน เหรียญที่ระลึกของไทย, หน้า ๘๒-๑๐๔. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๒๓. (พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ นางเหม ไกวิทวิจารณ์ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๒๓).

คำทรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้า กรมพระยา. ตำนานหอพระสมุท หอพระมณฑิยธรรมมหอขิรณาด หอพุทธศาสนสังคหะ และหอสมุดสำหรับพระนคร. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕๕. (งานเปิดหอพระสมุทสำหรับพระนคร ณ วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๕).

_____. ประวัติบุคคลสำคัญฉบับสมบูรณ์. พระนคร: คลังวิทยา, ๒๕๐๕.

ทิพย์สุนทร อนันบุตร. วรรณกรรมรัตนโกสินทร์ ๒ (รัชกาลที่ ๕ - รัชกาลที่ ๗).

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๑.

นวลจันทร์ รัตนกร, ชุติมา สัจจามันท์ และ มารศรี สีวรักษ์. ปกิณกะเรื่องหนังสือในสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, ๒๕๒๔.

ปิ่น มาลากุล, ม.ล. วงวรรณกรรม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๗.

พรพรรณ ชารานุมาศ. วรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ ๒๐๐ ปี. กรุงเทพฯ: เรื่องศิลป์, ๒๕๒๔.

- วัลลภ สวัสดิวัลลภ. หนังสือและการพิมพ์. ลพบุรี: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
วิทยาลัยครูเทพสตรี, ๒๕๒๗.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ประวัติครู ๒๕๐๓. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๓.
- ส. ศิวรักษ์. "ประเพณีแจกหนังสือ." ใน ลายสีสยาม, หน้า ๓๕๔-๔๐๔. พระนคร:
แพรวพิทยา, ๒๕๑๐.
- สงวน อึ้งคง. "การแจกหนังสือเป็นของชาววัย." ใน สิ่งแรกในเมืองไทย ชุด ๓,
หน้า ๔๕๔-๔๗๓. พระนคร: แพรวพิทยา, ๒๕๐๓.
- สมพันธ์ เลชะพันธ์. วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
การศาสนา, ๒๕๑๔.
- สมลักษณ์ สุวรรณพานิช, บรรณาธิการ. บรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ค้างห้ามในสำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔.
- สิทธิ พิณภูวกล และ นิตยา กาญจนะวรรณ. ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย.
พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: ดวงกมล, ๒๕๒๐.
- สิทธิ ศรีสยาม, นามแฝง. "นิราศหนองคาย...วรรณคดีที่ถูกสั่งเผาและนายทิม...
กวีผู้ถูกโอบยและจองจำ." ใน บทวิเคราะห์มหกรรมวรรณคดีไทย, หน้า
๑๕๕-๒๗๐. - กรุงเทพฯ: ศกวรรณ, ๒๕๒๓.
- สุทธิลักษณ์ อ่าพันธ์. วิวัฒนาการห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย.
พระนคร: แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐.
- สุภรณ์ วิชัยศรีธรรม. ปริทัศน์หนังสือหายาก. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ, ๒๕๑๖.
- อัมพร ทีชะระ. ห้องสมุดหนังสือหายาก. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗.

บทความ

- เกษม ศิริสัมพันธ์. "หนังสือเก่า." ข่าวกรุง ๒๖ (มกราคม ๒๕๒๐): ๔๕-๕๓.
- นงนุช กรรณสูต และคณะ. "แหล่งสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร." จุลสาร
ไทยคดีศึกษา ๓ (มีนาคม ๒๕๒๔): ๑๑-๒๔.

- เนียนศิริ คาลละลักษณณ์. "หนังสือหายากที่หอสมุดแห่งชาติ." แนวหน้า ๖ (๒๒ มีนาคม ๒๕๒๔): พิเศษ ๒๒-๒๗.
- พจน์ วรณ. "คอลเลกชันหนังสือคลาสสิคระดับโลกของ ดร. สุเมธ ชุมสาย." Hiclass ๓ (มีนาคม ๒๕๒๔): ๗๔-๗๕.
- มนวิภา ไชยพันธุ์ และ กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ. "ดวงตราพระคเณศร์." ศิลปากร ๑๓ (มกราคม ๒๕๑๓): ๔๗-๖๕.
- แม่ขวัญข้าว, นามแฝง. "เซ่งฮง: ร้านหนังสือเก่าของนายหัง แซ่เบ๊." โลกหนังสือ ๒ (มิถุนายน ๒๕๒๒): ๕๔-๕๗.
- ราชกิจจานุเบกษา ๕๕ (๑ มิถุนายน ๒๔๘๕): ๑๑๓๗-๑๑๔๑.
- ราชกิจจานุเบกษา ๕๕ (๑๔ กรกฎาคม ๒๔๘๕): ๑๓๔๓.
- ราชกิจจานุเบกษา ๕๕ (๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๘๕): ๒๕๐๖.
- ราชกิจจานุเบกษา ๖๑ (๗ พฤศจิกายน ๒๔๘๗): ๑๐๔๒.
- ส. พลายน้อย. "สำนักพิมพ์สมัยแรก." จันทร์เกษม ๓.๑๕๔ (พฤศจิกายน-มิถุนายน ๒๕๒๓): ๓-๑๐.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. "๑๑๗ ปีสมเด็จพระยาตากษัตริย์ราชานุภาพ." โลกหนังสือ ๒ (มิถุนายน ๒๕๒๒): ๓๖-๖๕.
- อัมพร หาญนภา, นามแฝง. "ของข้าววย." ข่าวกรุง ๑๓ (พฤศจิกายน ๒๕๐๖): ๒๔-๓๓.
- เอนก นาวิกมูล. "จรัส พิกุล หนังสือ...หนังสือ...หนังสือ...และเหรียญที่ระลึก." สารคดี ๒ (กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๒๔): ๑๐๑-๑๐๗.
- เอกสารอื่น ๆ
- จิตรเกษม แสงสิงแก้ว. "ห้องสมุดสยามสมาคม." บรรยายที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๓ มกราคม ๒๕๓๐. (เทปคัม)
- ชูศรี กาลวันทวานิช. "พัฒนาการของหนังสือปกอ่อนในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔.

ทิพย์สุนทร นาคชน. "บทละครพูดร้อยแก้ว พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖.

นางลักษณ์ แซ่มโซคิ. "หลายรสในวรรณกรรมร้อยกรองของไทย สมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๓๒๕-พ.ศ. ๒๔๓๕." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๑.

พรทิพย์ โอห์วีระ. "การประเมินค่าหนังสือหายากภาษาไทย ส่วนพระองค์ของ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครราชสีมาประพันธ์ ในศูนย์นราธิปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.

เรณู ศรีสุนทร. "การวิเคราะห์เนื้อหา หนังสืออุกประจุมพงศาวดาร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ครบรอบ ๖๕ ปี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔.

สมบูรณ์ แก่นตะเคียน. "การประเมินค่าสิ่งพิมพ์เพื่อการวิจัยด้านชนบทธรรมเนียมประเพณีไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗.

สยามสมาคม. "ข้อบังคับสยามสมาคม." กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๒๐.

_____. "ข้อบังคับสยามสมาคม." กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาค้นคว้าและสารพิมพ์, ๒๕๒๗.

_____. "สยามสมาคม ๗๕ ปี." ม.ป.ท., ๒๕๒๒.

สุพันธ์ ส่องแสงจันทร์. "ประเภทของหนังสืออนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพที่คัดลอกเรื่องจากต้นฉบับของหอสมุดแห่งชาติและเรื่องที่ได้จากแหล่งอื่น ๆ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๑๐." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๓.

อรุณ สุภัทรกุล. "การศึกษาประเภทของหนังสืออนุสรณ์งานฌาปนกิจศพที่คัดลอกเรื่อง
จากต้นฉบับของหอสมุดแห่งชาติ และเรื่องที่ได้จากแหล่งอื่น ๆ ระหว่างปี
พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๕." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๕.

อำไพ จันทร์จิระ. "ประวัติและวิวัฒนาการของการพิมพ์หนังสือในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕.

สัมภาษณ์

- กำจร สติรกุล. สัมภาษณ์, ๒๒ มีนาคม ๒๕๒๙.
เฉลิมศรี เศรษฐจินดา. สัมภาษณ์, ๑๔ มีนาคม ๒๕๒๙.
เนียนศิริ ทาละลักษณ. สัมภาษณ์, ๘ เมษายน ๒๕๒๙.
ไพโรจน์ สุวรรณเสถียร. สัมภาษณ์, ๒๐ เมษายน ๒๕๒๙.
มานิจ ชุมสาย, ม.ค. สัมภาษณ์, ๑๔ มีนาคม ๒๕๒๙.
มานิตย์ อิศวทรงศิริ. สัมภาษณ์, ๑๔ เมษายน ๒๕๒๙.
เย็นฤดี ลัชฎกร. สัมภาษณ์, ๘ เมษายน ๒๕๒๙.
ศิริพร จิรประภา. สัมภาษณ์, ๘ เมษายน ๒๕๒๙.
สมบัติ พลายน้อย. สัมภาษณ์, ๑๐ เมษายน ๒๕๒๙.
อัมพร ทีชะระ. สัมภาษณ์, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐.

Books

Archer, H. Richard. Rare Book Collection. Chicago: American Library
Association, 1965.

Book Collecting: A Modern Guide. New York: R.R. Bowker, 1977.

Cave, Roderick. Rare Book Librarianship. 2d ed. London: Clive
Bingley, 1982.

Collectible Books: Some New Paths. New York: R.R. Bowker, 1979.

26

Dunkin, Paul Shaner. How to Catalog a Rare Book. 2d ed. rev.
Chicago: American Library Association, 1973.

McMurtrie, Douglas C. The Book: The Story of Printing & Bookmaking.
New York: Oxford University Press, 1980.

Peters, Jean. Book Collection: A Modern Guide. New York: R.R.
Bowker, 1977.

Wilson, Adrain. The Design of Books. 3d ed. Salt Lake City: Peregrine
Smith, 1979.

Articles

Adams, Thomas R. "Rare Books: Their Influence on the Library World."
Library Trends 5 (April 1957): 426-433.

Almagno, Romana Stephen. "Limited Editions." Encyclopedia of Library
and Information Science 16 (1975): 184-186.

Archer, H. Richard. "Special Collections." Library Trends 18 (January
1970): 354-361.

Austin, Gabriel. "Book Collecting." The Encyclopedia Americana
4 (1975): 241-243.

Barlow, William P. "Book Collecting: Personal Rewards and Public
Benefits." Information Reports and Bibliographies 15 (2),
1986: 10-15.

Bidwell, John. "Rare Books for Research: Separately Housed Collections."
Wilson Library Bulletin 58 (October 1983): 102-105.

Chepesiuk, Ronald. "The Great Libraries of Dublin: A Scholar's
Delight." Wilson Library Bulletin 57 (April 1983): 657-661.

Chun Prabhavi-vadhana. "Special Publications for Free Distribution."
Journal of the Siam Society 61 (January 1973): 227-260.

- Dolan, Brigid. "Learned Society Libraries." Library Review 34 (Summer 1985): 102-107.
- Frankfurter, Oscar. "The Aims of the Society." Journal of the Siam Society 1 (1904): 1-6.
- Gakobo, J. "The Role of the Special Collection in the Academic Library." International Library Review 17 (October 1985): 405-418.
- Goff, Frederick R. "Who Uses Rare Books and What For." Library Trends 5 (April 1957): 459-466.
- Goodrum, Charles and Dalrymple, Helen. "This Astonishing Distillation: The Folger Shakespeare Library." Wilson Library Bulletin 58 (September 1983): 15-22.
- Haugh, Georgia C. "Reader Policies in Rare Book Libraries." Library Trends 5 (April 1957): 467-475.
- Hoskin, John. "Publishing/The Report Boom." Asia Magazine 24 (10 August 1986): 29-31.
- Howes, Wright. "A Rare Book: Its Essential Qualifications." Library Trends 5 (April 1957): 489-494.
- Lowenhaupt, Warren H. "Bookplate." The Encyclopedia Americana 4 (1975): 251-253.
- MacFarland, D.B. "Protestant Missions in Siam." Bangkok Calendar (1866): 82.
- Officer, Jillian M. "A Collector's Gift Becomes Rare Dance Book Collection." Canadian Library Journal 38 (June 1981): 73-75.
- Plotnik, Arthur. "A New Home, and New Life for the Treasures of the Newberry." American Libraries 13 (January 1982): 49-54.
- Reynolds, Craig J. "The Case of K.S.R. Kulap: A Challenge to Royal Historical Writing in Late Nineteenth Century Thailand." Journal of the Siam Society 61 (July 1973): 63-90.

- Shaffer, Ellen. "Books with a Past, a Present, and a Future-Rare Books." Wilson Library Bulletin 34 (October 1959): 138-144.
- Stokes, Roy. "First Editions." Encyclopedia of Library and Information Science 8 (1972): 496-499.
- Streit, Samuel A. "Guidelines on the Selection of General Collection Materials for Transfer to Special Collections." College & Research Libraries News 46 (July-August 1985): 349-352.
- _____. "Transfer of Materials from General Stacks to Special Collections." Collection Management 7 (Summer 1985): 33-46.
- "Thailand's Funeral Books." Asiaweek 12 (8 June 1986): 57-58.
- Thorne, Bonnie Ruth Baker. "Elbert Hubbard and the Publications of the Roycroft Shop, 1893-1915." Dissertation Abstracts International 36 (June 1976): 7709-A.
- Traister, Daniel. "Rare Book Collections: The Need for Interpretation." Wilson Library Bulletin 58 (October 1983): 115-119.
- Tree, Ronald A.L. "Fashions in Collecting and Changing Prices." Library Trends 5 (April 1957): 476-481.
- VanWingen, Peter. "Rare Books in Large Libraries: The Library of Congress." Wilson Library Bulletin 58 (October 1983): 97-101.
- Wright, Louis B. "The Utility of the Special Research Library." Library Trends 5 (April 1957): 434-440.
- Wroth, Lawrence C. "A Negation and Some Affirmation." Library Trends 5 (April 1957): 422-425.

ภาคผนวก ก

ข้อบังคับของสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์

บทที่ ๑. ชื่อและวัตถุประสงค์

๑. ชื่อสมาคม คือ "สยามสมาคม ในพระบรมราชูปถัมภ์" สมาคมตั้งอยู่ที่ เลขที่ ๑๓๑ ซอยอโศก ถนนสุขุมวิท ๒๑ กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐
๒. สมาคมมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหารวบรวมข้อมูล และส่งเสริม ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับประเทศไทย และประเทศใกล้เคียง
๓. กิจการงานของสมาคมให้คณะกรรมการคณะหนึ่งอำนวยการและจัดการ
๔. สมาคมจะจัดให้มีการประชุมสามัญเพื่อการ เสนอบทความหรือการแสดง ปรากฏา หรือประกอบกิจกรรมอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของสมาคม
๕. สมาคมจะได้จัดพิมพ์วารสารของสมาคม และจัดพิมพ์สารแถลงการณ์ ของแผนกธรรมชาติวิทยา ทั้งนี้จะได้ออกเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม แล้วแต่ สารคดีจะอำนวย โดยบรรจุเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งคณะกรรมการรับรองให้เผยแพร่ได้ ให้พิมพ์ลงในวารสารและสารแถลงการณ์ดังกล่าว นอกจากนี้สมาคมจะพิมพ์หนังสือด้วย ก็ได้

สมาคมจะได้จัดตั้งห้องสมุดสำหรับหนังสือ ต้นฉบับ และเอกสารอื่น ๆ เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของสมาคม และอาจจะเก็บรวบรวมตัวอย่างอันมีค่าตามวัตถุประสงค์นั้น ๆ

๖. เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสมาคมจะจัดตั้ง แผนกต่าง ๆ ของสมาคม เพื่อเพิ่มพูนและส่งเสริมการศึกษาเฉพาะเรื่องก็ได้

วิชาในเรื่องต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไป ไม่ว่าแต่ละวิชาหรือรวมกันเข้า เป็นหมู่วิชาให้ถือว่าเหมาะสมที่จะจัดตั้งแผนกขึ้น คือ

มานุษยวิทยา ชาติพันธุ์วิทยา ชาติพันธุ์วรรณนา โบราณคดี ประณีตและ
ประยุกตศิลป์ ประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ลัทธิประเพณี สังคมวิทยา วรรณคดี และ
นาฏยคดี เรื่องเหรียญกระษาปณ์ เรื่องดวงตราไปรษณีย์ เกษตรกรรม การเดินทาง
กับทั้งธรรมชาติวิทยา ซึ่งรวมทั้ง การาราศาสตร์ ชีววิทยา พฤกษศาสตร์ อนุรักษและการ
จัดการทรัพยากรธรรมชาติ ธรณีวิทยา วิชาแร่และสัตววิทยา

ให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการตั้ง การสิ้นสุด และ
การดำเนินงานของแผนกวิชา ตลอดจนการอนุญาตให้หัวหน้าแผนกวิชาที่มีสิทธิเข้าร่วม
ประชุมคณะกรรมการได้

บรรดาสมาชิกของสมาคม มีสิทธิที่จะเข้าร่วมประชุมในการประชุมของ
แผนกใด ๆ ก็ได้

บทที่ ๒. สมาชิกภาพ

๑. สมาชิกสมาคมมีห้าประเภทคือ สมาชิกตลอดชีพ สามัญสมาชิก สมาชิก
กิตติมศักดิ์ สมาชิกสารบรรณกร และสมาชิกประเภทนักศึกษา ทั้งชายและหญิงอาจได้รับ
เลือกเป็นสมาชิกของสมาคมได้

๒. ผู้สมัครเป็นสมาชิกตลอดชีพ สามัญสมาชิก หรือสมาชิกประเภทนักศึกษา
ให้มีสมาชิกตลอดชีพ หรือ สามัญสมาชิกของสมาคมคนหนึ่งเป็นผู้เสนอ และให้เสนอเพื่อ
รับเลือกในที่ประชุมคณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการกำหนดกฎข้อบังคับเกี่ยวกับคุณสมบัติ และจำนวนนักศึกษา
ที่จะได้รับเลือกเป็นสมาชิกของสมาคม รวมตลอดถึงการกำหนดสิทธิ ระยะเวลา และ
การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกประเภทนี้ สมาชิกประเภทนักศึกษาไม่มีสิทธิออกเสียง
ลงคะแนน

เมื่อเสียงข้างมากของกรรมการส่วนมาก ที่เข้าประชุมเลือกให้เป็น
สมาชิกแล้ว ให้เลขานุการกิตติมศักดิ์แจ้งให้ผู้สมัครแต่ละคนทราบ และในเวลาเดียวกัน
ให้ส่งข้อบังคับของสมาคมไปด้วยฉบับหนึ่ง

๕. ค่าบำรุงประจำปีสำหรับสามัญสมาชิก เป็นจำนวน ๕๐๐ บาท และสมาชิกประเภทนักศึกษา ๕๐ บาท ต้องชำระล่วงหน้า ภายในวันที่ ๑ มกราคมทุกปีไป หรือในกรณีสมาชิกใหม่ให้ชำระเมื่อได้รับแจ้งการรับเลือก บุคคลที่สมัคร เข้าเป็นสมาชิกนั้น ยังไม่นับว่าเป็นสมาชิกจนกว่าจะได้ชำระเงิน ตามกำหนดครบถ้วนแล้ว

ค่าบำรุงสมาชิกตลอดชีพ ชำระครั้งเดียว ๑๐,๐๐๐ บาท

สามัญสมาชิกที่ชำระเงินติดต่อกันมิได้ขาด เป็นจำนวน ๒๕ ปีเต็ม จะได้นับเป็นสมาชิกตลอดชีพ โดยมีต้องชำระค่าบำรุงประจำปีอีกต่อไป

ในกรณีพิเศษ คณะกรรมการมีอำนาจที่จะผ่อนผันและลดค่าบำรุงประจำปีให้แก่สามัญสมาชิกได้

การเปลี่ยนแปลงค่าบำรุงสมาคมของสมาชิก ให้คณะกรรมการเสนอ ณ ที่ประชุมใหญ่ประจำปี และจะมีผลใช้บังคับเริ่มตั้งแต่วันที่ถัดไป และสมาชิกของสมาคมจะได้รับแจ้งให้ทราบโดยมิชักช้า

๑๐. ในที่ประชุมคณะกรรมการครั้งแรกภายหลังวันที่ ๓๐ มิถุนายน ของทุกปี ให้เจริญฤทธิกิตติมศักดิ์ เสนอบัญชีรายชื่อบรรณาสมาชิกซึ่งค้างชำระค่าบำรุง

หลังจากนั้น สมาชิกที่ค้างชำระค่าบำรุงจะได้รับแจ้งสามครั้ง การแจ้งแต่ละครั้งต้องห่างกันหนึ่งเดือน ถ้ายังคงมิได้ชำระค่าบำรุงก่อนสิ้นปี ในต้นปีต่อไปก็ให้ถอนชื่อนั้นออกจากบัญชีสมาชิกเสีย เว้นแต่คณะกรรมการจะได้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่น

คณะกรรมการของสมาคมอาจมีมติโดยเสียงข้างมาก ให้งดใช้ข้อบังคับดังกล่าวแล้วในข้อนี้ได้

๑๑. สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่บุคคลที่มีเกียรติคุณความดีในทางศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ และคณะกรรมการเห็นว่า ถ้าได้มาเป็นสมาชิก จะนำเกียรติยศมาสู่สมาคม

สมาชิกสารบรรณกร ได้แก่ผู้ซึ่งไม่ได้อยู่ในประเทศไทย ที่มีความสนใจประกอบกิจการงานของสมาคม ซึ่งคณะกรรมการประสงค์ที่จะได้มาหรือให้ดำรงไว้ในฐานะสมาชิก

สำหรับสมาชิกกิตติมศักดิ์และสมาชิกสารบรรณกร จะต้องให้คณะกรรมการเป็นผู้เสนอชื่อ เพื่อรับเลือกตั้งในที่ประชุมใหญ่ของสมาคม

ทั้งสมาชิกกิตติมศักดิ์และสมาชิกสารบรรณกร จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องชำระค่าบำรุง และจะได้รับเอกสิทธิทั้งปวงของการเป็นสมาชิก แต่ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียง

๑๒. นอกจากสมาชิกกิตติมศักดิ์ดังกล่าวแล้ว ให้คณะกรรมการใช้ดุลพินิจที่จะอัญเชิญพระบรมวงศานุวงศ์ หรือบุคคลผู้มีเกียรติคุณอื่น ให้ดำรงตำแหน่งนายกกิตติมศักดิ์หรืออุปนายกกิตติมศักดิ์ของสมาคมได้

๑๓. การลาออกของสามัญสมาชิก และสมาชิกประเภทนักศึกษาใด ๆ ให้นำเสนอคณะกรรมการ และเมื่อกรรมการได้อนุมัติแล้ว สมาชิกจะหมดสมาชิกภาพ และจะได้รับแจ้งความเรื่องนี้

สามัญสมาชิก และสมาชิกประเภทนักศึกษาคือใดลาออกหลังจากวันที่ ๑ มกราคมในปีใด ต้องชำระค่าบำรุงสำหรับปีนั้น

๑๔. เมื่อคณะกรรมการเห็นว่า สมาชิกคนใดกระทำการเป็นที่เสื่อมเสียแก่สมาคม คณะกรรมการมีอำนาจแนะนำในที่ประชุมใหญ่ของสมาคมซึ่งนัดประชุมขึ้น เพื่อถอนชื่อสมาชิกคนนั้นเสียก็ได้ มติการถอนชื่อจะต้องมีคะแนนเสียงสามในสี่ของจำนวนสมาชิกเข้าประชุมในการประชุมใหญ่นั้น

สมาชิกผู้ถูกถอนชื่อออกไม่มีสิทธิที่จะรับเลือกเป็นสมาชิกได้อีก

บทที่ ๓. คณะกรรมการ

๑๕. คณะกรรมการของสมาคมประกอบด้วย นายก อุปนายกสมาคมสามนาย เลขาธิการกิตติมศักดิ์ เภรวัชฎีกิตติมศักดิ์ บรรณารักษ์กิตติมศักดิ์ บรรณาธิการกิตติมศักดิ์ แห่งวารสาร หัวหน้าแผนกกิตติมศักดิ์ของวารสารรวมชาติวิทยา บรรณาธิการกิตติมศักดิ์ของสารแถลงการณ์รวมชาติวิทยา เจ้าหน้าที่กิตติมศักดิ์อื่น ๆ และกรรมการสามัญของคณะกรรมการอีกไม่เกินสิบห้าคน

จะให้เจ้าหน้าที่กิตติมศักดิ์ หรือกรรมการสามัญผู้ใดในคณะกรรมการ
ดำรงตำแหน่งบรรณารักษ์กิตติมศักดิ์ หรือบรรณาธิการกิตติมศักดิ์แห่งวารสารก็ได้

๒๖. คณะกรรมการสำหรับรอบปีต่อไป ให้เลือกตั้งในที่ประชุมใหญ่ประจำปี
ของสมาคม จากบรรณาสมาชิกตลอดชีพและสามัญสมาชิก และให้ดำรงตำแหน่งอยู่จนกว่า
คณะกรรมการชุดต่อไปได้เข้ารับหน้าที่ หากมีการเสนอชื่อเข้าเป็นกรรมการเกินจำนวน
ตำแหน่ง ให้ใช้บัตรลงคะแนนในการเลือกตั้งนั้น

ผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการต้องอยู่ในที่ประชุม
หรือได้บอกกล่าวเป็นหนังสือว่าพร้อมที่จะรับตำแหน่งนั้นมาก่อน

๒๗. คณะกรรมการมีอำนาจที่จะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่กิตติมศักดิ์ของคณะกรรมการ
เพิ่มขึ้นอีกก็ได้ และแต่งตั้งซ่อมตำแหน่งในคณะกรรมการที่ว่างลง จากบรรณาสมาชิก
ตลอดชีพ สามัญสมาชิก และสมาชิกกิตติมศักดิ์ กรรมการที่แต่งตั้งนี้ จะดำรงตำแหน่งอยู่
เพียงเท่าวาระของคณะกรรมการชุดนั้น

๒๘. หน้าที่สำคัญ ๆ ของคณะกรรมการมีดังต่อไปนี้:

- (ก) จัดการงานและทรัพย์สินของสมาคม
- (ข) อนุรักษ์พระบรมวงศานุวงศ์และบุคคลผู้มีเกียรติคุณอื่น ให้รับตำแหน่ง
กิตติมศักดิ์
- (ค) เลือกตั้งสมาชิกตลอดชีพ สามัญสมาชิกหรือสมาชิกประเภทนักศึกษา
และแนะนำสมาชิกกิตติมศักดิ์ และสมาชิกสารบรรณกรให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้ง
- (ง) รับรองหมยกำหนดการของการประชุมสามัญหรือต้นฉบับที่จะพิมพ์
ในกรณีพิเศษนายกองอาจอนุมัติหมยกำหนดการโดยไม่ต้องปรึกษาคณะกรรมการก่อน
- (จ) คัดเลือกและซื้อหนังสือเอกสาร และสิ่งอื่น ๆ สำหรับห้องสมุด
- (ฉ) เสนอรายงานต่อที่ประชุมใหญ่ประจำปีเมื่อสิ้นวาระการดำรง
ตำแหน่ง กล่าวถึงการดำเนินงานและสภาวะของสมาคม และเสนอแนะแนวทางในการ
ดำเนินงานสำหรับรอบปีต่อไป

(ข) กำหนดระเบียบปฏิบัติสำหรับการดำเนินงานของคณะกรรมการ

(ค) รับและให้ทุนหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อส่งเสริมการค้นคว้า

ทางวิชาการ

คณะกรรมการมีอำนาจที่จะแต่งตั้งและเพิกถอนคณะอนุกรรมการประจำ หรือชั่วคราว หรือบุคคลที่แต่งตั้งขึ้น เพื่อจัดการงานต่าง ๆ ของคณะกรรมการได้

๑๘. คณะกรรมการจะได้ประชุมกัน เพื่อดำเนินการตามปกติเดือนละหนึ่ง ครั้ง และจะประชุมกันในเวลาใดก็ได้ ตามแต่จะเห็นจำเป็น

ในการประชุมคณะกรรมการ ห้าคนเป็นองค์ประชุม

๑๙. ให้เหรียญกิตติมศักดิ์เสนอรายงานการเงินและบรรดามติข้อใด ๆ ที่ คณะกรรมการต้องการทราบ เพื่อพิจารณารับรอง

บทที่ ๔. การประชุมของสมาคม

๒๐. การประชุมของสมาคมมีสามประเภท คือ การประชุมสามัญ การประชุมใหญ่ประจำปี และการประชุมใหญ่วิสามัญ นอกจากนี้จะมีการประชุมของแผนกต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ ก็ได้

๒๑. การประชุมสามัญให้มีน้อยที่สุดเท่าที่จะจัดได้ตามวันและเวลาที่คณะกรรมการกำหนด บุคคลภายนอกอาจได้รับอนุมัติให้เข้าประชุมได้

๒๒. การประชุมใหญ่ประจำปี ปกติให้ประชุมไม่ช้ากว่าวันที่ ๓๐ มิถุนายน

สมาชิกตลอดชีพและสามัญสมาชิกสี่สิบคน นับเป็นองค์ประชุม

๒๓. การประชุมใหญ่วิสามัญ คณะกรรมการจะเรียกประชุมเวลาใดก็ได้ เพื่อเสนอมติหรือข้อเสนอสำคัญอันเนื่องมาจากเหตุพิเศษ และที่ประชุมใหญ่วิสามัญ มีอำนาจที่จะอนุญาตให้คณะกรรมการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ในนามของสมาคม หรือ กระทำใด ๆ ดังที่ระบุไว้ใน วรรค ๒ ของมาตรา ๔๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ได้ แต่การให้ทุนหรือความช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการค้นคว้าทางวิชาการ ไม่ต้องมีอนุญาตเช่นว่านี้

ให้คณะกรรมการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญ เมื่อมีคำร้องขอเป็นหนังสือ จากสมาชิกตลอดชีพและสามัญสมาชิกสิบคนเข้าชื่อกัน โดยแสดงข้อ เสนอ เรื่องที่จะ อภิปรายไว้ด้วย

ในการประชุมดังกล่าว สมาชิกตลอดชีพและสามัญสมาชิกยี่สิบคนนับเป็น องค์ประชุม

๒๕. ในการประชุมใหญ่ไม่ว่าคราวใด หากไม่ครบองค์ประชุมให้นำข้อ เสนอ หรือเรื่องที่น่าเข้าประชุมนั้นเสนอที่ประชุมใหญ่ครั้งที่สอง ทั้งนี้จะนัดให้มีการประชุมกันได้ ภายในเวลาไม่น้อยกว่าสิบสี่วันและไม่เกินกว่าสามสิบวัน หลังจากวันที่กำหนดจะประชุม ครั้งแรก

ในการประชุมครั้งที่สองนั้นหากไม่ครบองค์ประชุมอีก ก็ให้ดำเนินการ ประชุมได้โดยถือว่าครบองค์ประชุม

๒๖. รายงานการประชุมสามัญและการประชุมใหญ่ และการประชุมของ คณะกรรมการ ให้เลขานุการกิตติมศักดิ์เป็นผู้เก็บรักษา รายงานการประชุมใหญ่ประจำปี ให้จัดส่งไปยังสมาชิกภายในสองเดือนหลังจากการประชุมให้อ่านรายงานการประชุม ใหญ่ และรายงานการประชุมคณะกรรมการในที่ประชุมนั้น ๆ ในคราวต่อไปเพื่อให้ที่ ประชุมรับรอง

๒๗. การประชุมใหญ่ประจำปี การประชุมใหญ่วิสามัญ ให้แจ้งสมาชิกทราบ ล่วงหน้าทางไปรษณีย์ก่อนสองสัปดาห์ ในการแจ้งนั้นให้มีระเบียบวาระการประชุม แนบไปด้วย

๒๘. ในการประชุมใหญ่ ให้นายกเป็นประธานที่ประชุม ถ้านายกไม่อยู่ ให้ อุปนายกผู้มีอายุสูงสุดเป็นประธานที่ประชุม และถ้าอุปนายกไม่อยู่ ให้เลขานุการกิตติมศักดิ์ เป็นประธานที่ประชุม ถ้าเลขานุการกิตติมศักดิ์ไม่อยู่ ให้ที่ประชุมเลือกประธานที่ประชุม จากสมาชิกตลอดชีพ และสามัญสมาชิกที่มาประชุม สมาชิกตลอดชีพและสามัญสมาชิกที่ ชำระค่าบำรุงครบถ้วนแล้วมีสิทธิออกเสียง สมาชิกจะมอบหมายในการออกเสียงให้ผู้อื่น หนึ่ง ผู้ใดมิได้ และมติของที่ประชุมให้ถือเอาเสียงข้างมาก ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากันให้ มีการลงคะแนนเสียงอีกครั้ง ถ้ายังคงเท่ากันอีก ให้ประธานออกเสียงลงคะแนนชี้ขาด

๒๘. ในการประชุมใหญ่ประจำปี ให้คณะกรรมการเสนอผลของการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา เทร็ดปฏิบัติที่ดีก็เป็นผู้เสนอบัญชีแสดงฐานะการเงินของสมาคม และให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการสำหรับรอบปีถัดไป

ให้ส่งรายงานประจำปี และฐานะการเงินไปยังสมาชิกพร้อมกับหนังสือเรียกประชุม

บทที่ ๕. สิ่งพิมพ์ของสมาคม

๓๐. (ก) วารสารของสมาคมประกอบด้วยบทความซึ่งจักเสนอต่อสมาคม และบทความอื่น ๆ ที่คณะกรรมการรับรอง และเรื่องอื่น ๆ ซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควร วารสารนี้ให้จักพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ แต่บทความภาษาอื่นที่คณะกรรมการรับรองแล้วก็ให้จักพิมพ์ไว้ หากแต่ให้มีชื่อเรื่อง ชื่อผู้ประพันธ์ และความย่อพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติมไว้ด้วย

(ข) บทความว่าด้วยธรรมชาติวิทยา จะให้พิมพ์ในสารแถลงการณ์ของแผนกนั้น

(ค) ให้พิมพ์รายชื่อสมาชิกของสมาคม จำนวนสมาชิกที่เข้าใหม่ สมาชิกที่ลาออก ถูกถอนชื่อ และตาย อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

๓๑. ให้บรรณาธิการที่ดีของวารสาร และบรรณาธิการที่ดีของสารแถลงการณ์ รับผิดชอบทั่วไป ในการเรียบเรียงและการจักพิมพ์วารสารและสารแถลงการณ์

๓๒. สมาชิกทุกคน ยกเว้นสมาชิกประเภทนักศึกษา มีสิทธิได้รับวารสารและสารแถลงการณ์ฉบับหนึ่งทุกครั้งที่ยักพิมพ์ขึ้น

๓๓. คณะกรรมการมีอำนาจที่จะแลกเปลี่ยนวารสารและสารแถลงการณ์กับสมาคมอื่น ๆ และให้เอกสารดังกล่าวแก่บุคคลผู้มีเกียรติคุณความดีก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควร เอกสารจำนวนที่เหลือนอกจากนั้น จะให้ขายตามราคา ซึ่งคณะกรรมการจะได้กำหนดเป็นครั้งคราว

๓๔. ผู้ประพันธ์บรรดาบทความ บทประพันธ์ ที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสาร
 แลกเปลี่ยน มีสิทธิได้รับสิ่งพิมพ์เฉพาะบทความของตน โดยไม่คิดมูลค่าไม่เกินกว่า
 สามสิบฉบับ หากว่าผู้ประพันธ์นั้น ๆ ร้องขอ เว้นเสียแต่คณะกรรมการจะลงมติเป็น
 อย่างอื่น

๓๕. แทนที่จะพิมพ์บทความหรือเอกสาร ซึ่งคณะกรรมการรับรองแล้ว ใน
 วารสารหรือสารแลกเปลี่ยน เมื่อได้รับความยินยอมจากผู้ประพันธ์แล้ว คณะกรรมการ
 มีอำนาจที่จะให้จัดพิมพ์ขึ้นในรูปแบบอื่นและคิดมูลค่าสำหรับการพิมพ์นั้น สมาคมจะมีสิทธิ
 ในสิ่งพิมพ์นั้นแต่ผู้เดียว

๓๖. การพิมพ์ซ้ำและการแปลบทความ บทประพันธ์ หรือหนังสือซึ่งสมาคม
 จัดพิมพ์ จะจัดพิมพ์เผยแพร่ในที่อื่นได้ ก็ด้วยความยินยอมของคณะกรรมการ ซึ่งจะ
 กำหนดค่าธรรมเนียมสำหรับสิทธิในการพิมพ์ซ้ำหรือการแปลดังกล่าวด้วยก็ได้

๓๗. ในกรณีที่สมาคมนี้เลิกหรือสิ้นสุดโดยเหตุอื่น สิทธิทรัพย์สินของสมาคมที่เหลือ
 อยู่ หลังจากชำระหนี้และการปลดเปลื้องความรับผิดชอบของสมาคมเสร็จสิ้นแล้ว ให้โอน
 เป็นของนิสิตบุคคล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อบำเพ็ญทาน การศาสนา วิทยาศาสตร์ วรรณคดี
 หรือสาธารณะประโยชน์อื่น โดยเฉพาะเท่านั้น เว้นแต่ว่ามีคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I. NAME AND OBJECTS

1. The name of the Society shall be "The Siam Society under Royal Patronage".

The address of the Society is 131 Asoke Lane, Sukhumvit 21 Road, Bangkok 10110.

2. The objects of the Society shall be the investigation and encouragement of the arts and sciences in relation to Thailand and the neighbouring countries.

3. The affairs of the Society shall be directed and managed by a Council.

4. The Society shall hold ordinary meetings at which papers may be read, or lectures delivered and conduct other activities pertaining to the objects of the Society.

5. The Society shall publish a journal of the Society and a bulletin for the Natural History Section, to be issued at suitable intervals as material may allow, and all papers accepted by the Council for publication shall be printed and appear therein. The Society may also publish books.

The Society shall organise a library of books, manuscripts and other documents connected with the objects of the Society, and may also make collections of valuable specimens appertaining to such objects.

6. In order to further the objects of the Society, sections of the Society may be constituted for the purpose of promoting and encouraging specialised study in particular subjects.

Such subjects as the following either singly or in groups, shall be considered as suitable for the formation of sections:-

Anthropology, ethnology, ethnography, archaeology, fine and applied arts, history, philology, folklore, sociology, literature and drama, numismatics, philately, agriculture, travel, as well as natural history including astronomy, biology, botany, conservation and natural resources management, geology, mineralogy and zoology.

The Council shall prescribe rules for the constitution, dissolution and conduct of study sections including right of participation of Section leaders at Council meetings.

All members of the Society shall be at liberty to attend Section meetings.

II. MEMBERSHIP

7. Members of the Society shall be of five categories-life, ordinary, honorary, corresponding and student. Both ladies and gentlemen may be elected to membership of the Society.

8. Candidates for life, ordinary and student membership shall be proposed by one life or ordinary member of the Society and shall be put up for election at a meeting of the Council.

The Council shall establish rules concerning the qualifications and number of students who may be elected, limitations of their membership rights and duration and termination of their membership. Student members shall not be entitled to vote.

66

If accepted by a majority of the Council present, each candidate shall be notified by the Honorary Secretary that he has been duly elected and at the same time shall be sent a copy of the Rules of the Society.

9. The annual subscription for ordinary members shall be Baht 800.00 and for student members Baht 50 payable in advance by the 1st of January in each year, or in the case of new members upon notification of election. The membership however, shall not commence until the initial subscription has been paid.

The subscription for life members shall be a single payment of Baht 10,000.

Ordinary members of a standing of full twenty-five years shall be deemed to be life members, and ipso facto be exempted from further subscription.

The Council shall have power to remit or reduce the annual subscription for ordinary members in special cases.

Any change of subscription shall be proposed by the Council at the Annual General Meeting and may take effect only from the succeeding year. Members shall be informed of any change without delay.

10. At the first meeting of the Council held after the 30th of June of each year, a list shall be presented by the Honorary Treasurer of those members whose subscriptions remain unpaid.

Each of these members shall thereafter receive three notices, if necessary, at intervals of a month each. Unless the subscription is paid before the expiration of the year, the member's

name will at the beginning of the following year, be automatically expunged from the list of members, unless otherwise decided by the Council.

This rule may, in any particular case, be suspended by a majority vote of the Council of the Society.

11. An honorary member shall be one who has distinguished himself in the arts, humanities or sciences and whose election to membership would, in the opinion of the Council, bring honour to the Society.

A corresponding member who is not resident in this country shall be one whose active interest in the Society the Council wishes to retain or secure.

Honorary and corresponding members must be proposed for election by the Council at a General Meeting of the Society.

Both honorary and corresponding members shall be exempt from the payment of subscription and shall enjoy all privileges of the Society but shall not be entitled to vote.

12. In addition to honorary members of the category above described, it shall be within the discretion of the Council to invite members of the Royal Family or other distinguished personages to become Honorary Presidents or Honorary Vice-Presidents of the Society.

13. The resignation of any ordinary or student member shall be laid before the Council and, when it is accepted, the said member shall cease to be a member, and shall be duly notified of that fact.

Any ordinary member or student member, resigning after the 1st of January of any year, shall be liable for that year's subscription.

14. In the event of any member acting, in the opinion of the Council, in a manner detrimental to the interests of the Society, the Council shall have power to recommend such member to a General Meeting of the Society, summoned for that purpose, for expulsion. An affirmative vote of three-quarters of those members present at such a General Meeting shall be necessary to expel a member. If expelled, such a member shall not be eligible for re-election.

III. COUNCIL

15. The Council of the Society shall be composed of a President, three Vice-Presidents, an Honorary Secretary, an Honorary Treasurer, an Honorary Librarian, an Honorary Editor of the Journal, an Honorary Leader of the Natural History Section, an Honorary Editor of the Natural History Bulletin, any other Honorary Officers and not more than fifteen Ordinary Members of the Council.

The post of Honorary Librarian or Honorary Editor of the Journal may be held by one of the other Honorary Officers or Ordinary Members of the Council.

16. The Council shall be elected at the Annual General Meeting of the Society from among the life and ordinary members and shall hold office until the succeeding Council has taken up its duties. Contested elections shall be by ballot.

Every candidate for election to the Council shall either be present at the Meeting or shall have indicated in writing willingness to accept office.

17. The Council shall have the power to appoint additional Honorary Officers of the Council and to fill any vacancies that may occur among their number from among the life, ordinary and honorary members for the remainder of its term of office.

18. The principal duties of the Council shall be as follows:-

- (a) to administer the affairs and property of the Society;
- (b) to invite Members of the Royal Family and other distinguished personages to accept Honorary offices;
- (c) to elect life, ordinary and student members, and to recommend honorary and corresponding members for election by a General Meeting;
- (d) to approve programmes for ordinary meetings or manuscripts to be published. The President may, under special circumstances, authorise programmes without first consulting the Council;
- (e) to select and purchase books, manuscripts, documents and other materials for the Library;
- (f) to present to the Annual General Meeting, at the expiration of their term of office, a report on the proceedings and condition of the Society and a provisional programme for the ensuing year;
- (g) to make rules for the exercise of its functions;
- (h) to obtain and give grants and other assistance to encourage scholarly research.

The Council shall be empowered to appoint and discharge committees, either permanent or temporary, and individuals for the purpose of dealing with its various activities.

19. The Council shall normally meet for the transaction of business once a month and at such other times as may be found necessary.

At Council Meetings five shall constitute a quorum.

20. Financial reports and all accounts shall be submitted by the Honorary Treasurer to the Council for approval as the Council may require.

IV. MEETING OF THE SOCIETY

21. Meetings of the Society shall be of three kinds—ordinary meetings and Annual and Special General Meetings; in addition there may be Section meetings as provided for under Rule 6.

22. Ordinary meetings shall be held as often as can be arranged and at such date and hour as the Council may appoint. Visitors may be admitted.

23. The Annual General Meeting shall normally be held not later than 30th June.

Forty members, either life or ordinary, shall form a quorum.

24. A special General Meeting may be called at any time by the Council for the purpose of submitting a resolution or proposal of an important nature and arising from a special cause, and shall have power to authorize the Council to acquire immovable property

on behalf of the Society or to accomplish those acts which are specified in paragraph 2 of Section 801 of the Civil and Commercial Code, except that the giving of grants and other assistance for scholarly research shall not require such authorisation.

Such a meeting shall also be convened by the Council on a written demand signed by ten members of the Society, life or ordinary, setting forth the proposal or subject to be discussed.

At such meetings twenty members, life or ordinary, shall form a quorum.

25. If, at any General Meeting, a quorum is not present, the proposal or subject in question shall be referred to a second General Meeting, to be held not less than fourteen and not more than thirty days after the date of the first meeting.

If, at the second meeting, a quorum is again not present, the business of the meeting shall proceed as if it were.

26. Minutes of all ordinary and General Meetings and Council meetings shall be kept by the Honorary Secretary. The minutes of the Annual General Meeting shall be sent to members within two months after the meeting. Minutes of General Meetings and Council meetings shall be read at the succeeding General Meeting or Council meeting, as the case may be, for confirmation.

27. Two weeks notice by mail shall be given of all General Meetings, whether Annual or Special.

28. At General Meetings, the President shall act as chairman and in his absence the eldest of the Vice-Presidents present shall act as chairman and in their absence, the Honorary Secretary shall

act as chairman and in his absence, the meeting shall elect a chairman from among the life or ordinary members present. Every life and ordinary member in good standing shall have the right to vote and resolutions shall be passed by a simple majority. The right to vote may not be delegated. In the event of a tied vote, the resolution shall be put once again to the meeting and if the vote is still tied, the chairman shall have an additional casting vote.

29. At the Annual General Meeting the Council shall present a report for the preceeding year; the Treasurer shall render an account of the financial condition of the Society to the end of the previous calender year; and the Council for the ensuing year shall be elected.

30. (a) The Journal of the Society shall contain papers read before the Society and others approved by the Council and such other matter as the Council may consider desirable. It shall be published in the English language, but papers in other languages approved by the Council may be include provided that titles, authors, and summaries of them are also printed in English.

(b) Papers dealing with natural history shall be published in the Bulletin

(c) Once a year, a list of members of the Society, the number of new members and the number of resignations, removals, and deaths shall be published.

31. The Honorary Editor of the Jouranal and the Honorary Editor of the Bulletin shall be responsible for the general arrangement and publication in the Journal and the Bulletin.

32. Every member of the Society except student members shall be entitled to one copy of each number of the Journal and the Bulletin as it appears.

33. The Council shall have power to exchange copies of the Journal and the Bulletin with other Societies and to present copies to distinguished persons at their discretion. The remaining copies shall be sold at such prices as the Council may, from time to time, fix.

34. Authors of all papers and articles published in the Journal or the Bulletin shall be entitled to not more than thirty free separates of their papers if so required by the authors, unless otherwise decided by the Council.

35. The Council shall have power, by arrangement with the author, to publish, otherwise than in the Journal and Bulletin, papers or documents accepted by them, and to make a charge for such publications. These publications shall be the sole property of the Society.

36. Reproductions or translations of papers, articles or books published by the Society may be published elsewhere with the consent of the Council, who may also fix a certain fee for the right of such reproduction or translation.

37. In the event of the dissolution or other termination of the Society, its assets, if any, remaining after payment of or provision for all of the liabilities of the Society, if any, shall be distributed, subject to the authority of the court, to a juristic person whose purposes are exclusively charitable, religious, scientific, literary or for the public benefit.

ภาคผนวก ข

หลักเกณฑ์พิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือเก่า ในงานสัปดาห์ห้องสมุด ณ
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อวันที่ ๑-๗ สิงหาคม
๒๕๒๒

๑. ความเก่า (๑๐ คะแนน) พิจารณาจากปีที่พิมพ์ คือ ต้องพิมพ์ก่อนปี
พ.ศ. ๒๔๖๔ หรือ ค.ศ. ๑๙๒๑ (ปลายรัชกาลที่ ๖) ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการ
พิจารณา หนังสือไม่ปรากฏปีพิมพ์ให้พิจารณาความสำคัญรองลงไป

๒. รูปเล่ม (๕ คะแนน) พิจารณาจาก

ก. ปกหนังสือ คงสภาพดี ถ้ามีการซ่อมเปลี่ยนแปลง ให้พิจารณาถึง
ความประณีต และการรักษาสภาพเดิมให้คงอยู่

ข. รูปเล่ม มีครบทุกหน้า ไม่นึกขาด

ค. สภาพการพิมพ์ ตัวพิมพ์ยังชัดเจน สวยงาม ถ้าพิมพ์รุ่นเดียวกัน
ให้พิจารณาตามสภาพ

ง. การใช้งานได้ ยังสามารถใช้อ่านได้โดยไม่ต้องใช้ความระมัดระวัง
มากนัก

๓. คุณค่า (๑๐ คะแนน) ให้พิจารณาจากความยากลำบากในการจัดพิมพ์
และการหาได้ยาก

๔. ลักษณะพิเศษ (๕ คะแนน) พิจารณาจากความประณีตในการจัดทำ เช่น
ปกใช้วัสดุพิเศษ แต่ละหน้ามีการเขียนลวดลายประกอบ ฯลฯ เป็นต้น (ชาติ เลี่ยมกระสินธุ์

๒๕๒๓: ๘๘-๑๐๐)

ภาคผนวก ค

หลักเกณฑ์การพิมพ์หนังสือของหอพระสมุดสำหรับพระนคร

๑. เลือกแต่เรื่องที่เป็นแก่นสารในทางวิชาความรู้เท่านั้น
๒. ฉบับซึ่งจะพิมพ์ต้องได้รับการตรวจชำระจนเห็นว่าถูกต้อง จึงจักพิมพ์ ถ้ามีคัลลาคเคลื่อนก็คองน้อยที่สุด
๓. พนักงานหอพระสมุด ตรวจใบพิมพ์อย่างน้อย ๓ ครั้ง ทุกฉบับ จึงจะอนุญาตให้พิมพ์ได้

เมื่อเลือกเรื่องที่ต้องการพิมพ์แล้ว ใคกำหนดวิธีพิมพ์ไว้ คือ

๑. พิมพ์เป็นของหอพระสมุดฯ ใคแก่ เรื่องที่หอพระสมุดฯ เห็นว่าควรจะต้องพิมพ์ แต่ไม่มีผู้นับพิมพ์ หอพระสมุดฯ จึงคองพิมพ์จำหน่ายเอง เช่น หนังสือจดหมายเหตุโบราณเกี่ยวกับพงศาวดารไทยซึ่งคคคมาจากต่างประเทศ คองจักพิมพ์เพื่อรักษาคันฉบับไว้มิให้สูญ

๒. จักหาคันฉบับอนุญาตให้พิมพ์ในงานกุศล คามแบบที่หอพุทธศาสนสังคหะเคยจักพิมพ์มาแล้ว วิธีนี้ใคผลคคเพราะมีผู้นิยมพิมพ์หนังสือแจกทั้งในงานกุศลเนื่องในการศัพ และเนื่องในการมงคล เป็นประเพณีปฏิบัติสืบตอมมา

๓. อนุญาตให้พิมพ์จำหน่าย หนังสือที่อนุญาตให้พิมพ์จำหน่ายนี้ มักเป็นเรื่องที่ไม่มีโอกาสพิมพ์ในการกุศล มีเงื่อนไขว่

- ๓.๑ ซายเพียงราคาที่กรรมการหอพระสมุดฯ เห็นชอบค้วย
- ๓.๒ อนุญาตให้พิมพ์ครั้งเดียว ถ้าจะพิมพ์คองไปคองมาขออนุญาตใหม่
- ๓.๓ ผูจักพิมพ์จะคองให้หนังสือนั้นเป็นค้ว "ภาคหอพระสมุด" ร้อยละยี่สิบในจำนวนหนังสือที่พิมพ์ (ค้วรงราชานุกาพ, สมเด็จพระบรมราชา ๒๕๕๕: ๑๐๕-๑๑๓)

Property of the
Siam Society's Library
BANGKOK 01942

จดหมายเหตุเรื่องทูตอเมริกันเข้ามาในรัชกาลที่ ๓

Rare/W-2

เมื่อจบ พ. ศ. ๒๓๕๓

๑๕๙ 3๐3 3

๗ 14

พระนางเจ้าสุชุมาลมารศรี พระราชเทวี

สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต

โปรดให้พิมพ์ในการชำระพระกุศล

เมื่อจบ พ. ศ. ๒๔๖๖

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

Property of the
Siam Society's Library
BANGKOK ๐๙๓๓๕

ตำนานพระปรีท

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ

ทรงพระนิพนธ์

พิมพ์โดย
พิมพ์เขนทีระลอก

ในการพระราชทานเพลิงศพ

ท่าน ตาล ภริยาพระยาเพชรรัตน (โมรา ไกรฤกษ์)

มารดาเจ้าพระยามหิธร และคุณหญิง (จำเริญ) ประเสริฐคุณกิจ

ณสถานหลวงวัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๒

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ อักษรศรีสมิต

Property of the
Siam Society's Library
BANGKOK

พระพุทธรูป และ พระพิมพ์

ในกรุง

พระปราสาทวิจิตรราชบูรณะ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Property of the
Siam Society's Library
BANGKOK

ภาคผนวก จ

รายพระนามและรายนามนายกสมาคมสยามสมาคม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๓-ปัจจุบัน

U. R. D. Beckett	๒๔๔๓-๒๔๔๕
O. Frankfurter	๒๔๔๕-๒๔๖๑
H. Campbell Highet	๒๔๖๑-๒๔๖๕
W. A. Graham	๒๔๖๕-๒๔๖๘
George Coedes	๒๔๖๘-๒๔๗๓
พระยาอินทรมนตรีศรีจันทร์กุมาร (F. H. Giles)	๒๔๗๓-๒๔๘๑
E. Seidenfaden	๒๔๘๑-๒๔๘๓
พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าธานีนิวัติ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร	๒๔๘๓-๒๔๘๗
พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์	๒๔๘๗-๒๔๙๒
พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าธานีนิวัติ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร	๒๔๙๒-๒๕๐๘
พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร	๒๕๐๘-๒๕๑๐
ม.จ. อาชวาศิ ศิษกุล	๒๕๑๐-๒๕๑๑
พระยาอนุমানราชชน (ยง เสฐียรโกเศศ)	๒๕๑๑-๒๕๑๒
พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์	๒๕๑๒-๒๕๑๕
ศาสตราจารย์ จิตติ ทิงศภหทัย	๒๕๑๕-๒๕๒๒
ศาสตราจารย์ ม.จ. สุภัทรศิ ศิษกุล	๒๕๒๒-๒๕๒๔
ม.ร.ว. พจน์ไชย ไชยันต์	๒๕๒๔-ปัจจุบัน

ภาคผนวก ฉ

บรรณานุกรมหนังสือหายากภาษาไทยในห้องสมุดสยามสมาคม*

หนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๗๕ - ๒๔๑๑

หมวด ๒๐๐ ศาสนา

กิจการทุกแห่งพระเจ้า. ม.ป.ท., [๒๓๘๐]. (๑.๑, ๓.๑, ๔.๓)

หนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๑๒ - ๒๔๕๓

หมวด ๒๐๐ ศาสนา

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ตำนานพระพุทธนุชยรัตน.

[กรุงเทพฯ]: โรงพิมพ์วัชรินทร์, ๒๔๓๕. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๓.๒)

ชาตก. ราโชวาทชาตก. [พระนคร]: โรงพิมพ์สามมิตร, [๒๔๕๐].

(ศิษย์พิมพ์แจกในการปลงศพ พระยาโอวาทวรกิจ (แก่น เปรี๊ญ)).

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๓.๑)

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมหลวง. พระวิสุทธิประศาสน์

ปัจฉิมภาค. [พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, [๒๔๕๑].

(พิมพ์โดยพระบรมราชโองการในการพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔

๓.๑)

วชิรญาณวโรรส, กรมหมื่น (ผู้แปล). สิงคาโลวาทะสูตร. [พระนคร]:

โรงพิมพ์กรมไปรษณีย์แลโทรเลข, [๒๔๓๐]. (พิมพ์ในการพระศพ

สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ และพระอรรคชายาเธอ ในปิฎก นพศก

ศักราช ๑๒๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑, ๔.๓)

*หมายเหตุ บรรณานุกรมแบ่งตามช่วงเวลา ๕ ระยะ เรียงตามระบบ
ทศนิยมของคิวอี้ และเสนอลักษณะหนังสือหายากกำกับไว้ท้ายแต่ละชื่อเรื่อง

วิจิตรบรรณปริชา, กรมหมื่น. เพชรในหิน. พิมพ์ครั้งที่ ๔. [พระนคร]:

โรงพิมพ์ศาลาบรรณกิจ, ๒๔๕๑. (พิมพ์แจกในงานพระราชทาน
เพลิงศพ หลวงครุฑมัท ภารี (ดิน) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑). (๑.๑,
๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

สารัตถสมุจจัย อัดถกถาวรฉวาร แกบหาค่านมัสการ แลสรณคณ เป็นนพที่ ๑.

[พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, [๒๔๔๕]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

หมวด ๓๐๐ สังคมศาสตร์

กฎหมายลักษณะทนาย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศรีสมิต, [๒๔๒๓]. (๑.๑, ๑.๒,
๑.๔, ๓.๑)

นรเนติบัญญัติชากิจ, พระยา. หนังสือลักษณะพยานโดยย่อ. [พระนคร]: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, [๒๔๕๒]. (๑.๑, ๑.๒, ๔.๒, ๔.๓)

หนังสือลักษณะพยานโดยย่อ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, [๒๔๕๓]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๔.๓)

นายไชยขรรค์ (เทียม). หลักกฎหมายประทุษร้ายส่วนแพ่ง. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์กองละหุโทษ, [๒๔๔๕]. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๓.๑, ๔.๓)

มรคเต, ที.บี. หนังสือเรื่องกฎหมายเมืองไทย เล่ม ๑. [กรุงเทพฯ],
[๒๔๓๕]. (๑.๑, ๓.๑, ๓.๒)

ปฏิภาคย์พจนกิจ. [พระนคร]: โรงพิมพ์ศิริเจริญ, [๒๔๔๖]. (๑.๑, ๑.๒,
๑.๔, ๓.๑, ๓.๒)

พระธรรมนุชศาลหัวเมือง รักษโกสินทรศก ๑๑๔. กรุงเทพฯ: โรงอักษรพิมพ์
หลวง, [๒๔๓๔]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

พระราชกำหนดผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน รักษโกสินทรศก ๑๑๕. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ศุภมิตรบำรุง, [๒๔๔๐]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมิโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน รักษโกสินทรศก ๑๑๕.
กรุงเทพฯ: โรงอักษรพิมพ์หลวง, [๒๔๓๕]. (๑.๑, ๑.๒)

พระราชบัญญัติสำหรับกรมพระคลังมหาสมบัติแลเจ้าพนักงานซึ่งจะเบิกเงินสงเงิน

แลเจ้าภาษี นายอากร ตั้งแต่ปีจนสิ้นปี ๑๒๓๗. [พระนคร]:

โรงพิมพ์หลวง ในพระบรมมหาราชวัง, [๒๔๑๘]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

พระราชบัญญัติสำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นที่เชิดชูยิ่ง ช่างเผือก.

[พระนคร]: โรงพิมพ์หัวขรินทร์, [๒๔๓๖]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

ราชบุรีดิเรกฤทธิ์, พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหลวง. กฎหมาย เล่ม ๒ สำหรับผู้พิพากษา แลทนายว่าความ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กองละหุโธษ, [๒๔๔๔]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๓.๒, ๔.๒, ๔.๓)

โคกอาษา เล่ม ๑ ฉบับหลวงกับฉบับเทียบ. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์กองละหุโธษ, [๒๔๕๒]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๓.๒, ๔.๒)

หนังสือราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑-๒๕. [พระนคร]: โรงพิมพ์หลวง, จ.ศ.

๑๒๖-ร.ศ. ๑๒๗. [พ.ศ. ๒๔๑๗-๒๔๕๑]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๔)

หมวด ๔๐๐ ภาษา

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ไวยากรณ์ วากยสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ ๔.

[พระนคร]: โรงพิมพ์อักษรนิติ, [๒๔๕๕]. (๑.๑, ๑.๒)

สารประเสริฐ, หลวง. หนังสือนิติสารสาขก เล่ม ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์หลวง, [๒๔๑๖]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

หนังสือสังโยคพิธานคำกลอน คติการันต์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ปากคลองบางกอกใหญ่, [๒๔๒๙]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

หมวด ๕๐๐ วิทยาศาสตร์

พินิจสารา, พระ. แบบวิธีนับอายุปี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิติ, [๒๔๔๙]. (๑.๑, ๑.๒)

สารศาสน์ลลขันธุ์, พระ. คำราแผนที่เข่นที่คองการใช้ในการทหาร. ๒ เล่ม.

[พระนคร]: โรงพิมพ์เกิดเตแอนกโก, [๒๔๕๕]. (๑.๑, ๑.๒, ๔.๓)

สารสาสน์พลขันธ์, พันเอก พระ. เรขเลขาวีธี. [พระนคร]: โรงพิมพ์
อักษรนิติ, [๒๔๔๔]. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔)

เออร์วิน, เอ. เจ. และ ฟินิจุมสถาน (ควน), ชน. ตำราแผนทีสำหรับ
ผู้ศึกษาในโรงเรียนแผนที่. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ม.ป.ท., [๒๔๕๑].
(๑.๑, ๓.๑, ๓.๔)

หมวด ๕๐๐ ประวัติศาสตร์

จดหมายเหตุประกาศหัวเมืองบักขี้ไต้ ตั้งแต่วันที่ ๔ เมษายน ถึงวันที่ ๓๑

พฤษภาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๒๖. [กรุงเทพฯ]: โรงพิมพ์บำรุง
นุกุลกิจ, [๒๔๕๒]. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๓.๑, ๓.๒)

โบราณบุราณรักษ์, พระยา. ตำนานกรุงเก่า. [พระนคร]: โรงพิมพ์อักษรนิติ,
[๒๔๕๐]. (พระยาโบราณบุราณรักษ์ ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า
เรียบเรียง แลพิมพ์ชุดเกล้าฯ ถวาย รัชกาลที่ ๕ ในพระราชพิธี
รัชมงคล). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๓.๑, ๔.๓)

พงษาวดารจีน คือ เรื่องขวยจ๊ก เล่ม ๓. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศิริเจริญ,
[๒๔๔๖]. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๓.๑)

พงษาวดารฝรั่งเศส แดนคินนะโปลีเลียนโนนปาด. พระนคร: โรงพิมพ์ปากคลอง
บางกอกใหญ่, [๒๔๓๐]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๔.๓)

พงษาวดารพงษาวดารเหนือ แล คำนานพระแก้วมรกต เมืองหลวงพระบาง.

[พระนคร]: โรงพิมพ์วัชรินทร์, [๒๔๓๗]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

พระราชวิจารณ์จดหมายเหตุความทรงจำ ของ พระเจ้าไปยิกาเธอ กรมหลวง
นรินทรเทวี (เจ้าครอก วัคโพ) ตั้งแต่จุลศักราช ๑๑๒๔ ถึงจุลศักราช
๑๑๘๒ เป็นเวลา ๕๓ ปี. [พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ,
[๒๔๕๑]. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๑.๕)

หนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๔ - ๒๔๖๔

หมวด ๑๐๐ เบ็ดเตล็ด

ข้อปดกษาแก้อภัยบังคับสมาคมเสือป่า มีนาคม พ.ศ. ๑๓๐. ม.ป.ท., [๒๔๕๔].

(๑.๑, ๓.๑, ๔.๓)

คำทรงราชานุญาต, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา และคนอื่น ๆ.

ตำนานหอพระสมุท หอพระมณฑปเขี้ยวธรรม หอวิชาญาณ หอพุทธศาสน

สังคหะ และหอสมุดสำหรับพระนคร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรฒธนากร, ๒๔๕๔. (เรียบเรียงทุกเกล้าฯ ถวาย เมื่อเสด็จ

เปิดหอพระสมุทสำหรับพระนคร ณ วันเสาร์ที่ ๖ มกราคม พ.ศ.

๒๔๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประมวลชนวิักษ์, พระยา. จดหมายเหตุโทร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (พิมพ์แจกในงานศพ นางช้อย ชูโต เมื่อ

พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

หมวด ๑๐๐ ปรัชญา

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. คำราชอิทธิมาศ อธิกวาร แล

บัณฑิตคณะนา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๗.

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

หมวด ๒๐๐ ศาสนา

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. คาลาธรรมบรรยาย แปล (โดย)

พระญาณวิจิตร (สิทธิ โลจนานนท์). [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

. คาลาสรรเสริญพระธรรมวินัย แปล (โดย) สมเด็จพระสังฆราช

(บุสสเทว) วัชรราชประภิสรุ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ

ธนากร, ๒๔๖๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ศาสตราเสด็จพระธรรมวินัย :

สมเด็จพระสังฆราช (บุศสเทว) ทรงแปลแสดงเทศนาในกุสุมปิยุดคถา.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาคำรงราชานุภาพ โปรดให้พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิงสรพรหมบุรณ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

. ตำนานพระสาयน์ วัดสระเปทุม. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

. ธรรมวินัยมัสการพระบรมราชินพันธ์ ในรัชกาลที่ ๔ กับคำเทศนาของสมเด็จพระสังฆราช วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กับ พยากตา พยากตวิถุ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิตี, ๒๔๖๕. (พิมพ์แจกในงานศพ เจ้าพระยาสิทธิรัตนมนตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

. พระบรมราชาธิบาย. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (พิมพ์ในงานศพ เจ้าจอมมารคากลิ่น รัชกาลที่ ๔ ครบศตมาทเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. พระบรมราชานุศาสนี. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (พิมพ์ในงานศพ เจ้าจอมมารคากลิ่น รัชกาลที่ ๔ ครบสัปตมาท เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. พระบรมราชาภาษาธรรมแปล (โดย) พระธรรมไตรโลก (เฮง). [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

. พระสมณศาสน. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. มหาชาติ พระราชนิพนธ์ในรัชกาล
ที่ ๔. [พระนคร]: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ๒๔๖๓. (พระเจ้าบรม
วงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงบุษยบันบัวผัน โปรดให้พิมพ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพ เจ้าจอมมารคางหวง รัชกาลที่ ๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓).

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. วิธีรักษาพระมหजरภัย แล สังเวคคณา. [พระนคร]: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๒. (นายพลตรี พระยาสิงหเสนี (สอาด
สิงหเสนี) พิมพ์ในการทำบุญอายุครบ ๕ รอบ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒).

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. สวคมนตรีพระราชนิพนธ์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๔๖๓. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

. อุโบสถศีลคณา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย,
๒๔๕๔. (หม่อมเจ้าในกรมหมื่นทิวากรวงศ์ประวัติ พิมพ์แจกในงาน
พระราชทานเพลิงศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นทิวากรวงศ์
ประวัติ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จันทร์จุกา, ม.จ. คำแก้กระตุกรรมของหม่อมเจ้าจันทร์จุกา กับพระนิพนธ์ของ
เสด็จเจ้าแลเสด็จพ่อ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๔๖๔. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าจันทร์จุกา
ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นมหิศรราชหฤทัย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔).

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จารึกถึลยาณี. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (พระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศวรฤทธิ โปรดให้พิมพ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพ หม่อมสุภาพ กฤตากร ณ อยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔).

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชประวัติเรื่องพระพุทธ
ชินราช. พิมพ์ครั้งที่ ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ,
๒๔๖๐. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

จุฬาทัลลสูตร โดย ปุจฉาแลวิสัชนา. [พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ,
๒๕๕๔. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

ชาตก. ชาตกกฐกถาย จตุตโก ภาโค ทิก-จตุกก-ปฏเจกนิปาต วรรณนา เขมจาริก
เถเรน ธรรมทิลเกน โสธิตา. [กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไท], ๒๕๕๕.
(๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

. ชาตกกฐกถาย ตติโย ภาโค ทูนิปาตวรรณนา สุจิตเตน ฅาฉวรา
ภรตเถเรน โสธิตา. [กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พาณิชย์สยาม], ๒๕๕๕.
(๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

. ชาตกกฐกถาย ทูติโย ภาโค เอกนิปาตวรรณนา ฅาฉวรตเถเรน
สาสนโสภณ. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัยเขน ปกาธิตา,
๒๕๕๗. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

. ชาตกกฐกถาย นวโม ภาโค มหานิปาต วรรณนา พ. วชิโรปรีนา
อุปามจุเจน โสธิตา. [พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัยเขน ปกาธิตา,
๒๕๕๕]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

. ชาตกกฐกถาย สกตโม ภาโค วิสตี-ทิสตี-จตุตาสี สนิปาตวรรณนา
ท. ธรรมเชน เทวทรณาสฐิเรณ อุปเสวเกน โสธิตา. [พระนคร:
มหามกุฏราชวิทยาลัยเขน ปกาธิตา, ๒๕๕๕]. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

. ชาตกกฐกถาย อกรโม ภาโค ปญญาส-สภริ-สกตติ-อสตีนิปาต
วรรณนา ท. ธรรมเชน เทวทรณาสฐิเรณ อุปเสวเกน โสธิตา.
[กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พาณิชย์สยาม], ๒๕๕๕. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

. นิปาตชาตก เลม ๒ เอกนิปาต มัชฌิมปัดฉาสก. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕๕. (พระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมพระค่างรงราชานุภาพ ให้พิมพ์ในการกุศลฉลอง
อายุครบ ๖๐ ปี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

. นิปาตชาตก เลม ๖ ทิกนิปาต. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๕๕๗. (จางวางเอก และนายพลเอก เจ้าพระยา
รามราชพ สร้างถวายพระองค์เจ้าหญิง ม่อง ในการกุศลฉลองอายุ
ครบ ๕๕ ปี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ชากก. นิบาตชากก เล่ม ๘ จตุกกนิบาต. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไท, ๒๕๖๔.
 (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระศพสมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้า
 อภิหังค์เดชาธิราช กรมหลวงนครราชสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๔).
 (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ชินวรสิริวิวัฒน์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น. นิบาตชากก จตุกษีสนิบาต.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๖. (พระบาท
 สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทาน
 ในการกุศลฉลองพระชนมายุกรมหมื่นชินวรสิริวิวัฒน์ ๖๕ ปี เมื่อ พ.ศ.
 ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๑.๕, ๓.๑)

มาคาปิคุปฏรานกถา. ม.ป.ท., ๒๕๖๓. (เพื่อเป็นที่ระลึกใน
 การบำเพ็ญกุศลฉลองคุณหม่อมมารดา อายุ ๕๐ ปี). (๑.๑, ๑.๓,
 ๓.๑, ๓.๒)

ศราทธพตเทศนา. ม.ป.ท., ๒๕๖๓. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ใน
 งานพระราชทานเพลิงพระบรมศพ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรม
 ราชนีนาถ พระบรมราชชนนี พระพันปีหลวง ณ พระเมรุมาศท้อง
 สนามหลวง). (๑.๑, ๑.๓, ๓.๑)

คำรกราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ตำนานคณะสงฆ์.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๖. (พระเจ้า
 นองนางเธอ พระองค์เจ้าเหมวดี โปรดให้พิมพ์ในงานศพ ขวัญยายแสง
 เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ตำนานพระธาตุพนม. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๖.
 (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ อำมาตย์โทพระยาประจันตประเทศ
 ธานี (โง้นคำ พรหมสาขา) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒,
 ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ตำนานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
 ชนากร, ๒๕๖๐. (สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนลพบุรี
 ราเมศวร์ โปรดให้พิมพ์แจกในงานศพ เจ้าจอมอิม รัชกาลที่ ๔ ที่
 เมืองนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑)

ทิพากรวงษ์, เจ้าพระยา. เรื่องพระปฐมเจดีย์. ม.ป.ท., ๒๕๖๔. (พิมพ์
 ในการปลงศพ นางสาวทินกร สีนสวัสดิ์). (๑.๑, ๑.๓, ๑.๕,
 ๓.๑)

เทศน์อุชก ความเก่า. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๖๑.
 (งานศพ อำมาตย์เอก พระยานครพระราม (ม.ร.ว. เล็ก พยัคฆเสนา
 ณ กรุงเทพ) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

เทศน์ถวายที่วังบางขุนพรหม ในงานพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า
 สุธาธิพยรัตน์ สุขุมชิตยกุลยวดี กรมหลวงศรีรัตนโกสินทร.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ๒๕๖๖. (พิมพ์ในงานพระเมรุทอง
 สนามหลวง พระศพพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าสุธาธิพยรัตน์ สุขุม
 ชิตยกุลยวดี กรมหลวงศรีรัตนโกสินทร). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
 ๓.๑)

เทศน์พิเศษถวายในเบญจมัยรัชกาล. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์
 โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๖๓. (พิมพ์ในการพระศพพระเจ้าพี่ยาเธอ
 กรมหลวงประจักษ์กิติยศักดิ์). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

ธรรมจรรย์ยานุถอมมนตรี (เจริญ บุณศิริ), พระยา. รัตนกิตยถก.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๖๕. (มหาเสวกตรี
 พระยามหามณีเวศนานุรักษ์ พิมพ์แจกในงานปลงศพ คุณหญิง เจิม
 มหามณีเวศนานุรักษ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑)

ประชากรจักรจักร (แซม บุณนาค), พระยา. เรื่องประวัติศาสนา. [พระนคร]:
 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๖๑. (รวมพิมพ์ครั้งแรกเพื่อแจกใน
 งานปลงศพ นางทองดี วิริยะศิริ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑). (๑.๑, ๑.๒,
 ๑.๓, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมพระราชปฐมา ภาคที่ ๑ : พระราชปฐมาครั้งกรุงศรีอยุธยา. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๔. (งานปลงศพสนองคุณ คุณหญิง
พลอย ประภากรวงศ์วรวิภักดิ์ (ชาย บุณนาค) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔).
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมพระราชปฐมา ภาคที่ ๓ พระราชปฐมา ในรัชกาลที่ ๑ (ตอนที่ ๒).

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๔. (พิมพ์ในการ
กุศลปลงศพสนองคุณ นางเป้า คุณเสถียร มารดาคุณหญิงมทิมา
บริรักษ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมพระราชปฐมา ภาคที่ ๔. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๕. (สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้า พระบรมราชเทวี ไปรค์ให้พิมพ์
ในงานพระราชทานเพลิงศพท้าววนิดาวิจักษ์ (เหม สุจริตกุล)
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ปาวเรศวรียาลงกรณ์, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. พระปรารธเรื่อง
แปลจตุรวิยาลัย. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

บัญชาธรรมวินิจฉัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สยามอักษรกิจ, ๒๔๕๗. (พระบัญชา
ภัทรการ พิมพ์แจกในงานศพ บุณนาค หงสกุล). (๑.๑, ๑.๒,
๑.๓, ๑.๕)

บัญชาธรรมวินิจฉัย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๒. (พิมพ์แจกในงานปลงศพ คุณหญิง (เจิม) สโมสรรพรพการ
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พระครูคุณานันท์สมณาจารย์ (นั) และ หลวงอานันท์สังฆการ (หงวน เขียวตัน).
คำร่ากตั้งเกล้าคำร่ากจีนของพระสงฆ์อานันท์นิกาย. พระนคร:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๒. (พิมพ์แพร่ พระโสภณอักษรกิจ
(เล็ก สมิตะศิริ) พิมพ์พูดเกล้าฯ ถวายสนองพระเดชพระคุณ ใน
งานพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ครบศตมาทะ ๗ วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ.
๒๕๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕)

พระธรรมปาโมกข์ (แจ่ม). หนังสือเทศน์ จากกรุงศรีอยุธยา. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (อำมาตย์เอก พระยาราชาย
สาธก พิมพ์ในงานปลงศพ คุณหญิงราชายสาธก (ถนอม อิศวานนท์)
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พระธรรมปาโมกข์ (จตุตสลุโล แจ่ม). อนุโมทนาวิธี แลคณาพิธี. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (หอพระสมุทวชิรญาณสำหรับ
พระนคร พิมพ์ถวายพระภิกษุสามเณร ซึ่งมาเยี่ยมหอพระสมุทฯ เมื่อ
เข้าพรรษา พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พระมหานาม. มหาวงศ์ เล่ม ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๖๓.

(พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ มหาอำมาตย์โท พระยา
อรรถการประสิทธิ์ (คุณคิด) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒,
๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

พระราชกำหนดของพระเจ้ากรุงธนบุรีว่าด้วยศีลสิกขา. [พระนคร]: โรงพิมพ์

ไทย, ๒๔๕๕. (หม่อมเจ้าหญิงสารภี ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๓
กรมหมื่นภูมินทรภักดี พิมพ์แจกในงานปลงศพ คุณหม่อมพลับ เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พระราชอุณาในชั้นกรุงรัตนโกสินทร์ แด่รัชกาลที่ ๑ จนถึงรัชกาลที่ ๕. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๕. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

พระราชอุณา ภาคที่ ๒ รัชกาลที่ ๑ (ตอนที่ ๑). [พระนคร]: โรงพิมพ์

โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๓. (อำมาตย์โท พระบรรหารภูมิสถิตย์
(บุญ อุทยานิน) พิมพ์ในการกุศลปลงศพสนองคุณมารดา เมื่อ พ.ศ.
๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พระอนุชชาจารย์. พระอภิธรรมมัตถสังคห รวม ๕ ปริเฉท. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๗. (พิมพ์แจกใน
งานทำบุญฉลองอายุ มหาเสวกโท พระยาอภัยนริศรียมายศย์ ใ้รับ
ราชการสามแผ่นดิน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๓.๑, ๓.๒)

พระอมรภักติกิจ (เกิด). ธรรมรัตนกตา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรธนากร, ๒๕๗. (กรมขุนสิงหวิกรมเกรียงไกร พิมพ์ในการ
กุศลงานศพ หม่อมเจ้าหญิงพร้อมเพราพรรณ ครบสัปดาห์ ๗ วันที่
๑๐ กันยายน ๒๕๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พฤชาธิบถิ (อ่อน โภมลวรรณะ), พระยา. ทำเนียบสมณศักดิ์สังเขป.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรธนากร, ๒๕๕. (๑.๑, ๑.๒,
๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

พินิจวรรณการ (แสง สาลิตุล), หลวง. ตำนานพระปาง. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรธนากร, ๒๕๓. (รองอำมาตย์เอก หลวง
ศุทธิจารณ (เจ๊ก คงคะจันทร์) พิมพ์แจกในงานศพ นางจันทร์
คงคะจันทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เพชรราชา, สมเด็จพระ. อภิรธรรมบัตถา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ม.ป.ท.,

[๒๕๕๕]. (พิมพ์แจกในงานพระเมรุ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
จันทร์สุเทพ เมื่อ ร.ศ. ๑๓๑). (๑.๑, ๑.๓, ๓.๑)

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระบรมราชาทาในงานวิสาขบูชา

และแสดงคุณคุณพระบรมราชาศาสนีย์. ม.ป.ท., ๒๕๓.

(พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พระนมพิทักษ์ พึ่งบุญ ณ กรุงเทพฯ).

(๑.๑, ๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

มหาชาติ. กาพย์วณประเวศน์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรธนากร,

๒๕๕๘. (นายศรีสุกร บุรณศิริ พิมพ์แจกในงานปลงศพ ท่านหญิง
บุรณศิริ และ หลวงอินทรมนตรีศรีจันทร์กุมาร (เชจร บุรณศิริ)
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๘). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

กาพย์สักขีบรรพ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรธนากร,

๒๕๕๘. (พระปลาดกรนุรักษ์ และพระยาพิเรนทราริษิตา พิมพ์แจกใน
งานปลงศพ นายเข้ม ปিকা เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๘). (๑.๑, ๑.๒,

๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

- มหาชาติ. เทศน์มหาชาติ คำเขมร ถิ่นทมิฬหาพน. [พระนคร]: โรงพิมพ์
 โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๓. (พิมพ์ในงานปลงศพ พระสนิทสมณคุณ
 (เงิน) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
- มหาพนคำเฉียง กับ มหาพน ความพระเทพโมลี กลิ่น. [พระนคร]: โรงพิมพ์
 โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๒. (อำมาตย์เอก พระยาราชธนพิทักษ์
 (สังข์ กฤษณามระ) พิมพ์แจกในงานศพขุนราชพิจิตร (จ้อย
 กฤษณามระ) พ.ศ. ๒๕๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
- มัทรีคำฉันท. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๓. (พระเจ้า
 บรมวงศ์เชอ พระองค์เจ้านารีรัตนา โปรดให้พิมพ์ประทานตอบแทน
 ผู้ถวายรถน้ำสงกรานต์ใน พ.ศ. ๒๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
 ๑.๕)
- มิลินทปฎิพา. ๒ เล่ม. [พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๕๒. (พิมพ์
 แจกในงานปลงศพ หลวงคำรังธรรมสาร (มี ชรรมาธิวะ) เมื่อ
 พ.ศ. ๒๕๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
- ราชนิติของจามักยพราหมณ์ แปลโดย หลวงพินิจวรรณการ (แสง สาลิตุล).
 [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๕. (พิมพ์ในงาน
 พระราชทานเพลิงศพ คุณหญิง อุ่น มหิบาลบริรักษ์ เมื่อ พ.ศ.
 ๒๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
- เรื่องท้าวมหาชมพู. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๔.
 (นายรองชั้น (พยอม อักษรมัต) พิมพ์แจกในงานปลงศพ นายบ้าน
 อักษรมัต เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. ตำนานวัดยารณีเวศ
วิหาร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๕.
 (พิมพ์โดยพระบรมราชโองการในงารถวายพระเพลิงศพสมเด็จพระ
 มหาสมณเจ้า ที่เมรุท้องสนามหลวง). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑, ๔.๑, ๔.๓)

วชิรญาณวโรรส, พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่น. แบบเรียนจรรยาเบญจศีล
และเบญจธรรม. [พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, [๒๕๖].
 (หลวงคำทรงธรรมสาร พิมพ์ชุดเกล้าฯ ถวาย ในงานสมโภช
 พระเจ้าอยู่หัวเฉลิมพระชนมพรรษาพิเศษ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๒).
 (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. พุทธานุพุทธประวัติ.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์พานิชสรรพคุณ, ๒๕๖๓. (๑.๑, ๑.๒,
 ๓.๑, ๔.๓)

_____ . วินัยมุต. ๒ เล่ม. กรุงเทพฯ: เกลิมส์, ๒๕๕๘. (๑.๑,
 ๑.๒, ๑.๔, ๓.๑, ๓.๒, ๔.๑)

_____ . อนุพุทธประวัติ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
 ๒๕๖๓. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พระเจ้าพี่นางเธอ
 พระองค์เจ้าเจริญศรีชนมา). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๓.๑,
 ๓.๒)

_____ . อนุศาสน์. ม.ป.ท., ๒๕๖๒. (๑.๑)

สมเด็จพระวันรัตน์. สังคีตยวงส์ : พงศาวดารเรื่อง สังคายนาพระธรรมวินัย
 แปลโดย พระยาปริยัติธรรมธาดา (แพ ตาลอักษรมณ). พระนคร:
 โรงพิมพ์ไท, ๒๕๖๖. (พิมพ์แจกในงานพระศพสมเด็จพระเจ้าน้อง
 ยาเธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก กรมขุนเพ็ชรบูรณ์อินทราชัย ณ
 พระเมรุทองสนามหลวง พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑)

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (สา ปุสฺสเทว). ทิฆฆานโลกพิภคตสูตร.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๒. (พิมพ์แจกใน
 การปลงศพ นางแคง ปราบพล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒). (๑.๑,
 ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (สา ปุสฺสเทว). เทศนาสังคหวัตถุแลเทวคาพลี.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๓. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงประภัสร์ โปรดให้พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าจอมมารคาเกษ รัชกาลที่ ๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓).

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• เทศนาสังคหวัตถุ แลเทวคาพลี: เทศนาพิเศษถวายในพระราชพิธีการแจกเบี้ยหวัดในรัชกาลที่ ๔. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ

ธนากร, ๒๕๖๓. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงประภัสร์ โปรดให้พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าจอมมารคาเกษ รัชกาลที่ ๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

• ธรรมเจดีย์สูตร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๐. (พิมพ์แจกในงานศพคุณวัน ธิดาเจ้าพระยายมราช (เฉย)

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• ธัญधानีสูตร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๕.

(นางเทม (บุญยะสุต) พิมพ์แจกในการปลงศพ หลวงบุรีรองเมือง

(บุญยะสุต) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• ธัมมุตเทศกถา. [พระนคร]: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ๒๕๖๒.

(นางพุก พิมพ์แจกในงานปลงศพ พระมหาบุตร กับหลวงอารักษ์กรมพล

(ม้วน ปุรารักษ์) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,

๓.๑)

• นมัสสนาคถา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,

๒๕๖๒. (พิมพ์แจกในการศพ นางควน ไกรฤกษ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒).

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• มหาธมมสมาทานสูตร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,

๒๕๖๔. (เสวกตรี พระเจริญโลกสมบุรณ์ (พุด ปิยัมปุระ) พิมพ์

แจกในการปลงศพ พระครูภาวนาวิจารย์ (ส้ม ปิยัมปุระ) เมื่อ

พ.ศ. ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (สา ปุสฺสเทว). โลกธรรมสูตร. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๓. (พิมพ์แจกในการปลงศพ หลวงแม่เจ้าคำดี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• สรณคมน์ปกดา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕. (สนอง ๗ นคร พิมพ์แจกในการปลงศพ คุณหญิงจิมนครกุลเชษฐ ภูมารดา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• สัมปสาทนียสูตร. พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๕๘. (พิมพ์ในการปลงศพ นายศรวิทย์ สันธินาค เมื่อ พ.ศ. ๒๕๘). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• เศษปฐิตาสุต. [พระนคร]: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ๒๕๒. (พิมพ์แจกในการปลงศพสนองคุณ นางเล็ก ปรีชานนท์). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• โสฬสบัณฑิต. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๓. (มหาเสวกเอก พระยาบริบูรณ์ราชสมบัติ พิมพ์ในการปลงศพ หม่อมหลวง กวางเดือน คารากร ณ กรุงเทพ และ หม่อมหลวงจันทร์มณีเทพ คารากร ณ กรุงเทพ). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• โสฬสบัณฑิต ภาคที่ ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๐. (งานปลงศพสนองคุณ หม่อมราชวงศ์หญิง คาค ปาลวงศ์ ณ กรุงเทพ). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๑.๕, ๑.๕, ๓.๑)

• โสฬสบัณฑิต ภาค ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕. (มหาอำมาตย์ตรี พระยาวิชัยวุฒิกร (เลื่อม สนธิรัตน์) พิมพ์แจกในการปลงศพสนองคุณ อำมาตย์เอก พระยาบุรินทร์พิชัย (สุก สนธิรัตน์). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (สา ปุสฺสเทว). โสฬสบัญญัติ ภาคที่ ๒.

[พระนคร]: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย, ๒๕๑. (หลวงนนทพรรค
พลานุศิษฐ์ พิมพ์แจกในงานปลงศพสนองคุณ นายแดง เอกะโรหิต).

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

. โสฬสบัญญัติ ภาคที่ ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕. (พิมพ์แจกในการปลงศพ นางเอี่ยม
สวัสดิ์ศิริโต). ๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. โสฬสบัญญัติ ภาคที่ ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๕๑. (พิมพ์แจกในการปลงศพสนองคุณ นายนาวาตรี
หลวงสันตนาการกิจ (โหมก ภูมะชน). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

. โสฬสบัญญัติ ภาค ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๓. (พิมพ์ในงานศพสนองคุณ นางเฮง สุกะนันท์). (๑.๑,
๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. โสฬสบัญญัติ ภาคที่ ๔. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๕๑. (พิมพ์แจกในการปลงศพสนองคุณ พระพิศาลวชิกร
(บุญคง เพ็ชรานนท์). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

. โสฬสบัญญัติ ภาคที่ ๕. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๕๑. (พิมพ์แจกในงานศพ หม่อมแสง กิสกุล ณ
กรุงเทพฯ). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

. โสฬสบัญญัติ ภาคที่ ๖. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๕๒. (หม่อมนวม ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวง
ประจักษ์ศิลปาคม พิมพ์แจกในการศพหลวงประจักษ์ศิลปาคม เปลี่ยน
บิคา แลนางหนู มารดา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (สา ปุสฺสเทว). หนังสือเทศน์ ประชุมสมโพธิ.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๐๐. (นางวิศการ
วินิจฉัย (จันท) และ นายกิมจั้ว พิมพ์แจกในงานศพ นายเงียม เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๐๐). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• หนังสือเทศน์ พระประชุมสมโพธิ สำหรับเทศน์วิชาบูชา. ม.ป.ท.:
๒๕๐๖. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ มหาอำมาตย์ตรี พระยา
สุริยราชวรภักย์ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๐๖). (๑.๑, ๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

• หนังสือโศภิตกัศยธรรม. [พระนคร]: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย,
๒๕๐๑. (เจ้าพระยาอภัยราชามหายุติธรรมพร พิมพ์แจกในการที่
อายุครบ ๖๑ ปีบริบูรณ์). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

• อนุพัชพิกษา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๐๓.
(พระสารธรรมวินิจฉัย (อัมพร จารุประกร) กับนางสุน สารธรรม
วินิจฉัย พิมพ์ในการปลงศพ นางชวย อักษรมณี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓).
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

• อภังค์ฆณฑกา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๐๕. (พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงเฉลิมเขตมงคล
โปรดให้พิมพ์ในการปลงศพ คุณหญิงจิบ นครกุลเชษฐ เมื่อ พ.ศ.
๒๕๐๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• อากังเขยยสุตร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๐๒. (พิมพ์แจกในการปลงศพ นางฟุ้ง สิทธิสาริกบุตร เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๐๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• อายาจนสุตร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๐๑. (พระประสิทธิ์สุตคุณ วัดราชนัคคา พิมพ์แจกในงานศพ
นายโพ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

สมมตอมรพันธุ์, กรมพระ และ คำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระ กรมพระยา.

เรื่องตั้งพระราชาคณะผู้ใหญ่ในกรุงรัตนโกสินทร์. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๖. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๑.๕,
๓.๑, ๔.๒)

สารานุกรมภาษิต. [พระนคร]: โรงพิมพ์ศรีหิงส์, ๒๔๖๔. (พิมพ์แจกในงาน

ปลงศพเด็กชาย โอด ทองภู). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

หนังสือเทศนาวิชาบุชา ใน รัชสมัยชกาล. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรฒธนากร, ๒๔๖๓. (พิมพ์แจกในการพระราชทานเพลิงศพ
พระนมทัต พึ่งบุญ ณ กรุงเทพ). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑,
๓.๒)

หนังสือวิธีทำบุญ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕.

(สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้า พระบรมราชเทวี โปรดให้พิมพ์พระราชทาน
ในงานศพหม่อมเจ้าคำรง ในพระเจ้านบรมวงศ์เธอชั้น ๒ กรมขุน
วรจักรธรานุภาพ). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

หนังสือโอวาทานุสาสนี. [กรุงเทพฯ]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๗. (พิมพ์แจกใน

งานศพ หม่อมราชวงศ์สอชิง ในหม่อมเจ้าทรงวุฒิภาพ เมื่อ พ.ศ.
๒๔๕๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

อธิบายคำสวดกุศลวิธี. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔.

(สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนลพบุรีราเมศวร์ โปรดให้
พิมพ์ในการพระกุศล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

ภาค ๓๐๐ สังคมศาสตร์

ก.ศ.ร. กุหลาบ นามแฝง . คัมภีร์อุชฌนบัตร. น.ป.ท., ๒๔๖๓.

(สำหรับแจกในการฉาปะนะกิจปลงศพ ก.ศ.ร. กุหลาบ
คณุชฌานนท์). (๑.๑, ๑.๓, ๓.๑, ๔.๓)

กฎหมายเชียรบาล กรุงเทพมหานคร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๒๒. (มหาอำมาตย์ตรี พระยาญาณประกาศ (เลื่อน ศุภศิริวัฒน์ พิมพ์ในงานศพหลวงกรุงศรีบริรักษ์มิตา แล คุณหญิงเลื่อน ญาณประกาศ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

กฎหมายเกากรุงเทพมหานครว่าด้วยลักษณะโจร. [พระนคร]: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย, ๒๕๒๕. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ อำมาตย์โท พระยาอนุรักษศาสตราคม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

กฎหมายลักษณะอาญา. พิมพ์ครั้งที่ ๕. [พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๕๒๔. (๑.๑, ๑.๒, ๓, ๑, ๔.๓)

กฎหมายลักษณะอาญา. พิมพ์ครั้งที่ ๗. [พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๕๒๔. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๔.๓)

กฤษฏีสาขามีอารยะ และ บ่วน อินทวงศ์ (ผู้แปล). สุภาษิตร้อยบทของภรตฤทธิ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๒๖. (ท่านผู้หญิงสุธรรมมนตรี พิมพ์ในงานปลงศพสนองคุณ ท่านเลียบ มารดา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

กฤษฏีสาขามี อารย และ พินิจวรรณการ (แสง สาลิตุล), หลวง (ผู้แปล). สุภาษิตร้อยบท หรือ วยาการศตกะ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๒๔. (อำมาตย์ตรีพระรฐภาคพิจารณ (บุศย์ ศรีธรรานนท์) เปรียญ พิมพ์แจกในงานปลงศพ นายยิ้ม ศรีธรรานนท์ ผู้มิตา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คณะกรรมการจัดการยุทธภิกษาทหารบก. คำอธิบายเรื่องแสดงตำนานการรบของไทย การตีค่ายปึกกาของพม่า เมื่อคราวกองทัพไทยตีเมืองทวาย ในพระพุทธศักราช ๒๓๓๐. [พระนคร]: กรมแผนที่, ๒๕๒๕. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

จดหมายเหตุพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทร มหาจักราช
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
 ๒๕๖๖. (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทอสมุดสำหรับพระนครรวบรวม
 พิมพ์พระราชทานในจารเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑,
 ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

จดหมายเหตุพระสุบินนิมิตร ในรัชกาลที่ ๑ รัชกาลที่ ๒ รัชกาลที่ ๓. [พระนคร]:
 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
 กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์ โปรดให้พิมพ์ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๔).
 (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔ ภาค ๖:
ประกาศปีจอ พ.ศ. ๒๔๐๕ ปีกุน พ.ศ. ๒๔๐๖. ปีชวด พ.ศ. ๒๔๐๗.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๖. (พิมพ์ในงาน
 พระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์
 เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จรรย์ยศคทะ ราชนิกิตของจรรย์กษพรานหมณ. [พระนคร]: โรงพิมพ์ศรีหงส์,
 ๒๕๖๗. (แปลจากภาษาสันสกฤต อำนวยการพิมพ์ หลวงพิพิธภูมิพิจารณ
 พิมพ์ในการปลงศพ คุณหญิงสากรลิจประมวญ แล นางพิพิธภูมิพิจารณ
 เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จินดาภิรมย์ราชสภาบตี (จิตรวิเชียร ณ สงขลา), พระยา. คำอธิบาย
กฎหมายลักษณะพิจารณาคำพยานหลักฐาน. [พระนคร]: โรงพิมพ์
 พิศาลบรรณนิตี, ๒๕๕๕. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๔.๓)

คำอธิบายกฎหมายลักษณะพิจารณาคำพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่
 ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิตี, ๒๕๖๔. (๑.๑, ๑.๒,
 ๓.๑)

คำอธิบายกฎหมายหุ้นส่วนแลบริษัท เล่ม ๑ หุ้นส่วนสามัคคีแล
หุ้นจำกัดสินใช้. [พระนคร]: โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิตี, ๒๕๕๖.
 (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๔.๓)

จินดาภิรมย์ราชสภากิติ (จิตร์วิเชียร ณ สงขลา), พระยา. พระธรรมนุช
ศาลยุติธรรม กับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง (ร.ศ. ๑๒๗)

พ.ศ. ๒๔๕๑ : คัมภีร์คำอธิบาย. [พระนคร]: โรงพิมพ์ศาล
 บรรณานิติ, ๒๔๖๑. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๓.๑)

; เทพวิฑูรา (บุษชวย วนิกกุล), พระยา และ มานวราชเสวี
 (ปลอดทวีเชียร ณ สงขลา), พระยา. คำอธิบายประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
 ๒๔๖๗. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๔.๒, ๔.๓)

และ พระนาถมณฑาทูลสุนทรวาที (ชม ศุขะวณิช). คำอธิบาย
กฎหมายลักษณะล้มละลาย. [พระนคร]: โรงพิมพ์ศาลบรรณานิติ,
 ๒๔๖๕. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๓.๑)

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. โคลงสุภาสิต. ม.ป.ท.,
 ๒๔๖๒. (พิมพ์แจกในงานบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันสวรรคต สมเด็จพระ
 พระปิยมหาราช วันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๒). (๑.๑, ๓.๑)

. ประชุมโคลงสุภาสิตพระราชนิพนธ์ ในรัชกาลที่ ๕. [พระนคร]:
 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๖. (พระนางเจ้าสุภมาลมารศรี
 พระราชเทวี โปรดให้พิมพ์ในการบำเพ็ญกุศล เมื่อสมเด็จพระเจ้า
 พี่นางเธอ เจ้าฟ้าสุทธาทิพยรัตน์ฯ กรมหลวงศรีรัตนโกสินทร พระธิดา
 สิ้นพระชนม์มาตั้งศตมวาร เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๖).
 (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. พระราชนิพนธ์พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๕ ตอนว่าด้วย
พระราชพิธีศรีสัจปานกาล. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๖๓.
 (พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าจุฑารัตนราชกุมารี โปรดให้พิมพ์
 ครั้งแรกในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าจอมมารคามาทรรัชกาลที่ ๕
 เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชนิพนธ์โคลงสุภาษิต

๓ เรื่อง คือ สุภาษิตโสฬสไตรยางค์ สุภาษิตนฤมิตนาถ สุภาษิต
มารดาสอนอนุชรัตน์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๖๓. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอรุณวดี โปรดให้พิมพ์
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

พระราชปรารภในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เรื่องความตายในท่ามกลางอายุ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๕๖๕. (พระนางเจ้าสุมาลมารศรีฯ โปรดให้
พิมพ์ในการทรงบำเพ็ญพระกุศลเมื่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า
สุทธาทิพยรัตนฯ กรมหลวงศรีรัตนโกสินทร์ พระธิดา สิ้นพระชนม์มาถึง
ปฐมสัปดาห์วัน ณ วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕). (๑.๑, ๑.๒,
๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เรื่องพระราชพิธีพืชมงคลแดจรกพระนังคัล. [พระนคร]:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๕. (เจ้าพระยาพลเทพฯ พิมพ์
แจกในการแรกนาขวัญ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕). (๑.๑,
๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

และคนอื่น ๆ. โคลงสุภาษิตเจ้านาย พระราชนิพนธ์ แลพระนิพนธ์
ทรงเมื่อในรัชกาลที่ ๕ [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๖๓. ๑๓๒ หน้า. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายพลโท
พระยาสุรเสนา (กลิ่น แสงชูโต) พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒,
๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เชียงใหม่ เนติบัณฑิต. กฎหมายมรดก. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
พานิชสุภณ, ๒๕๕๖. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

คำทรงราชาภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ตำนานเรือรบไทย
[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๓. (สมเด็จพระเจ้า
น้องยาเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนครสวรรค์วรพินิจ โปรดให้พิมพ์
ประทานในงานศพ นายพลเรือโท พระยาวิจิตรนาวิ (วิลเลียม
มูยกะลิน) และ นายนาวาเอก พระชำนึกถนการ (สมบุญ มูยกะลิน)
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำร้องราชานุญาต, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. นิทานเรื่อง
เลี้ยงเด็ก. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๖.
 (พิมพ์ในงานศพเจ้าจอมมารกัญจุม รัชกาลที่ ๔ ครบสี่ปีมวาร ณ
 วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕)
 . ประชุมนิทานกระตุ้. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
 ๒๕๖๗. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ โปรด
 ให้พิมพ์เป็นเล่มสมุดประทานตอบแทนรศน้ำสงกรานต์ เมื่อ พ.ศ.
 ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ตัวอย่างคำวินิจฉัยในคดีกฎหมายลักษณะวิธีพิจารณาและลักษณะพยาน. ม.ป.ท.,
 ๒๕๖๗. (แจกเป็นที่ระลึกในงานศพ พระยาวิเศษชัยชาญ (ฉุ่ม
 อมศิริคันะ). (๑.๑, ๑.๓, ๓.๑)

ตำนานภาษีกากรบางอย่าง. [พระนคร]: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ๒๕๖๕. (พิมพ์
 ในงานพระราชทานเพลิงศพ อำนวยคดีตรี พระอักษรสมบัติ (เปล่ง
 ธนโกเศศ) กับนางแหม่ อักษรสมบัติ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๕). (๑.๑,
 ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำราชทางยกทัพ สำนวจคราวเตรียมรบพม่า ในรัชกาลที่ ๒. [พระนคร]:
 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

คำราชพระราชพิธีเกา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๖.
 (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์ โปรดให้พิมพ์แจก
 ในวันสงกรานต์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
 ๓.๑)

ทำเนียบข้าราชการกระทรวงวังแลกรมขึ้น. ม.ป.ท., ๒๕๖๓. (๑.๑, ๓.๑)
 รุทธิจิธาณ (ตรี นาคะประทีป), รองอำมาตย์โท หลวง (ชูแปล). นิติศกคณ
สุภาสิตร้อยบทของภรรคฤหรี. พระนคร: โรงพิมพ์ไท, ๒๕๖๖.
 พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ รองหัวหน้า พระยาภูวนัยสนธิ เมื่อ
 พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

นราธิประพันธ์พงศ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ. ประชุมนิทานกระตุ้.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิประพันธ์พงศ์ โปรดให้พิมพ์เป็นหนังสือประทานชำระแก้ผู้ถวายรศน้าสงกรานต์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖).

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประกาศพระราชบัญญัติ และพระราชนัดตต่าง ๆ รัชกาลที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๖๖.

[พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๕๕๗. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

ประกาศพระราชบัญญัติ และพระราชนัดตต่าง ๆ รัชกาลที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๕๘.

[พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๕๖๐. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑, ๕.๓)

ประกาศพระราชบัญญัติ และพระราชนัดตต่าง ๆ รัชกาลที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๖๐.

[พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๕๖๑. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑, ๕.๓)

ประกาศพระราชบัญญัติ และพระราชนัดตต่าง ๆ รัชกาลที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๖๑.

[พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๕๖๒. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑, ๕.๓)

ประกาศพระราชบัญญัติ และพระราชนัดตต่าง ๆ รัชกาลที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๖๒.

[พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, [๒๕๖๓]. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑, ๕.๒)

ประกาศพระราชบัญญัติ และพระราชนัดตต่าง ๆ รัชกาลที่ ๖ พ.ศ. ๑๓๐.

[พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, [๒๕๕๔]. (๑.๑, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๕ ภาค ๒: ประกาศปีชกาล พ.ศ. ๒๓๕๓ - ปีเถาะ

พ.ศ. ๒๓๕๔. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕๕.

(พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสมรรัตนสิริเชษฐ โปรดให้พิมพ์ในงานฉลองพระชนมายุครบ ๗๖ ทศ). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔ ภาค ๕ : ประกาศมีมะแหม พ.ศ. ๒๔๐๒ ปิวอก

พ.ศ. ๒๔๐๓ ปรีระกา พ.ศ. ๒๔๐๔. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๔๖๖. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงจรรยาพลีสิทธิประสงค์ เมื่อ พ.ศ.
๒๔๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

ประชุมปกรณ์ภาคที่ ๓ เรื่องปิตาจอปกรณ์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรฒธนากร, ๒๔๖๗. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศว
วรฤทธิ์ โปรดให้พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิง
ลีลาทงส์พระธิดา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๕, ๔.๓)

ประชุมปกรณ์ภาคที่ ๔ เรื่องเวลาจอปกรณ์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรฒธนากร, ๒๔๖๗. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ
อำมาตย์เอก พระยาวิเศษไชยชาญ พ.ศ. ๒๔๖๗). (๑.๑, ๑.๒,
๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔ ภาคปกรณกะ ส่วนที่ ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์

บำรุงนุกุลกิจ, ๒๔๖๗. (สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้า พระบรมราชเทวี
โปรดให้พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ท้าวทรงกันดาร (เจ้าจอม
มารดา หุ่น รัชกาลที่ ๔) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗). (๑.๑, ๑.๒,
๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประคนธรรมความเก่า. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๐.

(พิมพ์แจกในงานศพ หมื่นปกติพิทักษ์ภูวนารถ (ข้าง) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐).
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕)

ปัญหาพยากรณ์ ของหอพระสมุดวชิรญาณ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ

ธนากร, ๒๔๖๓. (พิมพ์แจกในงานศพ หม่อมราชวงศ์หญิงจำปี
นรินทรกุล ณ กรุงเทพ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

ไปรษณีย์โทรเลข, กรม. ตำนานดวงตราไปรษณีย์ ไปรษณีย์บัตร และ
ไปรษณีย์บรรณ กรุงสยาม ซึ่งได้ออกใช้ตั้งแต่พระพุทธศักราช ๒๔๒๒-
๒๔๕๕. ม.ป.ท., ๒๔๖๐. (๑.๑, ๓.๑, ๓.๔)

ตุงแคว้นประจันต์ (จันทร์ อุกถรนคร), หลวง. เรื่องลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ
ภาคที่ ๑ ลัทธิธรรมนิยมลาว. [พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ,
๒๔๖๑. (แจกในงานศพนายร้อยเอก ชุนเจนกระบวนหัก (หยิน
พลนิเทศ) วันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๑). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

พระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร ร.ศ. ๑๒๔ ประกาศ, กฎเสนาบดี, แลแจ้งความ.
พิมพ์ครั้งที่ ๔. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๕๕ .
(๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

พิจารณาปฤชาமாகย์ (สุหรัย วัชรภักย์), พระยา. คำอธิบายลักษณะที่ดิน
เล่ม ๑. [กรุงเทพฯ]: โรงพิมพ์ศาลบรรณคดี, ๒๔๖๒. (๑.๑,
๑.๒, ๓.๑)

คำอธิบายลักษณะตัวเมีย. [พระนคร]: โรงพิมพ์ศาลบรรณคดี,
๒๔๖๑. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๔.๓)

คำอธิบายลักษณะมรดก. [พระนคร]: โรงพิมพ์ศาลบรรณคดี.
๒๔๖๑. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

พิชิตปรีชากร, กรมหลวง และ ภาสกรวงศ์, เจ้าพระยา. ลัทธิธรรมนิยม
ต่าง ๆ ภาคที่ ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๔๖๒. (พิมพ์แจกในงานศพ นางเจียม พิศาลสุภณด พ.ศ. ๒๔๖๒).
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๓ มีเรื่องทำนาแลทำสวน.
พิมพ์ครั้งที่ ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔.
(แจกในการทอดกฐินวัดหน้าพระธาตุ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๑,
๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พินัยศาสตร์ราชสภามติ, พระ. หัวข้อเรื่องส่งผู้ร้ายข้ามเขตแดน. กรุงเทพฯ:
เคลสิเมล์, ๒๕๕๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๓.๑, ๔.๓)

พิพิธโกลโคสวรัย, มหาอำมาตย์ตรี พระยา. ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๕
ว่าด้วยชาวป่าชาติต่าง ๆ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๔๖๒. (พิมพ์ในงานศพคุณหญิงจันทร์ พิพิธโกลโคสวรัย
พ.ศ. ๒๔๖๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. การสงครามป้อมค่ายประชิด :
ปารุภคณา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕๔.
(๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๓.๒, ๓.๓, ๔.๓)

• ปลุกใจเสือป่า. พิมพ์ครั้งที่ ๒, ม.ป.ท., ๒๕๕๗. (๑.๑,
๓.๑, ๔.๑, ๔.๓)

• เสรีภาพแห่งทะเล พระราชนิพนธ์ในรัชกาลปัจจุบัน. ม.ป.ท.,
๒๔๖๒. (พิมพ์แจกในการทำบุญ ๕๐ วัน ศพคุณพระนมทัต พึ่งบุญ
ณ กรุงเทพฯ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๒). (๑.๑, ๑.๓,
๒.๑)

• หนังสือ "เนื่องด้วยการมหาสงคราม" โดย อิศวาหุ [นามแฝง].
ม.ป.ท., ๒๕๕๗. (๑.๑, ๓.๑)

• หัวข้อกฎหมายนานาประเทศ : แพนดกกีเมือง. ม.ป.ท.,
๒๕๕๗. (๑.๑, ๑.๔, ๓.๑, ๓.๒, ๔.๓)

เรื่องลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๓ หมายถึงสิ่ง แลบาดูชีโคมตรา ในการ
พระราชพิธีวิสาขบูชา ในรัชกาลที่ ๔. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๔๖๓. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสรรพสาครศุภกิจ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓).
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เรื่องลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๔ พระราชพิธีจักรพรรดิราชาธิราชแลพระราช
พิธีอาพาธพินาศครั้งรัชกาลที่ ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๔๖๓. (พิมพ์แจกในงานศพเสวกเอก พระยาสมบัตยาศิบาล
(สาย สายะเสวี) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

เรื่องสมเด็จพระบรมศพ คือ จกหมายเหตุงานพระเมรุ ครึ่งกรุงเก่า กับพระราช
วิจารณ์ของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรฒนากร, ๒๕๕๘. (พิมพ์แจกในงานศพ อำนวยเกียรติคุณ พระยา
 ทวารวดีภิบาล (แจ่ม โรจนวิภาต) จางวางกรุงเก่า เมื่อ พ.ศ.
 ๒๕๕๘). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนากร,
 ๒๕๖๒. (เสวกเอก พระยาศรีราชอักษร พิมพ์แจกในงานศพ นางเล็ก
 กาญจนาคม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๒ ตำราเล่นหนังในงานมหรศพ. [พระนคร]:
 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนากร, ๒๕๖๓. (พิมพ์ในงานพระศพ พระเจ้า
 ราชวรวงศ์เธอ ชั้น ๔ พระองค์เจ้าโตสินี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓).
 (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๘ เรื่องรับราชทูตอังกฤษมาครั้งแรก ในรัชกาลที่ ๔.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนากร, ๒๕๖๓. (จางวางตรี
 พระยาไกรเพชรรัตนสงคราม พิมพ์ในงานปลงศพ คุณหญิงไกรเพชร
 รัตนสงคราม (ชิต โชติกะพุกกณะ) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒,
 ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๐ เรื่องตำรากระบวรเสด็จฯ แลกระบวนแห่
โบราณ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนากร, ๒๕๖๓.
 (พิมพ์ในงานปลงศพ อำนวยเกียรติคุณพระยารวมฤทธิไภโดย (ชุ่ม สุวรรณสุภา
 เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๑ ลักษณะการพระราชพิธี ฝ่ายพระราชวังบวรสถาน
มงคล. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนากร, ๒๕๖๔. (พิมพ์
 ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายพลตรี หม่อมเจ้าศรีไสยเฉลิมศักดิ์
 ในพระเจ้าราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นบริรักษ์นรินทรฤทธิ เมื่อ พ.ศ.
 ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๒ ลักษณะการพระราชพิธีโสกันต์ในรัชกาลที่ ๑.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๔. (แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิงเป้า ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ ชั้น ๑ กรมพระรามอิสเรศ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๓ คำให้การสมณะทูตพม่า ว่าด้วยประเพณีสงฆ์

ในประเทศไทย. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๔. (นายพลตรี พระยารวเรศศักดิ์ราชของครักษ์ พิมพ์ในงานปลงศพสนองคุณกัลยาณมิตรกับชั้นมารดาคุณหญิงวรเรศศักดิ์ราช เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๔ เรื่องพิธีราชาภิเษกสมเด็จพระศรีสวัสดิ์

พระเจ้ากรุงกัมพูชา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕. (จางวางตรี พระยาแพทยพงศา (สุน สุนทรเวช) พิมพ์ในการกุศล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๕ คำราบบรรณนิยมในราชสำนัก.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖. (พิมพ์ในงานทำบุญฉลองอายุ คุณหญิงทรมสงวน อภัยรณฤทธิ์ ครบ ๙๐ ปีบริบูรณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๖ : คำานานภาษ้อากรบางอย่างกับคำอธิบาย

ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงราชานุภาพ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖. (พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ กับหม่อมเจ้าหญิงอัปสรสมาน ทรงพิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิงสรีทจันทร์). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๖ คำานานภาษ้อากรบางอย่าง กับคำอธิบายของ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงราชานุภาพ. [พระนคร]: โรงพิมพ์กรุงเทพฯ เกลิมัด, ๒๕๖. (พิมพ์ในการบำเพ็ญกุศล จำ พระยาประคินันท์ภูมิจิตร (เชียงใหม่ เสาร์ภูมิจิตร) ถึงแก่กรรม ครบปีเสาวนาร ณ วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๓ : เรื่องหมายรับสั่งบางเรื่องในรัชกาลที่ ๑

แลที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๘.

(มหาเสวกโท พระยาเสถียรสุรประเพณี พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ รองหัวหน้า พระยาเบญจางควรวาสน์ (บาก ชาติเสน) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

วชิรवादสุภาสิต กับบทแถมของกรมหลวงประจักษ์ฯ. [พระนคร]: โรงพิมพ์

โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๓. (พิมพ์ในงานพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ครบมัญญาสมวาร วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

วินัยสุนทร, พระยา. ตำนานกณิน. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,

๒๔๖๕. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ มหาเสวกโท เจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ (ชุ่ม อภัยวงศ์) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

. ตำนานกษัตริย์ ภาค ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ

ธนากร, ๒๔๖๓. (พระยาวินัยสุนทร พิมพ์แจกในงานปลงศพมารดา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

ศรีเทพวรรณเชตร, ชุน. คำพิพากษาฎีกา ปี ร.ศ. ๑๓๐ (พ.ศ. ๒๔๕๔)

เล่ม ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๕๘.

(๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๓.๒)

ศรีเสาวภาคย์, พระองค์เจ้า และ จรัสพรปฏิภาณ, กรมหมื่น. ลัทธิธรรมเนียม

ต่าง ๆ ภาคที่ ๔ เรื่องวิชาแพทย์ไทย. [พระนคร]: โรงพิมพ์

โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๒. (พิมพ์แจกในงานศพ นายเชย ชยากร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๔ เรื่องวิชาแพทย์ไทย. พิมพ์

ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔.

(แจกในงานศพขุนนา (เพิ่ม) มณีสุต เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

สมมติอมรพันธุ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ, คำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้า
กรมพระยา และ นริศรานุวัดติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา.

เรื่องตำนานพระโกษร และ ทิพย์บัณฑิต. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔. (พิมพ์ในจารพระศพ
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้านารีรัตนา ครอบงำอยุธยาสมวาร
๓ วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

สภาภาษาสยาม. ตำนานสภาภาษาสยาม เล่ม ๑. พระนคร: โรงพิมพ์
บำรุงนุกุลกิจ, ๒๕๖๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

สี่ราชฤทธิไกร (ทองคำ สินธุโร), พระยา. นิทานเทียบสุภาษิต

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๓. (อำมาตย์โท
พระพิทักษ์โปรตมัยราษฎร์ พิมพ์แจกในงานปลงศพ หลวงวิเศษสมบัติ
(รุ่ง รัชตประกร) ปีกา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒,
๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

หนังสือ court ข้าราชการ : เจ้านาย ๑๑ พระองค์ ทรงช่วยกันแต่ง.

๒ เล่ม. พระนคร: โรงพิมพ์ไท, ๒๕๖๖. (สมเด็จพระเจ้าบรม
วงศ์เธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช
โปรดให้พิมพ์ในจารฉลองพระชันษา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑,
๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

อนันตญาณ, พรหมมณี และ กณามิสสะกะ, พรหมมณี. ราชনীติศาสตร์ แปลโดย

พระมหาแก้วและพระญาณวิจิตร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๕๖๓. (คุณหญิงชั้นธรรมสารเวทย์ พิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพ มหาอำมาตย์ตรี พระยาธรรมสารเวทย์วิเศษ
ภักดี (ทองคำ ธรรมศักดิ์) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒,
๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

อินทปรีชา (เหยียน เลอชวณิช), อำมาตย์โท พระ. คำอธิบายกฎหมาย

ลักษณะอาญา ภาค ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๖๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒, ๕.๒)

อินทภาษ ประกาศรวมอัยการ, ข้อบังคับ แลกเปลี่ยนบท ว่าด้วยหน้าที่อัยการ.

[พระนคร]: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย, ๒๕๖๑. (เจ้าพระยา
อภัยราชามาหาบุศิธรรมธร พิมพ์แจกเป็นที่ระลึก ในการพระราชทาน
เพลิงศพท่านผู้หญิง (เอี่ยม) อภัยราชา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑).
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

หมวด ๕๐๐ ภาษา

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. เรื่องพระราชสาส์น พระบรม
ราชาธิบาย ในรัชกาลที่ ๔. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๖๓.
(พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์ โปรดให้พิมพ์
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕)

ประชากรจิตรจักร (แซม นุนาค), พระยา. ว่าด้วยภาษาค่าง ๆ ในสยาม
ประเทศ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๒.
(นางเพิ่ม พิบูลย์พัฒนากร พิมพ์แจกในงานศพ พระพิบูลย์พัฒนากร
(บุญย ทัศนเศรษฐี) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

ยอช เซเคส์ (ผู้แปล). ประชุมจารึกสยาม ภาคที่ ๑ จารึกกรุงสุโขทัย พิมพ์
ทั้งภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศส. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๕๖๓. (มหาเสวกโท พระยาราชนกุล (อวบ
เปาโรหิตย์) พิมพ์ในงานทำบุญฉลองอายุครบ ๔ รอบ พ.ศ. ๒๕๖๓).
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๔)

หนังสืออัลสัมซัย การศึกษา ตอนกลาง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัลสัมซัย,
๒๕๖๓. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๔.๓)

หมวด ๕๐๐ วิทยาศาสตร์

เทศาภิตรพิจารณา, หลวง. ว่าด้วยแม่น้ำที่มีในประเทศสยาม. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๗. (มหาเสวกโท พระยา
มหาอำมาตยาธิบดี พิมพ์ในการปลงศพ นางสาวโสภา วิริยศิริ
ธิดา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

หมวด ๖๐๐ วิทยาศาสตร์ประยุกต์

จรรยาภักดิ์ กฤดากร, ม.จ. เรื่องปลุกยางพารา. [พระนคร]: โรงพิมพ์
บำรุงนุกตกิจ, [๒๔๕๔]. (กระทรวงเกษตรราธิการพิมพ์ขึ้นในการ
แสดงกลสิกรรมแด่พานิชการ รัตนโกสินทรศก ๑๓๐). (๑.๑, ๑.๒,
๑.๓, ๓.๑, ๔.๓)

คำรกราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. กายคฤหะหรือ
เรือนกาย. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๖.
(พิมพ์ในการศพเจ้าจอมมารคำจุ่ม รัชกาลที่ ๔ ครมบัญชีสมวาร
๗ วันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

คำราชซึ่งครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. ๒๑๕๕-๒๒๓๑.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕. (พระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมหลวงอดิศรอุดมเดช โปรดให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ.
๒๔๖๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

คำราชปลุกไม้ยล กับคำราชปลุกเข้าของโบราณ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๔๖๗. (มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาพลเทพ
เสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการ พิมพ์เป็นมิมครพดี ในการพระราชพิธี
จรกพระนังคัล พ.ศ. ๒๔๖๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำราม้า ของเก่า ว่าด้วยลักษณะม้า วิธีขี่ม้า แลคำรายาม้า. [พระนคร]:

โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๕. (พระยาคหาคารบคี่ สี่หาราชบาลเมือง
(เทียบ อิศวรวิษ) พิมพ์แจกในงานปลงศพ หลี อิศวรวิษ ภรรยา
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

คำราม้า ของเก่า ว่าด้วยลักษณะม้า วิถีขี่ม้า แลคำร่ายม้า. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

[พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๖๕. (พระเจ้าองค์ยาเธอ กรมขุนสิงหวิกรมเกรียงไกร พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ นายพันตรี หลวงอาจสรศิลา (ปลื้ม จารุบุญ) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำราราชเสวกครั้งกรุงเก่า. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๙. (พระเจ้าองค์ยาเธอ กรมหมื่นไชนาทนเรนทร โปรดให้พิมพ์เป็นครั้งแรกในงานศพ พระยานาวาพลานุโยค (ม.ล.ชม สนิทวงศ์ ณ กรุงเทพ พ.ศ. ๒๔๕๘). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. คำร่าปิ่นใหญ่. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๖. (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช โปรดให้พิมพ์สำหรับประทานตอบแทนผู้ซึ่งถวายรถม้าสงกรานต์ ใน พ.ศ. ๒๔๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

วงษาราชสนธิ, กรมหลวง. คำร่าสรพคุณยา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๒. (อำนวยการเอก พระยาอรรณภวิวิจจก พิมพ์แจกในงานศพ คุณหญิง (ทรัพย์) อรรณภวิวิจจก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ศักดิ์ภาพลรักษ์ (ชื่น พุทธิแพทย) พันโท พระ. ความเจริญของการแพทย์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๓. (พิมพ์แจกในงานศพ นายพลโท พระยาพลโยธินรามินทร์ภักดี (นพ พลโยธิน) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑, ๓.๒, ๔.๓)

สมบูรณศักดิ์, ม.จ. คำแนะนำในการบริหารทารก และพยาบาลเด็กที่เจ็บป่วย. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕. (จอมพลสมเด็จพระเจ้าองค์ยาเธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต โปรดให้พิมพ์ในงานบำเพ็ญพระกุศลเมื่อพระศพ พระองค์เจ้าปรีชชาติสุขุมพันธุ์ พระโอรสครบร้อยวัน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

กว้างราชอาณาจักร, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ตำนานโต๊ะเครื่องบูชา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔. (พิมพ์ในวารพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศวรวรฤทธิ์ ครอบลับคมวาร เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ตำนานเรื่องเครื่องโต๊ะแลด้วยบัน. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๖๐. (พิมพ์แจกในงานพระศพ พระวรวงษ์เธอ พระองค์เจ้าปรีดา). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

ตำนานวังหน้า. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔. (พิมพ์ในวารพระราชนานเพลิงศพ อำนวยเอก หม่อมเจ้าโกสิต ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ ชั้น ๔ พระองค์เจ้าภาณุมาศ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำร่าพอนรำ ฉบับเรียบเรียงในหอสมุดวชิรญาณสำหรับพระนคร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๖. (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์ในวารพระราชนานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก กรมขุนเพ็ชรบูรณ์อินทราชัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำร่าสร้างพระพุทธรูป. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๓. (รองอำนวยการโท ขุนสิทธิคดี (ปลัด คหวนิช) พิมพ์แจกในการปลงศพสนองคุณหลวงเป็รื่องคศิริราษฎร์ (หญิง คหวนิช) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมบทรำโคม. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๓. (สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวุธ กรมหลวงนครราชสีมา โปรดให้พิมพ์ครั้งแรกในงานปลงศพ หม่อมเจ้าหญิงประทุมแมน ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๒ กรมขุนวรวจักรธรรมาภาพ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

ศรีภริยา, พระ. จดหมายเหตุเรื่อง ปกีสงขรย์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ครั้งรัชกาลที่ ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕.
 (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยา
 ภาณุพันธุวงศ์วรเดช โปรดให้พิมพ์ประทานคอบแทนผู้ถวายนำสงกรานต์
 ใน พ.ศ. ๒๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

หมวด ๔๐๐ วรรณคดี

กลอนจารึกแต่งประทับที่บางปิ่น เมืองานรัชฎาภิเศกในรัชกาลที่ ๕. [พระนคร]:
 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๔. (พระเจ้าวรวงศ์เธอ
 พระองค์เจ้าลักษมีลาวัณ ทรงพิมพ์เป็นของข้าราชการในงานฉลอง
 พระสุพรรณบัฏ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
 ๓.๑)

กลอนเพลงยาวชมพระยาศรีเพ็ญ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
 ๒๕๒. (พิมพ์ในงานปลงศพ นายจัน ศรีเพ็ญ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒).
 (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

กาพย์วนประเวศน์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๕๕.
 (นายศรีศุกร บุณศิริ พิมพ์แจกในงานปลงศพ ท่านหญิง บุณศิริ
 แล หลวงอินทรมนตรีศรีจันทรมาร (เขจร บุณศิริ) เมื่อ พ.ศ.
 ๒๔๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕)

คำกลอนสรรเสริญพระบารมี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ภาคที่ ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๗.
 (มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในการ
 นำเพื่อพระราชกุศล เมื่อสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ามาลินี
 นภการา สิ้นพระชนม์มาถึงสัปดาห์ ๗ วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ.
 ๒๕๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

คำกลอนสรรเสริญพระบารมี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ภาคที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๓.

(มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในการ
บำเพ็ญพระราชกุศล เมื่อสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้า
กรมขุนศรีสัชนาลัยสุรกัญญา สิ้นพระชนม์มาถึงปีชญาสมวาร ณ วันที่
๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑,

๓.๒)

คำกลอนสรรเสริญพระบารมี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ภาคที่ ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔.

(มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในการ
บำเพ็ญพระราชกุศล เมื่อสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้า
กรมขุนศรีสัชนาลัยสุรกัญญา สิ้นพระชนม์มาถึงศกมาศ ณ วันที่ ๕
เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

คำแปลไบยาค โอมาร์ คัยยาม แสดงอุทานโลกิยะที่ระทมมอย่างใหม่.

ม.ป.ท., ๒๔๕๙. (๑.๑, ๓.๑)

โคลงกระทู้ชิริยาณ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕.

(พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าจอมช่วง รัชการที่ ๕ เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๖๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

โคลงพิพิธพากย์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๕๓.

(พระราชหัตถ์วินิจฉัย พิมพ์แจกในงานศพ ว่าที่นายพันโท หลวงไกรกรีธา
(บรรยง บุรณศิริ) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๕)

โคลงเลี้ยงโต๊ะปีใหม่. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔.

(สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้า พระบรมราชเทวี โปรดให้พิมพ์ เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

โคลงอุภัยพากย์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๗.

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. บทเบิกโรงละครหลวง. พระนคร:
โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๓. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสมรรัตน
ศิริเชษฐ์ โปรดให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕,
๓.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. นิทราชาคริข. พิมพ์ครั้งที่สาม.
[พระนคร]: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ๒๕๕๕. (๑.๑, ๑.๒, ๒.๒, ๓.๑)

บทเจรจาละครอิเหนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๖๔.
(พระนางเจ้าสุทิดามารศรี พระราชเทวี โปรดให้พิมพ์ในงานฉลอง
พระชันษาชาวยศ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕)

บทละครเรื่องเงาะป่า. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๕๖.
(ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ ร.ศ. ๑๒๔ พ.ศ. ๒๔๔๔ พระราชทาน
กรมสิทธิเทษมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าวิภาวดี). (๑.๑,
๑.๒, ๓.๑)

บทละครเรื่องเงาะป่า ฉบับมีรูปภาพ. [พระนคร]: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๖. (พิมพ์ในฉลองพระชันษาพระอรรค
ชายาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมขุนสุทธาสินีนาฏ เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

พระบรมราชาบาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
คัดจากพระราชดำรัสในที่สมาคมต่าง ๆ. [พระนคร]: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๖. (พิมพ์ในงานพระศพสมเด็จพระเจ้า
น้องยาเธอ เจ้าฟ้า กรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย ครบสัปดาห์ ณ
วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

พระราชนิพนธ์เรื่องไถลบ้าน ฉบับมีรูปภาพ. ๒ เล่ม.
[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๖. (พิมพ์ในงาน
ฉลองพระชันษา พระอรรคชายาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์
กรมขุนสุทธาสินีนาฏ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๔.๑)

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ลิลิต นันทราชา รัชกับตำนาน
แลบทร้องสรร. พระนคร: โรงพิมพ์ไท, ๒๔๕.

(สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้า พระบรมราชเทวี โปรดฯ ให้พิมพ์ในงาน
เฉลิมพระชันษาครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕). (๑.๑,
๑.๒, ๑.๓, ๒.๒, ๓.๑, ๓.๒, ๔.๑)

. (สำเนา) พระราชดำรัสที่ ๕๒ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช ทรงตอบประชาชนชาวสยามที่พลับพลา
พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ วันที่ ๑ มกราคม ร.ศ. ๑๑๖ (๒๔๔๐).

ม.ป.ท., ๒๔๕๕. (เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) พิมพ์แจกแก่
ทวยราษฎร์ในวันถวายบังคมพระบรมรูปสมเด็จพระปิยมหาราช เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๕๕). (๑.๑, ๑.๓, ๓.๑)

ขุนมนต์ทัศนกิจสังเวท. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๓. (พิมพ์แจกใน
งานศพ พระยาตรีธรรมศุกรราช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓). (๑.๑,
๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เชกส์เปียร์, วิลเลียม. เรื่องความใจทวน (แปลโดย) พระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. ม.ป.ท., ๒๔๕๕. (พิมพ์ครบรอบอายุ
๖๐ ปี ของ เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕).
(๑.๑, ๑.๓, ๑.๔, ๓.๑, ๓.๒, ๔.๑, ๔.๓)

. เวนิสวานิช แปลและเรียบเรียงโดย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ
เกล้าเจ้าอยู่หัว. ม.ป.ท., ๒๔๕๕. (๑.๑, ๓.๑, ๓.๒)

คำทรงราชานุกาพ. สมเด็จพระเจ้า กรมพระยา (ผู้เรียบเรียง). ประชุมบทว่าโตม.
[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๓๐. (สมเด็จพระ
พระเจ้าน้อยยาเธอ เจ้าฟ้าอภัยวงศ์เกษราธิราช กรมหลวงนครราชสีมา
โปรดฯ ให้พิมพ์ครั้งแรก ในงานปลงศพ หม่อมเจ้าหญิงประทุมแมน).
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

คำทรงราชานุญาต, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ตำนานเรื่อง
ลครวิเนนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๔. (งานฉลอง
พระชนมชีพิก พระนางเจ้าสุมาลมารศรี พระราชเทวี เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. ตำนานเสภา: ทรงพระราชนิพนธ์ใหม่สำหรับหนังสือบทเสภา
เรื่องขุนช้างขุนแผน ฉบับพระสมุทวชิรดา. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

[พระนคร]: โรงพิมพ์ไท, ๒๕๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

. ตำนานเสภา สำหรับหนังสือบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน.

พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไท, ๒๕๔. (๑.๑, ๑.๒,
๑.๕, ๓.๑)

ธรรมธิเบศร์, เจ้าฟ้า. ประชุมกาพย์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๔. (พิมพ์ในการพระราชทาน
เพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิงประมวณทรัพย์ ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหมื่นมหิศรราชหฤทัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔). (๑.๑, ๑.๒,
๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ธรรมวิชาอาจารย์, พระครู. แหล่งเครื่องเล่นกัณฑ์มหาธา. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๓. (พิมพ์ในการพระราชทาน
เพลิงศพ พระครูธรรมวิชาจารย์ (สอน) วัดมหาธาตุ เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

นรินทร์ธิเบศร์ (อิน), นาย. โคลงนิราสนรินทร์. [พระนคร]: โรงพิมพ์

พิพรรฒธนากร, ๒๕๓. (แจกในการถว้พระราชทาน มหาเสวกตรี
พระยาอาหารธุระศิลป์ ณ วัดเทวราชกุญชร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓).

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

นริศรานูวัตวงศ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา. ประชุม
บทละครอนกัณฑ์บรพ ฉบับหลวง. พระนคร: โรงพิมพ์ไท, ๒๕๓.

(ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานช่วยเจ้าคุณ
พระประยูรวงศ์ ในการฉลองอายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ เมื่อ พ.ศ.
๒๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

นายจิต บุรทัต. สามัคคีเภทคำฉันท์. [พระนคร]: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์
ไทย, ๒๕๕๔. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๓.๒)

นายหรม [นามแฝง]. ลิลิตกัมพูชทาย. [พระนคร]: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์
ไทย, ๒๕๕๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๓.๑)

บทกลอนกล่อมเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๖๔.
(พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิง (โต) กับ
หม่อมเจ้าชาย (พอ) ในพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสิงหวิกรม
เกรียงไกร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

บทละครชุดเบิกเตล็ด ในเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๑ ที่ ๒
ที่ ๔ ที่ ๕ และพระราชนิพนธ์กรมพระราชวังบวรศักดิพลเสพ กับ
นายช้อยรายชื่อพระยายืนชิงช้า. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรร
ธนากร, ๒๕๕๔. (พระยาราชนกุลพิมพ์แจกเป็นของขวัญเมื่อ
ยืนชิงช้า พ.ศ. ๒๕๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

บทเสภาขับระหว่างชุดแห่งระบำสามัคคีเสวก. ม.ป.ท., ๒๕๖๔. (งานรับ
พระสุพรรณบัฏของพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าดิถีมีลาวัลย์ ณ
วังปารุสกวัน วันพุธที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๓,
๓.๑)

บรรณาศักดิพลเสพย์, สมเด็จพระบวรราชเจ้า กรมพระราชวัง. บทละคร
เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนนางวันทองหึงสกับกับนางลาวทอง จนขุนแผน
กลับบ้านคอน ๑ แล ขุนแผนคราวถึงนางลาวทอง แลกลับคิดถึง
นางวันทองจนถึงลักพานางวันทองไปอยู่ป่าอีกคอน ๑. [พระนคร]:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรธนากร, ๒๕๖๓. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๑.๕,
๓.๑)

บรรณาสूरสิงหนาท, กรมพระราชวัง และคนอื่น ๆ. พระบวรราชนิพนธ์.
[พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๖๓. (พิมพ์ในงานพระราชทาน
เพลิงพระศพ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรินทร์ เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

บุญโศภิตคำฉันท์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๖.

(พระนางเจ้าสุธามาลามารศรี พระราชเทวี โปรดให้พิมพ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

ปริมาณชีวิตจิโนรส, สมเด็จพระพรหม. โคลงกั้นเรื่องปักษีสังขรณ์วัฑพระเชตุพน.

[พระนคร]: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย, ๒๔๕๕. (ประวาศ์ แด ลิม พิมพ์แจกในงานปลงศพ หลวงบูรการกำจัก พ.ศ. ๒๔๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ฉันทกถุณาสนน่อง. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๒. (พิมพ์แจกในงานศพ อำมาตย์เอก พระยาไชย นุกานา (ฉาย อัมพเสวต) พ.ศ. ๒๔๖๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำราชนิพนธ์รณพดติ. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๔ (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๔.๓)

ประชุมกาพย์เห่เรือ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๓. (เจมีนอมรกรรมารักษ์ ทองเจือ กับนางอมรกรรมารักษ์ พิมพ์แจกในการกุศลปลงศพ นางเพิ่ม อินทรโกษา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมโคลงจารึกวัฑพระเชตุพน ฉบัหพระสมุควชิรญาณ. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๒. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมตัวอย่างพระราชนิพนธ์มหคลอน รวบรวมในหอพระสมุควชิรญาณ.

พระนคร: โรงพิมพ์ของสภาม่างวิทยาศาสตร์ในทหารบก, ๒๔๖๔.

(นายพันตรี หลวงวิทยชิกรณศักดิ์ พิมพ์ในงานปลงศพ นายแถม เวมลัน และ นางสาวยิ้ม เวมลัน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔).

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมบทสักรวเลณถวายในรัชกาลที่ ๕. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๖๑.

(พิมพ์แจกในงานทำบุญแปดปี เจ้าจอมจีน ในรัชกาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ.

๒๔๖๑). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พระเทพโมลี (กลั่น) และ พระยาครังษา. โคลงกระทู้ของเก่า. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖. (มหาอำมาตย์ตรี พระยา
จรรยาอุศกฤกษ์ พิมพ์เป็นมิตร์ผลในงานฉลองอายุครบ ๖๐ เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พระมหาราชครู. เสื่อโคกค่านันท์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,

๒๕๕. (พระนางเจ้าสุชมารศรี พระราชเทวี โปรดให้พิมพ์
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

พระราชสมบัติ (ถาวร เวท รัตนกุล). กลอนนิราศเกาะแก้วกาลกัศตา.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๓. (มหาอำมาตย์ตรี
พระยารัตนกุลอดุลยภักดี (จำรัส รัตนกุล) พิมพ์ครั้งแรกในงานปลงศพ
สนองคุณมารดา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔,
๑.๕, ๓.๑)

พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระ. กลอนเพลงยาวนิราศ เรื่องรบพม่า

ที่ท่าคินแกง. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๔.

(พิมพ์ในงานฉลองสุพรรณภูมิท่านเจ้าพระยารามราชนา วันที่ ๑๐
ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๒.๒, ๓.๑)

พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. บทละครเรื่องอิเหนา ฉบับหอพระสมุด

วชิรธานี. ๒ เล่ม. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๔.

(พระนางเจ้าสุชมารศรีพระราชเทวี โปรดให้พิมพ์ในงานฉลอง
พระชันษาชายิก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนความเก่าตอนขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้าง.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๔. (พระโสภณ
อักษรกิจ (เล็ก สมิตะสิริ) พิมพ์ช่วยในการยืมชิงช้า จางวางโท
พระยาบำเรอบริรักษ์ (สาย ณ มหาไชย) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔).
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พระราชนิพนธ์ บทละครเรื่องไกรทอง. ม.ป.ท., ๒๕๕๖.

(๑.๑, ๓.๑)

พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชนิพนธ์ บทธะคอน เรื่อง
อิเหนา. ๒ เล่ม. พระนคร: โรงพิมพ์ไท, ๒๕๔. (๑.๑,
๑.๒, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

เพลงยาวกลบทและกลอักษร แต่งจากที่วัดพระเชตุพน ในรัชกาลที่ ๓. พระนคร:
โรงพิมพ์ไท, ๒๕๕. (สมเด็จพระนาคูจนาเจ้า พระบรมราชเทวี
โปรดฯ ให้พิมพ์ในงานเฉลิมพระชันษา ครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ เมื่อ พ.ศ.
๒๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๒)

เพาะวิทยาเรื่อง อำนาจแห่งความรัก เล่ม ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์จีนใน
สยามวารศัพท์, ๒๕๕๔. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

ภาสกรวงศ์, เจ้าพระยา. คำกลอนของเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค).
[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕. (พิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพ เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕).
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๑)

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. คำอธิบายและอภิธานสำหรับ
ประกอบเรื่อง นารายณ์สิบปาง. ม.ป.ท., ๒๕๖๖. (๑.๑,
๓.๑, ๓.๒)

โคลงแฉ่งระเบียบพระยาแบบหลวงเรื่อง ศุภลักษณ์วาท.
ม.ป.ท., ๒๕๕. (งานพระราชทานเลี้ยงเนื่องในงานพระราชพิธี
เฉลิมพระเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕).
(๑.๑, ๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

โคลงนิราศประลองยุทธ. ม.ป.ท., ๒๕๖๖. (พระบาทสมเด็จพระ
พระรามาธิบดีศรีสินทร มหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง
พระราชนิพนธ์พระราชทานแก่ สมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี
พระบรมราชินี). (๑.๑, ๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

ท้าวแสนปม. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔.
(๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๓.๒)

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ธรมมาธรรมะ สงคราม.

[พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๓. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑, ๓.๒, ๓.๓)

• นิราศมะเหลเถไถ : แดงเรื่องเสด็จพระราชดำเนินทางชลมารค ใน มณฑลอยุธยาและนครสวรรค์. ม.ป.ท., ๒๕๖๕.
(๑.๑, ๓.๑, ๓.๒)

• บทละครเบ็ดเรื่องก๊กกำรบرف. ม.ป.ท., ๒๕๖๔.

(พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้พิมพ์แจกในงานฉลองสุพรรณมัญ
ของ จางวางเอกแสนายพลโท เจ้าพระยารามราฆพ ณ วันที่ ๑๐
ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๓, ๑.๔, ๓.๑, ๓.๒)

• บทละครเรื่องก๊กกำรบرف ชื่อรวมเกียรติ ชุคส์คากาย (โคย)
พระชรรค์เพชร [นามแฝง]. ม.ป.ท., [๒๕๕๔]. (๑.๑, ๓.๑)

• ประชุมนิทานพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๖. พระนคร: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔. (พระโสภณอักษรกิจ (เล็ก
สมิตะสิริ) พิมพ์ชุดเกล้าฯ ถวายฉลองพระ เกษพระคุณ ในงาน
พระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ครบนิพนธ์สมวาร ณ วันที่ ๑๔ มกราคม
๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑, ๔.๑)

• พระนลคำหลวง. ๒ เล่ม. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย,
๒๕๕๕. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๑.๕, ๒.๒, ๓.๑, ๓.๒)

• พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๖ พระราชทาน
แก่ทหารในกองทัพบกสยาม. ม.ป.ท., ๒๕๖๓. (หม่อมเจ้าหญิง
ชวลิตโอภาสได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้พิมพ์มาเพื่อ
กุศลสนองพระ เกษพระคุณสมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้าจักรพงษ์
ภูวนารถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑,
๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. มัทนะพาธา หรือตำนานแห่ง
คอกกฤษดาบ. ม.ป.ท., ๒๕๖๓. (๑.๑, ๑.๓, ๑.๔, ๒.๒,
๓.๑, ๓.๒, ๓.๓)

• รามเกียรติ์ : บทร้องและบทพากย์. ม.ป.ท., ๒๕๖๔.
(พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้
พิมพ์แจกในงานฉลองสุพรรณบัฏของ จางวางเอกแลนายพลโท
เจ้าพระยารามราชนพ ณ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๔). ๑.๑,
๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

• ลครพุกเรื่องหาโล่ห์ โดย ศรีอยุธยา [นามแฝง]. พิมพ์
ครั้งที่ ๒. ม.ป.ท., ๒๕๕๘. (๑.๑, ๓.๑, ๓.๒)

• ลิลิตนารายณ์สิบปาง. ม.ป.ท., ๒๕๖๖. (งานวันครบรอบ
อายุ ๒๑ พรรษา ของสมเด็จพระนางเจ้า อินทรรักษ์กิติศจี พระบรม
ราชินี ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๓, ๓.๑,
๓.๓)

• เสียดีพอย่าเสียดีย์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, [๒๕๕๘]. (พระบรมราชาโชวาท พระราชทานแก่นักเรียน
ผู้กำกับลูกเสือ ณ ที่หักคณะเสือป่า สวนกุหลาบ วันเสาร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน
๒๕๕๘). (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

• เสือเถ่า : ลครพุก ๔ องก์ โดย ศรีอยุธยา [นามแฝง].
ม.ป.ท., ๒๕๖๕. (๑.๑, ๓.๑, ๓.๒)

• อาเศียรวาท. ม.ป.ท., ๒๕๖๔. (สมเด็จพระรามาธิบดี
ศรีสินทร มหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าลักษมีลาวัณ ในงานรับพระสุพรรณบัฏ
วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

มหาชาติ. มหาชาติคำหลวง. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๖๐. (๑.๑,
๑.๒, ๑.๓, ๑.๔)

ราชสมบัติ (การเวก รัตนกุล), พระ. กลอนนิราศเกาะแก้วกาลกัศดา.

พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๓. (แจกในการปลงศพ นางเปลี่ยน โอสถานนท์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เรื่องนิพานวังน่า. ม.ป.ท., ๒๕๖๑. (นายเล็ก สมิตะสิริ มหาคเล็ก พิมพ์ช่วยกรฐิณพระราชทาน มหาอำมาตย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงราชานุภาพ ณ วัดอมรินทราราม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑). (๑.๑, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลิลิตยวนพ่าย ฉบับมีคำแปล. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๕. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์ โปรดให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

ลิลิตสุคติภินิหาร. พระนคร: โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิตี, ๒๕๖๖. (พิมพ์ในงาน ละครศพ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าปรีชชาติสุขุมพันธุ์ ใน สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้ากรมหลวงนครสวรรค์พิณิต เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

วงษาราชสมิถ, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ. โคลงจินตคามณี. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๕๙. (พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นไชยนาท นเรนทร โปรดให้พิมพ์เป็นครั้งแรกแบบ ของแจกในงานศพ พระยานาวาพลาญโยค (ม.ร.ว.ชม สนิทวงษ์ ณ กรุงเทพฯ) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๙). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

วรรณคดีคำฉันท์ แต่งในรัชกาลที่ ๕. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕๙. (หลวงอารีกรุณพรุค พิมพ์แจกในงานปลงศพ หม่อมราชวงศ์ชม อิศรางกูร ณ กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๙). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ศรีปราชญ์. อนิรุทธคำฉันท์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๗. (คุณหญิงโบราณราชธานีพิมพ์ พิมพ์ในการปลงศพสนองคุณ ปิตา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ศรีมโหสถ, หลวง. โคลงเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนารายณ์มหาราช.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๔. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุประดิษ โปรคให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

โคลงเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนารายณ์มหาราช. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๔. (มหาเสวกโท พระยาโบราณราชธานินทร์ (พร เคษะคุปต์) พิมพ์ในการกุศลเนื่องในโอกาสชิตมงคลที่ไ้รับราชการมาครบ ๓ รอบนักษัตร พ.ศ. ๒๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ศรีทรชรวรรษ, พระเจ้า. ปริยทรรศึกษา : นาฎิภาสันสกถค. แปลโดย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๒.๒, ๓.๑, ๓.๒)

ศิลป์ เทชะแพทย์. ลิลิตศฤงิณีนิหาร. [พระนคร]: โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิตี,

๒๕๖. (พิมพ์ในงานพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าปริยชาติสุหมพันธุ์ ในสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต พ.ศ. ๒๕๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

สถิตย์ธำรงสวัสดิ์, พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่น. ประชุมเพลงยาว

ภาคที่ ๔. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๓. (แจกในการกรฐินพระราชทาน จางวางโท พระยาอนิรุทธเทวา ณ วัดเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนนทบุรี วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

สวนมหาดเล็ก, นาย. โคลงยอพระเกียรติพระเจ้ากรุงธนบุรี. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕. (พิมพ์ในการปลงศพ หม่อมแ่ม สุประกษิษฐ ณ กรุงเทพ ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิษณุสารณิภาชกร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

สุนทรภู่. ประชุมสุภาพนิพนธ์สุนทรภู่. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕๔. (พระยาภิรมย์ภักดี (บุตรเอก เศรษฐบุตร) พิมพ์เป็นมิตรผลในการเปิดโรงเรียนเศรษฐบุตรบำรุง ที่วัดจันทาราม ณ วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมนิราศสุนทรภู่ เล่ม ๔ นิราศวัดเจ้าฟ้า ฉบับมีในหอพระสมุดวชิรญาณ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕๕. (แจกในการกรณิพระราชทาน จางวางโท พระยาอนิรุทธเทวา ณ วัดปรมัยยิกาวาส จังหวัดนนทบุรี วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕)

สุวรรณ, คุณ. บทละครคุณสุวรรณเรื่องพระมะเหลเถไถ กับอุรุทร้อยเรื่อง. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕๔. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมเพลงยาว ภาคที่ ๓ ว่าด้วยพระอาการประจวร กรมหมื่นอัปสรสุภาเทพ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕๓. (พิมพ์แจกในการกรณิพระราชทาน มหาอำมาตย์โท พระยาราชนกุล ณ วัดพนัญเชิง พ.ศ. ๒๕๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เสภา เรื่องขุนช้างขุนแผน ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ เล่ม ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๕๑. (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการฯ โปรดให้พิมพ์ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๒, ๕.๓)

เสภา เรื่องศรีธนไชยเชียงใหม่ แดงคามนิทานในมณฑลอุตร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕๓. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ มหาอำมาตย์ตรี พระวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิวัฒนา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เสภาเรื่องอาบุญะชั้น แต่งโดยกระแสบ้าง เมื่อในรัชกาลที่ ๕. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๒. (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต พิมพ์แจกในงานศพ หม่อมราชวงศ์หญิงแปลก พึ่งบุญ ณ กรุงเทพ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

หนังสืออุทิศวิไชย คำลิลิต. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๓. (หม่อมเจ้าปิยภักดิ์พิมพ์อุทิศส่วนกุศลถวายพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิศุณนารถนิกาย ในการทำบุญสมโภชพระอัฐิ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

หนังสืออุตราวุธวิواهر คำโคลงเรื่องพระสุวรรณสามชาฎก. [พระนคร]:

โรงพิมพ์กึ่งทันฑู, ๒๕๖. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๓.๑, ๔.๒)

หลวงจักรปาณี (ฤกษ์) เปரியุ. นิราสพระปฐม. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๓. (แจกในการพระกรุณพระราชทาน พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นราชศักดิ์โสภณ ณ วัดปริณายก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕)

โอวาทกระสัตรี. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๐. (พิมพ์แจกในงานศพ เพ็ง มลพันธ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕)

หมวด ๕๐๐ ประวัติศาสตร์

คำให้การขุนหลวงหาวัด ฉบับหลวง. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕. (นายพลตรี พระยาเทพาธิบดี พิมพ์แจกในงานปลงศพ นายพันตรี หลวงพิทักษ์นฤเบศร์ (จร อนุภาค)). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำให้การชาวกรุงเก่า. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๕. (พระยาเจริญราชชน (มัน เลาทเสษฐี พิมพ์แจกในงานศพ อิม บูมารคา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

คำให้การชาวกรุงเก่า. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
 ชนากร, ๒๕๔. (นายพันเอก พระยาเสน็ณรงคฤทธิ พิมพ์ในงาน
 พระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงเสน็ณรงคฤทธิ (ทองน้อย สนิทวงศ์
 ณ กรุงเทพฯ). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๑)

โคลงภาพพระราชพงศาวดาร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร,
 ๒๕๕. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระคำรจเอก พระยา
 อนุชิตชาญไชย (สาย สิงหเสนี) กับศพคุณหญิงเชย อนุชิตชาญไชย
 เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๓)

จดหมายเหตุระยะทางเสด็จประพาสในรัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสหัวเมือง
ในแหลมมลายู รัตนโกสินทรศก ๑๑๙, ๑๑๘, ๑๑๘ รวม ๓ คราว.
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๖. (ขุนโสภณ
 อักษรกิจ พิมพ์ทุกเล่ม ถวายในการพระราชกุศลทักษิณานุปทาน
 งานพระบรมศพ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรม
 ราชชนนีพันปีหลวง คราว ๙ สักมวาร ๗ พระที่นั่งกุศลิตมหาปราสาท
 พ.ศ. ๒๕๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จดหมายเหตุระยะทางเสด็จประพาสในรัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสหัวเมืองใน
แหลมมลายู รัตนโกสินทรศก ๑๑๙-๑๑๘-๑๑๘ รวม ๓ คราว.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๘. (พระยา
 สวัสดิ์ศรีศรีสมันตราษฎร์นายก พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ
 รองอำมาตย์เอก หลวงวิเศษวังษา "เอียง สุวรรณปัทม" เมื่อ
 พ.ศ. ๒๕๘). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จดหมายเหตุเรื่องเขมรเขมรสบรุก เข้ามาขอหัวสัดภายในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีจอ
พ.ศ. ๒๓๘๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๖.
 (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวง
 ขุนพรเชษฐภคินศักดิ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑)

จดหมายเหตุเรื่องทรงตั้งพระบรมวงษานุวงศ์ กรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาล

ที่ ๑ จนตลอดรัชกาลที่ ๕. [พระนคร]: โรงพิมพ์กรุงเทพฯ
เคลลิเมต์, ๒๔๕๘. (พิมพ์แจกในงานพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
ชั้น ๒ พระองค์เจ้าแมนเขียน). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

จดหมายเหตุเรื่องทัพเชียงกง. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๘.

(พระเจ้าอนงยาเธอ กรมหมื่นไชยนาทเรนทร โปรดให้พิมพ์
เป็นครั้งแรกเป็นของแจกในงานศพ นายพลเรือตรี พระยานาวา
พลพยุหธิ์ (ม.ร.ว. พิณ สนิทวงศ์ ณ กรุงเทพฯ) เมื่อ พ.ศ.
๒๔๕๘). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จดหมายเหตุเรื่องทูตอเมริกันเข้ามาในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีจอ พ.ศ. ๒๓๘๓.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๖. (พระนางเจ้า
สุภมาลมารศรี พระราชเทวี สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้า
กรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต โปรดให้พิมพ์ในการบำเพ็ญพระกุศล
เนื่องในทักษิณานุปทานพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าชาย
ปริยชาติสุขุมพันธุ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

จดหมายเหตุเรื่องรับเสด็จแลสมโภช พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า
อยู่หัว เมื่อเสด็จกลับจากยุโรปคราวแรก ใน พ.ศ. ๒๔๔๐.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๖. (พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์ในงาน
พระศพสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้า กรมขุนเพ็ชรบูรณ์
อินทราชัย ครบศกมาท ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๖).
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒, ๓.๓)

จดหมายเหตุเรื่องส่งเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จยุโรปครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๖. (สมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจีพระบรมราชินี โปรดให้พิมพ์ในงานพระศพสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัยครบศตมาท). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. คณาพระราชนิพนธ์ พระราชทานพระนามพระราชโอรสธิดา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๓. (สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้า พระบรมราชเทวี โปรดให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

จดหมายเหตุระยะทางเสด็จหัวเมืองเหนือ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (ทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษามคธ เมื่อเสด็จทรงค้ำในปี่มโหรี พ.ศ. ๒๓๙๖ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงอดิศรอุดมเดช โปรดให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

โบราณคดีสโมสร ขุนนุพระบรมราชาธิบาย ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. ม.ป.ท., ๒๔๕๗. (พิมพ์แจกในงานพระเมรุ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีนาคสวาทิ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗). (๑.๑, ๑.๓, ๑.๕)

ประกาศการเสด็จประพาสหัวเมืองชายทะเลฝ่ายตะวันตก.

ม.ป.ท., ๒๔๖๒. (๑.๑, ๑.๕, ๓.๑)

พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. พิมพ์ครั้งที่ ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕. (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ โปรดให้พิมพ์ในการบำเพ็ญกุศล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชหัตถเลขา ในพระบาท
 สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รวมครั้งที่ ๒. [พระนคร]:
 โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๕๔. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสรรพสิทธิ
 ประสงค์ โปรกให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑)

พระราชหัตถเลขา ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 รวมครั้งที่ ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕๕.
 (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ
 โปรกให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
 ๓.๑, ๔.๑)

พระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 รวมครั้งที่ ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๕๒. (พระเจ้า
 บรมวงศ์เธอ กรมพระเนรศวรฤทธิา โปรกให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ.
 ๒๕๕๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. จกหมายเหตุเสด็จประพาส
 ต่างประเทศ ในรัชกาลที่ ๕ เสด็จเมืองสิงคโปร์ แลเมืองเบตาเวีย
 ครั้งแรก แลเสด็จประพาสอินเดีย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]:
 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๕๔. (พิมพ์ในงานพระศพพระเจ้า
 บรมวงศ์เธอ กรมหลวงอภิศรอุดมเดช พ.ศ. ๒๕๕๔). (๑.๑, ๑.๒,
 ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จกหมายเหตุเสด็จประพาสต่างประเทศ เสด็จเมืองสิงคโปร์
 แลเมืองเบตาเวียครั้งแรก แลเสด็จประพาสประเทศอินเดีย.
 ม.ป.ท., ๒๕๖๐. (พิมพ์แจกในงานศพ พระยาอภิรักษ์ราชอุทยาน
 (แน่ม อมาตยกุล) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑, ๔.๑)

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. บาดูซึกัจจุ ราชพระนามแด

นามผู้ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้ง

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔. (พระเจ้า
น้องนางเธอ พระองค์เจ้าอาทิตยพิทยา โปรดให้พิมพ์เป็นมิตร์พลี
ในงานฉลองพระชันสาครบ ๓ รอบ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๔). (๑.๑,
๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• พระบรมราชาธิบายในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า

อยู่หัว ว่าด้วยพระยศเจาตากกรม แลยศขุนนาง. [พระนคร]:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๕. (พระนางเจ้าสุชมามาตริศา
โปรดให้พิมพ์ในการทรงบำเพ็ญพระกุศลเมื่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้าสุทธาทิพยรัตน กรมหลวงศรีรัตนโกสินทร์ สิ้นพระชนม์มาถึง
มัญจาคสมาจาร ณ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕). (๑.๑, ๑.๒
๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• พระราชนิพนธ์จดหมายรายวันของพระบาทสมเด็จพระจุลจอม

เกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อเสด็จประพาสเกาะชวาคั้งหลัง. พระนคร:
โรงพิมพ์ไท, ๒๕๖๖. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระ
เจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าสุทธาทิพยรัตน สุขุมขัตติยกัลยาวดี กรมหลวง
ศรีรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• พระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้านฉบับมีรูปภาพ. ๒ เล่ม.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๖. (พิมพ์ในงาน
ฉลองพระชันษา พระอรรคชายาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์
กรมขุนสุทธาสินีนาฏ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๕, ๓.๑, ๓.๓, ๕.๑)

• พระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู เมื่อรัตนโกสินทร

ศก ๑๐๘, ๑๐๙, ๑๑๙, ๑๒๐ รวม ๔ กราว. [พระนคร]:
โรงพิมพ์ไท, ๒๕๖๘. (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทาน
ในการพระศพสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้ามาลีนิพัทธา
ศิริภาพรรณวดี กรมขุนศรีสัชนาลัยสุรัญญา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๘).

(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๕.๑)

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ระยะทางเที่ยวชวากว่าสองเดือน.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๘. (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระศพสมเด็จพระอนุชาธิราชเจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวุธ กรมหลวงนครราชสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๘). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๑)

_____. คำทรงราชานุญาต, สมเด็จพระเจ้า กรมพระยา และ นริศรานุกิตติวงษ์, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระ. เรื่องเที่ยวที่ต่าง ๆ ภาค ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๑. (พิมพ์แจกในงานปลงศพ นายพันตำรวจเอก พระยาอินทราธิบดีสีหราชรองเมือง (เชยไชยคุปต์) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

_____. คำทรงราชานุญาต, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติ. น.ป.ท., ๒๕๕๘. (๑.๑, ๓.๑)

_____. (ผู้รวบรวม). จดหมายเหตุประกอบเรื่องไกลบ้าน. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๖. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาคำทรงราชานุญาต ทรงรวบรวมและจัดพิมพ์ถวาย พระอรรคชายาเธอฯ กรมขุนสุทธาสินีนาฏ ในงานฉลองพระชันษาครบ ๖๐ ปี). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

_____. ตำนานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๗. (พิมพ์ในงานฉลองพระชันษาพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ามภาพรประภา ครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

_____. ตำนานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สยาม. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๘. (พระนางเจ้าสุชมลมารศรี พระราชเทวี โปรดฯ ให้พิมพ์ในงานเฉลิมพระชันษา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๘). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำทรงราชานภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ประชุมพงศาวดาร

ภาคที่ ๒๔ จกหมายเหตุเรื่องปราบฮ่อ. [พระนคร]: โรงพิมพ์

โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

จอมพล เจ้าพระยามหินทรไชยวงศ์ (ม.ร.ว. อรุณ นัทรกุล ณ

กรุงเทพ) เสนาบดีกระทรวงกลาโหม แลราชองครักษ์พิเศษ เมื่อ

พ.ศ. ๒๔๖๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• พงษาวดารเรื่องเรารบพม่าครั้งกรุงศรีอยุธยา. [พระนคร]:

โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๖๓. (พระเจ้านั่งยาเธอ กรมขุนกำแพงเพชร

อรุณโยธิน โปรดให้พิมพ์ครั้งแรก ในงานพระราชทานเพลิงศพ

เจ้าจอมมารควาวก รัชกาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑,

๑.๒, ๑.๓, ๑.๔, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

• พระราชพงษาวดาร กรุงรัตนโกสินทร รัชกาลที่ ๒. [พระนคร]:

โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๕. (๑.๑, ๑.๒)

• เรื่องเที่ยวที่ต่าง ๆ ภาค ๓ เล่าเรื่องเที่ยวเมืองเพชรบูรณ์.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๓. (พระยาประทุม

เทวก๊ก (อ่วม บุญรัตพันธุ์) พิมพ์ในงานปลงศพ ท่านผู้หญิงสุมิตร์

ศรีธรรมมาราช เวก บุญรัตพันธุ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑,

๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• เรื่องเที่ยวที่ต่าง ๆ ภาคที่ ๔ ว่าด้วยเที่ยวมณฑลอุดร แล มณฑล

อิสาน. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๓.

(อำมาตย์เอก พระยาเวชสีหิทธิศาสตร์ พิมพ์ในงานปลงศพสนองคุณ

มารดา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ทำเนียบนามภาค ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,

๒๔๖๖. (หม่อมแพว พระโสภณอักษรกิจ (เด็ก สนิทสิริ) พิมพ์ถวายใน

งานฉลองพระชันษา พระอรรคชายาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์

กรมขุนสุทธาสินีนาฏ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,

๑.๕, ๓.๑)

ท้าวเนียบนามภาคที่ ๒ คำราชาแห่งข้าราชการฝ่ายพระราชวังบวรสถานมงคล.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๒. (มหาเสวกตรี
พระยาเพชรรัตนสงคราม พิมพ์ในงานศพคุณหญิงพวง นรานุกิจมนตรี
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

นราธิปประพันธ์พงศ์, กรมพระ. วรวรรณคุณช. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑)

นายเพง (ผู้แปล). หนังสือตำนานการสงครามฝรั่งเศษกับเขมรมัน เมื่อปี
ร.ศ. ๔๕ ภาคที่สอง. [พระนคร]: โรงพิมพ์สามัคคี, ๒๕๕๕.
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๓.๑)

บรึกเล, บี ที. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๓๑ จกหมายเหตุเรื่องมิชชันนารี
อเมริกันเข้ามาประเทศไทยสยาม แปลโดย ป่วน อินทวงศ์.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔. (พิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพมหาอำมาตย์ตรี หม่อมเจ้าเชจรจรัสฤทธิ์ เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เบรสเทค. พงศาวดารก๊กกำบรพ เป็นเรื่องคนพงศาวดารของมณเฑียรชาติ
ต่าง ๆ. พระนคร: โรงพิมพ์ไท, ๒๕๖๖. (สมเด็จพระเจ้าบรม
วงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัติวงศ์ ทรงสร้างในการฉลอง
พระชนมายุครบ ๖๐ ทัศ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๕)

ปรมาณูศิลาโนรล, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมสมเด็จพระ. พระธรรมเทศนา
พระราชพงษาวดารสังเขป. [พระนคร]: โรงพิมพ์สามัคคี, ๒๕๕๕.
(นายร้อยเอก หลวงอนันตคุณุทธภัทร พิมพ์แจกในงานศพหลวงมารถา
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๕). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• พระธรรมเทศนา พระราชพงษาวดารสังเขป. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๑. (พิมพ์แจกใน
งานปลงศพ อำมาตย์โท พระสุนทรเทพกิจจารักษ์ (เข็ม วสันตสิงห)
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมพงษาวดาร ภาคที่ ๗. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๕๖๑. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

ประชุมพงษาวดาร ภาคที่ ๘. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๖๑. (พิมพ์แจกในงานปลงศพ พระยานรนาถภักดีศรีวิษณุากร
เอม ณ มหาไชย). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

ปริยัติธรรมชากา (แพ คาสละลักษมณ์), พระยา และ พระญาณวิจิตร (สิทธิ
โสจนานนท์) (ผู้แปล). เรื่องจามเทวีวงศ์ พงศาวดารเมือง
ทริภูไชยทั้งภาษามาที่แปล. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๕๖๓. (เจ้าकारวรัศมี พระราชชายา พิมพ์ใน
งานปลงศพ เจ้าทิพเนตร อินทวโรรสสุริยวงศ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑).
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๑.๕, ๓.๑)

เปรียญรัชกาลที่ ๕ ภาคที่ ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๖๓. (พิมพ์แจกในงานศพพระธรรมทานาจารย์ (หุ่น) ราชอาณาจักร
วัดศรีสะเกษ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

เปรียญรัชกาลที่ ๕ ภาคที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๕๖๓. (เจ้าพระยาธรรมมาธิกรณาธิบดี พิมพ์แจกในงานศพมหา
เสวกศรี พระยาประชุมมงคลการ (อยู่ บัดเขานนท์) เมื่อ พ.ศ.
๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ปาวเรศวรียาลงกรณ์, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. กลอนภาพย์
เรื่องเสด็จไปเมืองนครศรีธรรมราช. [พระนคร]: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่น
พงศาคีกรมหิปล ไปรภให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๒,
๑.๕, ๓.๑)

โครงการพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔.
(๑.๑, ๑.๒, ๑.๕, ๓.๑)

พงษาวดารราชินิกุลบางช้าง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๗. (พิมพ์
แจกในงานศพพระยาสุรนาถเสนี (เป่า สวัสดิ์-ชูโต) เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๕๗). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕)

พระประวัติสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการกับเทศนา
เทวธรรมกถา ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า แล้วยี่ปมาทกถาของ
พระสาสนโสภณ วัดเทพศิรินทราวาส. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๔๖๖. (มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้า กรมพระยาเทวะวงศ์
วโรปการ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑)

พระราชพงษาวดาร ฉบับพระราชหัดถเลขา. ๓ เล่ม. ม.ป.ท., ๒๔๕๕.
(สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยา
ภาณุพันธุวงศ์วรเดช พิมพ์เป็นส่วนพระกุศลทานมัย ในงานพระศพ
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวรเสถรสูกา พระอรรคชายาเธอ
พระเจ้าเจ้าลูกธิดาคนแรก กรมขุนอรรคราชกัญญา สมเด็จพระ
เจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าจันทราสรัทวาร กรมขุนพิจิครเจษฎจันทร์
สมเด็จพระนางเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าเยาวมาลย์นฤมล กรมขุน
สวรรค์โลกลักษณวดี). (๑.๑, ๑.๓, ๑.๕)

พิศณุโลกประชานารถ, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวง. พงษาวดารยุทธศิลป์.
ม.ป.ท., ๒๔๕๕. (๑.๑, ๑.๖, ๓.๑)

ภาณุพันธุวงศ์วรเดช, สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา; สมมตอมรพันธุ์, กรมพระ;
และ คำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้า กรมพระยา. เรื่องเที่ยวที่ต่าง
ภาค ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๑.
(พิมพ์แจกในงานศพ รองอำมาตย์โท หลวงวิชิตสุโรกร เมื่อ พ.ศ.
๒๔๖๑). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

มณฑลเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. สงครามสืบราชสมบัติโปแลนด์.
 พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๘. (พิมพ์
 พระโสภณอักษรกิจ (เล็ก สมิตะศิริ) พิมพ์ดูแลเกล้า ถวายฉลอง
 พระเกษพระคุณในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๘).
 (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๑)

รัตนกุลอดุลยภักดิ์ (จำรัส รัตนกุล), พระยา. ลำดับสกุลเก่าบางสกุล
ภาคที่ ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๓.
 (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๔
 พระองค์เจ้ากนกวรรณเสชา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒,
 ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลำดับสกุลเก่าบางสกุล ภาคที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์
 โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๕. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ
 พระยารัตนกุลอดุลยภักดิ์ จำรัส รัตนกุล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๕).
 (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๑)

ราชบัณฑิต, กรม. พระราชพงษาวดาร กรุงธนบุรี แขนคินสมเด็จพระบรมราช
ที่ ๔ (พระเจ้าตากสิน) จุดศักราช ๑๑๒๕ ถึง ๑๑๔๔. พระนคร:
 โรงพิมพ์ไทย, ๒๕๕๕. (๑.๑, ๑.๒, ๓.๑, ๓.๒, ๔.๓)

ราชพงษาวดารกรุงกัมพูชา ฉบับหอพระสมุควชิรวัฒนแปลใหม่. [พระนคร]:
 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๐. (จางวางตรี พระยา
 ไกรเพชรรัตนสงคราม พิมพ์แจกในงานศพ พระตำราวจตรี พระยา
 ก้าวแห่งรณฤทธิ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
 ๓.๑)

ราชสกุลวงศ์พระนามเจ้าฟ้าแลพระองค์เจ้าในกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ:
 โรงพิมพ์ไท, ๒๕๖๓. (สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุน
 สู่โขไทยบรมราชา ทรงพิมพ์ในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพ
 สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพระพันปี
 หลวง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลำดับราชินิกุลบางช้าง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ชนากร, ๒๕๖๒. (พิมพ์ในงานศพ อำนวยเอก พระยาสุรียานุวงศ์
ประวัติ (เต็ม นุนาค) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. พระประวัติคริสเตียน.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๕๖๓. (พิมพ์แจกในงาน
 ถดองโรงเรียนมัชฌิมวิद्याทนาน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑,
 ๑.๒, ๑.๓, ๓.๑, ๔.๑)

ศรีเสาวภาคย์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า. จดหมายเหตุระยะทาง
เสด็จประพาศในรัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาศไทรโยคครั้งที่สอง ปีชวด
สัมฤทธิ์ศก พ.ศ. ๒๔๓๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร,
๒๕๖๓. (ขุนโสภณอักษรกิจ พิมพ์ชุดเกล้าฯ ถวายในพระราชกุศล
ทักษิณานุประทาน งานถวายพระเพลิงพระบรมศพ สมเด็จพระศรีพัชรินทรา
บรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ณ พระเมรุมาศห้อง
สนามหลวง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

สมเด็จพระวันรัตน์ วัดพระเชตุพน. จุลยุทธการวงศ์ ชุด ๒ เรื่องพงษาวดาร
ไทย. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร, ๒๕๖๓. (พิมพ์
ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายพลโท พระยาพลโยชิน รามินทร์
ภักดี (นพ พหลโยชิน) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓,
๑.๔, ๑.๕, ๓.๑)

สมมตอมรพันธุ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ. จดหมายเหตุเรื่องทรงตั้ง
พระบรมวงศานุวงศ์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒชนากร, ๒๕๖๔. (พระองค์เจ้าสายสวัสดิ์ภิมย์ กรมขุนสุทธา
สิรินาถ โปรดให้พิมพ์ในงานพระศพ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ
เจ้าฟ้ามาลินีนพดารา ศิริินภาพรพวดี กรมขุนศรีรัตนาลัยสุรภักฎยา
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๔). (๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

สมมติอมรพันธุ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ. จดหมายเหตุเสด็จประพาส
เกาะชวาในรัชกาลที่ ๕ ทั้ง ๓ คราว. [พระนคร]: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๓. (พระเจ้าอนงนางเธอ พระองค์เจ้า
อาทรทิพยนิภา โปรดให้พิมพ์ในงานทรงบำเพ็ญพระกุศลบรรพชิต
อังคารพระเจ้าอนงยาเธอ พระองค์เจ้าสุจิตราภรณ์ แลบรรพชิต
เจ้าจอมมารคำมูรัชกาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓). (๑.๑, ๑.๒,
๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. เรื่องกึ่งเจ้าพระยา ในกรุงรัตนโกสินทร์. [พระนคร]:
โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๔๖๑. (๑.๑, ๑.๒, ๑.๔, ๓.๑)
สมุทราชบุรี. พระนคร: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย, ๒๔๖๕. (๑.๑, ๑.๒,
๓.๑)

หนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๖๔ - ๒๔๘๔

หมวด ๐๐๐ เบ็ดเตล็ด

สุนทรเทพกิจจารักษ์, อำมาตย์เอก พระยา (ทอง จันทรางศุ). ความเห็น
"จันทราภา" : คัดจากหนังสือพิมพ์ไทย. [พระนคร]: โรงพิมพ์
หนังสือพิมพ์ไทย, ๒๔๗๔. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ
อำมาตย์เอก พระยาสุนทรเทพกิจจารักษ์ (ทอง จันทรางศุ) เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๗๔). (๑.๓, ๓.๑, ๔.๑)

อธิบายว่าด้วยหอพระสมุทวาราน และ พิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนคร.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕. (๑.๕, ๓.๑)

หมวด ๒๐๐ ศาสนา

กถากุสมมธุรี นิทานเทียบสุภาษิต ภาค ๒. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์,
๒๔๗๑. (พิมพ์ในงานปลงศพ นายบุญถึง เทรามัตย์ เมื่อ พ.ศ.
๒๔๗๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. มนุษยธรรม ๔ ประการ.

พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๐. (๑.๕, ๓.๑)

ยุคทายยุคตปฏิบัติ อ่อนี่ กำหนดข้อปฏิบัติที่ควรแต่ไม่ควร.

พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๐. (๑.๕, ๓.๑)

ว่าด้วยการในพระพุทธศาสนา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรฒนาการ, ๒๔๗๑. (๑.๕, ๓.๑)

จารีกวัคชัยทางคนอุทิศเกาะสี่ข้าง. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนาการ,

๒๔๗๐. (๑.๕, ๓.๑)

เจ้าคุณธรรมวโรคม. สุวิซชาภา. ม.ป.ท., ๒๔๗๖. (หม่อมเจ้าหญิง

สมาย นิลรัตน์ พิมพ์แจกในงานทอดกฐิน ที่วัดอารามวิเวกธรรม

ชนบุรี วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖). (๑.๓, ๓.๑)

ชาคก. สุวรรณสามชาคกที่ ๓ เนมิชาคกที่ ๔. แปลและเรียบเรียงโดย

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนาการ, ๒๔๗๕. (พิมพ์แจกในงานพระราชทาน

เพลิงศพ พระสันตักอักษรสาร (ฮอก อักษรานุเคราะห์) เมื่อ

พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๓.๑)

ชินวรสิริวัฒน์, สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง, ผู้แปล. มหานิบาตชาคก

ทศชาติ ฉบับชินวรสิริวัฒน์ ๑-๒. ๒ เล่ม. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรฒนาการ, ๒๔๕๑. (อนุสรณ์ยี่สิบห้าปีถวายพระกุศลแด่พระองค์

ในงานพระเมรุ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑). (๑.๓, ๓.๑, ๔.๑)

คำทรงราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. คำานพระปริศ

[พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๔๗๒. (พิมพ์เป็นที่ระลึก

ในการพระราชทานเพลิงศพ ท่านทาด ภริยาพระยาเพชรรัตน

(โมรา ไกรฤกษ์). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. มนุษยธรรม ๔ ประการ.

พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๐. (๑.๕, ๓.๑)

. ยุดตายุคตปฏิบัติ อันนี้ กำหนดข้อปฏิบัติที่ควรแลไม่ควร.

พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๐. (๑.๕, ๓.๑)

. ว่าด้วยการในพระพุทธศาสนา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรฒนาการ, ๒๔๗๑. (๑.๕, ๓.๑)

จารึกวัดอัมมวาทนภูมิศเคาะสีขัง. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนาการ,

๒๔๗๐. (๑.๕, ๓.๑)

เจ้าคุณธรรมวโรคม. สุวิซชาดกา. ม.ป.ท., ๒๔๗๖. (หม่อมเจ้าหญิง

สมาย นิลรัตน พิมพ์แจกในงานทอดกฐิน ที่วัดอามวาศิตาราม

ธนบุรี วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖). (๑.๓, ๓.๑)

ชาดก. สุวรรณสามชาดกที่ ๓ เนิมิชาดกที่ ๔. แปลและเรียบเรียงโดย

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราสิริวัฒน์. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนาการ, ๒๔๗๕. (พิมพ์แจกในงานพระราชทาน

เพลิงศพ พระสันตักอักษรสาร (ฮอก อักษรานุเคราะห์) เมื่อ

พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๓.๑)

ชินวราสิริวัฒน์, สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง, ผู้แปล. มหานิบาตชาดก

ทศชาติ ฉบับชินวร ๑-๒. ๒ เล่ม. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรฒนาการ, ๒๔๕๑. (อนุสรณ์ยี่สิบปีที่ถวายพระกุศลแด่พระองค์

ในงานพระเมรุ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑). (๑.๓, ๓.๑, ๔.๑)

ตำราภาษานภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ตำนานพระปริศ.

[พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๔๗๒. (พิมพ์เป็นที่ระลึก

ในการพระราชทานเพลิงศพ ทานตาล ภริยาพระยาเพชรรัตน

(โมรา ไกรฤกษ์). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำทรงราชานุญาต, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ตำนานพระปริต.

[พระนคร] : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๒. (ราชบัณฑิตยสภา พิมพ์ถวายพระภิกษุสามเณร เป็นของชำร่วยเมื่อมาเยี่ยมชมหอพระสมุด และพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับพระนคร). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• ตำนานพุทธเจดีย์สยาม. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๘. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าจอมมารคำชุ่ม รัชกาลที่ ๔). (๑.๓, ๓.๑)

• ตำนานสุสานหลวงวัดเทพศิรินทราวาส กับตำนานมโหรี.

[พระนคร] : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าจอมเอื้อน รัชกาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พิพากรวงศ์ (ช่า มุนนาค), เจ้าพระยา. เรื่องพระปฐมเจดีย์. [พระนคร: โรงพิมพ์กรมแผนที่], ๒๔๕๓. (พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตยทิพอาภา ทรงพิมพ์แจกในการพระกรุณาพระราชทาน ณ วัดพระปฐมเจดีย์). (๑.๓, ๓.๑)

เทศนาถวายที่พระที่นั่งสุทไธสวรรยปราสาท ในงานพระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมามารศรี พระอัครราชเทวี. [พระนคร] : โรงพิมพ์อักษรนิติ, ๒๔๗๑. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงทิพยรัตนกิริฎกุลินี โปรดให้พิมพ์ในงานพระเมรุห้องสนามหลวง). (๑.๓, ๓.๑, ๓.๒, ๔.๓)

เทศนาถวายที่พระที่นั่งสุทไธสวรรยปราสาท ในงานพระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมามารศรี พระอัครราชเทวี. [พระนคร] : โรงพิมพ์อักษรนิติ, ๒๔๗๑. (พิมพ์ในงานพระเมรุห้องสนามหลวง พระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมามารศรี พระอัครราชเทวี). (๑.๓, ๓.๑)

ธรรมธิเบศร์, เจ้าฟ้า. พระมาลัยคำหลวง. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติการ, ๒๔๗๕. (นางสาวสาตี สุพานิช พิมพ์แจกในงานปลงศพนายแป๊ะ สุพานิช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

บริบาลบุรีภัณฑ์, หลวง. เรื่องพระพุทธรูปสีหิงค์. [พระนคร: โรงพิมพ์
พระจันทร์], ๒๔๗๗. (กรมศิลปากร พิมพ์ในงานฉลองพระพุทธรูป
สีหิงค์). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลักษณะพระพุทธรูปสมัยต่าง ๆ ในประเทศสยาม. พระนคร:
โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๕๐. (กรมศิลปากร พิมพ์ถวายพระภิกษุ
สามเณรในเทศกาลเข้าพรรษา พ.ศ. ๒๔๕๐). (๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

ประชุมพระราชปจฉา ภาคที่ ๕ เป็นพระราชปจฉาในรัชกาลที่ ๔ กับรัชกาล
ที่ ๕. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๔๗๕. (หลวงนฤเทศสทกรรม พิมพ์ในงานศพ นายราชาอัศว
(ที่ คณาจตุร) และนางราชาอัศว (เพ็ง คณาจตุร) เมื่อ พ.ศ.
๒๔๗๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ปรัยัติธรรมชากา (แพ ตาละลักษมณ์), พระยา. อธิบายค่านมัสการ.
พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๙. (พิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพ อำมาตย์เอก พระยาปรัยัติธรรมชากา (แพ
ตาละลักษมณ์) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๙). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๑)

ปวเรศวรียาลงกรณ์, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. กรรมวิภาคกถา.
[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๙. (พิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพ จอมมารคาป้อม จอมมารคาของพระราช
วรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรวิฑูริการักษ์ราชกุมาร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๙).
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ปัญญาสชากก ประชุมนิทานในประเทศนี้แต่โบราณ ๕๐ เรื่อง ภาคที่ ๑๕ วนาน
ชากก. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๑.
(สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วรพินิต
โปรดให้พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ มหาอำมาตย์ตรี พระยา
รำไพพงศ์บริพัตร (จิตร บุนนาค) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑). (๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

บริหารบุรีภัณฑ์, หลวง. เรื่องพระพุทธรูปสังค. [พระนคร: โรงพิมพ์
พระจันทร์], ๒๔๗๗. (กรมศิลปากร พิมพ์ในงานฉลองพระพุท
ธรูปสังค.). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลักษณะพระพุทธรูปสมัยต่าง ๆ ในประเทศสยาม. พระนคร:
โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๕๐. (กรมศิลปากร พิมพ์ถวายพระภิกษ
สามเณรในเทศกาลเข้าพรรษา พ.ศ. ๒๔๕๐). (๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

ประชุมพระราชปจฉา ภาคที่ ๕ เป็นพระราชปจฉาในรัชกาลที่ ๔ กับรัชกาล
ที่ ๕. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๔๗๕. (หลวงนฤเทศสมหกรรม พิมพ์ในงานศพ นายราชาอัคร
(ที่ คณางกูร) และนางราชาอัคร (เพ็ง คณางกูร) เมื่อ พ.ศ.
๒๔๗๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ปริยัติธรรมชาคา (แพ ศาละลักษณะ), พระยา. อธิบายค่านมัสการ.
พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕. (พิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพ อำมาตย์เอก พระยาปริยัติธรรมชาคา (แพ
ศาละลักษณะ) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๑)

ปาวเรศวรวิद्याลงกรณ์, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. กรรมวิद्याคกกา.
[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕. (พิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพ จอมมารคาป้อม จอมมารคาของพระราช
วรวงศ์เชอ พระองค์เจ้าวรวุธิอาภรณ์ราชกุมาร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕).
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ปัญญาสาขก ประชุมนิทานในประเทศนี้แต่โบราณ ๕๐ เรื่อง ภาคที่ ๕ วนาน
ชาคก. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๑.
(สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเชอ เจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วรพินิต
โปรดให้พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ มหาอำมาตย์ตรี พระยา
รำไพพงศบริพัตร (จิตร บุณนาค) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑). (๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

ปฎิหารธรรมวินิจฉัย. [พระนคร]: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย, ๒๕๕๘. (พิมพ์
แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิงพร้อมเพราพรรณ
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๘). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พระมหาทองส้ม จารวณฺเณ. ฎีกาพุทธศาสนสุภาษิต. พระนคร: โรงพิมพ์
พระจันทร์, ๒๕๓๕. (หม่อมเจ้าหญิงอาทรดอม ศรีวัชรี พิมพ์แจก
ในการพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าอุปถัมภ์พงศ์ ศรีวัชรี เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๓๕). (๓.๑)

พระศาสนโสภณ. คู่มือพุทธมามกะ. [พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ,
๒๕๓๑. (สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากมลชนกอุทองเชคค์
ชัคคิยานารี โปรดให้พิมพ์ประทานในงานฉลองชนมายุ ๖ รอบปี แห่ง
หม่อมเจ้าหญิงสารภี วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๑). (๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

รัตนพร และ วงสขุมุสมาทาน. พระนคร: โรงพิมพ์ศรีหงส์, ๒๕๓๒. (พิมพ์
ในการพระกุศล ฉลองพระชนมพรรษา พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงทิพยรัตนกิริฎกุลินี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๒). (๑.๓, ๓.๑)

วชิรญาณวโรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. ธรรมวิภาค ปริจเฉท
ที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์พานิชสรรพคุณ, ๒๕๓๓. (พิมพ์
ในการปลงศพ นางสาวเจริญ โชติกะสวัสดิ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓).
(๑.๓, ๓.๑)

พุทธมามกะ. ม.ป.ท., ๒๕๓๑. (พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงาน
พระราชพิธีวิสาขบูชา). (๑.๓, ๓.๑)

ลัทธิปริสรมมกดา และอภินิหารใจเวทมนต์มกดา. พระนคร: โรงพิมพ์
บำรุงนุกุลกิจ, ๒๕๓๑. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณหญิง
เอี่ยม ศรีวิไชยชนินทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

วิทิศากกว่ากัวยราชธรรม ๓๕ คาดา. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๓๐.
(๑.๕, ๓.๑)

วิจิตรวรรณปรีชา, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่น. วิจิตรัมมโหทัย.

[พระนคร: โรงพิมพ์เจตนาผล], ๒๔๗๕. (พิมพ์เนื่องในการ
บำเพ็ญกุศลถวายหน้าพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิจิ
ตรวรรณปรีชา บรรจบบรรณดลัปดาห์ที่ ๔ ในวันที่ ๖ พฤศจิกายน
๒๔๗๕). (๑.๓, ๓.๑, ๔.๑)

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (สา ปุสฺสเทโว). กาลามสูตร เทศนาของ
สมเด็จพระสังฆราช วัดราชประดิษฐ์. [พระนคร]: โรงพิมพ์
ศรีกรุง, ๒๔๗๒. (รองอำมาตย์เอก หลวงนัยวิจารณ์ กับ นาย
จิต วสุวัต พิมพ์ช่วยเจ้าภาพงานศพ นางแม่ ทองอิน เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๗๒). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• จักกวัตติสูตร. [พระนคร]: โรงพิมพ์เฮงหลี, ๒๔๖๘.

(พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายพันเอก พระยาวิเศษสิงหนาท
(ยี่ง จุลานนท์) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• เทศนารัตนัตถกยปริก ๓ กัณฑ์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๔๖๘. (พิมพ์ในงานปลงศพ นายเล็ก โทพานิก
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• พระจตุราริยสังจกดา. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๐.

(พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระประสิทธิ์วิสุทธิคุณ (ทัฬหิม)
เจ้าอาวาสวัดราชนัคควา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

สุตฺตมาสมาธิ, สมเด็จพระปิตุจนาเจ้า. คาถาแปลเป็นโคลง. พระนคร:

โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๕. (หลวงวชิรมัยเนติศาสตร์ (แถม
ขนงุมิ) พิมพ์ในงานปลงศพสนองคุณ หลวงสุตฺตมาฏนิกยภักดิ์ (พิมพ์
ขนงุมิ) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

หนังสือชากอศุภาสิต. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๒.

(๓.๑)

หนังสือพระอติปิไลของเก่า. [พระนคร]: โรงพิมพ์น้ำเซียง, ๒๔๖๕. (พิมพ์
แจกในงานฉลองพระรัตนไตรนายก ณ วัดกัลยาณมิตร พ.ศ. ๒๔๖๕).
(๓.๑)

หมวด ๓๐๐ สังคมศาสตร์

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ๒๔๗๑.
(๓.๑)

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย
ลักษณะอาญาแต่คนตลอดจนพุทธศักราช ๒๔๗๗ พระราชบัญญัติคอม
มิวนิสต์พร้อมด้วยฉบับภาษาอังกฤษ. ชนบุรี: คำทรงธรรม,
๒๔๗๗. (๑.๕, ๓.๑, ๕.๓)

กรมพระจันทบุรี (เมื่อดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงพระคลังฯ). [พระนคร:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร], ๒๔๗๕. (ข้าราชการกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติพิมพ์แจกในงานการรับพระอัฐิพระเจ้าพี่ยาเชอ
กรมพระจันทบุรีนฤนาถ วันที่ ๑๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕).
(๑.๓, ๓.๑)

กิจการที่เปลี่ยนแปลงขึ้นในระบอบการปกครองอย่างใหม่ของประเทศสยาม.
๒ เล่ม. [พระนคร: โรงพิมพ์ไทย], ๒๔๗๕. (๓.๑)

โฆษณาการ, กรม. คำพิพากษาศาลพิเศษ พุทธศักราช ๒๔๕๒ เรื่องกบฏ.
[พระนคร]: โรงพิมพ์พานิชศุลกุล, ๒๔๕๒. (๓.๑)

จักรปาณีสรีศรีวิสุทธิ (วิสุทธิ ไกรฤกษ์), หลวง. แจ้งกฎหมายไทยและเทศ
ว่าด้วยการศึกษากฎหมายในประเทศต่าง ๆ การไต่สวนและห้อง
คดีอาชญา ความวิกลจริตของจำเลยในคดีอาญา. พระนคร:
โรงพิมพ์สยามบรรณกิจ, ๒๔๕๕. (พิมพ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพ หม่อมเจ้าอุปัทมพงษ์ศรีธวัช). (๑.๓, ๓.๑)

คำทรงราชานุญาต, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. กฎมณเฑียรบาล
พระมา นับเป็นลัทธิธรรมเนียม ภาคที่ ๒๖. พระนคร: โรงพิมพ์
พระจันทร์, ๒๔๗๘. (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า
กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ โปรดให้ตีพิมพ์แจกในงานพระราชทาน
เพลิงศพ หม่อมเจ้ากระษัฏถิระนิกนิธิล ไซยัค เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘).
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๓)

• ตำนานพิธีกรรม. [พระนคร]: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๘๔.
(พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ท้าววรจันทร์ (เจ้าจอมมารดา
วาศ พระสนมเอก ในรัชกาลที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๘๔). (๑.๓, ๓.๑)

• ตำนานเรือรบไทย. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๔.
(พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงพระศพ หม่อมเจ้าสมรมาเทือง
อากาศ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

นราธิปประพันธ์พงศ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ. โคลงลิลิตสุภาพ คำรับ
พระบรมราชาภิเษก สัปตมหาราชมหากิจวิวงศ์ เมื่อพุทธศก ๒๔๖๔.

๒ เล่ม. [พระนคร]: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ๒๔๗๒. (๑.๓, ๓.๑)
นริศรานุวัดติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา (ผู้แปล).

ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๒๑ เรื่องพิธีราชาภิเษกสมเด็จพระ
มณีวงศ์ พระเจ้ากรุงกัมพูชา. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๔๗๒. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ
ทรงพิมพ์เป็นมิตร์พลีขึ้นปีใหม่ พ.ศ. ๒๔๗๒). (๑.๓, ๓.๑, ๓.๕)

บวรวิมลนิติเภชกร, พระ (ผู้รวบรวม). กฎหมายลักษณะอาชญา ร.ศ. ๑๒๗.
[พระนคร]: โรงพิมพ์เดลิเมด, ๒๔๗๕. (๓.๑)

ป. ศาสตรี. รายงานสำรวจคำวาทะราชพิธีพราหมณ์สยาม. พระนคร:
โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๔. (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประกาศพระราชบัญญัติ และพระราชกำหนดต่าง ๆ รัชกาลที่ ๗ พ.ศ. ๒๔๗๗.
พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๔๗๘. (๓.๑)

ประกาศพระราชบัญญัติ และพระราชกำหนดต่าง ๆ รัชกาลที่ ๕ พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๘๐. ๓ เล่ม. พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๔๗๕-๒๔๘๑.

(๓.๑)

ประชุมเชิงขวัญ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๒.
(มหาอำมาตย์โท พระยาราชนกุลวิบูลย์ภักดี ศิริยพาหะ พิมพ์ในงาน
ทำบุญวันเกิดครบรอบ ๕๑ ปี ของท่านน้อย เปาโรหิตย์ มารดา
ณ วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๒). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมปรกณัมภาคที่ ๕ นนทุกปรกณัม. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๔๖๘. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หัวนารี
วรคณารักษ์ (แจ่ม ไกรฤกษ์) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘). (๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑-๒-๓-๔ และคำแปล. พระนคร:
โรงพิมพ์สยามบรรณกิจ, ๒๔๗๒. (๓.๑, ๔.๓)

ปรีดี พนมยงค์. สารบัญชประมวลกฎหมายไทยเรียงตามปี. พระนคร:
โรงพิมพ์นิติสาส์น, ๒๔๗๕. (๓.๑, ๓.๒, ๔.๓)

พระเจนจันฉัษร และ เถา ศรีขดาลย์ (ผู้แปล). ลัทธิธรรมนิยมแขก.
พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๗. (พระโสภณ
ฉัษรดิจ พิมพ์ในงานบำเพ็ญกุศลฉลองอายุที่เจริญมาถึง ๗ วันที่
๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๗). (๑.๓, ๓.๑)

พระโพธิวงศาจารย์ (คิสาไส อ้วน). ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๔
ตอนที่ ๑ ว่าด้วยชนชาติไทย และชาติอื่น. พระนคร: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๘. (สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้า
กรมพระนครสวรรค์วรพินิต โปรดให้พิมพ์ในการพระศพ พระเจ้า
พี่นางเธอ พระองค์เจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
สิริภาจุฑาภรณ์ ครบสัปดาห์ ๗ วันที่ ๒๔
สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๘). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พระโพธิวงศาจารย์ (คิสีโส อ้วน). ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๑
ตอนที่ ๒ ว่าด้วยอาชีพของชาวเมืองในท้องที่จังหวัดกาฬสินธุ์.
 พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๕. (สมเด็จพระ
 เจ้าฟ้ายาเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต โปรดให้
 พิมพ์ในการพระศพ พระเจ้าฟ้ามงเธอ พระองค์เจ้าวรดิษภวาทิ
 ครมบัญญัติสมวาร ณ วันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕). (๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการทำนุบำรุงกรรม พุทธศักราช ๒๔๗๕ (ฉบับกรม
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี). [พระนคร]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ,
 ๒๔๗๖. (๓.๑)

พิทยลาภพฤฒิศาครา (พระองค์เจ้าโสณบัณฑิต), กรมขุน. สำเนารายงาน
พระเจ้านรมวงศเธอ กรมพระนเรศวรวรฤทธิ เสด็จประเทศ
อเมริกา พ.ศ. ๒๔๒๗. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
 ธนากร, ๒๕๖๕. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพพระเจ้า
 นรมวงศเธอ กรมพระนเรศวรวรฤทธิ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๕). (๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑)

พิทยาสงคราม, กรมหมื่น (พระองค์เจ้าวิจิตรนันทมจรวิธ). การค้าทางทะเล
ในเวลาสงคราม. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
 ๒๕๖๕. (พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ นายนาวาโท
 พระปรางค์จางะ (เกิดชง เปรุณาวิณ) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๕).
 (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

มหาอำมาตยาธิบดี (แสง วิริยะศิริ), พระนา. รายงานร่องศาสดชำระ
ความเมืองพม่า. [พระนคร]: โรงพิมพ์สยามอักษรกิจ, ๒๕๖๕.
 (พิมพ์ในงานพระเชษฐาตามเพลิงศพ อำมาตย์ตรี หลวงชัยธาดูติ
 (ทรัพย์ สุตะหาหะ). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

๑๘๗

เรื่องราชาภิเษก. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๘. (หม่อมเจ้าทอง
มรรณาการ ทองแถม ให้พิมพ์ขึ้นในงานพระราชทานเพลิงศพหม่อมเจ้า
หญิง เม้า ทองแถม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๘ ตอนที่ ๓ ว่าด้วยประเพณีของชนชาวมณฑล
อิสาน. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๘.
(สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต
โปรดให้พิมพ์ในงานพระศพ พระเจ้านางเธอ พระองค์เจ้า
วรลักษณาวดี กรมศคมาท ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘).
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๙ ตำราแบบธรรมนิยมในราชสำนักกรุง
ศรีอยุธยา. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐.
(มหาเสวกตรี พระยาอิศรพัฒน (สนิท จารุจินดา) พิมพ์แจก
เมื่อเป็นพระยายืนชิงช้า พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๒๐ ราชกำหนดกรุงกัมพูชา เรื่องการพระศพ
สมเด็จพระศรีสวัสดิ์ พระเจ้ากรุงกัมพูชา แปลจากภาษาเขมร กับ
รูปภาพงานพระไม้มุงกรุงกัมพู. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๔๗๑. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรง
ราชานุภาพ โปรดให้พิมพ์ในงานศพ หม่อมเจ้าชายทรงวุฒิกภาพ และ
หม่อมเจ้าหญิงบันฑิตสวัสดิ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑). (๑.๓, ๑.๕,
๓.๑, ๓.๓)

ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ภาคที่ ๒๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๔๗๒. (พิมพ์ในงานปลงศพ หม่อมสอน สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จวนคิด บุญฤดี, รองอำมาตย์เอก (ผู้แปล). ลัทธิธรรมนิยม ภาคที่ ๒๓
ประเพณีแต่งงานบ่าวสาวของจีน. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์,
๒๔๗๓. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ อำมาตย์เอก
พระยาธรรมสารนิตวิจิตรภักดิ์ (พร้อม สุวรรณเสถียร) เมื่อ พ.ศ.
๒๔๗๓). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมเนียมค่าง ๆ ภาคที่ ๒๔ ประวัติสังเขปชนชาติ แม้ว เย้า มเซอร์.

พระนคร: โรงพิมพ์ไท, ๒๔๗๕. (นายร้อยตำรวจเอก ชุนกำราบ
อรินทร พิมพ์ในการปลงศพสนองคุณ นางมอญ ศตะนันท์ ผู้มารดา
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลัทธิธรรมเนียมค่าง ๆ ภาค ๒๕ การเล่นเพลง. ม.ป.ท., ๒๔๗๕. (ภาค

สมาชิกแห่งราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์แจกในงานทอดกฐินพระราชทาน
ที่วัดส้มเกลี้ยง เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

วิจิตรวาทการ, หลวง. มนุสสปฏิวัติ, ปาฐกถา. พระนคร: โรงพิมพ์

พระจันทร์, ๒๔๔๓. (นายพันเอก พระยาวิจิตรสรศาสตร์ พิมพ์แจก
ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระยาเพชรกำแหงสงคราม (มลิ
ยุคนันท์) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓). (๑.๓, ๓.๑)

"ลูลฟ" เรือรั้งควาญลำหนึ่งของเยอรมันในสงครามโลก. [พระนคร]:

โรงพิมพ์กรมอุทกศาสตร์, ๒๔๔๔. (นายนาวาโท สงวน อิศรางกูร
ณ อุบลยา พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ หม่อมราชวงศ์ จรัส
อิสรางกูร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔). (๑.๓, ๓.๑)

ศรีวิสารวาจา, พระ. กฎหมายระวางประเทศแผนกคดีบุคคล. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๓. (พิมพ์ในงานฝังศพ นางคำ
สุนทรระกูล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓). (๑.๓, ๓.๑, ๔.๓)

เสถียร ลายลักษณ์ และคนอื่น ๆ, ผู้รวบรวม. ประชุมกฎหมายประจำศก

เล่ม ๓๑ กฎหมาย พ.ศ. ๒๔๖๑. ม.ป.ท., ๒๔๗๗. (๑.๔,
๓.๑)

. ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๔๕: กฎหมาย พ.ศ. ๒๔๗๕.
ม.ป.ท., ๒๔๗๖. (๑.๔, ๓.๑)

และคณะ. ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๔๖ กฎหมาย พ.ศ.
๒๔๗๖. ม.ป.ท., ๒๔๗๗. (๑.๔, ๓.๑, ๓.๒, ๔.๓)

เสถียร ลายลักษณ์, ผู้รวบรวม. ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๕๐ (ภาค ๑)
กฎหมาย พ.ศ. ๒๔๕๐ (ตอนที่ ๑). พระนคร: สำนักงานนิติเวช,
๒๔๕๒. (๑.๔, ๓.๑)

• ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๕๑ กฎหมาย พ.ศ. ๒๔๕๑.
พระนคร: สำนักงานนิติเวช, ๒๔๕๒. (๑.๔, ๓.๑)

สุนทรภู. ประชุมสุภาษิตสุนทรภู คัดจากหนังสือเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสุนทรภูแต่ง.
พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (แจกในการ
พระกรุณพระราชนาน นายพลเรือโท หม่อมเจ้าอุปพัทธพงษ์
สมุหเทศาภิบาลมณฑลปราจีนบุรี ณ วัดบางพระ จังหวัดชลบุรี พ.ศ.
๒๔๖๔). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

สุริยานุวัตร, พระยา. เรื่องธนาคารแห่งชาติ. พระนคร: โรงพิมพ์ศรีกรุง,
๒๔๓๘. (นายมานิต วสุวัต พิมพ์แจกในงานพระราชนานเพลิงศพ
มหาอำมาตย์เอก พระยาสุริยานุวัตร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘). (๑.๓,
๓.๑, ๔.๑)

หนังสือสัญญาว่าด้วยทางพระราชไมตรีและการค้าขายและการเดินเรือระหว่าง
กรุงเทพฯ และเรเปบลิกฝรั่งเศส วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๓.
[พระนคร]: โรงพิมพ์บางกอกไทมส์, ๒๔๖๔. (๓.๑, ๔๓)

ทีโอบเทศาภิบาลมณฑล. พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๔๖๔. (พิมพ์ใน
งานพระราชนานเพลิงศพ เจ้าจอมมารดากลิ่น รัชกาลที่ ๔ พ.ศ.
๒๔๖๔). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

หมวด ๔๐๐ ภาษา

เชกเกส, ยอช. ตำนานอักษรไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
ประคิษฐาสารี โปรดให้พิมพ์ในงานพระราชนานเพลิงศพ พระเจ้า
บรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้านารีรัตนา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๓,
๑.๕, ๓.๓)

พระรังคนาง "เปรี๊ยะ" (ผู้แปล). อุภัยพากย์สังเคราะห์ แปรลกศัพท์หมคชเป็นไทย เรียงไทยเป็นมคธ พร้อมทั้งสัมพันธ์ ภาคที่ ๑ และที่ ๒ จบ.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บางลำภู, ๒๔๗๑. (๑.๕, ๓.๑)

หมวด ๕๐๐ วิทยาศาสตร์

ปวเรศวรียาลงกรณ์, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. จดหมายเหตุ บัญชีน้ำฝน เล่ม ๓. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๓. (เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ พิมพ์ในงานพระราชพิธีจรดพระนังคัล พ.ศ. ๒๔๗๓). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

วิชาชาวเรือบางอย่าง. ม.ป.ท., ๒๔๖๕. (พิมพ์ในงานศพหม่อมเจ้าหญิงพร้อมเพราพรรณ ในนายพลเรือเอก พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมขุนสิงหวิกรมเกรียงไกร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕). (๑.๓, ๓.๑, ๕.๓)

ศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร), พระยา. พรรณพดกษา กับสัตวาทิชา. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๑. (พิมพ์แจกในงานพระศพพระองค์เจ้าประภัสสร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

สถุดิการ (สมาน นันนารชุน), พระยา. วิชาความร้อน ความเป็น สำหรับอุตสาหกรรมไทย. พระนคร: โรงพิมพ์ไทยเชม, ๒๔๕๒. (๕.๓)

หมวด ๖๐๐ วิทยาศาสตร์ประยุกต์

เฉลิมคัมภีร์เวชช์, อำมาตย์ตรี หลวง. เรื่องเชื้อปรมาณู. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๒. (สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอมาตย์เจ้า โปรดให้พิมพ์เป็นหนังสืออุทิศพระกุศล ประทานสมเด็จพระพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมหลวงสงขลานครินทร์ ในวันพระประสูติ). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

- ถวิล สิมบุญเรือง. วิถีแห่งสุขภาพ แนะนำอนามัยสำหรับเด็ก. พระนคร: โรงพิมพ์เชียงใหม่, ๒๔๗๔. (พิมพ์แจกในงานศพ ท่านผู้หญิงยมราช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔). (๑.๓, ๓.๑)
- พระยั้ง แสงสาครเวช. คำบรรยายหลักวิชาแพทย์ไทย. พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๔๗๗. (พระยาศรีบัญญัติ (ทวน ชรรมาชีวะ) ให้พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ พระภิกษุขึง แสงสาครเวช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗). (๑.๓, ๓.๑, ๔.๑)
- พิชิตปรีชากร, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวง. เรื่องทำนา. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕. (มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ พิมพ์แจกในงานพระราชพิธีจรดพระนังคัล พ.ศ. ๒๔๖๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
- ภาสกรวงศ์ (พร มุนานาค), เจ้าพระยา. เรื่องทำสวน. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐. (มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ พิมพ์แจกในงานพระราชพิธีจรดพระนังคัล พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
- เรื่องเวชวิชาคุณ, หลวง. สมุดคู่มือสำหรับผู้มีครุภักดิ์และขอแนะนำการปรนนิบัติและเลี้ยงทารก. พระนคร: โรงพิมพ์ทรงธรรม, ๒๔๗๔. (พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณท้าววนิดาพิจาวีณี (เพิ่ม สุจริตกุล) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔). (๑.๓, ๓.๑)
- วิเชียรแพทยาคม, หลวง. ปรากฏาพิเศษ บัญหาเรื่องกิจประจำวันของคนทั่วไป. [พระนคร]: โรงพิมพ์เคดิเมต์, ๒๔๗๕. (หม่อมเจ้าชวรัชไชย เฉลิมวงษ์ ศรีชวรัช ทรงพิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงพระศพ นายพลเรือโท หม่อมเจ้าอุบลพัทธ์พงษ์ ศรีชวรัช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๓.๑)

สุวพันธุ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, ม.ร.ว. เรื่องเข้าของประเทศไทย (The Rice of Siam). [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐. (พิมพ์ในจารพระราชทานเพลิงศพ นายพันตรี หม่อมราชวงศ์สุวพันธุ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๑)

หมวด ๓๐๐ ศิลปและการบันเทิง

เชกส์, ยอช. ตำนานพระพิมพ์. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕. (ราชบัณฑิตยสภา พิมพ์ถวายพระภิกษุสามเณร ซึ่งมาเยี่ยมหอพระสมุทสา เมื่อเข้าพรรษา พ.ศ. ๒๔๖๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ตำนานเรื่องเครื่องโต๊ะและถ้วยปั้น. น.ป.ท., ๒๔๗๕. (บุตรธิดาของพระยาจตุรราชโลกจักร (คอซิมเต็ก ณ ระนอง) พิมพ์อุทิศถวายในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นพงศาภิสมมธิป เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• ตำนานวังหน้า. พระนคร: โรงพิมพ์กรุงเทพบรรณาการ, ๒๔๕๐. (คุณหญิงศิริพันธ์ นครพระราม พิมพ์แจกในงานปลงศพ หม่อมราชวงศ์หญิงเล็ก กรัชาพลธิปติ (วัน) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• อธิบายเครื่องบูชา. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๑. (ราชบัณฑิตยสภาพิมพ์ถวายพระภิกษุ สามเณร ซึ่งมาเยี่ยมหอพระสมุทสาแลพิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนคร เมื่อเข้าพรรษา พ.ศ. ๒๔๗๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๓)

ปกิณณกสังคีต. พระนคร: โรงพิมพ์ยิ้มศรี, ๒๔๕๒. (ที่ระลึกในงานสถาปนกิจศพ คุณหญิงภูมิเสวิน (เอื้อน จิตตเสวี) และ นางจ่านงค์ จิตตเสวี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๒). (๑.๓, ๓.๑)

เมธาธิบดี, พระยา. ศิลปกรรมของเงินทุกสมัย. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๕๐. (๑.๕, ๓.๑)

ราชบัณฑิตยสภา. บทแผนเสียงของราชบัณฑิตยสภา ชุดที่ ๑. พระนคร:

โรงพิมพ์สยามพาณิชย์การ, ๒๔๗๖. (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นอนุพงษ์จักรพรรดิ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอรพัทธ์ประไพ และศพนมอมราชวงศ์สว่าง จักรพันธุ์ พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๗๖). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

หมวด ๔๐๐ วรรณคดี

กลอนเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว.

พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๔. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงทิพยรัตนกิริฎกุลินี โปรดให้พิมพ์เป็นมิกรพดขึ้นปีใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

กาพย์ท้อโคลง. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๕.

(พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงทิพยรัตนกิริฎกุลินี โปรดให้พิมพ์ประทานในวันปีใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ไกรสรวิชาติ, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่น. พระนิพนธ์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ

กรมหมื่นไกรสรวิชาติ (พระองค์เจ้าสุทัศน์). พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๕. (พิมพ์ในงานฉานปกิจศพ หม่อมราชวงศ์เกษ สุทัศน์ และนางวัน สุทัศน์ ณ อยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕).

(๑.๓, ๓.๑)

โคลง, ฉันท์, กาพย์, ร่าย พระนิพนธ์. [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทยเซนม,

๒๔๗๕. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงพระศพ หม่อมเจ้าเพิ่ม ลดาวัลย์ และงานฉานปกิจศพ หม่อมสาค ลดาวัลย์ และหม่อมราชวงศ์หญิง สนิบ ชุมแสง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๓.๑)

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. กลอนโคเอรีซิมทราวกับตาม
เสด็จไทรโยค. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐.
 (สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า
 โปรดให้พิมพ์ประทานช่วยพระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าหญิงม่อม
 ในงานทรงบำเพ็ญพระกุศลฉลองพระชันษาครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ เมื่อ
 พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๑.๕, ๒.๒, ๓.๑)

. นิราศรัคน : พระราชนิพนธ์แทรกไว้ในหนังสือ "ไกลบ้าน" ใน
 พ.ศ. ๒๔๕๐- พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐).
 (๑.๕, ๒.๒, ๓.๑)

. วงศ์เทวราช. ๒ เล่ม. พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ,
 ๒๔๖๘. (พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงเฉลิมเขตทรงมณฑล
 โปรดให้พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าจอมมารดาแล
 รัชกาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘). (๑.๓, ๑.๕, ๒.๒, ๓.๑)

เชรวิฬ, ร. ช. ละครพูดสามองก์เรื่อง "สุคนทนาง" แปลและเรียบเรียง
 พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์. พระนคร: โรงพิมพ์
 วิद्याนุกาพ, ๒๔๗๔. (๓.๑)

คำรพพิไชยสงครามคำกลอน. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๘.
 (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายพลตรี พระยารามจรุงค์
 (เพ็ชร บุญรักษาพันธุ์) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ธรรมธิเบศร์, เจ้าฟ้า. ประชุมกาพย์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์. พระนคร: โรงพิมพ์
 โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๘. (แจกในการกรรณพระราชทาน มหา
 อำมาตย์โท พระยาแม่จกุลบดีศรีสรคม พ.ศ. ๒๔๖๘). (๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑)

ธรรมากิมนต์ (ฉีก จิตรกถึก), หลวง. กภาพท คำฉันท. [พระนคร]:
 โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๒. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ
 รองอำมาตย์เอก หลวงธรรมากิมนต์ (ฉีก จิตรกถึก) เมื่อ พ.ศ.
 ๒๔๗๒). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๑)

นราธิปประพันธ์พงศ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ. นิราศนราธิป เรียก
กษัตริย์จาริกไปปักไม้ไต้ พุทธศก ๒๔๗๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์
 อักษรนิติ, ๒๔๗๒. (๓.๑)

บทกอกสร้อยสวรรค์ครั้งกรุงเก่า. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
 ๒๔๗๑. (แจกในการกรุณพระราชทาน พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมขุน
 สิงหวิกรมเกรียงไกร ณ วัชรุมพลนิกายาราม วัดนิเวศน์ธรรมประวัติ
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. ๒๔๗๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

บวรวิไชยชาญ, กรมพระราชวัง. บทละครเรื่องพระสมุท. [พระนคร]:
 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๓. (ราชบัณฑิตยสภาพิมพ์ช่วย
 เป็นของแจกในงานพระราชทานเพลิงศพพระราชวังวรวงศ์เธอ
 พระองค์เจ้าฉายรัศมีหิรัญพรหม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓). (๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมกลอนนิราศเมืองเพชร. [พระนคร]: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ๒๔๗๐.
 (อำมาตย์เอก พระยาสุรพันธ์เสนี (อั้น มุนนาค) พิมพ์ในงานศพ
 คุณหญิงสุรพันธ์เสนี (เจียม มุนนาค) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน. ๒ เล่ม. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
 ธนากร, ๒๔๗๒. (พิมพ์ในงานพระศพ พระวิมาดาเธอ กรมพระ
 สุกทรสินีนารถ ปิยมหาราชปดิวรัดา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒). (๑.๓,
 ๑.๕, ๓.๑, ๔.๓)

ประชุมพาดยรามเกียรติ ภาค ๑. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
 ๒๔๗๑. (หม่อมเจ้าจิตรโกศหวี พิมพ์ช่วยในงานยี่นชิงช้า นายพลโท
 พระยาฉลาโหมราชเสนา (เจ๊ก ปาณิกบุตร) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑).
 (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

ประชุมโอวาท. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (นาย
 บัวเอง บิยะสุวรรณ พิมพ์ในงานปลงศพ นายเปี้ยะ บิยะสุวรรณ
 เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ป่วน อินทวงศ์ (ผู้แปล). เรื่องพระเจ้าไตรศรินทร์. [พระนคร]: โรงพิมพ์
บริบูรณ์อักษรกิจ, ๒๔๖๘. (พิมพ์แจกในงานศพ รองอำมาตย์ตรี
ขุนพิไชยชาญบุท (โชติ ชาตินุญเกิด และ นายภรณ์ ชาตินุญเกิด)
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พระธานีโหวหาร. โคลงสรรเสริญพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกย์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐.
(พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าณภาพรประภา โปรดให้พิมพ์
ตอบแทนแก่ผู้ไปถวายรทมน้ำสงกรานต์ พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

พระราชนิพนธ์โคลงครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเรื่อง พาลีสอนน้อง
ทศรถสอนพระราม ราชสวัสดิ์. พระนคร: โรงเรียนช่างพิมพ์,
๒๔๗๕. (กรมศึกษาธิการ พิมพ์แจกในงานถวญพระราชทาน ณ
วัดปากน้ำ ปากคลองภาษีเจริญ จังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๔๗๕).
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พิทยาลงกรณ์, กรมหมื่น (พระองค์เจ้าวิชนีแจ่มจรัส). เห่เรือ. พระนคร:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๕. (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชพิธีทรงเปิดปฐมบรมราชานุสรณ์
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๓.๑)

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระบรมราชาธิบายในการ
ประพันธ์. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐.
(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ให้พิมพ์
พระราชทานแจกเนื่องในงานทรงบำเพ็ญพระราชกุศลสนองพระเดช
พระคุณพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวันตรงกับ
เสด็จสวรรคตที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๓.๑,
๕.๑)

ปรีชสีเท่า. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๕๐. (พิมพ์ใน
งานฌาปนกิจศพ นางวาด จายนีโยธิน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐).
(๑.๓, ๓.๑)

รวมปรากฏา ซึ่งแสดงที่สามัคยาจารย์สมาคม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๐ ถึง พ.ศ.

๒๔๗๔. พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๔๗๔. (อำมาตย์ตรี หลวงเลขาวิจารณ์ (ศรีสุกร์ นุรณศิริ) พิมพ์ในการปลงศพ ลมุน อินทรมนตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔). (๑.๓, ๓.๑)

ราชธรรมนิเทศ, อำมาตย์เอก พระ. จันทรามาศิลิสิก. พระนคร: โรงพิมพ์ ศรีหงส์, ๒๔๗๐. (พิมพ์แจกในงานศพ น.ร.เสถียร เนียวกุล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๓.๑)

ราชวราวุธ (อวม), พระยา. ปกคชรรมค่าโคลง. พระนคร: โรงพิมพ์ บำรุงนุกุลกิจ, ๒๔๗๐. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิง ล้อม ราชวราวุธ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เรียงความเรื่องพระบรมรูปทรงม้า ของ นักเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระนคร: โรงพิมพ์ศรีหงส์, ๒๔๗๑. (ส่วนวนที่ไ้รับรางวัลจาก เงินทุนพระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา กับส่วนวนที่ไ้รับความชมเชย พ.ศ. ๒๔๗๑). (๓.๑)

เรียงความเรื่องสามัคคี. [พระนคร]: โรงพิมพ์กรมวิชาการ, ๒๔๗๕.

(ส่วนวนที่ไ้รับรางวัลจากเงินทุนพระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา กับส่วนวนที่ไ้รับความชมเชย พ.ศ. ๒๔๗๕). (๓.๑)

เรื่องสามก๊ก แ่่งจากพงศาวดารจีน สมัย พ.ศ. ๗๖๓ จน พ.ศ. ๘๒๓ เล่ม ๔.

ฉบับชำระใหม่. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๑. (พิมพ์ในงานพระศพ สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมมาลมารศรี พระอัครราชเทวี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ลิลิตพระลอ. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๘. (สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอมาลยาเจ้า โปรดให้

พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘). (๑.๕, ๓.๑)

สังวาลย์ พัดโนทัย. ปรากฏาเรื่องพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๒ ทางวิทยุ
กระจายเสียง และสำเนาหนังสือแสดงพระราชประสงค์ในการจัดงาน
พระบรมศพของพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร: โรงพิมพ์พานิชคุณ, ๒๕๕๔. (พิมพ์ในงานวันเกิดอายุครบ ๔ รอบ ของอนิรุทธเทวา).
 (๑.๓, ๓.๑)

สุมาลมารศรี, สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ. สุมาลนิพนธ์. พระนคร:
 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๓๐. (สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ
 เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต โปรดให้พิมพ์เนื่องในการทรง
 บำเพ็ญพระกุศลสนองพระคุณสมเด็จพระชนนีเมื่อพระศพลบปัญหา
 สมวาร ๗ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๐). (๑.๓, ๑.๕,
 ๓.๑, ๔.๑)

สุวรรณ, หม่อมเจ้า. โครงการเสด็จพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๓๕.
 (พระโสภณอัครกิจ (เล็ก สมิตะศิริ) พิมพ์ถวายในงานพระราชทาน
 เพลิงศพ คุณเจียน ราชินิกุล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕). (๑.๓, ๑.๕,
 ๓.๑)

เสฐียรโกเศศ และนาคะประทีป. อุปกรณารามเกียรติ ภาลหนึ่ง ตอนต้น.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์ไทยเซชม, ๒๕๓๕. (ที่ระลึกในงาน
 พระราชทานเพลิงศพ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุภโยคเกษม
 เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕). (๑.๓, ๓.๑)

เสนาภูเบศร์ (ใส สโรบล), พระยา. บทละครเรื่องเทพวิไลย.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๓๔. (พระยา
 สโรบลมณี (แม่ข สโรบล) พิมพ์ในงานปลงศพสนองคุณ เหม
 สโรบล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๔). (๑.๓, ๓.๑)

เสนาราชภักดีศรีสงคราม, หลวง (เกี้ย บุษยัทธิ). คำฉันท์เรื่องท้าวหา
ชมพู. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๓. (พระ
วรุณวิจิตร และ นายประกอบ บุษยัทธิ พิมพ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพ อำมาตย์โท หลวงเสนาราชภักดีสงคราม (เกี้ย บุษยัทธิ)
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓). (๑.๓, ๓.๑)

อิศรานภาพ (อัน), พระยา. อุเทนคำฉันท์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๔๖๙. (สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าสุมามราศรี
พระอัครราชเทวี โปรดให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๙). (๑.๕)

หมวด ๕๐๐ ประวัติศาสตร์

กมล มโนชฎากร, รองอำมาตย์ตรี. จดหมายเหตุเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยม
มณฑลฝ่ายเหนือ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕. [พระนคร]: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๔. (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในวันขึ้นปีใหม่
พ.ศ. ๒๔๗๔). (๑.๓, ๓.๑, ๔.๑)

จดหมายเหตุเรื่องตั้งเจ้าเมือง และพระบรมราชาชาติพระราชทานเจ้าเมือง.
[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๖. (หม่อมเจ้าหญิง
อัมพรสมาน กิติยากร ทรงพิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอรุณวดี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖).
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชหัตถเลขา. พระนคร:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐. (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต โปรดให้พิมพ์ในการบำเพ็ญพระกุศล
พระชนมายุสมมงคล เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

• พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
รวมครั้งที่ ๕. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕.
(พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงราชานุภาพ โปรดให้พิมพ์เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๖๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ . พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รวมครั้งที่ ๔. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า โปรดให้พิมพ์ในการบำเพ็ญพระกุศลพระชนมายุสมมงคล). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สดกจากจำนวนรวมครั้งที่ ๓ ที่ ๔ และเพิ่มเติมอีก. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๓. (สมเด็จพระสวสดีวัคคินวิศิษฎ์ โปรดให้พิมพ์แจกในงานเมรุหม่อมเจ้าในกรม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๑. พระนคร: โรงพิมพ์สยามพาณิชย์การ, ๒๔๗๖. (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอรุณวดี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๒. พระนคร: โรงพิมพ์สยามพาณิชย์การ, ๒๔๗๖. (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้านางเชอ พระองค์เจ้าอรประพันธ์รัไพ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๓. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สยามพาณิชย์การ, ๒๔๗๖. (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงพระศพเจ้าคารารัสมิ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

• จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๔. ม.ป.ท., ๒๔๗๗. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าเปล่ง ชุมแสง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน
ภาค ๕. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๗. (พิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพ พระยาประทีปธำไพ (เจ๊ก จากิจรัตน)
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๖. ม.ป.ท., ๒๔๗๗.
(คุณหญิงเชื้อ ธนรัตนมณี พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานปลงศพ คุณหญิง
สาธิตกิจประมวล (พลอย เส้นวงศ์ ณ อุทยาน) เมื่อ พ.ศ.
๒๔๗๗). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๗. [พระนคร]: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๗. (พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชทาน
เพลิงศพ มหาอำมาตย์โท หม่อมเจ้าดำรงศิริ ศรีวัช เมื่อ พ.ศ.
๒๔๗๗). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๘. [พระนคร]: โรงพิมพ์
อักษรนิติ, ๒๔๗๘. (พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานปลงศพ คุณหญิงวดี
รักษาเทพ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๙. พระนคร: โรงพิมพ์
พระจันทร์, ๒๔๗๘. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนไชยนาทนเรนทร
โปรดให้พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าเชษฐาภาพงศสนิท เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘). (๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๑๐. พระนคร: โรงพิมพ์
พระจันทร์, ๒๔๗๘. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมหมื่นอนุวัตินจาวุฑฒ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘). (๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๑๑. พระนคร: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๘. (พิมพ์ในงานพระราชทาน
เพลิงพระศพ หม่อมอมรวงษ์วิวัฒน์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘). (๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน
 ภาค ๑๒. พระนคร: โรงพิมพ์เคลิเมนต์, ๒๔๗๙. (พิมพ์ในงาน
 พระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชร
 อัครโยธิน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
-
- จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๑๓. พระนคร: โรงพิมพ์
 พระจันทร์, ๒๔๗๙. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงพระศพ
 พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวราณีรัตนกัญญา เมื่อ พ.ศ.
 ๒๔๗๙). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
-
- จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๑๔. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๔๘๑. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ
 หม่อมใหญ่ เทวกุล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
-
- จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๑๕. พระนคร: โรงพิมพ์
 พระจันทร์, ๒๔๘๐. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณหญิง
 เต็ม โชฎีกราชเสณรฐ์ (โชติกะทุกกะณะ) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐).
 (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
-
- จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๑๖. พระนคร: โรงพิมพ์
 โสภณพิพรรฒนาการ, ๒๔๘๑. (พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชทาน
 เเพลิงศพ เจ้าพระยาอภัยราชาบุศิรธรรมร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑).
 (๑.๕, ๓.๑)
-
- จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๑๗. ม.ป.ท., ๒๔๘๑.
 (สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล โปรดให้ตีพิมพ์พระราชทานในงาน
 พระเมรุ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพิสมัยพิมลสัคย์ เมื่อ
 พ.ศ. ๒๔๘๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
-
- จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๑๘. พระนคร: โรงพิมพ์
 โสภณพิพรรฒนาการ, ๒๔๘๓. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ
 พระยาเพชรกำแพงสงคราม (นลียุกนันท) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓).
 (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน

ภาค ๑๔. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๕. (สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอนันตมหิตล โปรดให้พิมพ์พระราชทานในงานพระเมรุสมเด็จพระปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแถลงพระบรมราชาธิบายแก่ไขการปกครองแผ่นดิน. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐. (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานแจกเนื่องในงานทรงบำเพ็ญพระราชกุศลสนองพระเดชพระคุณ พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ในวันตรงกับเสด็จสวรรคตที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๓.๑, ๔.๑)

. พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อเสด็จประพาสสมณถาวรบุรีในปีระกา ร.ศ. ๑๒๔ (พ.ศ. ๒๔๕๒). [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐. (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานทรงบำเพ็ญพระราชกุศลปณิธาสมวาร พระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมมาลมารศรี พระอัครราชเทวี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อเสด็จประพาสหัวเมืองชายทะเลควนอชก ในปีมะเมีย พ.ศ. ๒๔๒๕ กับปีมะแม พ.ศ. ๒๔๒๖ และปีวอก พ.ศ. ๒๔๒๗ รวม ๓ ครั้ง. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐. (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานทรงบำเพ็ญพระราชกุศลสัปตมวาร พระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมมาลมารศรี พระอัครราชเทวี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จุดจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ระยะทางเสด็จพระราชดำเนิน

ประพาสทางบกทางเรือรอบแหลมมะลายู รัตนโกสินทรศก ๑๐๕.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๕. (พระเจ้า
วรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเฉลิมเขตกรมงคล ทรงพิมพ์ในงานพระราชทาน
เพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมหลวงลพบุรี
ราเมศวร์ ณ พระเมรุวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕).

(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒, ๓.๓)

. เรื่องพระราชานุญาตของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๕. (พิมพ์ในงาน
ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่หน้าพระศพ พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้า
ทิพยาลังการ ครบสัปดาห์ ๗ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๔๗๕).

(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เชกส์, บอช. โบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับพระนคร. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๑. (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๓,
๓.๔)

คำทรงราชานุญาต, สมเด็จพระยา. ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๕๐

เรื่องตำนานเมืองระนอง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์
หนังสือพิมพ์ไทย, ๒๔๗๔. (มหาอำมาตย์ตรี พระยาประทีปทัญญาบาล
(ค้อยู่เหล ๗ ระนอง) พิมพ์แจกในงานเย็นถึงช้า พ.ศ. ๒๔๗๔).

(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

. ประวัติสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เมื่อก่อนเป็น

ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๔๗๒. (พิมพ์แจกพระราชทานในงานพระศพ สมเด็จพระ
เจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ามหิตลลอบุชเชษฐ กรมหลวงสงขลานครินทร์
ครบศักราช ๗ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๗๒). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ระยะทางเสด็จพระราชดำเนิน

ประพาสทางบกทางเรือรอบแหลมมะลายู รัตนโกสินทรศก ๑๐๕.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๕. (พระเจ้า
วรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเฉลิมเชครมมงคล ทรงพิมพ์ในงานพระราชทาน
เพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมหลวงลพบุรี
ราเมศวร์ ณ พระเมรุวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕).
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒, ๓.๓)

• เรื่องพระราชานุญาตของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๕. (พิมพ์ในงาน
ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่หน้าพระศพ พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้า
ทิพยาดังการ ครบสัปดาห์วัน ๗ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๔๗๕).
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เชกส์, ยอด. โบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับพระนคร. [พระนคร]:

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๑. (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๓,
๓.๔)

คำทรงราชานุญาต, สมเด็จพระเจ้า กรมพระยา. ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๕๐

เรื่องตำนานเมืองระนอง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์
หนังสือพิมพ์ไทย, ๒๔๗๔. (มหาอำมาตย์ตรี พระยาประทีปพัชรภูบาล
(คอบุ๋นเหลด ณ ระนอง) พิมพ์แจกในงานขึ้นชิงช้า พ.ศ. ๒๔๗๔).
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

• ประวัติสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เมื่อก่อนเป็น

ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๔๗๒. (พิมพ์แจกพระราชทานในงานพระศพ สมเด็จพระ
เจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ามหิตลลภกุลยเดช กรมหลวงสงขลานครินทร์
ครบศตมาศ ๗ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๒). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำทรงราชานภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. พงศาวดาร
เรื่องไทยรบพม่า. ๒ เล่ม. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๔๗๕. (๑.๕, ๓.๑)

(ผู้ชำระ). พระราชพงศาวดาร กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑.
พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๕. (ทรงพระกรุณาโปรดให้
พิมพ์พระราชทานแจกในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมหมื่นอนุวัชรจาตุรงค์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

. เรื่องไปลังกาทวีป. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๔๖๘. (พิมพ์ในงานศพ หม่อมเจ้าทรงวุฒิภาพ ในพระเจ้าบรม
วงศ์เธอ กรมพระคำทรงราชานภาพ ครบปีฉลูสมวาร พ.ศ. ๒๔๖๘).
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. ลักษณะการปกครองประเทศสยามแต่โบราณ. [พระนคร]:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๑. (๓.๑)

. อธิบายเบ็ดเตล็ดในเรื่องพงศาวดารสยาม. [พระนคร]:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๘. (พิมพ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิงพร้อมเพราพรหม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘).
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

. อธิบายระยะทางล่องลำน้ำพิง ตั้งแต่เมืองเชียงใหม่จนถึง
ปากน้ำโพธิ์. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐.
(รองเสวกเอก พระโสภณอักษรกิจ พิมพ์ถวายสนองพระคุณพระ
วิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏฯ เมื่อเสด็จประพาสสมณชลพายัพ
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

คำร้ศคำรงค์ เทวกุล, หม่อมเจ้า. จดหมายเหตุรายวันพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวเสด็จประพาสชะวา พ.ศ. ๒๔๗๒. [พระนคร]:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๓. (พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในวันขึ้นปีใหม่
พ.ศ. ๒๔๗๓). (๑.๓, ๓.๑, ๔.๑)

คำรศำรงค์ เทวกุลตา, หม่อมเจ้า (บุรุษบรม). พระประวัติสมเด็จพระ
ราชปิตุลาบรมพงศาภิมุข เจ้าฟ้าฯ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดชฯ.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๒. (พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทาน
 ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระราชปิตุลา บรมพงศา
 ภิมุข เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒). (๑.๓, ๓.๑)

ตรี อมาตยกุล. เรื่องการบุกแต่งวัดพระเมรุจังหวัดกันทรปลุมของกองโบราณคดี
กรมศิลปากร. [พระนคร]: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๔๒. (กรม
 ศิลปากรพิมพ์ถวายพระภิกษุสามเณรในเทศกาลเข้าพรรษา พ.ศ.
 ๒๔๔๒). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

แถลงการณ์เรื่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้า
อยู่หัว ทรงสละราชสมบัติ. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๕.
 (๓.๑)

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. ลวักับสกุลเก่าบางสกุล ภาคที่ ๓ สกุลเอกอหมัก.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย, ๒๔๗๓. (พิมพ์ในงาน
 พระราชทานเพลิงศพ พระตำรวจเอก เจ้าพระยาราชศุภมิตร
 (ออก ศุภมิตร) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

นฤราชภักดี, หลวง. หนังสือนำทางหัวพระราชาอาณาจักรสยาม. [พระนคร]:
 โรงพิมพ์บรรณวิธนาการ, ๒๔๖๔. (๑.๔, ๓.๑, ๓.๒)

บริกเด, บี ที. ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๓๑ จกหมายเหตุเรื่องมิชชันนารี
อเมริกาเข้ามาประเทศสยาม แปลโดย ป่วน อินทวงศ์.
 [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (พิมพ์ในงาน
 ศพพระยาสารสินสวามิภักดี (เทียนสี สารสิน). (๑.๓, ๑.๕,
 ๓.๑, ๓.๒)

โบราณราชธานินทร์, มหาอำมาตย์โท พระยา. อธิบายแผนที่พระนครศรีอยุธยา
กับควำวินิจฉัยของพระยาโบราณราชธานินทร์. [พระนคร]: โรงพิมพ์
 โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (สมุหเทศาภิบาลมณฑลอยุธยา อุปนายก
 ราชบัณฑิตยสภา แผนกโบราณคดี พิมพ์ทูลเกล้าฯ ถวาย ในการพระราช
 พิธีทรงบวงสรวงอศิศมหาราชเจ้า ที่พระนครศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ.
 ๒๔๖๔). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

โบราณราชธานินทร์, พระยา. อธิบายแผนที่พระนครศรีอยุธยา กับคำวินิจฉัย
ของพระยาโบราณราชธานินทร์ ฉบับชำระครั้งที่ ๒. [พระนคร]:

โรงพิมพ์อักษรศรีสมิต, ๒๔๗๒. (ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย
 พิมพ์ถวายสนองพระคุณ พระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏ
 ปิยมหาราชปดิวรัดา ในงานพระเมรุท้องสนามหลวง เมื่อ พ.ศ.
 ๒๔๗๒). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชาสงเคราะห์, กรม (ผู้รวบรวม). ความรู้เรื่องเมื่อไทย ว่าด้วย
กรุงสยามกึ่งอิสรภาพ คำนานและระเบียบการปกครองประเทศ
สยาม การทหาร การศึกษา การทศน้ำ การรถไฟ ฯลฯ.

[พระนคร]: โรงพิมพ์เคลิเมนต์, ๒๔๗๒. (๓.๑, ๔.๒, ๔.๓)

ประชุมจดหมายเหตุเรื่องปราบกบฏเวียงจันทน์. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณ
 พิพรชนากร, ๒๔๗๓. (อำนาจโยท พระยาสาถกกิจประมวล
 (ม.ล. แบลก ปาลกะวงศ์) พิมพ์ในงานพระราชนิพนธ์
 เจ้าจอมมารดา หม่อมราชวงศ์แสง รัชกาลที่ ๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓).
 (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๒, ๔.๓)

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๓๔ ว่าด้วยหนังสือสัญญาค้าขายระหว่างประเทศสยาม
กับประเทศฝรั่งเศสในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรชนากร, ๒๔๖๘. (นายเรือโท
 สุวรรณ สุขสมุทร พิมพ์ในงานปลงศพ นายหลี่ สุขสมุทร ผู้เป็น
 ปิตา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๓๕ เรื่องจดหมายเหตุของคณะบาทหลวงฝรั่งเศส
ซึ่งเข้ามาตั้งครั้งแรกในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ภาค ๒.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรชนากร, ๒๔๗๕. (พระโสภณ
 อักษรกิจ พิมพ์ในงานพระราชนิพนธ์ ชุนวิจารณ์สาปไทย
 (เจิม เพ็ชรดีม่วง) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๓๗ เรื่องจดหมายเหตุของคณะบาทหลวงฝรั่งเศส
ซึ่งเข้ามาตั้งกรุงศรีอยุธยา ตอนแผ่นดินพระเจ้าเสือแลแผ่นดิน
พระเจ้าท้ายสระ ภาค ๔. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๔๖๔. (พิมพ์ในจารศพ คุณหญิงมลากรนุรักษ์ (สงวน
เกาไสยนันท์) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมพงศาวดาร ภาค ๔๕ รวมจดหมายเหตุเรื่องทูตไทยไปประเทศอังกฤษ
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๐. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๔๓๐. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายพิน เทพเฉลิม
บุณนาค). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๔๗ เรื่องจดหมายเหตุของคณะพ่อค้าฝรั่งเศส ซึ่ง
เข้ามาตั้งกรุงศรีอยุธยา. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ
ธนากร, ๒๔๓๑. (พิมพ์ในงานปลงศพ นายหนู อมาตยกุล)
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๕๑ จดหมายเหตุเมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า
เจ้าอยู่หัวสวรรคต. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๔๓๒. (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระศพพระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธา
ดิณีนาถ ปิยมหาราชปดิวรัดา ครบสิ้นปีคมาวาร พ.ศ. ๒๔๓๒).
(๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๕๒ จดหมายเหตุเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวสวรรคต. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๔๔๒. (พระโสภณอักษรกิจ พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานบำเพ็ญกุศล
มัญจาคีรีสมวารศพ คุณนายเซย วิบุรารวินิจฉัย ๗ วันที่ ๔ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๔๔๒). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๕๔ พงศาวดารและโบราณวัตถุสถานในเกาะชวา
พระบรมราชาธิบายในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
คราวเสด็จประพาสชวา พ.ศ. ๒๔๓๕. [พระนคร]: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๓๓. (เจ้าภาพพิมพ์แจกในงานทรงบำเพ็ญ
พระราชกุศล ครมบัญชีสามวารที่พระศพพระเจ้าที่นั่งเชอ พระองค์เจ้า
สุวภัทรวีโดยพรต ณ วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๓๓). ๑.๓,
๑.๕, ๓.๑)

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๒๓ เรื่องกรุงเก่า. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, ๒๔๓๕. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระยา
โบราณราชธานินทร์ (พร เกษะคุปต์) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕).
(๑.๓, ๑.๕)

พระครูสังฆวิเศษชา ห. ตาก. ประสาทบางแห่งในพระนครโบราณราชธานี
กับพญา แปลโดย พระสนหาสาเทพ (มหา กระหม).
[พระนคร]: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, ๒๔๖๘. (๓.๑, ๓.๓)

พระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีไปมากับ
สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. พระนคร:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๓๒. (พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานแจกเนื่องใน
งานทรงบำเพ็ญพระราชกุศลสนองพระเดชพระคุณ ในวันตรงกับวัน
เสด็จสวรรคตที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๒). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พรหมณ ป.ส. ศาสตรี (ผู้แปล). จกหมายเหตุ คึกมาจากรือเยอลกอโลเนียด
อินสติทิว กรุงลอนดอน. ม.ป.ท., ๒๔๓๖. (พระพิพิธสุนทร พิมพ์
ในงานพระราชทานเพลิงศพ มหาอำมาตย์ตรี พระยารวิไชยวุฒิกร
(เลื่อม สนธิรัตน์) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๖). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พานจันทร์ (นามแฝง). ประวัติจีน แล ลำดับเจ้าแผ่นดินจีน ตั้งแต่องค์แรก
จนถึงองค์สุดท้าย. [พระนคร]: โรงพิมพ์คุรุอักษร, ๒๔๓๗.
(๑.๔, ๓.๑)

ภานุพันธ์วงศ์วร เกษ, สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา. ราชินิกุลรัชกาลที่ ๓.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๑. (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานทรงบำเพ็ญพระราชกุศลศตมาท พระศพสมเด็จพระราชปิตุลาบรมพงศาภิมุข ๗ วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒, ๔.๑)

เรื่องเที่ยวไทรโยคคราวสมเด็จพระราชปิตุลาบรมพงศาภิมุขเสด็จประพาส เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณ

พิพรรฒธนากร, ๒๔๗๑. (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ครบสัปดาห์ พระศพสมเด็จพระราชปิตุลาบรมพงศาภิมุข ๗ วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๗๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ, ๒๔๗๒. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระราชปิตุลาบรมพงศาภิมุข เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ยมราช, เจ้าพระยา. บันทึกกิจประจำวัน. พระนคร: โรงพิมพ์กรมแผนที่,

๒๔๔๒. (นายพันตรี ขุนนิรันดรชัย พิมพ์ในกาพระราชทานเพลิงศพท่านเจ้าพระยาขยมราช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒). (๑.๓, ๓.๑)

เรื่องเฉลิมพระยศเจ้านายคณะมัมมีพระรูป. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ

ธนากร, ๒๔๗๒. (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าทิวฉอยคุณยศ กรมหลวงสงขลานครินทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

เรื่องตั้งเจ้าพระยากรุงรัตนโกสินทร์ ฉบับมีรูป. พระนคร: โรงพิมพ์สุโขทัย,
๒๔๗๔. (มหาอำมาตย์โท เจ้าพระยามุขมนตรี (อว. เปาโรหิตย์,
พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ท่านน้อย เปาโรหิตย์ บุณารดา
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๒)

วิบูลย์สวัสดิวงศ์ สวัสดิกุล, หม่อมเจ้า. จดหมายเหตุรายวันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสกข์ประพาสประเทศอินโดจีน พ.ศ. ๒๔๗๓.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๓. (พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทาน
ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ. ๒๔๗๓). (๑.๓, ๓.๑, ๔.๑)

สมเด็จพระวันรัต วัดโสมนัส. พระธรรมเทศนาบรรราชประวัติ. [พระนคร]:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (พิมพ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพ พระราชวรวงศ์เชอ กรมหมื่นชาดูชัยวรยศ เมื่อ พ.ศ.
๒๔๖๔). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

สดุทธิการบรรจง, พระยา (สมาน บันยารชุน) (ผู้รวบรวม). ประวัติมอญ
ในสยาม. [พระนคร]: โรงพิมพ์พิมพ์ศรี, ๒๔๔๒. (๓.๑, ๔.๒)

สังวาลย์ พัดไฉนัย. บุคคลตัวอย่างของไทยและของโลก. [พระนคร]:
โรงพิมพ์กรมแผนที่, ๒๔๔๓. ๒๒๔ หน้า. (กรมแผนที่พิมพ์แจก
ในงานพระกรุณาพระราชทาน ณ วัดโมลีโลกยาราม จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๔๔๓). (๑.๓, ๒.๑)

สำเนาจดหมายเหตุ เรื่องส่งทูตไทยไปกรุงโรม ครั้งที่ ๒ ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช. พระนคร: โรงพิมพ์สยามพาณิชย์การ, ๒๔๗๕.
(พระเจ้าที่นั่งเชอ พระองค์เจ้าอภัยกัณทรปชา โปรดให้พิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าที่นั่งเชอ พระองค์เจ้าทิพยา
ลังการ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๓.๓, ๔.๓)

สุนทรธิเบศร์. เกร็ดพงศาวดารไทยเรื่องพระยารามภิกขบด. พระนคร:
โรงพิมพ์เทพศิรินทร์, ๒๔๗๒. (๓.๑)

สุนทรภาศิต (ถนอม เกษานนท์), ชุน (ผู้รวบรวม). พระเป็นเจ้าและผู้มีชื่อเสียดง. พิมพ์ครั้งที่ ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๙๕. (นายกิม จุลมกร ช่วยพระยาอรอดศาสตร์ โสภณ เพื่อเป็นของชำร่วยในการศพ นางเซบ วิกุรารวินิจัย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒). (๑.๓, ๓.๑)

อธิบายราชินิกุลบางช้าง. พิมพ์ครั้งที่ ๓. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๙๑. (พระยาไพฑูริย์สมบัติ (เกษ บุญนาค) กับ เจ้าพระยาพิชัยญาติ (กัน บุญนาค) พิมพ์อุทิศถวายสนองพระคุณ สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมมาลมารศรี พระอัครราชเทวี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

อึ้ง บุญชานนท์. สังเขปเอกสารประวัติศาสตร์ ร.ศ. ๑๑๒ [พระนคร]: โรงพิมพ์พิมพ์ศรี, ๒๔๔๓. (กรมพาณิชย์พิมพ์แจกในงานกรฐินพระราชทาน ณ วัดอัมรินทร์วราราม). (๑.๓, ๓.๑, ๓.๓)

หนังสือพิมพ์พระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๔๗

หมวด ๒๐๐ ศาสนา

พระมหาอมร. คัมภายคึกว่าช้อยตาย. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๔๖. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ หลตริ เจ้าจักรคำชจรศักดิ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖). (๑.๓, ๑.๖, ๓.๑)

หมวด ๓๐๐ สังคมศาสตร์

นายกรังมนตรี, สำนัก. วันขึ้นไทยเรื่องประวัติการทุกของไทย. [พระนคร]: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๔๖. (๑.๖, ๓.๑, ๔.๓)

พลางกูรซิมพิชัย, พระยา. คำสอนชั้นปริญญาตรี พ.ศ. ๒๔๔๐, กณหมายแพ่ง และพานิช ว่าด้วยครอบครัวและมรดก. [พระนคร: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง], ๒๔๔๖. (มหาวิทยาลัย วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พระยาพลางกูรซิมพิชัย มนูญยุคศึกษาภักดิ์ (เขมิม พลางกูร) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖). (๑.๓, ๑.๖, ๔.๑, ๔.๓)

ศิลปากร, กรม. เรื่องเลิกทาสในรัชกาลที่ ๕. [พระนคร: โรงพิมพ์ ไทยขเสม]: ๒๔๔๗. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระเมรุ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประเวศวรสมัย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗). (๑.๕, ๑.๖, ๓.๑)

หมวด ๒๐๐ วิทยาศาสตร์ประยุกต์

สมุดภาพ "วันชัยไทย การจักกอกไม้สัก". พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง, ๒๔๔๖. (พิมพ์แจกเป็นที่ระลึกในงานฉลองวันชาติ ๒๔๔๖). (๑.๓, ๑.๖, ๓.๑, ๔.๓)

หมวด ๓๐๐ ศิลปและการบันเทิง

ตำนานพระพุทธรูปละพุทธเจดีย์. [พระนคร]: โรงพิมพ์กรมแผนที่, ๒๔๔๗. (กรมแผนที่พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พลตรี อุนท์ วิโรจน์เพชร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗). (๑.๓, ๑.๖, ๓.๑)

นายกรัตนมนตรี, สำนัก. วันชัยไทย เรื่องสวนไทย. [พระนคร]: โรงพิมพ์ ไทยขเสม, ๒๔๔๗. (๑.๖, ๓.๑)

หมวด ๕๐๐ ประวัติศาสตร์

จุดจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาคที่ ๒๐. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๔๗. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าจอมเอิบ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗). (๑.๓, ๑.๕, ๑.๖, ๓.๑, ๔.๑, ๔.๓)

คำทรงราชานุญาต, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. พระประวัติ
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาคำทรงราชานุญาต พ.ศ.
๒๔๐๕-๒๔๒๖. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพิธนาคร, ๒๔๔๗.
 (๑.๖, ๓.๑, ๔.๑)

ฟอร์บิง, เซวาตีเออร์เคอะ. จดหมายเหตุฟอร์บิง. พระนคร: โรงพิมพ์
 โสภณพิพิธนาคร, ๒๔๒๖. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิง
 พระศพ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นเทวะวงศโรทัย เมื่อ พ.ศ.
 ๒๔๔๖). (๑.๓, ๑.๖, ๓.๑)

อัมพร สายสุวรรณ, ผู้แปล. ไทยในจดหมายเหตุแกมป์เฟอร์. แปลจาก
 The History of Japan together with a Description of
 the Kingdom of Siam โดย Engelbert Kaempfer.
 พระนคร: โรงพิมพ์พานิชสุภณ, ๒๔๔๗. (พิมพ์ในงานพระราชทาน
 เพลิงศพ นายเกดื้อน ชัยนาม (พระยาอุภัยพิพากษา) เมื่อ พ.ศ.
 ๒๔๔๗). (๑.๓, ๑.๕, ๑.๖, ๓.๑)

หนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๔ เป็นต้นมา

หมวด ๐๐๐ เบ็ญเกดลิก

คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. เก็บเด็กขสมน้อย. พระนคร: โรงพิมพ์
 กิรณสาร, ๒๔๔๕. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ท่านผู้หญิง
 นางเยาว์ ชรรมาธิกรณาธิบดี วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๔๕).
 (๑.๓, ๓.๑)

หมวด ๒๐๐ ศาสนา

พิพากรวงษ์, เจ้าพระยา. เรื่องพระปฐมเจดีย์. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. ม.ป.พ.,
 ๒๕๐๓. (๓.๑)

ที่พึ่งของคนชรา. [พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๔๔]. (พิมพ์เป็น
อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระยาสาธิตคามคณาภิบาล
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔). (๑.๓, ๓.๑)

พระครูคณานัมสมณาจารย์ (ปี่) และ พระสงฆ์อานัมสังฆการ. ตำราวงเต็ก
และตำรากุญ. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๐๕. (พิมพ์
เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงจักรปาดิณีศรีสวัสดิ์
(ณัฏ โกรฤกษ์) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕). (๑.๓, ๓.๑, ๔.๑)

หมวด ๓๐๐ สังคมศาสตร์

จุดจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ธรรมเนียมราชตระกูลใน
กรุงสยาม. พระนคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๑.
(คณะพระภิกษุสามเณรวัดบวรนิเวศวิหาร พิมพ์พิศุภวารายส่วนกุศล
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทรทิพนิภา ในงาน
พระราชทานเพลิงพระศพ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑). (๑.๓, ๑.๕,
๓.๑)

คำรกราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. เรื่องคดีของ
ฝรั่งเข้ามาเมืองไทย. [พระนคร: โรงพิมพ์ดีดตรา], ๒๔๔๓.
(ม.ร.ว. หึง รสสิน คัดฉางค์ พิมพ์สนองพระคุณคุณย่า หม่อม
สุน คัดฉางค์ ณ อยุธยา ในงานพระราชทานเพลิงศพ เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๔๓). (๑.๓)

คำรวเนนยธรรมเนียมในราชสำนักกรุงศรีอยุธยา กับพระวิจารณ์ของสมเด็จพระ
กรมพระยาคำรกราชานุกาพ. ม.ป.ท., ๒๔๔๓. (สมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทาน
ในงานพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประภาพรเทพไพล
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

ไปรษณีย์โทรเลข, กรม. ตำนานดวงตราไปรษณีย์ ไปรษณีย์บัตร และ
ไปรษณีย์บรรณ กรุงสยาม ซึ่งได้ออกใช้ตั้งแต่พระพุทธศักราช
๒๔๒๒ ถึง ๒๔๕๘. [พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี,
๒๕๐๗]. (๓.๑, ๓.๔)

- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. กษัตริย์บรมราชูปถัมภ์
ในพระราชสำนัก. [พระนคร]: โรงพิมพ์มหาดไทย, ๒๕๐๓.
 (พิมพ์เป็นมิตรพาลีในงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงสรรพสารกิจ
 (เกล้า คชนันท์) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)
 วิจารณ์ ไชยสุต. แสดมภ์ไทย (ตั้งแต่แรกจนถึงปัจจุบัน). พระนคร:
 โรงพิมพ์ประเสริฐสิน ; ๒๕๕๖. (๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)
 สหราชอาณาจักร (ทองคำ สีหุโร), พระยา. นิทานเทียบสุภาษิต ภาคที่ ๕
 พระนคร: โรงพิมพ์ พ. พิทยาการ, ๒๕๐๔. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์
 ในงานฌาปนกิจศพ นายบุญชัย คันทวีไล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔).
 (๑.๕, ๓.๑)
 เสรีรักษ์โกเศศ. ร้องรำทำเพลง. ม.ป.ท., ๒๕๐๐. (พิมพ์เป็นที่ระลึก
 ในงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงวิบูลย์ปรีชา (ม.ล. ไวยวัฒน์
 กุญชร) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐). (๑.๓, ๓.๑)

หมวด ๕๐๐ ภาษา

- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระบรมราชาธิบายวิธีใหม่
สำหรับใช้สระและหนังสือไทย. พระนคร: โรงพิมพ์ไทยเชมม,
 ๒๕๔๓. (ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระยาชนนินันท์พิททวงศ์
 (ล้วน คชนันท์) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓). (๑.๓, ๓.๑)
 มหาวิทยาลัย. กรมการกองตำรา. อธิบายบาลีไวยากรณ์ : นาม
และอักษยศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. [พระนคร]: มหาวิทยาลัย
 วิทยาลัย, ๒๕๕๕. (๓.๑)

หมวด ๖๐๐ วิทยาศาสตร์ประยุกต์

- คำบรรยายวิชากริดในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ฉบับสมบูรณ์. พระนคร:
 โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๕. (๓.๑, ๕.๓)

หมวด ๓๐๐ ศิลปและการบันเทิง

เว้งค์, เคดัส. จิตรกรรมไทยเดิม แปลโดย เจกนา นาควัชระ และ
คนอื่น ๆ. พระนคร: ศิวพร, ๒๕๑๑. (๓.๑, ๓.๓)

คิดปากกร, กรม. พระพุทธรูปและพระพิมพ์ ในกรุงพระปรางค์วัดราชบูรณะ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. [พระนคร]: ศิวพร, ๒๕๐๒. (กรม
ศิลปากรจัดพิมพ์ครั้งแรกเนื่องในโอกาสนำพระพุทธรูปและพระพิมพ์
ซึ่งได้จากพระปรางค์วัดราชบูรณะมาจัดตั้งให้ประชาชนได้ชมใน
เทศกาลสงกรานต์ พ.ศ. ๒๕๐๒ ณ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ ใน
พิพิธภัณฑสถาน กรุงเทพฯ). (๑.๓, ๑.๕, ๑.๕, ๓.๑)

_____ . อธิบายนาฏศิลป์ไทย. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๕๔.
(๑.๕, ๓.๑, ๓.๒)

หมวด ๔๐๐ วรรณคดี

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ถิลลิตินิทราชากริต. พระนคร:
ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๑. (เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ และคุณหญิง
ศรีธรรมมาธิเบศ พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าจอมมารดา
เลื่อน ในรัชกาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑). (๑.๓, ๒.๒, ๓.๑)

ฉันทิชย์ กระแสสินธุ์. ประจุมารณคดีไทย ภาค ๒ พระลอลิลิต. [กรุงเทพฯ]:
ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๗. (๑.๕, ๓.๑)

นายคำรา ๗ เมืองไค้ (นางแยง) (ผู้รวบรวม). ประจุมารณคดีไทย ภาค ๑
กำสรวลศรีปราชญ์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๐๒. (๓.๑)

เฟลกเกอร์, เจมส์ เอลรอย. หะซัน แปลโดย พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
อาทิตย์ทิพอาภา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทวิชัยรัตน์, ๒๕๕๕.

(ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิง
พระศพ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา เมื่อ พ.ศ.
๒๕๕๕). (๑.๓, ๒.๒, ๓.๑)

มังกุเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. มัทนะพาธา หรือตำนานแห่งคอกกกุลลาบ. [พระนคร: โรงพิมพ์ศรีสุภกา, ๒๔๙๓]. (๒.๒, ๓.๑)

_____ . มัทนะพาธา หรือตำนานแห่งคอกกกุลลาบ. [พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ๒๔๙๔]. (๒.๒, ๓.๑, ๓.๒)

หมวด ๕๐๐ ประวัติศาสตร์

จอมพลเสรีภาพ. [พระนคร: โรงพิมพ์อารยศาสตร์, ๒๔๘๘]. (๓.๑)

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาคที่ ๒๑. ม.ป.ท., ๒๔๘๙. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิง นาราวดี เทวกุล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๙). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

_____ . จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาคที่ ๒๒. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาคไทย, ๒๕๐๖. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงเพิ่ม โขสิกราชเสรมรี (เลาหเสรมรี) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

_____ . จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๒๓. พระนคร: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๐๘. (นายบุญถิ่น อัครากร พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ ม.จ. หัสนภาส เกษมสันต์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๓)

_____ . จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค ๒๓. ม.ป.ท., ๒๕๑๐. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นายบัณฑิต รักรวานิช เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

_____ . จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาคที่ ๒๔. พระนคร: โรงพิมพ์ทีรณสาร, ๒๕๐๘. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานรับพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าจงภณี วัฒนางค์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑, ๔.๓)

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. จดหมายเหตุเสด็จประพาส
ต่างประเทศ ในรัชกาลที่ ๕ เสด็จเมืองสิงคโปร์ และเมืองเบตาเวีย
 ครั้งแรก และเสด็จประพาสอินเดียน. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์,
 ๒๕๐๘. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพหม่อมเจ้า
 หญิง วิไลกัญญา ภาณุพันธุ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘). (๑.๓, ๑.๕,
 ๓.๑)

• พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระราชทานสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาคำวรวงษา
ในเวลาเสด็จพระราชดำเนินประพาสยุโรป ครั้งที่ ๒ ใน พ.ศ.
 ๒๔๕๐. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๕๑. (พิมพ์ในงาน
 พระเมรุ พระศพพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสิงหวิกรม
 เกรียงไกร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

พระประวัติ และพระหัตถ์ของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์.
 พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๕๓. (หม่อมราชวงศ์โต
 จิตรพงศ์ พิมพ์สนองพระเดชพระคุณในงานพระราชทานเพลิงศพ
 ณ พระเมรุทองสวามตหลวง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓). (๑.๓, ๓.๑,
 ๓.๓, ๓.๔)

ส, ขรรณยศ [นามแฝง]. Rex Siamen Sium หรือพระเจ้ากรุงสยาม.
 พระนคร: โรงพิมพ์ ส. ส่งา, ๒๔๕๕. (๓.๑, ๔.๓)

หนังสือที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

หมวด ๑๐๐ ปรัชญา

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน เล่ม ๒. [พระนคร]: โรงพิมพ์พานิชกุลเขต, ม.ป.ป.
 (๓.๑)

หมวด ๒๐๐ ศาสนา

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระพุทธเจ้าตรีสุวัระโร.

[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒, ๔.๒)

. แสงคุณานุคุณ. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (จางวางเอกและ นายพลโท พระยาประสิทธิ์ศุภการ พิมพ์ช่วยในงานศพท่านผู้หญิง (เอี่ยม) อภัยราชา). (๑.๓, ๓.๑)

ราชินยา นุสสาวรีย์ เล่ม ๒. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (คณะ "กุสุมิต" และ ข้าราชการในพระราชสำนัก พิมพ์สองพระคุณแจกในงานบำเพ็ญ พระราชกุศลสวดมาหะ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี). (๑.๓, ๓.๑, ๓.๒)

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (สา ปุสฺสเทว). ปราภาวสูตร. [พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ม.ป.ป. (นางพินิจกุลฉฤ พิมพ์แจกในงานปลงศพ อามาศน์เอก พระพินิจกุลฉฤ (ชั้น โทมถาว์ฉฤ)). (๑.๓, ๑.๕, ๓.๑)

หมวด ๓๐๐ สังคมศาสตร์

กฎหมายลักษณะอาชญา. [พระนคร: โรงพิมพ์เคล็ดเมต, ม.ป.ป.]. (๔.๓)

กฎหมายสำหรับโรงงานขนานนดเอกสิริปิเจน. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑)

คำพิพากษากรรมาการฎีกาบางเรื่อง ร.ศ. ๑๒๑-๑๒๒, ร.ศ. ๑๒๓ และ ๗.ศ. ๑๒๓-๑๒๔. ๓ เล่ม. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๑.๔, ๓.๑, ๔.๒)

บริรักษ์นิติเทศ, พระ. กฎหมายลักษณะอาชญาเล่มใหม่. [พระนคร: โรงพิมพ์หน้าแดง, ม.ป.ป.]. (๓.๑, ๔.๓)

(รวบรวม). ประมวลรัชฎาตร พุทธศักราช ๒๔๑๑ พระกมทว้ย คำอธิบายกับพระราชาคณะฎีกาและกฎกระทรวงการคลังกรมถวน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. [พระนคร: โรงพิมพ์พฤษศิริ, ม.ป.ป.]. (๓.๑)

แบบจัดการศึกษาหัวเมือง รัตนโกสินทรศก ๑๑๗. [พระนคร]: โรงพิมพ์
บำรุงนุกุลกิจ, ม.ป.ป. (๓.๑)

ปรีดี พนมยงค์. ประชุมกฎหมายไทย ภาค ๑-๑๒. พระนคร: โรงพิมพ์
นิติสาส์น, ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

พรหมปัญญา, หลวง. ร้อยกฎหมายว่าด้วย วิธีพิจารณาและระเบียบศาล.
พิมพ์ครั้งที่ ๒. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๔.๓)

พระราชบัญญัติกฎหมายภาษีสืบ. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑)

พระราชบัญญัติพิทักษ์ กระจเขียรอายุ ลูกทาส. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑)

พระราชบัญญัติลักษณะพยานรับสินจ้างสินบน. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑)

พระราชบัญญัติลักษณะพยานรับสินจ้างสินบน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
(๓.๑)

พระราชบัญญัติสำหรับผู้รักษาเมืองกรมการแลเสนาท้าวันอำเภอซึ่งจะออกเดิน
ประเมินนา. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑)

พระราชบัญญัติสำหรับกรมพระคลังมหาสมบัติ. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑)

วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง, มหาวิทยาลัย. ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ ๑
จุลศักราช ๑๑๖๖ พิมพ์ตามฉบับหลวงครุฑ ๓ ดวง. ๓ เล่ม.
ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑)

สุธรรมวินิจฉัย, พระ. สารบาณรวมคำพิพากษาศาลฎีกาบางเรื่อง ตั้งแต่ ๑ ถึงปี
๑๒๔ ตอนที่ ๓. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๔.๓)

หมวด ๔๐๐ ภาษา

สารประเสริฐ, หลวง. หนังสือสังโยคพิธานสาร. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑)

หมวด ๕๐๐ ศิลปะและการบันเทิง

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ภาพพระหัตถ์ ชนิคภาพล้อเส้นหมึก
พ.ศ. ๒๔๖๑-๖๓. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๑.๔, ๒.๒, ๓.๑, ๓.๒,
๓.๓)

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ภาพฝีพระหัตถ์ ชนิดภาพเส้นขาว

พ.ศ. ๒๔๖๓. ม.ป.ท., ม.ป.ป. ๑.๔, ๒.๒, ๓.๑, ๓.๒,
๓.๓)

หมวก ๔๐๐ วรรณคดี

กาฬิหาส. ศกุนตลา (แปลโดย) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.

ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

คำวิงวอน : ตักเตือนชักชวนพลเมืองนามว่าไทย ให้รีบทำการความนำที่ของชาติ.

ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๔.๓)

เชริเทน, ริชชาค บรินสะดี. ชิงนาง ลครพุก ๔ องค์ แปลโดย สภานายก

ท.ป.ส. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑)

บทละครกึ่งกาพย์กรรพ: คอนจองถนน. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒, ๓.๔)

บทละครเรื่องซันใจไม่สมัก. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๔)

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. คดีสำคัญ: ลครพุกองค์เดียว.

ม.ป.ท., ม.ป.ป. (รวบรวมจากหนังสือพิมพ์ "กุสิตสมิต").

(๑.๔, ๓.๑, ๓.๒)

• ความคิมไซยะ: ละคอนพุก ๓ องค์ โดย พระชรรค์เพชร

[นามแฝง]. ม.ป.ท.: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ม.ป.ป.

(๓.๒)

• งคการสมรส: ลครพุกองค์เดียว (โดย) ศรีอยุธยา นามแฝง.

ม.ป.ท., ม.ป.ป. (รวบรวมจากหนังสือพิมพ์ "กุสิตสมิต").

(๑.๔, ๓.๑)

• "เจ้าข้า, สารวัค!" โดย ศรีอยุธยา [นามแฝง]. ม.ป.ท.,

ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

• น้อยอินทเสน: ละคอนพุกชวนหัว ๓ องค์ โดย พระชรรค์เพชร

[นามแฝง]. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ม.ป.ป.

(๒.๒, ๓.๑, ๓.๒)

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. บทร้องและพากเจรจาของโขน
สมัคเลน เรื่องตีกั้วบรรพตฤทธพรมาศ. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

(๓.๑, ๓.๒)

. บทละคร "เกเรก่าคัต" เรื่อง "คังจิกคิกคั้ง". ม.ป.ท.,
ม.ป.ป. (รวบรวมจากหนังสือพิมพ์ "ดุสิตสมิต"). (๑.๔, ๓.๑)

. ฉีกวินัย: ละครพูด ๓ องค์ โดย ศรีอยุธยา [นามแฝง].
ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๒)

. มหาคมะ. [พระนคร]: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ม.ป.ป.
(๓.๑, ๓.๒)

. มิตรแท้: ละครพูดองค์เดียว แปลโดย ศรีอยุธยา [นามแฝง].
ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

. เรื่องขอมคำกิน แดงเรื่องคามตำนานและสันนิษฐานโบราณคดี
และเป็นบทกลอนละคร. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

. เรื่องพระร่วงหรือขอมคำกิน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ม.ป.ท.,
ม.ป.ป. (๒.๒, ๓.๑, ๓.๒)

. ละครพูดชวนหัวเรื่อง หลวงจำเนียรเดินทาง (๔ องค์) (โดย)
ศรีอยุธยา [นามแฝง]. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๒)

. ละครพูดแต่งใหม่ เรื่องพอกไม้ขาว. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
(๓.๑)

. ละครพูดเรื่องกลแตก (๔ องค์) โดย ศรีอยุธยา [นามแฝง].
ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๒, ๔.๓)

. ละครพูดเรื่องจัดการรับเสด็จ. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑,
๓.๒)

. ละครพูดเรื่องผู้ร้ายแดง (ชุดเที่ยวชม) โดย ศรีอยุธยา
[นามแฝง]. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑)

. ละครพูดเรื่องไม้โกรธ. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

. ละครพูดเรื่องหาโล่ห์ (๔ องค์) (โดย) ศรีอยุธยา [นามแฝง].
ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

มณฑลเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ลครสังคีต เรื่องวังดี.

ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑)

• ลัทธิระวานาหนาว โดย ศรีอยุธยา [นามแฝง]. ม.ป.ท.,
ม.ป.ป. (รวบรวมจากหนังสือพิมพ์ "กุสุมิต"). (๑.๔,
๓.๑, ๓.๒)

• เสียดลระ: ลครทุก ๔ องค์ โดย ศรีอยุธยา [นามแฝง].
ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

• หนังสือ: ละคอนทุก ๓ องค์ โดย ศรีอยุธยา [นามแฝง].
[พระนคร]: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

• ชานามยอกเอาชานามบง เรื่องลครชวนหัวสลับดำ (บทแก้ไขใหม่)
โดย ศรีอยุธยา [นามแฝง]. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

• หมอจำเปเน: ละคอนทุก ๓ องค์ โดย ศรีอยุธยา [นามแฝง].
พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ม.ป.ป. (๓.๒)

• หมายนำบ่อน้ำ: ลครทุกใหม่ ๔ องค์ (โดย) ศรีอยุธยา
[นามแฝง]. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

• หัวใจชายหนุ่ม โดย รามจิตติ [นามแฝง]. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
(รวบรวมจากหนังสือพิมพ์ "กุสุมิต"). (๑.๔, ๓.๑, ๓.๒)

• หัวใจนักรบ: ลครทุก ๓ ชุด. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๒)

• หาเมียให้ผัว: ลครทุกฉบับชั้นสามองค์ โดย ศรีอยุธยา [นามแฝง].
ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๒)

• เห็นแก่ลูก: ละคอนทุกองค์เดี่ยว โดย พระชรรค์เพชร
[นามแฝง]. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ม.ป.ป.
(๓.๑, ๓.๒)

มาร์แซล, รอเบอร์ต. กุศโลบาย: ลครทุก ๓ องค์ แปลโดย ศรีอยุธยา
[นามแฝง]. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

• ตำมรอง: ลครทุกเรื่องทหารบก, ๔ องค์ แปลโดย ศรีอยุธยา
[นามแฝง]. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

ลามิซ, เจอเซน. บทบาท: ลครทุกชั้น ๆ สององค์ แผลโคย ศรีอยุธยา
[นามแฝง]. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

ฮัมเฟรย์, เบอร์ด. ลครฟูเรื่อง ค้อนรับลูก แผลโคย พระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (๓.๑, ๓.๒)

หมวด ๕๐๐ ประวัติศาสตร์

ตำนานสงครามจีนกับญี่ปุ่น (The China - Japan War) เดิมสอง. ม.ป.ท.,
ม.ป.ป. (๓.๑)

มอร์แลนค์, อาร์เทอร์. ตำนานชาติจีน แผลโคย รามจิตติ. ม.ป.ท.,
ม.ป.ป. (รวบรวมจากหนังสือพิมพ์ "กุสติกสมิต"). (๑.๔,
๒.๒, ๓.๑, ๓.๒)

สักซี. จดหมายเหตุระยะทางเสด็จพระราชดำเนินเสียบมณฑลยูนนาน
สักซี ตั้งแต่วันที่ ๑๐ เมษายน ถึงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พระพุทธศักราช
๒๕๐๐. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย, ม.ป.ป. (๑.๔,
๓.๑, ๔.๓)

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาว ฐิตยารัตน์ อินทวงศ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สำเร็จการศึกษา อักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเยอรมัน จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ และเข้าศึกษาต่อชั้นปริญญาโทในภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ เคยได้รับทุนการศึกษาประเภท "ผู้ช่วยสอน และ/หรือ วิจัย" ของบัณฑิตวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๔

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย